ԸՆՏԻՐ

ՄԱՏԵՆԱԳԻՐՔ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑ

Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ
Նարեկացւոյ
Ողբերգութիւն

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
1851

A
1191

ԳՐԻԳՈՐԻ
ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ
ՎԱՆԱԿԱՆԻ
ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
Ի ՍՈՒՐԲՆ ՂԱԶԱՐ

ՌՅ

A / 1191

…ՆՆԵՐԻ
…ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՈԳՆԱԲԱՒԱՆՉ ԲԱՆԻՑ ՕԳՏԱԿԱՐԱՑ
ԱՊԱՌԱԺԱՆԱՑ ՀՈԳԵՇԱՀ ԽՐԱՏՈՒՑ
ԱՆՁԻՆ ՍՏԳՏԱՆԱՑ
ՃՂՃԱԿԱՆԱՑ ԿԱՆՈՆԱՑ ԿԵՆԱՑ
ԿԱՄԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԵԱՆՑ
ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԻՑ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ
ՄԵՂԱՆԱՑ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՑՈՒՑՄՈՒՆՔ ԳԱՂՏՆԵԱՑ
ՏԱՐԱԾՄՈՒՆՔ ԾԱԾԿԵՑԵԼՈՑ
ՑԱՆԳԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԹԱՔՈՒՑԵԼՈՑ
ՍՊԵՂԱՆԻՔ
ՋՕՐԱՒՈՐՔ ՎԻՐԱՑ ԱՆԲԺՇԿԱԿԱՆԱՑ
ԴԵՂՔ
ԱԶԴՈՂԱԿԱՆՔ
ՑԱՒՈՑ ԱՆՏԵՍԱԿԱՆԱՑ
ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՑ ԵՐԿԱՆՑ ՎՏԱՆԳԻՑ
Ի ԴԻՄԱՑ ԿԱՐԵԱՑ
ԱՄԵՆԻՑ ԲՆՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԻԹՔ
ԱՐՏԱՍՈՒԱՑ
ՊԱՏՃԱՌՔ ԱՂՕԹԻՑ

Ի ԽՆԴՐՈՅ
ՀԱՅՑՄԱՆՑ ՀԱՐՑ ՄԻԱՆՁԱՆՑ
ԵՒ ԲԱԶՄԱՑ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԱՑ ԱՄԲՑԵԱԼ.

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆ Ա.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ձայն հառաչանաց հեծութեան սրտի՝ ողբոց աղաղակի քեզ վերընծայեալ, տեսողդ գաղտնեաց. և մատուցեալ եդեալ ՚ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝ զպտուղ ըղձից ձենձերոյ տատանեալ մտացս բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ։ Այլ հոտոտեսցիս հայեսցիս, գթած, քան ՚ի պատարագն բոլո-

բարպատող մատուցեալ ծխոյն բար-
գութեան ։ Ընկալ զանկատարա-
նեայ բանիցս յօդուած քեզ 'ի հա-
ճոյթիւն , և մի 'ի բարկութիւն.
եւցէ 'ի խորոց սրտի զգայութեանց
խորհրդականք, սենեկին՝ վաղվաղակի
ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական
նուէր բանական զոհիս , ողջակի-
զեալ գթութեամբ Ձարդոյ՝ որ յետ
է պատարագութիւն ։ Եւ 'ի գնել իմ
ընդ քեզ գառն խառնեալ աղերսիւ,
հզօր , մի խզեր զհամբարձումն ձե-
ռաց ամբարշտեալն Յակոբու , բառ
բաղդեալոյն Եսայեայ, և զանխիբուռու-
թիւն Բարեկենի՝ տարակայն քեզ և-
րևեցի . զոր առակ եւթանանե-
րորդի երկրորդի առաքմանն ազգէ .
այլ իբր զբուրեալ խունկն համբոյա-
կան 'ի խորանին Աբելայ , զոր Դու-
ւխթն կանգնեալ նորոգեաց տապա-
նակին համգստեան 'ի գերութենէն
դարձելոյ , որ 'ի վերանին գիւտ կո-
բուսեալս հոգւոյ առակի , ընդու-
նելի կամաց քոց լիցի ։

Բ. Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր
դատաստանիդ հատուցմանն՝ ուժ-

գինս հնչեցեալ 'ի ձայն վեհափառ-
գրութեան, կրկին ինձ երկնէ մար-
տից յարուցմունս, այժմէն գուշա-
կեալ շարժմունս յուզմանց ներհա-
կականաց, որ յիմնումն անձին ցուցա-
նի, խռովութիւնս ամբոխից, հա-
րեալք ընդ միմեանս զէն առ առաւել՝
խորհրդոյն հոյզք, շարեալն ընդ բա-
րիսն, և գերեալ զիս 'ի մահ բան հին
գիտուածոյն՝ որ նախ քան զնորհին
ժամանել առ իս. զոր ընթերցող ա-
ռաքելականացն դասուց Պաւղոսի՝
առօրինակեալ զՄովսէս, զՔրիստո-
սի փրկութիւն յաղթող ցուցանէ։
Վասն զի թէ մեծ է որ ասէ աւանդն, որ-
պէս գիր ասէ, 'ի հոգւոյն անձուկ
աստուածաբանին Յովհաննու և հեղե-
ղատին Կեդրոնի, փոքր հանդիսա-
նացն իրաւանց ժամանդրութեանց,
որ կենցաղականաւս այսր յաւիտենի-
ց հանդերձելոցն ինձ կերպարանեն,
ապա եւ յաւէտ մերձեցաւ 'ի վերայ
իմ աստուածութիւնն Աստուծոյ մար-
մին եղելոյ. մեծապէս գովեալ զնա
առ ինձ հասուց՝ բարձման առաքելոց՝
զանազան մասանց յանդիմանողաց

Յուդայ, կշտամբեալս գեր քան ըզ-
Ծուր, տարամերժեալս քան զԾոյ-
գան, խորթարարեալս քան զԳայի-
լեա, աններելիս քան զանհաւանն
Կափառնաում, պարսաւեցեալս իբր
զՔորազին, բամբասեցեալս ընդ
Բեթսայիդայ, անպարկեշտ ծաղկե-
ցեալ ալխս Եփրեմի, աղու ապաւինս
մէջ յիմարութք՝ այլ ոչ հանդար-
տութեամբ, 'ի կորեանց աւխծուց
անձնական ոձս եղեռնային. կերպս
ձուոյ քարրից լցեալ ժանտու-
թեամբ, պատկերս վերջին հարուա-
ծոցն Երուսաղէմի, ըստ բանին ան-
բունի՝ և անսանողացն ձայնի, տա-
ղտապս մերժեալ՝ հասեալ 'ի կոր-
ծանումն, խորտակեալ գլխոյս վտա-
հարան, և կրկին ծրդեալ չինուածս
խոտուն, թողեալ ժառանգութիւնս
յարմարական, մնացեալ տունս
աստուածակերտ, ըստ բանից նախա-
գրեցելոցն Մովսէսի, Դաւթայ և
Երեմիայ, յարկս բանական՝ անոգս
բարստութեան, հարուածեալ խոր-
տաբերմանն, օրինաց կազդուրեալ-
ածեալ կառման՝ ողորմական հեղու-

թեամբն, անձնական գտեալ յելս հնարից. բակեալ վերաբն ձեռամբ չքնաղին, որպէս ընկեցեալ խրամացի հաստատեալ հրամանաւ հզօրին 'ի տեղի անտառուր, հերքեալ տարագրեալ խառնաղաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ առանց խնայելոյ, ծածկեալ գրամա յերկրի չարեօք, բառ աւանդակարոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի ։

Բ. Այլ դու Աստուած, Անձհոգւոյ և ամենայն մարմնոյ՝ բառ դաւանելոյ աստուածաշնորհին, երկայնամիտ և բազմողորմ՝ բառ սըրբոյն Յովհաննու ձայնին, չնորհեա կատարել 'ի քոյդ հանճարի օրհնեալ կամաց՝ զվկրճնաւորեալ մասնան մաղթանաց այսր ողբերգութեան ։ Եւ ընդ բաղդ ակրմանել բանիս 'ի նախընթաց չու աստիճանաց օթեւանաց պատարաստութեան, 'ի կատարածն ժամանելոյ հաւաքման հընձոցն, զարձայց ընկղկեցեալ ըրութեամբ բառութեան՝ պայծառն երանութեան որոյքն բարութեան ։ Մի տայց և ինձ արդանդ սրտի անօրդի՝

իբր խորայելի, և առնես աչաց ցամա-
քեալս՝ ով ամենագութ: Նոր բա-
նականն մաղթողիս՝ հզօր և ողորմած,
նախ քան երկնի, և երկնին երկրի, և
նոա ցորենոյ և գինւոյ, և ձիթոյ, և
նոքա խորայելի: Եւ երկնաւորացն
ազգիս որ առ քեզ՝ հոգևոյս ազգե-
ցէ, քան թէ մարմնոյ ապականա-
ցուաց: Դու ստեղծիչ՝ և ես կաւ,
բաց ապականութեանս 'ի մուտս մաղ-
թանաց այսր հեծութեան՝ կամս
քաղցրութեան՝ զօրանալ առաջն.
զի մի 'ի բանալ վերնայինն երկնի՝ ան-
ձնակր գտեալ կրթութեան վայել-
մանն լուսոյ, իբր զնիւթ մամոյ ապա-
ռեցայց ջնջեալ 'ի միջոյ: Որդի զեկե-
ղոյս, բաց մաղթանաց գոչման առա-
ջին, և ոչժ թակուցելոյս, և կեանք
մաշելոյս՝ մատոյց խղճիւ, այլ ոչ առ-
ժանմանք կրից՝ աշխատութեանք
զգեղ խնդրելոյ, առ զառանց մաղ-
թանացս, և տուր զողորմութիւն քո
շնորհացդ. ընկալ զփարս 'ի տկա-
րես, և շնորհեա զնեծդ առ 'ի հզօ-
րեդ. զորացս զբանս գղջման, առա-
քեալ 'ի մեզ հոգի 'ի բարձանց՝ առ-

տուածաշունչ պատգամօքն 'ի սմա
եգեղեցւոյ: Պարգևեաց բարերար' զա_
ռակն Եսայեայ. լուսաւորեալ առ
ճշմարտութիւնն , մատուցանելով
մահու արժանոյ' ընդ աղձնոյ գոյի
անարգս ձայնի' զանկի քո շնորհի,
ընդ անզարդութեան երկաթոյս ակ_
նութեան գունոյս' ազինձ ապանելի,
ցոյցք առաքինութեան, հրաշէկ կե_
րանանու. ընդ էր կարծրացուցանեա
զախրս եղկելոյս' չերկնչել 'ի քէն,
անձնառ և ահաւոր: Մի եղեց անպտ_
տուղ 'ի փողը վաստակոյս' իբր սպա_
ջան սերմանող անբերրի երկրի: Մի
լիցի ինձ երկնել և ոչ ծնանել, ողբալ
և ոչ արտասուել, խորհել և ոչ հա_
ռաչել, ամպել և ոչ անձրևել, ընթա_
նալ և ոչ հասանել, ինձ ձայնել և
քեզ ոչ լսել. պաղատել և անտես_
նալ. կողկողել և ոչ ողորմիլ, աղա_
չել և ոչ ինչ օգտել, գոչել և ոչ ձեն_
ձերել. զքեզ անտանել և զատարկ
երանել: Նոր ինձ նախ քան զկոր_
ծալս խմ առ քեզ' միայնոյ հոգւոյ. մի
զանմնայր անտեքանոյն առաջի' ընդ
թուով աւուրց մեղաց կեցելոյս չա_

բարգործիս ինձ հատուցանել: Կեցո զիս զԹած, լուր ինձ ողորմած, մարդասիրեա ներող, խնայեա երկայնամիտ, պաշտպանեա ապաւէն, բարերարեա հզօր, ազատեա ամենակալ, կենագործեա նորոգող, վերականգնեա աջաւոր, լուսաւորեա երկնային, բժշկեա հնարաւոր, քաւեա անքննին, պարգեւատրեա առատ, շնորհազարդեա անախանձ, հաշտեա անոխակիր, ընկալ անոխակալ, որբեա 'ի պարտուց օրհնեալ: Եթէ յառեցից զաչս իմ, նայեցեալ 'ի հայեցուածս երկուց վանանցից յաւուր Թշուառութեան, զգոյգ անալից փրկութիւն՝ յոյս և խնամակալ. եթէ նկատեալ գիտեցից 'ի վեր յամենագրաւ ուղին առակալի, հրեշտակ քո խաղաղութեն քաղցրութեամբ ինձ պատահեսցէ: Ցոյց ինձ անէր 'ի յելիցն աւուր շնչոյս արձակման՝ մարրութեան ոգի լուսով ամբարձեալ 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարգևուք սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ: ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժառանգեցուսցես, զան-

անհնարին բարի՝ չարիս ՚ի յուսահա_
տութեանն աւուր շնորհեսցես ։
Քաւ լիցի քեզ, բարերարեալ, որ
փրկութիւնդ ես ամենայնի, եթէ
ապաստանելոյ քո ողորմի՝ դադան
գծնդակ ասացես ուղեկից, մերք մե_
ռելոյս անմահ կեանք, կործանե_
լոյս պատուեալք՝ փրկութիւն ։

Գ. Արդեւք մտաւորին զբարերա_
րեալդ՝ անհնարութիւն անտանելեցես
զթշուառելդ՝ խնամոց. այպանեսցես
զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ. Նշան_
ջեսցես զկենդանարարելդ՝ անվախ_
ճան. թողուցուս զողորմութիւնդ՝
երջանիկ պատուղ. աղաւաղեսցես
զառատութեանդ բարեշնորհ ծա_
ղիկդ. անպատուեսցես զնիւթ պան_
ծանոց քումդ Ճոխութեան. յեղա_
նակեսցես զփառս հերոյ քումդ
բարձրութեան. ոչ պահեսցես ըզ_
վայելչական զարդ պայծառութեան
քումդ պսակի ։ Եթէ ողորմածացն
է երանութիւն, իսկ դու բնաւ իսկ
ողորմութիւն լցեալ փափկութեամբ,
ոչ զբոլորին պարգեւեսցես փրկու_
թիւն. ոչ մատուցանիցես զերդ մի_

A / 1191
ՖՈՒՆԴԱՄԵՆՏԱԼ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

րացս, ո՛չ ապերախտս խոցուածոյս, ո՛չ զարմանն ակարութեանս. ո՛չ ծագեալս լոյս 'ի խաւարի՝ յուսացելոյս 'ի քո զօրութենէդ՝ կենաց պարգեւ աւելեաց, որ միայնդ ունիս փառս ինքնութեամբ իսկութեամբ և յարակայ միանձնաւորութեամբ, վկայեալ 'ի բնաւից, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկս յաւիտեանս, և անդրքան զպայման սահմանի խմանալեացն յաւիտենից, ամէն:

ԲԱՆ Գ.

Վերստին յաւելուած երկին հեծութեան Նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Տէ՛ր խնամոց առիթ պարգևաց, ինքնարարն բարի, ամենից ախորժ հաւասարապէս, միայն արարիչ րղ-բնաւս յոչէից, փառաւորեալ, անքնին, ահեղ, ահարկու; առակալի, հզօր, առատիկ, անսահմանելի, անմեր-

ձենալի, անըմբռնելի, անիմանալի, անձառելի, անտեսանելի, անզննելի, անշօշափելի, անորոնելի, անսկիզբն, անժամանակ, անշամանդաղ գիտութիւն, աներկեան անստութիւն, Ճշմարիտ էականութիւն, բարձր և խոնարհ, օրհնաբանեալ գոյութիւն, անստուեր ծագումն, ամենափայլ Ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս, անտարակոյս վստահութիւն, անտարտամ հանգիստ, անյեղլի կնիք, անսահմանելի անոխ, վկայեալ անուն, Ճաշակ քաղցրութեան, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ հոգւոյ հաց, տուող մխթութեանց սէր, աներկբայ խոստումն, ծածկոյթ ցանկալի, զգեստ անկապուտ, օթոց բաղձալի, զարդ փառաց, ձեռընկալու մեծ, ապաւէն զօրեալ, աննուաղելի շնորհ, անպակասելի գանձ, անապական անձրև, արփիայնցուղ ցօղ, ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկութիւն, կենսաձիր առողջութիւն, վեհագոյն խրախոյս, անպատիր կոչումն, համօրէն աւետիս, արքայամեծար թա-

գաւառ, ազգաստանէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ, անխափան գթեկցութեան, աննահանջելի հրաման, անհամեմատ յոյս, երկար տեւո-ղութիւն, անզղջական տուր, ամե-նաբաշխ աջ, արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես ակն, մխիթարու-թեան ձայն, սփոփանաց լուր, բեր-կրութեան բերումն, անուն կեն-դանի, նախախնամող մասն, ան-գայթագղելի ելք, անխարդախ ըն-թացք, կենդանարար կամք, աննեն-գելի խորան, աննախանձ պատուի, լայնական հնարք, անձկական պայ-ման, անդառնալի հետք, աներեւոյթ շաւիղ, անչափագիր պատակեր, որ-քանութիւն անսահման, աննմա-նական ափոյ, անզուգական գութ, ողորմութիւն բազմադեղ, խնամ-հութն առնելի, համբոյր փրկական։ Նա եւ քան զայս ազդմունք վայել-չականք՝ աստուածութեան նուի-րելիք. ողորմեալ, գթեալ, բարե-րանեալ, քաղցրեալ, աւետարա-նեալ, հաշտեալ, հնչեցեալ, պատ-մեալ, անխառնելի կամօք աղաչեալ,

և որ ինչ առ մեզ բերին առ 'ի քէն համանգամ քաղցրութեան, զոր համ- գերձելոցն ձևաւորութեանն կեր- պաւորութիւնք. որով զուարթ ցու- ցանիս 'ի փրկութիւն իմ, երանու- թիւն, իբր 'ի պարարտութենէ ի- միքէ անոյշ անձնանց լցեալ. զի ոչ իմիք ինչ անտախտապատուասա փառաւորիս երգով, այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս ագէրս՝ մեծիդ փրկանաց։

Բ. Նուագեցաւ ամենայն հասակ անկեցեալ յերկիրն աղաղականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նո- րոգ մատենի ողբոց նուագի, որ զա- մենեցունց ունի զկերպ պատահմանց նշանակեալ յիւրում պատկերի. իբր կցորդ մեծ գիտականական կարևոր հա- մայնից, առ բոլոր գումարս բազ- մահոյով անխեղերականայարգարանէից, առ ծածկի ժամն ժամանակաց, և առ երկրորդ կոչեցեալ չափու արրուն, առ որ 'ի կատարած աւուրն կա- լեալ՝ սակաւաձևոն ծերութեանն, առ պատառուսա և արգասս, առ ինքնարգոյ բարեհրաշեան և սփռեալ

անձնադատ դաւալն , առ բարին և եղեռնագործս , առ նկունս և առ արիս , առ արբուկս և ներքոյանկեալս , առ ներդուհս և գերաշխարհիկս , միջակայնոց և պայազատաց , չինականաց և առհամկանաց , արուաց և իգաց , հրամայողաց և հնազանդելոց , գերելոց և նուաստից , վեհից և փոքունց , պատուականաց և ռամկաց , ձիավարժից և ասուկականաց , քաղաքականաց և գեղջկաց , արքայից դոռոզութեանց 'ի սանձս աշխարհին ըմբռնեցելոց , միայնացելոց՝ վերնականացն խոտակեաց . մաքրականաց ախրանուէր զգաստութեանց , քահանայական երջանկակրօն ընտրութեանց , այցելութեանց բարեզգեստից դիտողութեանց , աթոռակալութեանց նախագահից որբանուէր անտողութեանց . որոց ոմանց աղերս աղաչանաց , և ոմանց խրատ բարեաց առ դէմս աղօթից այսու մատենիւ մատակարարեցի , ձեռնարկեալ հոգւոյդ զօրութեամբ՝ կարգել ինձ մաղթանս բազմադիմիս , և ամենեցուն ազգին խնդրուածս՝

գթութեան մեծիդ յանդիմանն լի-
նել առաջի հանապազ:

Դ. Եւ արտասուս զայն ընթերցա-
գոյն 'ի սիրտ յատակս' բժշկու-
թիւն հոգւոյ և մաքրութիւն յան-
ցանաց, թողութիւն պարտուց և
արձակուրդ մեղաց կապանաց: Ե-
ղիցի բղխումն արտասուաց առաջի
վարժելոցն, և պարգևեալ տացի 'ի
ձեռն սրբին աղաչաւ ըղձից: Շնոր-
հեսցի տէր և ինձ ընդ նոսին առ 'ի
քէն զղջումն կամաց, և նոցա խմոր
ձայնիւ շունչս բարեհամբոյրս. նուէ-
րեսցի վասն իմ այսու մատենիւ պա-
ղատանք նոցին, և բանիւս այսու
հեծութիւնք նոցին ընդ իմ խնկեա-
ցին: Ընդ համբոյր ճաշակման այսր
ողբերգութեան, շնորհ լուսոյ քոյ
մանեալ բնակեսցէ: Եթէ եղեն ինձ
բարեպարիշտք ընծայիլ առաջի, ըն-
կալ կենդանեացն վասն քո, գթած,
և զիս ընդ նոսին. եթէ առնուս ինչ
որբանուէրս կաթուածոյ աչաց առ-
միսքն բերիցի, եղիցի 'ի քէն խնամա-
կալ՝ և յիս անձրևեալ. եթէ գրեսցի
և 'ի փրկութիւն կարդեսցի հաղոր-

գեղոյն յայս կիրս կենաց, արասցես կամաւ քո որջնեալ՝ և ինձ համարեալ։ Եթէ հեծութիւնս աստուածահաճոյս ՚ի ձեռն այսր բանի ՚ի դապանեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ, սգանեցայց քեզ բարձրեալ՝ և ես ընդ նմին. եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով հանդերձեալ առ քեզ համբարձցի, հասցէ միասցի ընդ խնկս ձայնի և աղաչօղացն աղերս յառաջ մատուցեալ։ Եթէ պաղատանս բաղմացի միս ընդ խնկս երկնեսցի, ելցի և ինձ քեզ և փառն ասրին կրկին նուիրեալ. եթէ յարդեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ ՚ի հաճութիւն. նախայլոյն ընդ իս քեզ ընծայեսցի. Եթէ ՚ի տխրանաց ինչ ձանձրութենէ որ նուաղեսցի, կանգնեսցի վերստին հաստատութեան այս հառաչանաց՝ ՚ի քեզ յուսացեալ. եթէ համբարտան վստահութեան մեղք յառակի, ասու արձանք պատկանեցելոցս աջով քո պաշտպանն՝ դարձեալ կառուսցի։ Եթէ յուսայն ձգարան ասերըն յանցանաց հասանեալ կարեսցի կցեսցի դարձեալ միւս անդամ կամօք

ամենակալին բարւոք պատուա-
սեալ. եթէ վասնզի մաչու անձնա-
կան ցաւոյ զոք պաշարեսցէ, գտցէ
փրկութիւն առժամ առ 'ի յոյս կենաց՝
յաղօթելն առ քեզ կեցուցիչ. եթէ
տագնապաւ որ տարակուսի 'ի սիրտ
խոցիցի, քաղցրութեամբ քո՝ առժամ
ապրեալ ողջասցի: Եթէ անքաւելի
կորստեամբ պարտեաց՝ յանդուգնս
որ խորոց իցէ ընկլուզեալ, եկեսցէ
'ի լոյս կարթիւ այս հնարից՝ քո
պատսպարեալ. եթէ թմբրութեամբ
խաւարից խաւարին գործոց իցէ որ
մնացեալ, զօրասցի անդրէն վասն
քո՝ միայն ասպարէն 'ի քեզ ապա-
ստան եղեալ: Եթէ պաշտպանեալն
վստահութեան զանձն ուրուք լքցէ,
ընկալցի այսու միջնորդիւ ձեռն քո
զնա՝ ամփոփեալ 'ի նոյն հաստա-
տութեան. եթէ ամայի 'ի զգու-
շութենէ պահողայն որ գեգերեսցի,
պատանեսցէ ամլիմբ առ 'ի նոյն դարձ
նորոգողին: Եթէ սարսուռ գի-
ւայլին ջերմանն՝ գողութեամբ ինչ զոք
խռովեսցէ, սթափեսցի 'ի սոյն յայս
նշան խաստովանեալ և երկրպագեալ

խաչիդ խորհրդոյ. եթէ անօրէնութեան մերոց խորտակիչ հողմոյ յանկարծ բախեսցէ զհաստատուն մարմնոյ շինուածոյ մարդոյ յերկրայինս ծնունս, հանդարտեսցի անդրէն զեկաւ այս թեւոց ՚ի քեզ պատսպանեալ:

Դ. Նա՛ արտասուս լինել զեղ կենաց առ հնարս ցաւոց հոգւոց և մարմնոց քոց ստեղծուածոց՝ զայս կարգեալ սահման ողորմ մասանցն ապաշխարելոց յանուն քո՝ բարձրեալ: Զակնկալս իմ դու կատարեա. և զեղի հոգի քո խառնեալ ՚ի սաջանս զօրութեան մեծիդ միայի ՚ի քո իմ շնորհեալ ստեղծարանութիւնս, զի դու ես զօրութիւն վճատեալ որոց, և ընդունիս փառս յաւիտենս. ամէն:

ԲԱՆ Գ.

Վերաբերի յաւելուած իւրին հեծութեան
նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ես զանգի անկիզին կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ 'ի ձեռին ունիս զչուրս կենդանութեան հոգւոյս բազմամեղի, յետոյ ի տարակուս դադարեալ տագնապաւ մեծաւ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի աշխարհ և անտանելի և 'ի սահմանէ բանի փախչելի յիշատակ անձնադրելի անդառնալ քս ատեանի՝ 'ի կշռադրութիւն իմ որպէստուորի՝ արարիչ երկնի և երկրի։ Նա զի և չէք խեղ բժշկութիւն բաղմամենից սաստկութեան վիրաց անողջանալի, խայթմանց խոցուծոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որոցին զանձն իմ 'ի կորուստ։ Մանաւանդ զի ոչ գոյ պատասխանի, բառ տառերին, յաւուր պատե-

բազմի, և ոչ բանիւ խրատանալի, և ոչ վերարկուաւ պատսպարելի, և ոչ գինեաւք կեղծաւորելի. ոչ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանօք երբեք խաբելի. ոչ յօդուածովք բանից առնլի, ոչ արագմամբ ոտից փախչելի, ոչ թիկանց դարձուցանելի, ոչ գինւոյ ընդ երկիր մածուցանելի, ոչ ընթանով ընդ հող հասանելի, ոչ 'ի խորս երկրի դողելի: Քանզի մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներևոյթքն. արդարութն իմ՝ նուաղեալ և 'ի սպառ ոչնչացեալ, մեղանքն յայտնեցեալ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ՝ մնացական, և ես կորստական. խրատանցն կշիռ պակասեալ և անխրատութիւն խակոյն զօրացեալ. բարեացն բերք հալեալ, և սխալմանցն քըն արձանացեալ. աւանդքն կորուսեալ և դատակնիքն այժմ մէն գտեալ. մահուն մուրհակ գծեալ և առետեացն կնիք եդեալ: Բարեբարն ախտեցեալ, և բանսարկուն ուրախացեալ. հրեշտակաց գունդն թախծեալ, և սատանայ խնծղիւք պա-

բեալ. վերջնական զօրքն ողբացեալ, և առաքինիքն բերկրեցեալ. ստա_ նողին մթերք լցեալ, և պաշտօնին գանձն կապտեալ. սուրին կողմն կանգնեալ, և ստացողին պարգև մնացեալ. հատուողին ձիր մոռա_ ցեալ, և կորուսին հաղբըն պաշտեալ. երախայք փրկչին հեծեծեալ, և բե_ լիար զուարթացեալ. կենացն ապ_ րիչ փակեալ, և դառողին ժանդ_ ժանգիս ժամանեալ:

Բ. Եւ արդ ոչ այսպէն ըղձալի էր, ըստ դրոյն կանխութեան նա_ խաձայնելոյ, ոչ առեղծանիլն երկնք յորդանցի և ոչ նկարիլն 'ի յորդ_ վայնի, ոչ 'ի ծնունդ յառաջադայիլ և ոչ 'ի լոյս կենաց հասանիլ, ոչ 'ի թիւս մարդկան գրիլ և ոչ 'ի հասակ ամեմին ամբառնալ, ոչ 'ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ և ոչ բանիւ հան_ գերձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց սատակագունից և սարսափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծրութիւն բերէ, թող թէ մար_ մնոց լուծականութիւն:

Գ. Եւ արդ առոր բարեգութ' ա_

զաչեմ զքեզ, տուր ինձ ողորմու-
թիւն, որ զայսոսիկ զու ինքնին քե-
զէն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր
ասելով, թէ տուք զայդ նուէր յա-
նուն փրկութեան ձերոյ Աստուծոյ,
և տուրք եղերուք. զի զողորմութիւն
կամիմ, և ոչ զպատարագ: Ահա
բարձրացիր վերանին ինկեալ այսր
յիշատակաւս, որ ունիս զամենայն,
և 'ի քէն է ամենայն, և քեզ փառք
յամենեցունց. ամէն:

ԲԱՆ Ե.

Վերջոյին յաւելուած կրկին հեծեծանաց
նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.
Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ ես երկրածինս մարդ՝
կենցաղականաւս անկայուն գոյիւ
զբաղեալ, և յիմարութեամբ սպա-
ռողականաւ գինեաւս յիմարեալ,
որ ամենայնիւ ամեմ, և ոչ միով ինչ
Ճշմարտեմ. Բանիւք որոմք զինոց մե-

բազդրեցելովք Նշանակօք պարառ-
ցելովք յանդգնեցայց լինել յան-
դիման քում դատաստանիդ, ով Ի-
րաւարար աչաւոր, անձառ, ան-
պատում, Հզօր Աստուած բոլորից։
Քանզի գամեալ աստանին 'ի այն
զապերախտութիւն մեղուցեալ ան-
ձինս առ քումդ երախտիս, ցուցից
զերանաւնս քո մեզ զօրացեալ և զան-
խրաւութիւնս իմ յաւէտ պարտա-
ւորեալ։ Որ արարեր զիս 'ի քո պատ-
կեր պանծալի՝ 'ի ձեռն մեծին տը-
պաւորութեան, զանազան օժանդա-
կելով։

Բ. Զարդարեցեր բանիւ, փայլե-
ցուցեր փչմամբ, մտօք ճոխացուցեր,
իմաստիւք առձեցուցեր, հանճարով
հաստատեցեր, 'ի չնչականացն որո-
չեցեր, հոգւով իմանալեաւ խառ-
նեցեր, իշխանականին գոյիւ արձ-
նեցեր, ծնար հայրաբար, սնուցեր
դայեկաբար, տածեր առաջադաբեա,
անկեցեր զամփոփշամ 'ի քումդ գա-
թի, Ջրովն կենաց առոգեցեր, առա-
զանինցաղով մաքրեցեր, կենացն փառ-
կաւ արմատացուցեր, հագիւդ եր-

կենայնով ջամբեցէք , աստուածային
արքայակից արարուցէք , անհասին և
անհասանելեացն ընտանեցուցէք ,
զաչս երկրեղէն ՚ի քեզ համբարձա-
նեցէք , լուսովդ փառաց վերածա-
նեցէք , պչօղանիւթ մտաւոր ան-
մարմնոյ ձեռնաց ՚ի քեզ մատուցէք ,
զմեղկիս անդարձ մահացուս՝ խոր զեղ-
ջեալ լուսոյ յարգեցէք , զհայր քո
հզօր աշխարհայինեալ մարդկային-
պէս և անապականն խոյս անձին կըն-
քեցէք։ Ով կեդէր զօրեղանն լեալ
նմանութեանն՝ ՚ի ժառանգականդն
կարգաւ գրեց , ոչ կշռամբեցէք ըզ
յանգգնեալս ՚ի քո կցորդութիւն ,
ոչ առաւելացուցէք զանօրէն աչաց
՚ի յումպ անհնարինութիւն , ոչ ար-
գելանու կապանաց ընդ մահապար-
տայն առարկելեցէք , ոչ խորտակե-
ցէք զզօրաւոր բազկին՝ որ անձնագ-
բաւտեն առ քեզ համբառնայր , ոչ
մնեղեցէք զատս խնդրոց մատանցն ՚ի
չքնաղիչէն զբանից կենաց , ոչ պատե-
ցին զինն մատանցն ՚ի ձեռեկն ըզ
քեզ՝ աշխարհ , ոչ փշրեցէք զպարս
առաւելոցս յեղանակեալն զքեզ՝ ան-

առհամմնելի, ոչ գնացեր բարեկա-
մութեանն խաղաղութեան՝ խաղաղութեանն ընդ
քեզ հետևոցս. խոյս ընդ վերևելոյ
ամենն խորհելի, ոչ խաղաղասէ-
ցեր 'ի համաձայնութիւնս զանազանութեա
քումդ պաշտպանութեան, ոչ 'ի գր-
ծուծ համբերմին անուխ զանազա-
նեալս յանգիմանեցեր, ոչ կարգա-
նօք ձեռ այս և ամբիւս յարատևին
խառնարն համաձեցեր։

Գ. Զայս անձնայն մասունս բա-
րեացն զնեղելոց երկայնմտութիւն
ընկալեալ 'ի քեն՝ բարեբար. որհնեալ
և յանձնային մէջ երկայնամտիս,
փոխադրեցի քմտաակարս պարգևաց՝
անթիւս և բազմաբիմակ անօրէնու-
թիւնս, մարմնականաց և անձնա-
կանաց՝ անձնականին բազմածուփ խոր-
հրդոց յուզմանց երկրպագու-
թեանց։ Զայսպիսի քեզ. Աստուած
իմ և տէր, ընդ այսպանեաց բարեաց
փոխարկերեցի. զայս քեզ ինձէն հա-
տուցի չարիս, բաս մախանեան յան-
գիմանութեան առաւել. մնալեալ
ցմանաստութիւն և ահրոզս յանդու-
թեան։ Զայսց բարեաց երախտեաց

կամաւ՝ ընդունայնութեան գնացիք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորութիւն շնորհաց անձառից 'ի բարձրելոյդ խնամոց բարգեցեալ՝ մերկացան խելագարութեան ցնդեցի։ Նա թէպէտ բազում անգամ ծանուցար կարկառմամբ ձեռին քո այցելութեան ձգել զիս առ քեզ. ոչ հաւանեցայ ըստ մարգարէին որ զԻսրայէլէ ամբաստանութեան. և թէպէտ խոստացայ դառնացուցեալ քեզ հաճոյանալ, և ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտիւ փակեցայ, այլ դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդադրին յոձն առաջին մասնեայ, փշոյն մեղաց հերկեցի զանդաստան սրտիս յորմամբն արգիլանարութեան։ Նա ի եղանեն տառածք տատառածաբեալ սուրբ մարգարէիցն. քանզի մնացեր յինէն խաղաղոյ, և ես ընդ այնորիկ փուշ շառաւիղեցի. գարշոյ յանախորժ դառնութիւն պտղոյ՝ այգիս սաբացեալ. բուռն հարի զանհատանահօգմոյ, որով քո մեջս տատանեալ այսր անդր տարաբերիմ. ըստ ձայնի երա-

նեղոյն Յորայ ընդ ճանապարհ խնն անդադար գնացի․ 'ի վերայ աւազոյ շինուածս յիմարութեան կառուցի։ Լայնատարր հետովք խոտորեցայ կենացն անձկալեաց հասանել, փակեցի ինձէն զելիցն ուղղորդութեան․ բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն ։ Խցի զպատուհան լսելեաց իմոց առ բանից կենաց ընդունելութեան․ կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեցուած առ 'ի զկենացն դէպ նկատել ։ Ոչ ընդունեցայ 'ի թմբրութեանց լքմանէ մնալս 'ի պատրաստ փողոյդ ահաւորութեան․ ոչ զգաստացայ 'ի բողոք գուժի հրաւիրակական աւուրն ընտրութեան․ ոչ երբեք զարթեայ 'ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ 'ի կորուստն կարապետէ ։ Ոչ ետու հանգիստ քոյ հոգւոյդ 'ի մարմնեղէն տաղաւարի․ ոչ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի ըղձանն շնորհաց քումդ պարգեւի․ իմոյս ձեռաց կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին, զհացիս կենդանին մահացուցանել ։

Դ․ Նա զինչ է ինձ ապականս և նուա-

զագոյնս յօդել առաձմանս կսկծելիս չարափարելքականս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն և վփոխեալ ըստ բժշկութիւն։ Արդ. քո է ընձեռել կեանս հոգւով մեռելոյս, և անախակալութեամբ մնալել առ այցելութիւն գատապարտեալս որդին Աստուծոյ կենդանւոյ. քեզ փառք յաւիտեանսն. ամէն։

ԲԱՆ Զ.

Վերստին յաւելուած երկրորդ հեծութեան ներքին հառաչանաց — նոյն աչերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԵՒ արդ զինչ բարւոք գոյ առ այս, կամ ո՞ր օգտութիւն առ այն առաջման ընթացից ձայնիս հեծութեան՝ լսանել, և ոչ զամփոփեալ չարաւ մահացու վիրիս՝ խորանաբանիս արտաքս հերքել, և կամ ըզծանրութիւն սրտիս մթերեալ ցաւոյս հոգեկան խնթոյս, իբր ատար-

կացուցանողական հնարաւորու-թեամբ, մատնամատուխ զգուանօք փըր-կել:

Բ. Եւ քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ 'ի փառս ընդ սորցին գասս, որոց լի էն բերանք նոցա ծա-ղու, և շրթունք խրախանց ցնծու-թեամբ, ըստ առակողին և սաղմո-սողին, 'ի կարգն երկրորդ գիծեցից՝ զնմանիան իմ յիշատակել համայն աստանօր. Թէպէտ առ խոնամ թե-րութեան բարուց անբարեաց՝ և նո-քա յաղթականք իցեն, իբր առա-ջուեայն քան զանապաշխարն: Տօ-նելի եղև Մանասէ առ խնոյ պար-տուցս աւաւելութիւն. պատուէ-ցաւ և փարխեցին առ գծնէխս ամ-բարշտութիւն. զօրեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ոխապան-ցութիւն. յիշատակեցաւ կեղծաւո-րութիւն որդւոյն Աժանեայ առ անշնորհութիւն աղախնաորիս. օրհնաբանեալ եղև աւազակն, որ զաստախույն է անհնարինից. պա-տուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ ակզբնա-մայրն աղաչաւորաց: Ո՜չ պակաս

քան զփարաւոն զաւեղծուած սըր-
ախս իմ խառայուցի․ ըստ օրինակի
խառնակութեան մըրկաց ծովու ծփե-
ցայ․ ոչ այնքան սասանեցի և պատ-
կառեցի 'ի սաստկութենէ քամւոյ
հրամանի, որքան ալիք ծովուն յե-
զերացն։ Ընդ թիւս չափուց կշռու-
թեան առ խմս գործոյ՝ և աւազոյն
կոյտ սահմանեցան․ պակասեաց ան-
բաւիցն չիղջք առ համբարս իմոյս
անօրէնութեանց։

Դ․ Զի թէպէտ և յոյժ բազում
են մանուածքն 'ի յախուռնս ջրոյն հա-
մահաւաքեալք, այլ ուրոյնք և ա-
ռանձնականք 'ի ծննդոց աճելու-
թենէ․ իսկ մեղանք իմոյս յանցա-
նաց՝ անթիւք, զորս անհնար է առ-
նուլ 'ի միտ։ Ոմն և ծնունդք իւր,
ոմն և շառաւիղք իւր, ոմն և բոյնք
իւր, ոմն և արկածք իւր, ոմն և
փուշք իւր, ոմն և արմատք իւր, ոմն
և հաստուածք իւր, ոմն և պտուղք
իւր, ոմն և նշխարք իւր, ոմն և ձիւղք
իւր, ոմն և ոստք իւր, ոմն և արմկունք
իւր, ոմն և ձիրանք իւր, ոմն և մա-
տունք իւր, ոմն և խլրտմունք իւր։

ունի և զօրութիւնք իւր, ունի և ազգ-
մունք իւր, ունի և նշմարանք իւր, ունի
և ախտք իւր, ունի և իմացուածք իւր,
ունի և առաւելք իւր, ունի և մեծու-
թիւնք իւր, ունի և յարձակմունք
իւր, ունի և հնարք իւր, ունի և պա-
տիրք իւր, ունի և գիտմունք իւր, ունի
և գինեցմունք իւր, ունի և չափք իւր,
ունի և խորք իւր, ունի և գարշութիւնք
իւր, ունի և կայծակունք իւր, ունի
և կերք իւր, ունի և մթերք իւր, ունի
և գանձք իւր, ունի և ցնցուղք իւր,
ունի և ադրերք իւր, ունի և գիւղք
իւր, ունի և շանթք իւր, ունի և հր-
դեհմունք իւր, ունի և պատկառանք
իւր, ունի և վէհք իւր, ունի և ան-
դունդք իւր, ունի և բորբոքմունք
իւր, ունի և աղջութիւնք իւր, ունի
և ամպրոպք իւր, ունի և կայլակք
իւր, ունի և հոսմունք իւր, ունի և
հեղեղք իւր, ունի և սառնամանիք
իւր, ունի և դրունք իւր, ունի և շա-
ւիղք իւր: Հնոցն և տապ իւր, հրատն
և գոլորշիք իւր, հալոցն ձուլոյն
և ձենձերմունք իւր, օշինդրն և դառ-
նութիւն իւր, կործանիչն և հնա-

զանգեալք իւր, բանաւորն և յեղա-
զակք իւր , գառողն և ապառաղէնք
իւր, առապաւկապեան և գումարտակք
իւր , գաղանն և կորիւնք իւր , խա-
ծանողն և ծակոտուածք իւր, ապա-
կանագործն և նմանիք իւր :

Դ. Արդ այսպիսի ալեայք են գլխա-
ւորութեանց ապականողաց ուղղոյ
համայնից , գաւեալք ընդ ինքեանց
նուաճութիւնք մասանց՝ իւրաքան-
չիւր որ 'ի սոցանէ բիւրք բիւրուց և
հազարք հազարաց. իսկ զհամայնից-
թիւնս միայն գրել խնամոյ, որ զա
'ի մէնջ չէութիւնն գրեալ՝ իբր զէու-
թիւն գործոյ անօսանէ : Եւ արդ
եթէ ոք զանձն ոչ խարեսցէ , և առ
երկաս ոչ կերպարանեսցի, և կեղ-
ծաւորութիւր ոչ անհաւատեսցէ , և
մարդ զինքն ծանիցէ, և հաստարակաց
բնութեանն վարեսցի, և երկրածին
զանձն դիտեսցէ, և 'ի չափու իւրում
կանոնին կացցէ , խնայեսցի ծանիցէ
զնախանձութիւն մասունս արկածիցդ մե-
րապրեալոյ , թէ ոչ ընդունայն ինչ
գրեսցի և կամպղնուս խակութիւն առա-
մանեցի , որ 'ի մերս բնութեան

պատուակի ազգի ազգի վերիպականութիւն . այլ 'ի բնութեն արգասեաց չարեաց չափ մի երեւեցուցի , զի նոքօք և զայլսն իմաստասիրեսջիք, թէպէտ և ոչ բովանդակապէս :

ԲԱՆ Է.

Վերջին յաւելուած կրկին հեթանոսութեան նորին հակառակ առ նոյն ազգիս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ :

Ա. Եթէ զի մի զգիրկութեանն վստահութիւն 'ի սպառ կորուսցից, և ապազէն եղեալ մատնեցայց այսպանեաց անհերթութեանց ընդդիմամարտից , որք ոչ այլ ինչ են՝ քան թէ ընտանի թըշնամիք իմբնածին բուռեալք զոր վերագրեալք սահմանեցին՝ զորքանութիւն պատկերին ձեռյ եղեալ աշխարհուս , ցուցից առ ամին բարգմարույլ բանութեան մարդկայդ՝ զորեղ ախոյեանս տատասածականս՝ ամենայաղթողս և անպարտելիս , թէ և

կանգնեցին կիրս և գժտութեան պտուղս ծառոց անհաճոյելեաց, և անկոխ Ճանապարհաց երկիր և սաժանմունք ։ Քանզի զայն ամենայն գունդս չարութեան բանսարկուին զօրաց՝ առեալ մի արտաքս կաթուծոց աչաց, իբր զՃճիս զեռունդրաց մտանէին խոխոյթից երկրի ակախաղամանց՝ անկեալ ՚ի վերայ ծորուն ձիթոյ կամ գոյգն գեղ ինչ առաւել. չակամն, յամօրեցուցանէ. և գոյն մի հառաչումն որոյ հեծութեան ելեալ ՚ի յոգւոյ, իբր շնչունն հարուայլին ջերմութեան խառնեալ յարեւ, զառանձնանեաց առաւելթիւն հայէ. քանզի բառ միումն նմանութեան հեշտածինք են, և ըստ միումում գիմագրութեան զիրամեալք ։

Բ. Այլ և ոչ երբէք կարեցից զառել զգաստապատկերին՝ բանից կըռկըծմանց, պարունակ զպարտաւորեալ իբր զինաստակուր անփոփոխանաւոր անհանգչելի. վասն զի զանձնս առակեալ ՚ի յիմոց ներգոյն, ամանց զօրութիւն առմ կենդանանալ առ

հոգւոյս կորուստ։ Տանջիս դառնու_
թեան, որ զզարշութիւն անտանելի
վարուց ծաղկեցի. բարութեանս ա_
պականարարք և մահհոգկուցեան, որ
զկորստեան զինին երկնեցի. Քանա_
նու զաւակս՝ և ոչ Յուդայի, ըստ
ասից մեծին Դանիէլի. որդիս գե_
հենին, ոչ արքայութեան. ժա_
ռանգս գժոխոց, և ոչ փառացն փա_
փկելեաց. նիւթ տանջանացն, և
ոչ հանգստեան։ Աղերսիս առ ե_
րախտաւորդ, ապաշխարհս առ բազ_
մապարգևդ, մէջ մեղուցելոյս առ
երկայնամտողդ. գառնացուցիչս քաղ_
ցրութեան բարերարիդ. ծառայս
չար և վատ, ըստ անէրութեան յանդգ_
նութեանն, խմասունս զչարիս
գործել ըստ Նոյեան նախատաու_
թեանն, ժիրս առ ժանդագործու_
թեան զաղթութեան. վայլթս առ
՚ի բարկացուցանել զտէրն, մշտա_
շարժս առ գիւտս սատանայականս,
հնարապարգեան մեղաց առաջնոյն,
թոյլս առ բարեացն թախիս, ծոյլս
առ երանութիւնն ընթացութեան.
դանդաղս առ փախչելն խոստացե_

լոյն, անարիս առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն, պաշտօնեայս տիրագրուժ երախտամոռացյ ։

Գ. Վայ անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բարկացուցի. վայ որդւոյս կորստեան, որ զկենդանութեն ձիր մոռացայ. վայ պարտապանիս անհամար բիւրուց քանքարաց որ ոչ գոյ հատուցանել. վայ բնանակիս ծանրութեան մեղաց գժնեից, որ չունիմ դառնալ առ հանգըստարանն. վայ մատակարիս անբունեան պարտուցն, որ չիք հնար յանգիման լինել հզօրին. վայ եղեգնախուխս կիզանողականս նիւթոյ, որ առչորեկեց եմ 'ի գեհեննին. վայ ինձ առ այս յիշատակ, զի նեաք բարկութեանն Աստուծոյ այրեցելովք են գործեալ. վայ յիմարութեանս, որ ոչ մտածեցի զծածկեցելոցն յայտնութեան հանդէս. վայ ամբարշտիս, զի միշտ անդադար տառապս չարեաց կկեցի. վայ զմարմինս պարարողի կերակուր որդանցն անմահից. կատաղացն թշնամւորաց զինուոր համբերեցից. վայ ինձ առ արբուցն մահուն

բաժակի․ որպէս զյաւիտենականն ամենեցունց․ վայ ինձ առ. եւս անարժան հոգւոյս յեղկելի մարմնոյս, երբ դատաւորին ճշմարտի յանդիմանեցայց․ վայ ինձ առ. նուաստութիւն խօսիցն լռութեանց, զի անարժանարժէլի է աղօտանալն․ վայ ինձ առ. ձեռնադրութեան ահին պակուցման, յորժամ առաքեալին մեռանի փակեսցի․ վայ ինձ առ. ձայնին ահաւորութեան զարհուրեցուցչաց եւ սարսափելեաց բանից՝ երկնաւոր թագաւորին վճռատիչելոյն, թէ ոչ գիտեմ զքեզ:

ԲԱՆ Ը.

Վերստին յաւելուած նորին հեծութեան նորին հանդէպ առ նոյն ողբոց մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Եւ արդ զինչ գործեսցես անձն իմ կորուսեալ, կամ ուր թաքիցես, կամ զիարդ ապրեսցիս, կամ որպէս ելցես ի մեղաց բանդէ: Քանզի բա-

զուամէն պարարտիցդ և անթիւ հատուց_
մունքն, սատափէ կշտամբանքն և ան_
փոփոխուն նախատինքն. անողորմ են
հրեշտակքն և անկաշառ դատաւորն,
հզօր ատեանն և անաչառ բեմն,
քամենելի սպառնալիքն և անողորմ
հատուցմունքն, ահարկու հրամանն
և մերկապարանոց յանդիմանու_
թիւնքն, հրեղէն են գետքն և ան_
անցանելի են վտակքն, թանձրա_
մած խաւարն և արտաքոյ այգե_
լութեան մտաւախութիւն, ապաշխա_
րութեան է դուռն և մշտնջենաւոր
է տագնապն, ամենագրաւ տարտա_
րոսն և անդերծ տառապանքն: Եւ
արդ արդարև քեզ են գանձեալ
դառնիքս այսպիսի դժնդակք և տար_
ժանելի օթեանք անմխիթարելեաց
պատուհասից, ով անարժան անձն
իմ մեղաւոր, չարագործ, պոռնիկ,
բազմամբիծ և անհամն անդաստանի
ընութիւն անմաքրութեան: Ահա զար_
գիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառան_
գեցեր՝ թիւրեալ ՚ի յուղղու_
թեանց և զառածեալ ՚ի մաքրու_
թեանց, տարապարեալ յարդարու_

թեանց և 'ի կարգաց պարկեշտու-
թեանց, ունայնք 'ի լիութեանց հո-
գեպարգև հարստութեանց, նա-
խանձարկու բարերարին և ամենա-
կալ թագաւորին:

Ը. Եւ քանզի կառուցեր քեզ ա-
նել արգելան և անփախչելի որս-
գայթ, խոստովանեալ քեզէն զան-
բժշկականդ քո վէր և զանողորմա-
կէղդ հարուած, վկայելով զանձինդ
զպարտականդ մահու զանբուժելի
բեկութիւն, ով չարդ 'ի բարեաց,
ով դառնութիւնդ 'ի քաղցրու-
թեանց, ով խաւարդ 'ի լուսաւոր-
մից, ով կապանեալդ 'ի պճնելոց, ով
գարշելեացդ 'ի գովելոց, ով անբա-
րիշադ 'ի բարեպաշտից, ով չնչա-
կանդ 'ի բանականաց, ով անմիտդ 'ի
մտաւորաց, ով անհանճարդ յիմաստ-
նոց, ով անմաքուրդ յընտրելոց, ով
մահացուդ 'ի կենդանեաց, ով խո-
հերականդ 'ի սրբոց, ով ողբչեւդ
'ի պարկեշտից, ով կեղծաւորդ յար-
դարոց, ով անպիտանդ 'ի պիտա-
նեաց, ով անարգդ 'ի փառաւորաց,
ով նուաղդ յառաւելութեանց, ով

գերիդ 'ի գերագունից, ով նուաստագոյնդ 'ի վեհից, ով աղքատդ յընչեղաց, ով անարժանդ 'ի փըրկութեանց, ով անանկդ 'ի բարձրութեանց և 'ի հոգևոր հարստութեանց, և հաստատեալդ յորհնելոյ:

ԲԱՆ Թ.

Վերադիրն յաւելուած կրկին հեծութեան Նորին հոլովք առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ զի ոչ արժանաւորքս քեզ բանաստան շնորհագրեցից 'ի կատակ մաղթանաց մատենի այսր ողբերգութեան, ով անձն իմ թշուառամենապատուհաս և առ պատասխանիս բանից անպատրաստ, անողորմ Աստուծոյ և արդարոյ մանանկացութեան: Զի եթէ զի՞նչ մի ծովուց 'ի յորանկութիւն գեղոյ յեղեղեցից, և զգաշտս տարալայնութեան բազմօք առհա-

նեալ՝ 'ի տարածումն լայնութեան քարանցն չափեցից, և զպարսպս յորոնց անտառաշամբից եղեգանց 'ի հաստատածս գոյութեան գրչաց կազմեցից, և ոչ զթիւ մի 'ի բարգելոյն անօրէնութեանց զորեցից ընդգրով սահմանի գրաւել: Նա՝ զի եթէ զմայլս և իբրանմանս 'ի մի լուծ կշռոյ զոդեցից, և կամ զնեառն արտաաեան 'ի կէս ամբարձման նժարի միոյ արդարութեան միջնորդ կացուցից. ոչ հաւատարէ այնր հարթութեան համաղուգակցել:

Բ. Նուաս ամբարձողէ՝ տուաբանեղն՝ անբնալից՝ ունայն 'ի պտղողոց, նմանակից յաւէտ հարաղատ այնր թզենւոյ՝ զոր անէծն գօսացոյց. քանզի ապաքարթք վարուց, այս է արտաքին գծմք բարեշուք կերպից իբր պսակաւ խիթք պաճուճեալ, բացականացն գոս բաղձալի, իսկ եթէ մերձեցցի անկողն խուզել զխնդրելին, գտցէ զքեզ ունայն 'ի բարեաց և գարշելի 'ի գեղեցկութեանց, ծաղր տեսողաց և նշաւակութիւնք նախատողաց։ Զի եթէ ապաժաման

յանգգոյշ ժամուն հերապանծ տանէկ պատգամաւորոյս անկենդան, որ գոյգն պատկերն է անպատրաստից, եկն ընդ անխծիւք և կամ երկիւր ուռոգեալ ցօղով, և ոչ բարեմասնական զուանգս արգասեաց երկրագործութեան տածողացն մատուցանել՝ լքեալ մասանի, խնկ գու ով անձն իմ եղկելի, առհման բանաւոր և տանէկ կենդանի՝ և ոչ 'ի ժամու խբամ պաղատանօր, երբ ոչ զնոյն կրկեցես պատիժ նախնեաւ առակիդ: Վասն զի զհամայնն ընկալեալ 'ի քեզ անպարխտ յառաւելութեանց, բակրզինաւորեալ 'ի մարդն առաջին և մինչև 'ի սպառուածն ծննդոց նորին, զերբա գործոց նանրութեանց և բզգիւսս նորոգս՝ առեկլա և անախտժեկլա հասատողին զքեզ Աստուծոյ:

Դ. Եւ վասն զի եղի զքեզ նպատակ հանդէպ երևաց աւատութեան մըտացս՝ անձն իմ անպխտան, վիմօք ձըգելոց արձանաց բանից, երբ զանընդել գաղափն վայրենի՝ անդորրմարուր զքեզ քարկոծել: Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, առ-

կայն յաստուածն պատասխանատուող
իբր ընդ ոսոխի ումեմն ընդ անձին
յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, քան ի-
մաստութեան բանի. և զլոյսս մտաց
խորհրդոյս գաղտնեաց իբր զջլա-
ւորեալ յանդգնութեան չարու-
թեան գործոց խոստովանեալ, քեզ
տարածեցից՝ Աստուած իմ և տէր։
Զի որով չափով չափեցից զանձինս
տուգամանք. 'ի քոյդ աննուաղ գթու-
թեանց այսրէն չափեցայց՝ ընկա-
լեալ զշնորհս յաճախագոյնս ընդ
մեծագունիցս պարտեաց։ Իւ որքան
մեղաց հարուածք անբժշկականք և
անհնարաւորք ծարակեացին, այնքա-
նեաց չափովք կրկին առ. ամեն և ի-
մաստք արուեստից բարձրեալ բժշ-
կից բարեհաճ չակեալ լուսաւորեա-
ցին. և 'ի պարտուցն ատաւելու-
թիւն, նոյնքան փոխատուիդ առա-
տարութիւն բարեբանեալ միշտ
պատկեայի, քան խնկաւորդ քումա-
ռակի։ Զի քո է փրկութիւն, և 'ի
քէն է քաւութիւն, և աջով քո նո-
րոգութիւն, և մատամբ քո զօրեղու-
թիւն, և 'ի հրամանաց քոց արդարու-

թիւն, և յաղորմութեանց քոց ազատութիւն, և յերկնայց քոց լուսաւորութիւն, և 'ի գիտաց քոց զուարճութիւն, և հոգւոյդ քո բարութիւն, և ամենայն խաղաղ քոյ ախորժութիւն, և ցօղոյ շնորհի քոյ զուարթութիւն. և դու տաս մխիթարութիւն, և մտաւորութեանս զգաստութիւն, և բանաւոր զխաւար վհատից, և զհեծութիւն ազգաց 'ի ծայր փոխես Նուբեր վայել է որհնութիւն գովութեամբ համբերելով յերկինս և յազգս հարցն և 'ի ծնունդս նորա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Ժ.

Վերստին յաւելուած երկրի հեծեծանեան նորին հայրոյդ առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի Խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Էր արդ քանզի միայնեա մտանել կորաւեան և զզուման ամփոփա-

պէս և մեղանչելն մոլեգնաբար. զի թէ և ստորայեղ իմն են 'ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեանցն, սակայն զկերպարանս երկրպագնչութ_ ցըն առ միմեանս եղեալ, զի և ըղնոյն վճռատութեան ծնունդս արտադրեն: Զի մինն զհզօրին ձեռն իւր ամփոփիկար թերահաւատէ, իսկ միւսն ըստ նմանութեան քառասնեաց պաշտօներգնաց յանդգնայս եղեալ, զյուսոյն առասան խզէ. վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ հանապազ խնդայ սատանայ, իսկ երկրորդումն՝ ըստ նմանութեան լափլիզող գժոխորովայն գաղանին՝ իւր կերակրով արեամբ պարարի:

Բ. Եւ արդ իւր զգանելով բազմահարուածեան հեծանեաւ և յափն մահու ժամանեալ, դոյզն ինչ դարձումն շնչոյ ընկալեալ և յոգի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց, պատասխարեցայց, կանգնեցայց, յարեայց յանկենդանականս կորուսանէ, ամանդակեալ Քրիստոսի ձեռամբն՝ որ զթածըն է յամենայնի. 'ի բարերար յերկնաւոր հօրէն՝ փրկութեան և բժըշ_

կութեան պտուղ ընծեռեալ ինձ մե-
ղուցելոյս, ախտացելոյս և մաշացե-
լոյս ։ Եւ սկզբնաւոր ողբերգու-
թեան այսր աղերսանաց՝ զհաւա-
տոյն շինուած կառուցից . քանզի և
ամէն 'ի նախնեացն ազգխմբէ զինեալ,
փոխեցաւ խակոյն յանմահականն մի-
ձակ վերին . զապաշխարութեանն
դեղ ընկալեալ, ապաշաւանաց թա-
չակաւն զգրաւականն անեղծու-
թեան առաւելն ժառանգեաց, 'ի վեր
քան զորոց առաքեալ ընդ նմին ցա-
ցանէ, որք զհանդէսն մրցանակին
յերկրի կատարեալ, պատգամայինն և
երկնաւորացն յուսոյ հաւատացին,
և անանկանցն ձոխութեանն փարթա-
մացան ։ Իսկ զերախոյս տէրունի
պաշտելի բանին յիշեալ առ սմին, զի
ամենայն ինչ հնարաւոր է այժմ որ
հաւատայն, է զի և զսոսին ընդարակա-
նացն բարերարութեան Աստուծոյ
հաճելեացն զննեալ տառանոր, զայս
պատակեր բանի ընկալեալ նախնի գա-
հերէց առ 'ի սրբութեանցն մատու-
ավքինի հանդերձել . առանց որոյ և
ոչ անէրն փառաց զերուան առ մեզ

հրաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ ընծայից խնդրեաց բարերարութեանն իւրոյ զհաւատան մեր. ուսոփ և կեանս ընծեռեալ զօրէ ինքն_ իշխան բաւականութեանն արըն_ թեր զօրով Աստուծոյ. քանզի հաւատք քո կեցուցին զքեզ, որ հնարանեաւն Աստուծոյ բերան վկայեաց։ Քանզի արդարև սէրն անն անմութիւն և կատարեալ խոնարհութիւն և առ Աստուած ընտանութիւն և բարձրելոյն ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարաձգեալ միայ անկթար և անփակելի, պատուականց զօրով սիրոյ և յուսոյ։ Զի եթէ փոքու սերմանի գոյի հատի մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք զլերանց մեծութիւն փոխէ զօրեղագոյնս 'ի սիրոյ ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զայն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտման առ Աստուած, որ զապանիան և զծածկեալն առանց երկբայութեան 'ի հոգւոյն այս ասանէ, Երրորդութեանն փառաւորելի անուանն պատուեալս հաւատք՝ ընդ

սիրոյն գտանել և յուսոյ. Զի թէ և զերծին հաստատածս աստուածասիրութեանս ՚ի մի և ՚ի նոյն խորհուրդ գետեղցեն, յուշէս մեծագին նոցա ՚ի յԱստուած. քանզի թէ հաստատ ՚ի նա, և սիրեն. որով և յուսան անեղեւութից պարգևաց նորին. Նմա փառք յաւիտեանս. ամէն.

ԲԱՆ Ժ.Ա.

Վերջին յաւելուած կրկին հեթանոսութեան նորին հանդէպ առ նոյն աղերս ճշգրտանց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ.

Ա. Եւ արդ եւ յետինս գտանազոյ՝ ամենայն ՚ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս ՚ի սկզբնաւորն խոնարհութեան ՚ի ձեռն ձեռին տասազին խնձ, յանէից յառաջ հաստատեալ Յիսուսի Քրիստոսի ամենեւ զոր կամի. Քանզի հաստատեցի, վասն որոյ և խոնարհեալ խոստովանեալ Պաւղոսի, ա-

ռեալ 'ի Դաւթայ, թէ և այդ կեն-
դանի մարթանք 'նոցա այլ իմն արա-
ցէ · որպէս հաւատովք ճանաչել-
գետ, և զգուշութիւն յարութեանն նո-
րա, բառ առաքելոյ, և զհանդարդու-
թիւն չարչարանացն նորա, և որ զկնի
բերբին առաքեալք · Այսպէս է ամէն և
յայժմ նմանապէս՝ հաւատալն խոկա-
պէս և 'ի նորագս այս փոխադրու-
թիւն, որ 'ի մեղացն 'ի բարութիւն,
և 'ի չարագործութենէ յարդարու-
թիւն, և յանհնազանդութենէ 'ի սրբու-
թիւն, և յանդրաւէլեայս պարտեաց
մահու յանցանաց՝ յանդատապարտ
երանութիւն, և 'ի ծառայական կա-
պանաց յերկնաւորն ազատութիւն։
Քանզի զինչ ոչ այլևս չկնայ-
քան զբան՝ և 'ի միութենէ երկնա-
նութեան խաւարի զանեալ՝ և Աստու-
ծոյ ամանդակեալ և ալնեալ սիրո
մեգուսոյի, որ ընդ մարմնացեալ ծի-
ծաղկին՝ առ նմին հեծէ հայեալս։
Որ թէ պէտս և յանկարծմանէ բար-
ձրութե պերճութեանցն կայից՝ առա-
քաւուցեալ ծանրութեանն յանդգնէ-
գայն վեհին խորխորատ գրոյն կոր-

ծանման, նորայիւտ միգօքն անջրե-
լեաց. ունի և նշխար նշուլից՝ փըր-
կութեան կենաց հայաւոր. իբր կոյ-
ծանքն լուսոյ պաշտեցեալ 'ի միտս և
յոգի, որպէս գծուքն նշմանաւոր և
զարմանաւոր թանձրամած՝ հրաշիւք
մակարդեալ վեհին հրամանի 'ի յա-
տակս ներքինս ներքնեալ ջրհորոյն։
Ուստի և մեղուցելոյն 'ի սպառ թափե-
ծելոյ, և ակնկալութիւն բարւոյն
բարձելոյ, և համարձակութիւն շնոր-
հին լքելոյ. յուսալ վերստին ան-
դրէն միւս անգամ նոխատարակեցին
փոխադարձութեանց դարձեալ հա-
սանել. քանզի և յաստուածուստ ան-
դուստ հանդերձի և այս՝ ներգոր-
ծիլ առ այսու. վասն զի առ զառագին
զգուշութիւն ամենահնար առևտուրա-
նէ։ Յոր խունկ համբոյթեան մեծա-
պէս հատանի Աստուած, քան յամե-
նայն բարբառ անուշից, և քան 'ի
խառնեալն երբեմն աղաչմանց 'ի
սպաս խորանին, որ է կերպարան
անձանց խնկարկեաց զիջեալ ընկա-
թեանց՝ առ 'ի միութիւն նոյն նմա-
նութեան։ Ըստ որում հարցեալ

փրկչին ամենից ցանկանա ախտացեալս ահաւասիկ ․ հաւատայք ասելով տա այդ թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ, ոչ պարգեւաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ նախ զհաւատոցն զբաւ ընկալեալ. Քանզի զի՞նչ քան զմեաւելութիւն քաւութեան զելոյ առ կենդանութիւն մեզ անդրադարձին , առ որ կանանցն ժամանելոց 'ի յոտս արարչին հաւատոցն հանդերձանօք, անյապաղապար զփառացն Աստուծոյ անսին զհանդէս՝ 'ի յեզերսն կենդանութիւն ։

Բ. Իսկ առաւօտին անկապուտ շնորհին մատուցելոյ զկնի մեղանացն՝ հրաշագործն են վկայք ։ Նախ Անովք, զկնի Աշարին, յետ նոցա Դաւիթ, զարձեալ և Պետրոս ․ ընդ որս և փայլին Եղիազար, որ 'ի մեծէն Աստուծոյ ողորմեալ՝ մեծագործնիցն վկայեցաւ ։ Անեղոք է առ այս և բանն առակի անտառակ որդւոյն. թողում զպարտիցն՝ որ 'ի սեռանէ գովեցաւ, և զմնացատութն՝ որ 'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ, և զաւակին երջանիկ՝ որ յարձակումն վեր-

ջին չնչոյն հաւատովք պատկեցաւ, և զոր անդրաւեղին են պարտիք՝ զհաղորդեալքն սպանման մահու արարչին. առ որս և գլխաւորն ընտրելոց Պաւղոս, որ երբեմն նախանձին էր անօրինաց։ Յորոց ոմանք ծանօթութեամբ օրինին գլորեալք անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն։ Իսկ որ նախ քան զօրինակին առուչութիւն զաւանդն պահեալ հայրենի մերձաւորագոյն գոլ պատուիրանի սկզբնահօրն զաւանութեան, որ և զնախնոյն պարտիս ինքեան փարկուցեալ, զնորայն իւրովքն առաժեաց կրից տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ 'ի յերկրի, այլ չարչարելեան մարմնով բանականաց բնութեան կենաց կարապետ՝ յաղթող զօրավէս բնութեան մահու փոխեցաւ։ Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ ոչհաւ հաստակին չարութեամբն յերկարաձգեալ, 'ի կատարեալ տիս ժամանակին ոչ 'ի բարձրութեանն կայից հոսեցան, քան թէ 'ի տորնականաց թշուառու-

թեանց գժնէից կենացս 'ի կամարին երկնից համբարձան ։ Նա եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ 'ի չարեացն գարշ, որ մինչեւ յաւելեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյութեան, եւ պատկերին արքունի 'ի պատիւ կերպիս մերոյ նկարեալ արքունականն քանդակուածով, անկորուստ եւ անփոփոխագիր եւ յաղթող գառանձնութեան զմերս ենթագրեալ բնութիւն, այս առաւել յաւալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութիւն անդող եւ անվերարկու՝ ակրանք Քրիստոսիւ ուխտեալ ։ որով եւ միշտ հաստատեալ պահի 'ի մեզ բանն ակրունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութեան եւ կենաց հաստատութեան առ հաշտարարին միջնորդ՝ երկնային անճառ կենդանի եւ մշտնջենաւոր բարեխօս ։ Այսպէս ուրեմն ըստ այսու կանոնի Ճշմարտագունի, եւ անփոխադրելի սահմանի, եւ արարչաւանդ պայմանի, համբուրեմ հաւատացող շրթամբք զպատկեր բանիս, եւ ակն ունիմ փառացն շնորհի ։ քանզի ար-

դարև յարդարացուցանելն զմեզ Աստուծոյ՝ ոչ ըստ զօրէ դատապարտանել, ըստ առաքելական բանին առաջմանն ։

Գ. ԱՀԱ յայս անսասանելայի վստահութիւն ապաստան, կամ կործանելոյ՝ կանգուն, թշուառացելոյ՝ յաղթող, վրիպելոյ՝ ՚ի դարձ կենդանական, ամենաթշուառ չարաչարեալ՝ ՚ի յոյսն, մահու մատնեցելոյ՝ ՚ի կեանսն, ընդ ապականութեանց վտանգելոյ՝ ՚ի ձեռն, գժոխային գործոցն գերելոյ՝ ՚ի լոյսն, աստուածանալ անսասանակենդանացելոյ՝ յերկինս, կրկին դաշնակցելոյ՝ ՚ի վերջոյն փրկութեանն, մեղօք կապեցելոյ՝ ՚ի հանդստեանն խոստումն, անբժշկական վիրօք վարանելոյ՝ ՚ի դեղն անմահացուցիչ, աստուածակելոյ վայրագութեամբ՝ ՚ի սանձն հանդարտութեան, արտաքսելոյ վարատական՝ ՚ի կոչումն, ապաստանեալ գժընդակաց՝ ՚ի հեզութիւն, ընդ գլխիվայր բուստացողի՝ ՚ի ներքումն: Ի Քրիստոսի Յիսուս և ՚ի Հայր նորին հզօր և ահաւոր, յանուն և ՚ի կամս բարերա-

թութեան Հոգւոյն ճշմարտի. որ հնա-
րանեալ խնկութեանն և մի աստուա-
ծութեան՝ զօրութիւն և արքայու-
թիւն, մեծութիւն և փառք յաւի-
տեանս. ամէն ։

ԲԱՆ ԺԲ.

Վերադիր յաւելուած երկին հեթանոսեան նորին հովուէ առ նոյն ադէրս մաղթանաց բանի.

Ի խորհրդ-արդեց խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ո՛վ էր արդ քանզի յաւէտ յառաջնում զգծմանն յաստատութեանն բանիւ լքայ, և տարակուսանաց հեծանան 'ի մահ ձաղկեցայ, տատանօր 'ի յաւոյն կերպարան փոխեալ՝ յարդարհաւել համարձակեցայց. զներբողութիւն ասոյր կարգաւոն յաղնակնութիւն ինձ մեղաւորիս ։ Որ և անդամին խակ յորդորբանեքն և 'ի գաւանեքն զկենդանարարին բնաւից Աստուած, խնկոյն և

կոչումն ընտանի ձայնի ահաւորու-
թեան անուանն շնորհաձիրն բարերա-
րի մաքրացելոյս է կենդանութիւն,
ըստ մարգարէին նախաձայնութե.
թէ որ կարդայ զանուն տեառն,
նա կեցցէ։ Իսկ ես ոչ միայն կար-
դամ, այլ նախ հաստատեմ մեծու-
թեան նորին. ոչ եթէ վասն պար-
գևաց նորա մատուցեալ յողոք գե-
ղերիմ, այլ իբր զկենդանութիւն իս-
կապէս, և զհնչոյ տուրևառութիւն
հաստատի, առանց որոյ ոչ է շար-
ժողութիւն կամ ընթացութե. զի ոչ
այնքան յաւայն հանդուցիւ, որքան
սիրոյն կապանօք բերրիմ։ Ոչ 'ի տուր-
սըն, այլ 'ի տուողն յուսեալ կարօ-
տիմ. ոչ փառացն են ինձ անձկալի,
այլ փառաւորողին է համբուրելի.
ոչ կենացն փափագանօք, այլ կենա-
րարին յիշատակաւն միշտ ձնձե-
րիմ. ոչ վայելչեցն տարփանօք հե-
ծեմ, այլ հանդերձողին անձկանօք
յերիկամանց սրտի կականիմ. ոչ
զհանգիստն խնդրեմ, այլ զհանգուց-
չին զերես աղաչեմ. ոչ հարսանեա-
նին խնճոյից, այլ փեսային անձ-

կութեամբ մաշիմ։ Ի ձեռն որոյ զօ-
րութեան վստահացեալ ակնկալու-
թեամբ վերադարձեցելոյ յանցանօք
բեռանց՝ աներկմիտ յուսով հաւա-
տամ՝ 'ի կարողին ձեռն ապաստա-
նեալ, ոչ քաւութեան միայն հասա-
նել, այլ զնոյն ինքն տեսանել՝ յո-
ղորմութիւն և 'ի գթութիւն և յեր-
կնիցն ժառանգութիւն, թէպէտ և
յոյժ եմ տարադրելի։

Բ. Եւ արդ բաղձամ պատկառա-
նօք առաջեցելոց գիմաց կորացելալ,
զմինորդ ազգաման կախուցմանց եր-
կակի շրթանցս՝ արժանաւորակ ազխու-
կարկելոց՝ առ անհամարձակ լեզուիս
չարժութիւն, նորոգեցից 'ի յերդ
հառաչման պաղատանաց յեղանա-
կութեանց աղիողորմ հեծեծանաց՝
'ի բարձունս աղաղակելոյ։

ՄԱՂԹԱՆՔ ՁՕՐԱՒՈՐՔ
ԱՐՀԱՒԻՐԱՑ ԳԻՇԵՐԱՑՆՈՑ

Գ. Ընկալ քաղցրութեամբ, տէր
Աստուած հզօր, զդառնաշողիս զա-
ղաչանս. մատիր գթութեամբ առ

պատկառելոյ դիմաց. փարատեա ամենապարգեւ, զամօթալից այլ-բութիւնս. բարձ յինէն, ողորմած, զանրներելի ծանրութիւնս. անցքք ալեաւս, հնարաւոր, զմահչակրթութիւնս. աւարեա, մինչ յաղթող, զխարդին համութիւնս. բացադրեա, վերնային, զմշեղոյն մատախաւղ. կնքեա, կեցուցիչ, զկորուչին ընթացմունս. յրուեա, ծածկասեա, զգժրանողին չար զամունս. խորտակեա, անքննին, զմարդոյն զխեցմունս: Տեառնագրեա քո անուամբդ զլուսանցոյց երգ յարկիս. պարփակեա քո ձեռամբդ զառատաղ տաճարիս. գծագրեա քո արեամբդ զմուտ աւեմոյ անձնեկիս. կերպացո քո նշանդ 'ի հետս եկից մաղթողիս. ամրացո քո աջովդ զհանգըստեանս խշտիս. մաքրեսցես 'ի հողքէ զծածկարան անկողնոյս. պահեսցես քո կամօքդ զապաստանեալս անձն ողւոյս. անխարդախս արասցես զգործոյ հեալ շունչ մարմնոյս. կացուցես շրջապարակ զպարս զօրուդ երկնային. կարգեսցես 'ի դիմի ընդդէմ դիւաց

դասու։ Տուր հանգիստ բերկրութեան մահահանգոյցս նիրհման 'ի խորութեան գիշերիս, բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբոյ Աստուածածնիդ. և ամենայն ընտրելոց։ Ամփոփեալ պարուրեա զպատուհան տեսութեանց զգայարանացս իմաստից անպարհուրելի զեան զմամբ 'ի ծփական խռովութեանց, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խոլականաց ցնորից, յիշատակաւ քո յուսոյդ անմիջանալի պաշտպանեալ։ Եւ սթափեալ վերստին 'ի ննջմանէ ծանրութեան ամենազգաստ արթնութբ, հոգեւորով զուարթութեամբ 'ի քեզ արձանասցեալ, զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց քեզ, ամենօրհնեալ Թագաւոր փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնաւորամբք խմբից երգակցեալ, յերկինս առաքել։ Զի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԺԳ.

Վերափոխին յաւելուած իրիքն հեթանոսնեան նորին հոխողի առ նոյն աղերս ճողովեալ բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ բարերար հզօր ահաւոր, հայրդ բարի ողորմութեանց շնորհի, որոյ անուանդ խնկ մեծիդ գթութիւն եւ գթառատութիւն աւետարանէ, քաղցր դժնէից եւ անգոհացողաց։ Ընդ քեզ եւ Որդւոյդ քո իբրեւ զքեզ, զօրաւոր ձեռն իբրեւ ըզքոյդ, անժամանակ տէրութեամբ ահեղ, ընդ արարչութեանդ քում բարձրացեալ։ Եւ Հոգիդ սուրբ ճըշմարտութեամբ՝ ըղխեալ առ 'ի քէն անսպառութեամբ, կատարեալ խկութիւն գոյի, էութիւն մշանջենաւոր, հաւասար քո ամենայնիւ, փառակից որդւոյ քոյ տէրութեամբ։ Երրեակ անձնաւորութիւն՝ համայն

անձնին, տրոփեալ 'ի գլխոյ՝ ուրոյն զատուցմամբ՝ իսկ միաւորելոյ համագումարութեամբ, նոյնագոյ բնութեամբ անիրապէս, անշփոթ և ան-անջրպետ՝ միով կամօք և կցորդութեամբ. ոչ երկցութիւն ումեմն 'ի յումեմն, և ոչ քթթել մի ական առնուազութիւն միոյն ժամանելոյ, քան թէ պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անտառուեր լուսոյ՝ որ առ մերն է ծանօթութիւն, միով պատկարրատագրութեան անսկզբնադրարատուածարանելոյ: Քանզի արդարև վերաձայնեալս այս խոստովանութիւն երկրպագուարարեանդ զաւանութեան զվէմն հաւատոյ Պետրոս երանելոյ. իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղք՝ բարեհրաման քո անհնարկութեամբ, ով խնդրողդ գերելոյս, հրաշանորոդ արդարացուսցէ: Քանզի թէպէտ և քո իցեն պարգևք, և քո ողորմութիւնք, այլ ոչ 'ի պարգևան ես այնքան հաշակեալ, որքան յողորմութեան. զի երկրորդն գծոյդ յաճախէ գիւտս, իսկ առաքինին զձգնաւորացն յայտնէ

զգործս. զի պարգեւք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք։

Բ. Եւ արդ մի զօրասցի մարդկային գործք առաջի քոյոց շնորհաց, Աստուած գթութեանց, թէ և անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց բնաւորական հրամանաց. այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնմտութեան, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք երկրածնաց։ Քանզի և որ մաքրութեամբն պերճանային օրինականացն վստահութիւնք՝ ի լուսաւորել քոյդ արդարութեան գուշակ ներկայիս, ամենանուաղ անձկութեամբ լքեալ հրէութիւնն յեռանեալ, և յաւէտ ընդ տարագրական ողորմելոյն, առաւել նորա գըտան կարօտեալ մարդասիրութեան։ Իւ քանզի ամենայն ինչ հնարաւոր է քեզ, բարերար, լուր պաղատանաց գոչման հեծութեանս որ կարդամս առ քեզ. ողորմեա, կեցո և մարդասիրեա։ Զի քո է երկայնմտութիւն, քաղցրութիւն, փրկու-

թիւն, քաղաքութիւն և փառք յամե-
նեցունց յաւիտենից ազգաց. ամէն:

ԲԱՆ ԺԴ.

Վերստին յառաջնումն իրին հետեւութեան նորին հակառակ առ նոյն ազդելոյ ճառագայթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ՊԱՂԱՏԻՄ առ քեզ լուսոյ ճա-
ռագայթ, որդւոյ երկնաւոր, գո-
վեալ անպատում, որդի անճառ մե-
ծին Աստուծոյ. խոնարհեցո զունկն
քո՝ բարձրեալ բարերարութ, կենաց
ապաւէն, նորոգ մերձեցեալ կրկին
աստանօր ՚ի հաւաստումն նուաղ
ձայնի մկրտաւորելոյս:

Բ. Ոչ ցուցեալ է երբեք, եթէ
աղաչեաց զքեզ ՚ի ձեռն առաքելոցն
որոց խոստովանեալն, քանզի կարկա-
մեալ էր. ոչ ձայն պաղատանաց զինի
արձակելոյ, քանզի անկանիչ էր.
ոչ մատամբքն տառապանելոց զաղէտ

վասնզին յայանեաց տեսողից, քան-
զի խորտակեալ էր. ոչ այս կոյկո-
ղագինս արտասուօք ողբոց բարե-
բարից յանդիմանն կացոյց, քանզի
մխասապարտ էր. ոչ 'ի պատգամ
բանից միջնորդի զօղորմածից կամս
հաճեցոյց, զի անպայելուն էր. ոչ
հայթայթմամբ խորտակեալ մար-
մնոյն արխանեքանդ ներկուածով
ձորձոց գթածից զախրա ձմեռեցոյց.
վասն զի անյոյս էր. նա և ոչ ծըն-
դոմքն հաստատութեամբ իբր գար-
շապարաւ ոտին վարեցաւ, այն զի
անյարիր էր. քանզի կիսամեռն ամել
կենդանութեան' առկաւ ինչ նուաղ է
'ի մեռելութենէ: Մանաւանդ զի 'ի
քրոյոց խրատեալ բանից, և բարե-
բարեալ քոյդ ողորմութեամբ, և
փառօք քու լուսազարդեալ, ոչ միայն
զի ոչ վերջացաւ 'ի հակառակն քո
ընթացից, այլ ատահակեալ ապաստան-
բութեամբ յիւր թշնամեացն թի-
յանելու, ընդ նոսին դաշնաւոր-
ցաւ, միաբանեաց ասելեացն քոց:
Դ. Խակ զու բազմապարգև, բա-
րերար, անոխակալ, ամենակեցոյց:

ոչ միայն զի ոչ պահեսցես զչարադոր-
ծին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բա-
նիւ յանդիմանեսցես. ոչ տան հարկեր
անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատու-
ցեալ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս։
Ոչ քահանայապէս ըստ Ահարով-
նեան տկար օրինին՝ զօրաւոր առ մա-
հուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անի-
ծիւք և բռնալից քարանցն ձգմամբ
'ի խորտակումն խոցելոյն արագելով
մատնէր. և ոչ որպէս զղեւտականն
կարապետայինն անկատարագործ՝ 'ի
յերկուցն միջի բաժանեալ խորոց,
հնոյն լրումն և նորոյս սկզբին, ու-
նայն 'ի հոգւոյ յապաշխարանին հան-
գիտացեալ՝ զվիրաւորելոյն տեսեր
զխոցն, զի մի սատակիչն օրինա-
կութեամբ տապարաւն արմատա-
կորոյս՝ զմահուն պաշտօն 'ի քեզ 'նը-
կատեալ, յառաջ քան զփորձ առա-
կայիցն սատակեսցի. այլ հեթանո-
սացն պահպան անուն սարկաւա-
նեայցն, որք 'ի հրէիցն ընկալեալ
զօրէնս ամբողջ պահեցին, զոր նորա
մոռացան, նոցին կցորդեալ մար-
մնոյդ վերարկուաւ միակերպարան

խառնութեամբ, զազատարարն գը-
ծագրեցէք զաւետիս առ ստորաղ-
գիւն. և աստուածաբարդ ներգոր-
ծութեամբ անտարապականաւ ձեռն
կարկառեալ, յարուցէք զմարդն
նախնին մեղուցեալ ՚ի մահ խորովքն
ծննդովք: Զարամեցելոյն սիրտ բեր-
կրեցուցէք, և զվհատեալն հաստա-
տեցէք, և զթշուառացեալն մի ան-
գամ՝ կրկին զուարթացուցէք: Նա-
զանին կենարար ծծմամբն և բաժա-
կաւն լուսոյ լցէք. հայթող երկնա-
նով արարչականդ քոյին մարմնով
նոր յեղանակեցէք: Վերակացու-
թեամբ երջանկացն աղանց ընտրե-
լոց յանձնանձեցէք, գրգեցէք և խը-
նամարկեցէք: Հանդարտութեաց գը-
րաստանած ողութեամբ անդղուե-
լի պահեցէք, մինչև յարկն լուսոյ
ածէք: Ի ձեռն երկաքանչիւրոյ
միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց
տուչութեան կատակաց կենդանա-
կանաց, մարդաախրասէս դարմա-
նաբեցէք: Իւ որպէս երբեմն ընդ
Մովսէսի՝ Թէս աստուածեալ ար-
ծուոյն օրինակաւ ընկալար զնա, և ՚ի

հանգիստն հանդարտութեան եր-
կրին բարութեան առաջնորդեցեր,
և զբանսին կերակուր ջամբել հրա-
մանատրեցեր վարդապետութեանց։

Դ. Եւ որդ որ զբնաւն ծայրա-
գոյնին բարութեան լուսոյ յամե-
նայնի բովանդակապէս հրաշագոր-
ծեցեր, զօգտակին զգանձ քեզ սեպ-
հականեալ՝ զբոստացուածն առ քեզ
դարձուցեր, կեցո և զիս մարդեալ
՚ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պար-
գեւս և անպատրաստից. ընդ որոց
և ինձ տացես քաւութիւն և բժշ-
կութիւն, բարեգութ, զօրեղ ան-
քնին, անեղծ, ահաւոր, օրհնեալ
միշտ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԺԵ·

Վերստին յաւելուած կրկին հետեւութեան նորին հանգոյն — նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԻՍԿ դարձեալ տառաւատ վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտի վտանգի ինձէն մատուցեալ, տաղին նուագաւ ՚ի նոյն ոճ բանի գանձապարգեւ արդարահատուցիչ, տագնապեալ ողջոյն վտանգիւ ՚ի յայտարիր մեռեալ կենդանւոյ անմահից մաղթեմ Աստուծոյ խոստովանելով ընդ փառացդ քո զինս անարգութիւն, և առ չարեաց խմոփք գծոյ բարութիւն. որովք յաղթեալ գոյ քան թէ բժշկեալ, և անմաշեցեալ քան թէ համարձակեալ, ուխտակերոյս աւանդամանաց:

Բ. Իսկ կրկին առաւել որ առ իս, որ ողջարին տրուայն տարացուցի, որ

յեռին անզգայութեանն էր մատնեցեալ՝ մոլորեալ. և 'ի լերինս ուր ոչ է այցելութիւն՝ ընդ գազանականացըն գիւղաց և կուոյն վայրենութեան թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի հօտին, ոչ բան ունէր, որով և զցաւոյն ասէր պատմէր, ոչ ձեռն ձգողական, որ համբոյն է ազդողական։ Իսկ դու միայն գովեալդ յուկըղբանցն յաւիտեանց և յարգի ծնելոցս, գտեալ ըստ մաղթանաց գոչման երգողին՝ զիս զմեղուցեալս յաննչոյն մոլորութեան, խնամողօրէն անեղութեամբ կամաց հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլ և խնդրեցեր. և ոչ գտեր միայն, հրաշագործ, այլ անճառելիդ բարերարութեամբ սիրոյ 'ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր 'ի հայրենիքդ քո ժառանգութիւն։ Նա արդ դու հզօր կենարար օրհնեալ այցելու գթածդ յողորմութեան, եթէ զնոսա ընկալար զպապարանեալն աղերսանաց, որ մինն 'ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն ըստ

անբաւնիցն անզգայութեան վառ-
բանդի բացամերժութեամբ յան-
բնական վայրի վարանեալ, 'ի բառաչ-
ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր
աննշանական, աստուածային բա-
րեխնամութեամբք անանեւեցէր ըղ-
տիեզերահրաշն խնամողութիւն առ-
կարաւելոյն մեծ թշուառութիւն,
յայտնեալ վերառին և արդ գթու-
թեանցդ խորք և բարեբարութեան-
ցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս տառ-
ւելութեամբ վերադարձելոցդ որբա-
կութեամբ, առ բաղմօրինակ մահու-
պարտականս, առ որ 'ի բարու-
թեանց խոտնից քաղցրութեանց
յատուկ համս չար, առ անդամա-
մարմնոյ արժանաւորս համամին, առ
համաձայնակ ամենաբարոյր ախտա-
ցեալ հոգիս վիրաւոր, առ հաւատա-
ցեալս անզգայութեանց անասնոց,
առ սատարացեալս յանասնութենէ ի-
մաստնոց, առ անմահն հանդուցան-
կից բանաւորութեանց ։ Որ եթէ
առարածոց գոյր, ես ասէի ․ թէ նմա-
նակից գոյր իմ, պատմէի ․ թէ համ-
գունակից գոյր, ես ճառէի ․ թէ հա-

ւասոր գոյր, եւ գրելի. թէ ղուգա_
գործ գոյր, ցուցանելի. թէ օրինակ
գոյր, եւ ազդելի. թէ յանցեալն,
հայթայթելի. թէ 'ի ներկայումն
ատտ, եւ յուսալի: Բայց քանզի ան_
ցեալ է բառ օրինակ, եւ հրաժարեալ
բառ նմանութիւն, զոր միայն քո է
քաւել, բժշկել եւ կենդանագործել, կեն_
դանարար համայն մեռելոց, նորո_
գութիւնդ ախտեղելոց:

Դ. Զի եթէ որոյն սրտի անատա_
թեամբ երջանկին Պաւղոսայ անօրէ_
նութիւն չարեաց բարձրացեալ ասի
քան զգլուխ, եւ բառ ծանրութեանց
բեռանց գժուարակրելոց յանց_
մանցք մեղաց, իսկ որ առ իս կրին
ախորժմունք գերազանցէ քան զհեղե_
ղին ջրակուտակ ախեղեբասայդ սան_
նապատ ծովուն յորդութիւն, եւ
դիխոց լերանց վերագրէ: Այլ ընչեա_
ցէ ող քո քաղցրութեան իւր առ
նոյին, եւ որ զեկրինս հալէ զօրու_
թիւն, յանմարկ ցուցանել զչիջօս ջրա_
կոյտս բազմակոհակս՝ եւ երկրակոր_
ծան խմոյս սպառնեաց եւ լեռնակոր_
կառ բարձրութեան մեղացս ամբար_

ձեւոց։ Նա համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնարաւորութեամբ հակիրճ համառօտմամբ, արարցես ահա ելս քաւութեան, բամարգարէին, առ երկարաձիգս անրէնութիւն. և ներելով խմս յամառութեան, ով երկայնամիտ ողորմած օրհնեալ, թողցես միանգամայն, բարեգործեցես խնդալէս, հացես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս զարժանահատոյց տոկոսեաց այժս արժանակիս։ Նազի և չիք իսկ առ քեզ ցասումն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութեան, որպէս ոչ կրին նենգութիւնք և կամ նշմարանք մթութե. քանզի կեանք են 'ի կամաց քոց և լոյս, և ոչ արարեր զմահ և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ բառ Դաւթի և Սողոմոնի։

Դ. Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ 'ի բարեվիճակ քո կանոնաց՝ ոչ փոխարկել անդրէն չարի չար, այլ եթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ 'ի յաւուր զիւրաքանչիւր մեղանաց

գպարտս . և այդ բան առ մեզ , որ միշտ 'ի բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ գրիծս չարեաց անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց , որք որինաւորին երեւին յանդաստան սահմանի ամենաբոյս փշածին բնութեանս , ըստ անսասան քո վկայութեան , որ թէ միտք մարդոյ 'ի խնամս չարի են արձանացեալ 'ի մանկութենէ ։ Զի որ զկատարեալ մաքրութիւնն ունէր աւետարանիչն կենացդ բանի Յովհաննէս, և զինքն ընդ հատորակաց բնութեան լծակցեալ, հաստատեաց զճշմարտութիւն քո առ իմս ստութիւն յայժ արդարացեալ, թէ ասեմք , ասէ , մեղս ինչ մեք չունել, սուտ առնեմք զնա ։ Եւ արդ կատարեալ է բան քո խնկեալ , և 'ի գլուխ ելեալ անպակաս 'ի ստուգութենէ առ իմս մոլորութիւն և գժընդակ անիրաւութիւն ։ Վասն որոյ խնայեա յիս ողորմութեամբ , քաղցրութեան ձօշակաց աղբիւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յաւիտենից . ամէն ։

ԲԱՆ Ժ.Զ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հաւատոյ առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ դու միայն Աստուած երկնաւոր, բարձրեալ, բարեգործ. քո է զօրութիւն, քո ներողութիւն, քո բժշկութիւն, քո առատութիւն, քո են պարգեւք, քո միայնոյ են ձիրք շնորհի, քո քաւութիւն, քո պաշտպանութիւն, քո հնարք անխափանելիք, քո արուեստք անդատանելիք, քո չափք անչափելիք, դու սկիզբն և դու կատարած։ Քանզի ոչ երբեք սասանեցուցանէ գլուխ ողորմութեան քո խաւար սպառնութեան. վասն զի ոչ են գրաւեալ ընդ մասամբք ախտից՝ 'ի վերոյ քան զբան։ Պատկեր անպարագրելի անդր քան զորքանութիւն կշռութեան, անչափ

լայնութիւն փառաց, անտարրափակ ընդարձակութիւն հաստատ զօրութեան, անամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան, անսկաբանալի բարեբարութիւն գթութեան։ Դու զարմացանես, ըստ մարգարէին, յայտ զատուեւս մահու. որ ինչեր կամու 'ի տարտարոսն ներքին արգելականաց բանտի, յորում և մաղթանացն ձայն էր ողխալ, և գերեալ անուր զմթերիցն կապուտ վտարանդեցոյն հոգւոց, առաւելը հրամանի յաղթական բանիդ զկապ սատանականն մահուան խղեցեր, և զմեղացն կարծիս ջրուեցեր։ Դարձ առ իս՝ որ զընդամ զընդանաւվճիս ազմանիդ գրոյս յերկաթս մեղաց, վիրաւորեալ խոցմամբ ալաքաց բանսարկուին նետից։

Բ. Այլ դու յամենայնի անէրգ բարերար, լցող 'ի մէջ խաւարի, որհնութեանդ ձանձ, ողորմած, գթած, մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անպատում, անքննին, անձառ, բաւական ըստ որքոյն Յակոբայ, անհնարինդ ամենից, գիւրապատրաստ հնա-

բարւորութիւն, հուր ծախիչ զխոխիւ մեղաց, ճաճանչ կիզանող ընդհանրական թափանցանցութեան խորհրդոյ մեծի, յիշեա զիս յողորմութեան քո, օրհնեալ, և մի յիրաւունս քո. ՚ի ներողութեան քո, և մի ՚ի հատուցման. յերկայնմտութեան քում ՚ի հաստատութեան: Եթէ կշռեսցես զմեղանաց իմոց ծանրութիւն, ընդ քաղցրութեան քո և մի ընդ արդարութեան. զի առ սակ նախնումն՝ յոյժ է նուաղեալ, իսկ ՚ի ներհակ վերջնոյս յաւէտ ծանրակիր:

Գ. Արդ մատիր առ իս, բարութիւն, որպէս յունկանն բժշկութիւն հակառակ քո համբարձելոյ. բարձ ՚ի մեղուցելոյս զհողմ մահու խռովութեանս, զի հանդիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութեան. Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԺԷ·

Վերջին յաւելուած կրկին հետեւութեան նորին հակառակ առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա · Արդ աղաչեմ զխնամակալդ վտանգաւորաց տառապելոց կրից թախծութեանց հոգւոց վշտացելոց. մի յաւելուր հեծութեանցս, մի խոցեր զվիրաւորեալս, մի դառնապատեր զպատժեալս, մի տանջեր զտարչարեալս, մի գաներ զհարուածեալս, մի գլորեր զանկեալս, մի կործաներ զգայթագղեալս, մի մերժեր զհեռացեալս, մի տարագրեր զհալածեալս, մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս, մի կշտամբեր զհարթուցեալս, մի խորտակեր զբեկեալս, մի խռովեցուցաներ զամփոփեալս, մի աղէկոծեր զզղջացեալս, մի տատանեցուցաներ զդղրդեալս, մի չքա-

թեր զմիրկեալս, մի կեղեքել զգի-
շատեալս, մի ջաղջախել զընկեալս,
մի գոչել զմոլորեալս, մի կուրա-
ցուցանել զխաւարեալս, մի զար-
հուրեցուցանել զապշեալս, մի խո-
րովել զխարշատեալս, մի մահացու-
ցանել զհիւանդս, մի բեռանց ծան-
րութեան մասանել զակարս։ Մի ա-
նուր յաւելուր կարկամեալ թիկան-
ցդ, մի կրկնակի ողբումն գան-
հեծութեանս, մի ուժգնապէս վա-
րեսցիս առ հօղս, մի սաստկապէս
առ մոխիրս, մի անաչառապէս առ
ստեղծուածս, մի ահարկութեանց
առ փոշիս։ Մի ընդ հարկանիլ խու-
ռութեանց մեծդ ընդ փոքու,
լոյսդ ընդ ստորինականիս, բնութե
բարիդ ընդ ի բնէ չարիս, ողկոյզ
օրհնութեան ընդ պարզոյս անիծից,
քաղցրութիւնդ խակապէս ընդ հա-
մոյն դառնութեանս, փառաւո-
րեալդ անփոփոխս ընդ ամենեկին ա-
նարգիս, կենացդ նշխար ընդ կաւոյ
զանգուածոյ, տէրդ տեղանց ընդ
ազգիս երկրայնոյ, աննուաղ լիու-
թիւնդ ընդ չքաւոր աղքատիս, ան-

կարգուս ճոխութեանց ընդ ան-
պատշաճ տառապելոյս, անկարգ
բարութեանց ընդ ամենաթշուառ
աղքատիս: Քանզի ո՞վ որ համեալ
յաստուած՝ և ՚ի ծառայման լուսոյն
խիթայ մթանալ, և կամ ընթերականաց
կենաց՝ մահանալ, կամ աղքատու-
թեան՝ և պարտաւորիլ, կամ շնոր-
հաց՝ և դատապարտիլ, կամ փրկու-
թեան՝ և մեռանիլ, կամ նորոգման՝
և եղծանիլ, կամ օրհնութեան՝ և
աղարտիլ, կամ բժշկութեան՝ և
վիրաւորիլ, կամ լիութեան՝ և նուա-
զիլ, կամ յաճախութեան հացի՝ և
քաղցնուլ, կամ գեսոյ հասանաց՝ և
պապակիլ, կամ մայրենի գթոյ՝ և նեն-
գիլ, կամ խնամոց աստուածեան
աջոյդ՝ և զգուշիլ:

Բ. Նա արդ ընդ ախտացելոյն
տատանեալս մարմնոյն բարբառու-
թեամբ հոգւոյս վասնորդաւ և ես պա-
ղատիմ, տէր եթէ կամիս, կարող
ես զիս սրբել: Ընդ աղաչանացն նե-
գելոց մշտագիկելին խափխափանաց՝
մեծապայծառն ձայնիւ հաստատեմ. ոչ
որդի անուանեմ Դաւթի, այլ ծը-

նունդ էին Աստուծոյ դաւանել ոչ միայն ապրի կոչեմ, որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական գլխոյն գիտելոյ, այլ տէր երկնի և երկրի հաւատամ: Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ հպատակութեան, ով բարեգութ Աստուած մերձաւոր, այլ 'ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաական անսխալ զօրել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն: Ոչ թէ ինչ խորոց կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկբայութեան կարծի նշանակ, 'ի մի արկանեմ կամելոյն և ողորմութեան, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կարես որպէս զօրարիչ. ասա բանիւդ, և բժշկեցայց: Ընդ հարիւրապետին հաւատոյ և ես ընծայեմ ոչ մինչ անձուկ միայն բացակայութեամբ հեռի լինելով խորան 'ի խաբանէ հաւատամ ազդել քոյ կարողութեանդ առ յարութիւն և բժշկութիւն, այլ 'ի վերինն երկնի բաղմելով և 'ի ստորինս երկրի բովանդակ, առ հրաշիցն սքանչելութիւն ոչ ունիմ հաստուցանել:

Դ. Շնորհեա ինձ, որպէս դաստ-

կնիք բանին քո վճռեալ առ պտու-
ներկին ընդունելութիւն, հնգից հա-
րիւրոց գնդարաց պարտուց շնոր-
հապարտութիւն՝ Աստուած բարու-
թեանց և տէր երանութեանց, որ
յաճախն ընծեռել՝ բազումս փառա-
ւորիս, և 'ի շատն մատուցանել՝ նո-
վին չափ սիրիս, և յառաւելն ողոր-
մել՝ կրկին բարգաւաճիս, և յայս-
քան բարիս խրատամիք գովիս, և
ամենայնի տէր գոլով հաւատարորդ
ճանաչիս, և որ զբոլորն ունիս՝ ընդ-
մերումս կչռիս, և անճառելեաւդ-
ձրիւ մերայնովքս վճարիս, և ընդ-
երկրաւորիս զանվախճանն պարտ
վարկանիս, և մեծագրեալ քո ըղ-
մերն՝ վեհս գոհարանիս, և 'ի սա-
կաւուն տուչութիւն գոյզն փառա-
ւորիլ ոչ ամբարտաւանիս։ Այս և
ինձ զնոյն գթութիւն ունողիս ըղ-
գործս անհամար պարտուց. զի և 'ի
ճառս երախտեաց քումդ պարգևաց՝
նորին խակ սակով սիրելն կարգեացի.
և քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

ԲԱՆ ԺԸ.

Սկզբան յաւելուած երկին հեծեծանաց
Նորին հանգոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց սրտի խօսս ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՐԴ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց, արգանդ անտաշհման բերբուց քանդարարաց առժից զող հաստուցանող 'ի միում աւուր։ Այլ ոչ թէ առ փրկութիւն մարդկային մասց հայցեմ՝ ներողութիւն, այլ առ անձնուաց լիութիւն փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի պարգեւին մարդասիրութեան, որ չէին երբեմն և առեղծեր, չմարթեցի և զաստուածեր, չև ես եկեալ 'ի լոյս՝ և աններ, ոչ յայտնեցեալ իմ՝ և զթացար, ոչ կարդացեալ՝ և խնամարկեցեր, ոչ համբարձեալ ձեռն՝ և նայեցար, ոչ աղաչեալ՝ և ողորմեցար, ոչ կերպացեալ ձայնիս՝ և լուար.

ող ՀՆՏՆՏեալ՝ և ունկնդրեսցես, զի-
տելով զարգեան գիտութեան՝ և
յանտեսեսցես, Նախահայեացդ աչաց
նկատելով զպատմապատախս չա-
փաւորութիւն՝ և յօրինեսցես։ Եւ
արդ զքս արարեալս և զքն փրկելոյս
և զայլասնեայ խնամոց յանձնան-
ձեալս մի ՚ի սպառ կորուսցէ մեղացն
հարուած գիւղք բանսարկուին, մի
յաղթեսցէ յամառութեամբ խեղ
մատախուղ՝ ներքոյութեան քո լու-
սոյ, մի սրտխս կարծրութիւն՝ եր-
կայնամիտ բարութեանդ, մի մա-
հացու մեղքիս՝ անմնակատարդ լրու-
թեան, մի անկարութիւնս նիւթոյ՝
անպարագրելի զօրութեան։

Բ. Ընհա կարկառեմ զկարկառմամբ
բազուկս հոգւոյս յանուն քո՝ Հզօր,
արտասուս ողջ խրխն զառաջինն մինչ
՚ի զբախտին փափկութեան զգը-
տուցն կենաց կեի։ Կաշկանդեալ
դատեցեալ ՚ի կոր կործանման ընդ
կնոջն ապաշնորհելոյ՝ կայ անուղղելի
հոգւոյս թշուառութիւն, ընդ եր-
կիր աշուցեալ մեղացն կքմամբ՝ սա-
տանայական բուռն կապանօք, զի

մի զերկնայնոյդ ընկալցի զոգւոյ-
խոնարհեալց առ իս, միայն ողոր-
ման, զի բարձրացուցես զփառս
խոնարհ բանաւոր անկելոյ, և զը-
բացեալս ծաղկեցուցես ՚ի բարե-
կրծոս վայելչութեան, ըստ առատա-
ծառանութեան սուրբ մարգարէին.
Որպէս զ՚ի ծնէ կոյրն անլուսաւոր
չունիմ աեսարան, որով զանեղծն
նկատեալ զերկրպ մաղթեցից. հը-
բարեգութ, միայն դու պաշտպան
անհնարկեալ խնամովք անձառ փը-
րկոյ՚ի շնչական խոստն քո անօթ-
յանէիցգոյաւորութիննուայ հա-
ռեսցես: Ընդ երկրատանանաց
չարեաց չարչարեալ վտանգին կեն-
տանջեցելոյ՝ գեստովք մեղանաց ա-
րեան հեղեղին. հայեաց ՚ի բարձանց
անմատոյց լուսովդ պարած ածկե-
ալ ոչ է քղանցք ձեռաստեղծական
վերարկուի ձորձոյ, այլ տարած ամէ-
հրաշից ամենայն ուրեք զօրացեալ:
Ոչ ծնութեամբ խորով պատժա-
պարտս ընդ մեղաւորին մատուցեալ
առ. կենդանածնի տոհից գալշապարդ
զգեցթիւս աչաց վարուիւք հերայ-

ընծայեցուցանեմ, այլ զամենին հա-
ւատս ամբարձմանց բազկացս առաջ-
դաւանմանց հոգւոյ ողջունիւ շըր-
թանց կարկուցմանց զերկիր համբու-
րեմ խառնեալ հեծութեան աղերսիցս
արտասուաց՝ բժշկութիւն հոգւոյս
աղերսեմ։ Վատնեալ մեղանօք հոգ-
ւոյս գոյութիւն լուծեալ մեղկու-
թեամբ, և յերկուց կողից միայնա-
կողմանց անհաստատ հեռեալք զըն-
թացից գործին՝ նահանջմանց չա-
րին՝ պչնանականն բարձրողութիւն
չնաւածոյ մարմնոյս՝ առ ելս ծա-
ռոյն կենսաւէտ պտղոյն խափանե-
ցելոյ. պատուպարեցեալ անդրէն
վերստին, միայն հնարաւորք առ 'ի
փրկութիւն։ Զփառաւորարանն հաւա-
տածոյ կերպիս 'ի քէն եղելոյ՝
ամբափակ խցմանց համբուրեցից ար-
գել հոգւոյ բանաւորութիւն. հոգիդ քո
ազդեալ մեծդ ողորմութեամբ, բա-
յաւետարանին բժշկեցելոյ, հրաշա-
փառաւորս բարեգործեալս բանդ-
կենդանին՝ ինձ խաղաղութիւն անսայ-
թաքելի. Ընկեալ կամ չարեօք 'ի
մահիճս ախտից ընկողնոյ մեղաց՝ դի

կենդանի և խօսուն մեռեալ, կարե
կցելով խնամս Թշուառութեա
ողբականք զբաղմանց ձայնից, ոչ
բարերար որդի Աստուծոյ, որչա
բանալով աչացդ ցօղով վերակա
գնեալս 'ի կենդանութիւն, կիրք
սիրելին 'ի յանշնչական մեռելու
թենէ։ Սոյգ դառնագոյս 'ի գի
մեզաց կամ տարակուսելով, ձեռ
մատուցելով՝ արև անտուեր որդ
բարձրելոյ. հանցես զիս 'ի լոյս քաղ
նշուլից։ Ընդ ալխոլորմ Թշուառ
թեան կականման ձայնի այլուսյն 'ի
'նային մօր միամօրին, տառապանմ
մանանցն, կոծմանէ կրծիցն, հառ
մանէ արտասուացն, տուայտանք
տխրութեան զինացն, և ես պաղա
տիմ վերջին հեծութեամբս, տալ
յուսատահակելոյս զգաչակերութի
մխիթարութեան զթած քո բանին
տակով և ինձ գտելոց բարի ան
ծին աշխարհի, թէ մինչ գերի լ
մնաց ողբալի. որով ընդ պատանդ
կենդանացելոյ 'ի վշտացելոյ ծնող
սփոփանս՝ զամենապարտ ողիս ը
կալցի 'ի քեն ընդ նմին կրկին նոր

դեալ ։ Ընդ այսմիկ անդգայելոցն
գիտացեալ է քարակոչեալն՝ հեղձա-
մղձեալ եղկելի անձանցն, քաստե-
լի զխստախու հերացն, վայրենաբար
րանդադուչելոցն, 'ի քէն ողորմեալ
փրկիչ բաղոքից, խղճե զնոսին առ քեզ
զինեցից. հեղըեալ մերժեալս ըղ-
ձանդս չարացն ապականողաց 'ի
քո խորանէս, զի ժամանեալ հոգիդ
քո բարի այսրէն հանգիցէ. լցեալ
զմարմինս մաքրութեամբ շնչովդ՝ ըղ-
ձեցմամբ անդամոցս, զգաստ արտա-
ցես զխելագարեալս ամենաթը-
շուառ ։ Ընդ գերեցեալ դժոխարնա-
կաց վտարանդելոցն հոգւոց ար-
գելեալ կամ 'ի վտանգի. զծառա-
յալն ողորմութեան փառաց քոց
ծառայեալ՝ ընդ իմ անձկութեան, 'ի
կապանաց օտարին զերծեալ զնա ա-
պրեցուսցես ։ Դատապարտեայ ան-
երեւութերակ վրիպակ արտաքսեա
գարշութեամբ մեզայս ջնջողեցեալ
ոգւոյս կերպարան կայ 'ի տագնա-
պի. զծածկեցեալն 'ի անօրէնու-
թեանց զպարագործին թիւնիցն այ-
տուցմունս, քո խնդնաւորդ զօրե-

զուԹեամբ որդի Աստուծոյ, գԹածարար առողջացուցեա ։ Զբազմագան տարազս ցեղիցն զանազանից ախտաւորուԹեանց մահացուցանողաց իւրականօք կորստեան բերիւք, գմնդակարման շաւաւեղօք հաստատեցելովք 'ի յանդաստանի անօրէն մարմնոյս, տարակորղեցեա 'ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի, որ արաբարդեալ միշտ՝ և մշակես զասահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց արդիւնաւորուԹիւն ։

Դ. Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանուԹիւն օրինակուԹեանց յանցուածոցս վէր, ըստ Ճարակողն քաղցկեղի, առ ընաւ անդամս մանաւորեալ զախտին տարածումն, չէր ալեզանի իրր խարայէլի առ անչափուԹիւն խարանացն մատուցանել. 'ի խարախաց բարձիցս մինչև ցափն կառուցման լրուԹեան անդամոցս չէ առողջուԹիւն, այլ ամենևին անբժշկուԹիւն ։ Իսկ դու ողորմած բարերար օրհնեալ և երկայնամիտ Թագաւոր անմահ, լուր պաղատանացս արդահատուԹեան սրտից վտանգի,

որ կարդամ առ քեզ տէր 'ի նեղու-թեան։

ԲԱՆ ԺԹ.

Վերափին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հաւաստի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ՆԱՅԵԱՑ ամենահայեաց տե-սութիւն կենաց բարութեան յու-սոյ 'ի մեծաբարբառ աղաղակ ցա-ւագնեալ անձին հեծեծանաց։ Ան-հաս մեծութիւն, անուն ահաւոր, բարերար կենդանի, լոյս ցանկալի, Ճաշակ ախորժելի, կոչումն պաշ-տելի, բարութիւն խոստովանելի, ողջումն խնդրելի, խակութիւն դա-ւանելի, էութիւն փառաւորելի, գոյութիւն օրհնաբանելի, տէր Յի-սուս ընդ Հօր քում գովեալ և եր-կրպագեալ, և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ բարձրացեալ և վերամբարձեալ, որ

միայն մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վասն քո ըստ քեզ. Լոյս անձնային, յանձնայնի ողորմած, հզօր, երկնային, և այժմ զլուծեալ և զխոտորակեալ հողանիւթ անօթս աստուածօրէն հրաշակերտութեամբ, աղաչեմ գթած, նորոգ հաստատեա: Զքոյին պատկերս մեղաց հնացեալս՝ 'ի քոյոյ հալոցաց կայծականք բանից, պայծառեա՛ սաքեզ, վերստին ձուլեա: Զխախտեալ շինուածս քում հանգստեան խորանի մարմնոյս՝ պահպանեա հոգւոյս, մաղթեմ բարերար, 'ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա: Մի հատուցաներ չարեաց իմ գործոց զնոյն փոխատրութիւն: Այրեալ եմ ըստ մարգարէին բանի՝ և ոչ 'ի գինւոյ. Թափեա զմրուրս անօրէնութեան Թմբրութեան մահու բաժակիս՝ ազատարար հրամանաւդ ամենակեցոյց, զի մի զդոյդ քամեցից 'ի վերջին աւուր յանուամ հատուցմանն:

Բ. Արդար ես յիրաւունս քո, և յաղթող 'ի դատաստանի. եթէ մա-

հու մատնես, Ճշմարիտ են գործք
քո, եթէ դատապարտես՝ աստուա
ծական զանձնդականն կշտամբու_
թիւն, արդ. են հատուցմունք քո.
եթէ յանդունդս խորոց սուզեսցես,
թէ զկենդանութեն շարժմանս բարձ_
ցես, թէ զբանիս զօրութիւն ու_
նայնացուսցես, թէ զաչացս պատու_
հանս առուերացուսցես, թէ զկե_
նացս Ճաշակ 'ի քեղ լեզն ամփոփես_
ցես, թէ զհասարակաց կերակրոյս
դարմանս բարձցես, թէ զաւուրցս
հարստութիւն համառօտեսցես, թէ
ընդ իջման քաղցրութեան ցօղոյ և
հուր անզասցես, թէ 'ի լրութենէ
բանից քոյ ամլեցուսցես, թէ զակա_
ջացս դրունս խցցես, թէ զշնորհեդ.
ձիր կարեսցես, թէ զգետին յատակի
ստիցս սասանեցուսցես, թէ յանձ_
կալի երեւաց լուսոյդ քոյ հանցես,
թէ 'ի համօրէն աշխարհէ առաի հեր_
քեսցես, թէ փայլատակմանց հրոյ
պակուսցես, թէ անբաժանական ցա_
ւոց դատեսցես, թէ դիւաց չարաց
մատնեսցես, թէ գազանաց ժանեաց
մանրեսցես, թէ հողմով ցասման

հաւատացեալ, և թէ այլ ինչ նորոգ ա-
րարած անքննարանեաց կարգեցեալ՝
չար քան զպատարագն և սատանիկ
քան զդևհենն, թշնամաւորագոյն
քան զորդւոյն, ապականութի քան
զխառարին, երկիւղագին քան զխոր-
խորտակն, ողորմելի քան զմեղկու-
թիւնն, մնացեալ անձանց անձին՝ յայժ
պատրաստական դոլ սոցա ։

Գ. Եւ քանզի յաւէտ ապաւա-
րագոյն են նմանութիւնք փոխա-
րութեանցն առ ազգականութեան
մեղանաց՝ իբր պատկերանկնիքք մա-
տեանկ զուգաւորիցն նշանակեցք
այսր խորհրդոյ, արդ կարեւոր է
խստամբանել և յանդիմանել զերև-
ւոյն ծածկոյթն առ ծանօթութեան
խնդրողին։ Որպէս՝ զի ոչ ջերմն ան-
րով առ ընկերին կալքս մասնաւոյ,
յերաւի 'ի նախնումն վատնգին աա-
պնդայնալ ատանումն։ Եւ զի ոչ զգան
կարկանն խորախտակնութեան սան-
ձեցի, յարժանի կրեմ եղկելի զան-
զուգանակի դիպողումն։ Եւ քանզի ոչ
միրեցի զգուշայգ ուսանիս, արդար
հաստուցմանք 'ի մթութեան ընթանա-

ղական մտքին կորստեան փոխակա-
դանդաչեմ։ Եւ զի ոչ խառնեսցի զմա-
նուէս փոքունցն յանցանաց իւր
անմխիթարականք վարկանելով, պատ-
կանաւորեա 'ի խաւանդրադարձանացն զա-
ղերն զեռանոց խթեալ խոցոտեալ։ Եւ
զի ոչ ձեռն կարկառի առ կերս մը-
տանդրատորին՝ այց տանել նմին, 'ի
դէպ ևս ըստ դժարդրութեան այսր
օրինակի ապաշխարութեան զբոյ՛նը-
ւիրեալ մնանիմ։

Դ. Եւ արդ ոչ յատատուածաւա-
ամենապարի գանձուցք չարիս, և ոչ
'ի լուսոյս նչուղից խաւար, և ոչ յա-
պաւինութենէք գայթագղութիւն,
այլ ես ինձէն կորստեան որդիս գտի
զայստանիկ. մեզանք անօրէնութեան
խմոյ գանձեցին նիւթեցին զայգա-
նեացարկութեան մթերս. հոգւոյ
իշխանին մոլորութեան հնազան-
դեալ, թողի զանեցի քո նոյոս, ըստ
դրոյն խրատու յանդխմնութեան։
Եւ քանզի յայտնեցաւ յեաուսա
դաղանեաց առականաց մարմնոյս
անդամոց, և արկաւ զերեաց կերակրս
անխայելուչ սառւէր ամօթոյս, ըստ

մարգարէին առակի, ոգեգս ցու-
ցեալ զիս ամենեքին իբր մերկացեալ
խայտառակեցելոյ պատանկի, ծաղա-
յիս զոյս քաւութեան, որքայ եր-
կնաւոր, զի թօթափեալ զմեզաց փո-
շիս ըստ աւետեաց ձայնին դարձե-
լոյն 'ի Բարեկենդէ, նատոյց վերստին
կանգնեալ 'ի հողոյ, և 'ի հաստատու-
թիւն յուսոյդ հիմնացեալ անստա-
նելի, ըստ եսայեան բանին, զգեցեալ
զզօրութիւն բազկի կարութեան
նախնում մաքրութեանն, վասն մե-
ծութեան փառաց քաղցրութեան
ամենապարգև քոյ աստուածու-
թեանդ. օրհնեալ յաւիտեանս,
ամէն:

ԲԱՆ Ժ.

Վերջին յաւելուած իւրին հեղինակութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերսամաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Տէր ամենակալ և երկայնամիտ, ներող, բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա ձեռնարարութեանք են գործք քո, և խոստովանեալ գաստատանք քո. վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ անսուտ ծածկութեից։ Ընդ երից երջանկաց մանկանցն՝ որք կիզանողական բոցոյն փրկեցան և ոչ մնացին 'ի Բաբելոնին, զնոցա թախծութիւն զերդն հառաչեմ. մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապըստամբեցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի։ Նա քանզի մաքուր գոլով 'ի մնասուց նոցա և զայս խոստովանութիւն զօրէին, իսկ ես ընդ նոցայն նոյին աղերսիւ ձայնակ-

ցեալ ամին ողբոց երգութեան, և այլ յաւելից ամենապարտ մահու ։ Ընդ Դանիէլի երանելեաւ և սուրբ մեծ մարգարէի, որ 'ի քում հարազատութեան ապականութեն տանն Յուդայի շառաւիղ ընտրեալ, գնորոյն աւեալ ընդունականն և նուիրական բանից պատգամաւ, խմոյս պատմականութեան գուշմանց հեծութեանս և այլ կրկնեցից ։ Ի մէջ գիտութեանս անպարաշարժականս գնացի, զարտուղի սխալեալ ի ժողովոց կալեալ. այս է ամենայնիւ ամենայն իրք մեղանչելն ։ Ըստ սահման կրեութեան կանոնց քոց արտաքս փաղեցի. որ է հաւատոյ կերպարանքաւոր անօրէնութեան ։ Ընդ խոկցն չափոց չարութեան գործոց լրումն յաճախութեան նիւթեցի. որ է ճշգրիտ պատկեր յանցաւորութեան ։ Սատանայացար, և ոչ զարհուրեցայ. արդարահատեցեր, և ոչ երկեր քոյայ. որ է աստուածութեան յայանի նշանակ ։ Քեղ արդարութեան հանդերձեցեր, բարեբար, և ինձ ամէթ և պատկառանս պատրաստեցեր. քեզ

փառս փոփոխականս, և ինձ նախատինս յարմարաւորս. քեզ քաղցրութիւ յիշատակ, և ինձ մաղձ դառնախառնել 'ի կատարածի. քեզ բարեբանութիւն անդադարելի, և ինձ ձայն ողբոց աղաղակի. քեզ օրհնութիւն երգոց խնկելի, և ինձ մերժումն տարագրութեան. քեզ խրախունս բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւնս անմխիթարականս. քեզ բարձրութիւնս անճառ գովեստից, և ինձ զանձինս լսելեաց պատուոյ ձայնանաց ։

Ը. Եւ արդ ընկալեալ զու բարեաց ընտրութեանց անեղծին. առհամեն՝ ըղքոյոց ախորժականաց կենդանեաց պարզոց վերաւորեալ բառ քեզ, և ես զիմոյս առաւելն առ անձն պարտաւորանս յոգունս կրկնակի բարդելով ինձ բառնս ։ Իսկ եթէ անարժանից մաղթանաց այս էր յանձնառութիւն, իսկ ինձ զոյս հնչեցից չարս և տարաբանից զորովականաց, որ քան զամենայն զմեծագոյն յաւէտ վրիպեցայ ։ Մոլորեցայ անուսումն ընթացիւք 'ի միտս վայրենիս. յանդգնեցայ չըրթանձրախօսից 'ի բանաւոր երկրաւորս. զա-

կատեցայ անկատելի 'ի պատկառե-
լեացն գործոց։ Փքացայ, վերացայ,
որ յետ սակաւ մի ժամանակի 'ի հող
մահու եմ իջանելոց. գոռոզացայ,
բարձրացայ, որ և ոչ զգլխական
հոգւոյս տուրևառութեան ընչյս
ունիմ 'ի ձեռին։ Ամբարտաւանեցայ
փոքրս ընչաւոր, ամբարհաւաճեցայ
կասս ձայնաւոր, հպարտացայ հոգւ
անարգութեան, 'ի վեր ամբարձայ
մոխիրս մերժելի, բարձուկ կառուցի
բաժակս մանրելի։ Տարածեցայ ա-
ռաւել քան զէս, և դարձեալ քան ըզ-
հեղեղեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ։
Բարկութեանն բոցով ցոլացայ ախ-
մըս բանաւոր. քան զանմիտ ոք մե-
ծամտեցի, որ ընդ քառոտանեաց
մահու եմ փակելոց։ Գինիս արբի
կենդանաբոյս որթոյ, և 'ի քեզ թիկունս
փոխանակ գխմոյ դարձուցի. 'ի թը-
ուիչս մտաց ընդ խաւար խորհրդոց
ոլացայ. զանարատ հոգւոյս մարմնոյս
փափկութեամբ յաւէտ վատեցի. ըզ-
զօրութիւն աջակամն կողմանս տկար
արարի, ահեկանացս կայից ուժ-
գնութիւն տուեալ յաղթեցի։ Զքեզ

խոկ տեսի հոգացեալ վասն իմ, զոր
չէ աստ գրելի, և ոչ պատկառեցի.
իբրև զհաւ վայրենի սրտացոյ, ըստ Ով-
սէեան բանին առ Եփրեմ, 'ի Նախա-
նին իմ տմարդութիւն։ Յաղթարանն
վայրի ընդ պատապմունս այսր կեն-
ցաղոյս չքնաղկեցայ. ոչ կացուցի
յաւէտ զերիվար մտացս երասանաւ-
բանին։ Ընդ հին չարութեանցն նո-
րոգ ինքնատեղծութիւնս դարի. ա-
նուրս ըստ Յորայ ծանունս և անուա-
նելս ինձէն ինձ աստուածացուցի. ա-
ռեղած անհարկատելի, ըստ Երե-
միայի, զանձն իմ արարի. իբր զմի-
ժած անգրելի կոչման, ըստ առակ-
արկուին, 'ի մարդկանէ համարոյ
եղծայ. իբր զհանդերձս ինչ ապա-
րանջից, ըստ Եսայեան բանին, զաղ-
տացայ. որպէս զթրծեալ աման խե-
ցեղէն փշրեցայ անարծարծելի. ըստ
բաժմասանացն Եզեկիայ 'ի մարգարէ-
էն զըրբորդ չափին անօրէնութեան
սատակման ինձ պատրաստեցի։ Եւ-
զինչ առութիւն առ այս' և զայս յա-
ւելուլ ընդ այս. քանզի զկրանն իսկ
զիւանուէր Մողովայ առի ինձ այս-

րեն՝ առ գժոխոցն ժառանգու-
թիւն, ըջեալ գերկնայինն յեղանա-
կաւ. իմն օրինակի նմանակիր ձևակեր-
պութեան, որպէս առակ պատկերի
աստեղն Ռեմփանայ բաբելականին՝
յիւրայինքն պատուեցեալ ցուցա-
՚ի Սինայ ։

Գ. Իսկ արդ զի ՚ի նախնի շնորհին
համարձակութենէ դարձեալ փո-
խեցայ, զրկեցայ, ելայ, հեռացայ,
բաժանեցայ և անպատսպարանելի
կարեցայ, արդ ընկեալ զիս առէր
վերաւորին կերպարանեալ ՚ի պատ-
կեր հողւոյ, զանարժանս կենաց
իբր զմահապարտ, իբր զչարագործ,
իբր զպատուհասեալ, իբր զկոխան
եղեալ բանտարկուին, որպէս զան-
բժշկելի մանրեցեալ, որպէս ըղ-
հասեալ յատակս մահու, որպէս
զզարշեցեալ, որպէս զխոտան զը-
տեալ քո կոչմանդ, որպէս միանգա-
մայն ՚ի կորուստ վարեալ, որպէս
դեգերեալ, որպէս վանեցեալ, որ-
պէս տարակուսեալ, որպէս թշուա-
ռացեալ, որպէս վհատեալ, որպէս
կործանեալ, որպէս խորտակեալ,

որպէս բեկեալ, որպէս զթախծեալ, որպէս յոգի տրտմեցեալ, որպէս թշնամանեալ։ Իսկ դարձեալ անձնաւ-կելով քո՛ գթած, մարդասէր, հզօր, 'ի յաղերս բանիս՝ որպէս զղջացեալ, որպէս խոստովանեալ, որպէս 'ի յու-սալ քո դիմեցեալ, որպէս զապաշ-խարեալ։ Որ կշռես, գրես և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ և զաղ-գումն շնչոյ հեծութեան, զկսկիծ շրթանց, զպարապել լեզուի և զախտա-կանութիւն երեսաց, զկամս խորհրդ-դոց և զյօժարութիւն խորութեան սրտից։ Որ փրկութիւնդ ես անձանց, և տեսող ոչ գործեցելոց, և առեղ-ծիչ բոլորից, և բժիշկ վիրաց ան-երևութից, պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ամենեցուն։ Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւի-տեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԻԱ.

Վերջերքն յաւելուած երկին հեթանոսնեան նորին հաւաքել առ նոյն աղէրս մոգնակաց բանի.

Ի խորոց սրտին խօսք ընդ Աստուծոյ.

Ա. Երի քանզի ես ինձէն անձամբ խոհով ինքնագլուխ 'ի մահ՝ ոչ կարի երբէք 'ի յառա մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի առաջայ՝ ըստ գրոյն. և քանզի ոչ փոփոխեցայ 'ի նախանկարգելոցդ. և ոչ ընդ բարուք ուղին ընթացայ, ընդ էր ոչ զխոստովանական հետոյն խաւարայնոց զդէմս ցուցից 'ի առաջման կարգի այսր ընթերցուածոյ: Առ որս ածեալ յարմարեալ առ այն զկերպարան անասնի բանից երեսաց, ըստ վերադրանց նշանակելոյ անփոփոխագրելի պահելով. խոստովանեցայց վերաբին գործեալ առաւանդ զմեղս չարութեանց ըղձիծս, զոր յաջորդաւ է խմանալի:

Բ. Օտար ժամանագործս արժա-
նապատիժս՝ անձանց արարի գնա-
ցից անտատութեան զգուշոյն ըն-
ղեղայ։ Կարաւս կայթից և ցոյցս
վաղեց խաղալկացն գլուաց գարշե-
լեաց Ճարտար խարողաց ծուլու-
թեամբս խնով չնորհեցի։ Գանձս
զաղանխս և խոցուածս անյայտս 'ի
կործանեցելոցն գաւհճաց ընկալայ։
Ոչ հեղձեցի զվանեալսն խաչիւն
Քրիստոսի, քան թէ անդրէն տու-
ւել կրկինն իւիք զոյացուցի։ Վասն իմոյ
հէգոյս անօրէնութե անունդ. Ցնու-
սի հայհոյի 'ի մէջ ազատականաց. որ-
պէս վասն Իսրայէլի 'ի մէջ հեթանո-
սաց։ Հարուածս հարուածոց մեա-
ցաւորս ապականութեանց ժանգոյ
և թրթրոյ և ողլոյ կերչաց վատնո-
ղաց զծածկեկ հողւոյս, բառ որբոյն
Յովէլեայ հրաշակառն ողբոցն, որ 'ի
ցոյցս երկրի վասն Իսրայէլի՝ յառաջա
հինից և չարաց հողւոց, յիս ինքն
անկեցի. սանդածանել զնտա պա-
տանեցայ, քան թէ սատակել։
Ինքս կուաեալ հասուցեցի անձին
խնամ մարտիկս մահաղենս. կշտամ-

բերցես ինձ գոյացուցի անխրատս և անպատկառելիս. ներշնչես ինձ զգօցուցի ապառուածս և անկռուելիս. գառինս ինձ առի մասունս ընդ քաղցրանենայն ձաշակաց, առ տռսգաղըն միջա ներնդաւորս, և առ բանաւորկուռն յանէտ հաւատարիմս: Աւազաղէտիս, միջա վատնդիս, խաւար անթոյս, մուլթ պատկառանացս. զխորդ և առ բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց. մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի: Քանզի թէ զհօգիս էր զիմ տեսանել, տգեղս և նուազս և ամենևին ներգևեալս, յաւոյք հեծութեանս 'ի վերջինս վարեալ վարանումն, և մրձնեալ աղաւեղեալ գունով զաղբութե իւր զպաշտօնատար մեհենի. վասն զի նոյն է ասպս ասնել ձուլեալ պատկերի, և մեղաց ախտի: Արդ ես գնացի ընդ այս ձանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. եստ. զբաժինն քո ցանկալի յանապատ անկօխ, ըստ մարգարէին որ առ քահանայսն խօսեցելի ամբաստանութեան:

Գ. Նա զիա՞րդ ասացից անձին ի-
մաստ մարդ՝ գրեալս ընդ անմարդիս.
և Երբ անուանեցայց բանական՝ ան-
բանիցն յիմարութեան կցորդեալ. և
որպէս կոչեցայց տեսանողական՝
մթացուցեալ զլոյս որ յիս. և ընդ-
Էր համբաւեցայց զգայական՝ զի-
մաստից դրունս փակեալ. կամ ս-
րովք ցուցայց տալաւորութիւն նկա-
րագրութեան անեղծին շնորհի՝
անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. նա
և ոչ շարժողական և կամ շնչական
ունիմ անուանել, թող թէ հոգե-
կան կամ մտաց ընդունական. ան-
պիտանս 'ի թիւս անօթոց, անարգս
'ի քարինս որմոց, արհամարհեալս 'ի
կարգս կոչեցելոց, վատթարս 'ի
յաղգս հրաւիրելոց, արհաւրք մա-
հու պակուցեալս, անխրախուսելի
'ի բոլորեցունց՝ ցաւովք և տանջա-
նօքն Երուսաղէմի ըստ Երեմիայի
բանին խրատեցեալ, պակասեալ
աւուրցս 'ի հեծութենէ, և ընթացք
ամացս 'ի հառաչմանէ, ըստ Դաւա-
գարանաց երգողին: Երբ ասուի 'ի
ցեցոյ և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ Ի-

մատանոյն բանի 'ի խիթմանէ որովս
հալեցայ. իբր զոտայն սարդից մա-
չեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտած
գտայ. իբր զամպ առաւօտեայ և
զցօղ վաղորդայնի՝ ըստ մարգա-
րէութեանն Ովսեայ՝ սպառեցայ։
Այլ ոչ 'ի մարդ որ ունիմ զյոյս, եթէ
անխծեալ 'ի սեռականէն անյուսա-
գրելի վճարիմ. այլ 'ի քեզ, տէր իմ
ողեանէր, որ ընկղմեալ 'ի քոյդ գթու-
թեանց բարեաց անդրաւեց, և 'ի բնե-
ռեկոյն ժամու 'ի խաչին մաղթեցեր
մեծդ ողորմութեան առ Հայր քո
բարձրեալ՝ քո չարչարողացն։ Արդ
շնորհեա ինձ յոյս քաւութեան
կեանք և ապաւէն, և 'ի տուր շնչոյս
թշուառի՝ առից զոգից քո բարի։ Նա
քեզ ընդ Հօր Հոգւոյդ սրբով փ-
ռութիւն, յաղթութիւն, մեծութի
և փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԻԲ.

Վերջին յաւելուած իւրին հետեւեալ նորին հոգւոյ առ նոյն ողբոց մատենից բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԴԱՐՁԵԱԼ այլաբանեցից ՚ի նոյն շարունակ բարբառով վշտամբանացս եղանակ գարովլեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ ՚ի նոյն պայմանի, թերեւս գրեսցէ ինձ անմնակէան զայս յանդիմանութեան գատակնիք կսկծեցուցանողականաբանի ճշմարիտ խոստովանութեան համայնից գործոց գաղանութեանց չարեաց։

Բ. Այլ ոմն ձիս խօսնականն կարծրերախ սանձակոտոր արձակերասան, յոլովանակս անհամբոյր վայրենական եւ անկրթական, երինջս աւաղական անուղղական եւ անվարժա_

կան ։ Մարդ մոլեգնական տարա-
գրական և կորստական, մանաւանդ մի-
զանչական անխրատական և վարա-
տական, անտես մահապարտական
տարտամական և անգործական, բա-
նականս անմտական դաւաճանական
և անմարդկական ։ Զիթենիս ամբա-
կան անպարտական և կործանական,
մարմնոյ հոգւոյս իմ թախծողական
դատողական և տանջողական, խո-
ցեալս անբուժական անխնամական
և անկանգնական ։ Ոսկի չարս կոյ-
ներական՝ արգ վատնական և ան-
գտական, ծառայս սխալական փա-
խստական և թշուառական ։

Գ. Այժմ ես ինքն ինձէն կամա-
ւորապէս անձնամատն և մարմնա-
կործան, հոգեկորոյս և միշտ մահա-
խառն, կամակոր խելք և սրտապէկ, ու-
շամնացս և հանճարագուրկ, գգուա-
գիրկ և իմաստապատ, յայլատա-
նես և եղեռնագործ ։ Նա աստուած
և անդուստ ընտանիք բարեպաշտանց
մահապարտ երկանց չնասնեալ, ու-
միով խելք տեսութեանց 'ի գործ
ընտրութեան քեզ պխանդացու ։

տէրդ բոլորից · այրեամ զորովայնն , որ երկնեաց զքեզ · աշխարհեմ զըստինսն , որ դիեցուցին · ընդէ՞ր ոչ մեռայ մանկարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի · զիա՞րդ ոչ դառնութիւն ինձ ընդ բազդրութեան չափեալ մատուցաւ : Զի եթէ ես ինձէն անձին իմում գտնեալ դատախազ հակառաձայ այսպանեաց բանիւք , և ունիմ տակաւին զաւր բարկութեանս անխոնարհելի , ով որ 'ի յերկրածնաց ատեի զիս ողորմեսցէ · զամենայն խայտառակեցից, զբնաւ էութիւնս դատեալ տաժեցից · զհամօրէն զինատակարացն զզուանդ գանեցից , զխոցոտացն զինուորութեանց դատախազեցից , զգայականացն զգլխաւորութիւնս կշտամբեցից : Մեղայ ամենայնիւ յամենայնի , որպիսեա զըթամ · ոչ նոր ինչ գտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մառախուղ , այլ նոյն եմ՛ յաւէտ նախկին պատահմամբ պարտաւորութեան , անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի քո՝ անփոփոխելի , և դու միայն խնայես գթած օրհնեալ մարդասէր , ընդ աջմէ ի_

մայս փրկութեան կանխեալ ներու-
թեամբ անպայմանի ։

Դ․ Արդ մասն, խնամակալ, հզօր,
երկնաւոր, բարի, ամենից հասարակ
յուշեից, զբանից զօրութեամբ խնամ-
ոց կայծանն ՚ի գործի աղջման ըն-
դուխ շարժութեան, ապիթ մարդու-
թեն յամենուստ զգայականաց գոյա-
ւորութեանց յիս մասնաւորելոյ՝
քո ձեռակերտից, որպէս առ ՚ի
քեն եղելովք և բժշկելովք կրկին
հանդերձանօք, անպակաս ձայնիւ,
անհատ բարբառով, քեզ վերընծայ-
եալ գոհաբանութիւն ՚ի փառս մե-
ծութեան Հօրդ քոյ Աստուծոյ մե-
րոյ, յաւիտեանս․ ամէն ։

ԲԱՆ ԻԳ.

Վերոյին յաւելուած լիցին հետեւութեան նորին հայցողի առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Տէր Աստուած ամենայնի, զօրութիւն յամենայնի, անպարագիր և անփոփոխական անեղի ամենեցուն. բոլոր խոկութեամբ հուպ յամենեսին, ամենուրէք վայրից, և չիք սահման առանց քո: Ոչ երեւեալ երբեք, և ոչ տեսականութիւն առանց քո ծագման լուսաւոր: փառք ահաւորութեան, անուն անհասութեան, կոչումն մեծութեան, ձայն անբաւութեան, խոկութիւն անքննութեան, անմատչելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր, անտող հեծութեան, նկատիչ թշուառութեան, մօտակայ թախծութեան, ամենաբոյժ հնար անճարութեան, հայր գթութեանց,

ծագող ողորմութեան, Աստուած մխիթարութեան:

Բ. Հայեաց տէր ողորմութեանց 'ի պատկեր վշտաց դառնութեան բազմավտանգ կեանս հարեաց, զոր հանդէպ քո արարածներ՝ կցորդակից լեր բժշկապես, և մի 'ի խոյզ ընդարութեան կոչեր դատաւորաբար: Արդարև մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանմանն, յորժամ իցէ մարմինն մերձ գրաւեալ. և անձն 'ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ, գործնականացն գործի առկայութեանն կարեաց կասկեալ, զանգուածն հանդերձանաց մահացու կենաց շաղախեալ. զգայութիւն արտին խմորից խեթիւ խոցոտեալ. անձնականութիւն բարեացն ընաւին բարձեալ, և 'ի բանականութեան ընդ անասուն դասակարգեալ, և զալեր դարշութ ընդ գոյութեան չարամանեալ. և անապականացն այդ եղով խմանալեացն մերուորեալ, և 'ի տաակութեան յանցանացն յիշատակի յաւէտ յուսահատեալ, և տագնապա-

նախագործելոցն մէջ տարակու-
սեալ, և յառակութիւն աղերսին 'ի
սպառ պղտորեալ, և խղճիւ մտացն
յուզմանց կրկին ձենձերեալ, և
ձեռն 'ի մանձի գործոյն պլեանոցն
հեռացեալ, և կերպ 'ի յառաջ
դիմել՝ ոտք 'ի վերջ կոյս յետա-
հարեալ, և դիտաւորեանք էիցն՝ 'ի
չէիցն մէջ խառնեցեալ, և 'ի մտացն
մարտ՝ 'ի փոքունցն յաղթահարեալ,
և 'ի թառանչ սրտին հառաչին
դուռն հրդեհեալ, և խոնաւ զըրուն
զձայն ամենայն ուրեք տարածեալ, և
անարև մէգով յամենայն մտանց
պարփակեալ, և քաղցութեն անձկա-
բութեն ամենեցին 'ի սպառ ամփո-
փեալ, և անբերելեացն այժմ 'ի դժա-
ցման տարածեալ, և եղկութիւն
կորստեանն 'ի յուշ ածել եկեալ, և
դատակնիք հատուցմանն 'ի դիւանի
մտացն գրեցեալ, և բարեբարին ակն
'ի ցասումն խիստ երեւեցեալ, և քաջան
բնութեանք՝ զանգուածոյ հողոյս
զայրացեալ, և աշխարհութիւն էին
ընդ փոքրկութիւն բնութեանս ընդ-
հարեալ, և մէջս ոտնամանք քանից

բանաւոր մոլորցս բարկացեալ. և իբրաւանցն վիմաց զարժանիս մահու կոչկոծեալ, և որ ինն է տաղանդ՝ յանտառակս տատէն կորուսեալ. և պատուականն իւրին առացուած իւր անարգ յերկրի թաղեալ, և տաժանմանցն արդարոյ ծուլութեան մթով ծածկեալ, և իբրև զի բաց բարձեալ նշմարան շրագի չերևեալ, և պատասխանատուն լեզուիս՝ յիւրւանցն տասր՝ կարկեցեալ, և անջամբոյր շրթանցս գրութիւն օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ, և յաղմուկք մտացս 'ի զանազան մասունս ցնդեալ, և զկեանն 'ի վերայ օգտի ոչ ինչ գիտացեալ, և 'ի կշռութիւն բարւոյն ընտրութե յիմար երևեալ, և ընթացք ոտիցն ՚ն չանջմամբ չարին խափանեալ, և վաստակոյն խոդոյն անպիտանիս հնոցի լցեալ, և անուանս գիր 'ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամբանք ընդ երանութեան անդ արձանացեալ:

Գ. Եթէ զինուոր անուանեմ, մահու անձն ունիմ. եթէ պարգևաւոր, խոստութեան. եթէ մատենա-

գէտ, մարջակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անիծից. եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափելոյ. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութեան. եթէ ապաշաւ, կակըծման: Եթէ ջրաշխընդարութեան փորձիւ՝ խորտակիմ. եթէ գեղ ինչ դատման ձգեմ, առաւակիմ: Եթէ բերս նկատեմ բարութեան, 'ի կարծեաց չարեաց փախնում. եթէ ձեռն համբարձեալ, կորանամ. եթէ փոքր ինչ խրատուիլ, ապաքեմ. եթէ սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ. եթէ 'ի խըրախճանս ընմպելեաց հրաւիրիմ, գըզամ. եթէ մեծից յանդիմանս լինիմ, ապարասպիեմ. եթէ 'ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ. եթէ իրաւանց ընտրիմ, համրանամ: Արդ այսքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարակուսանաց 'ի վերայ միմեանց բարդելոց, որք զատօրէն դժնդականաց արտաքս գոյութեան 'ի ներքուստ անտառուստ անդրճշկական ցաւոք՝ աներեւակի ներափիւք խոցոտեալ, անտարբերելի մշտակեր յարանման հանապազամուխ ընկղմեալ տառուստ

ընդ հոգւոյս. լցեալ չարաւով կրկին
հարուածով, վասնզի ստամոքման
մահու գուշակէին։ Թարախ միթէրից
պատեալ զերկաթով գաղտնեայս
ծածուկք ազդէին ինձ տագնապս՝
վէրս պահեալս անխնամարկելիս ընդ
երս շնչոյս տուրեւառութեան. յորոց
նեղութեանց չարաչար ձնշեալ ա-
ղաղակ ձայնիս, խառնեալ արտա-
սուօք՝ կողկողագին թախծանօք հո-
գւոյ, բարեգործիդ հնարաւորու-
թեան յերկրպագեցիցս նուաստա-
կաց ընդ իմ մաղթողաց, վերջին հե-
ծութեանս և ես ընդ նոսին արտա-
սուօք ողբոց ամենեքումբք նուիրո-
ղօք՝ զաղերսանս ըղձիցս 'ի տարինդ
նոյս տաժի յերկինս առաքեմ։ Որ
նորհեաս ամէր անդորրութիւն կե-
նաց հանդստեան ողորմելի վաստա-
կեցելոյս 'ի յընդունայն երկրպագու-
ծութիւնս, համայնից յամենայնում,
ամենայնիւ տուեալ քեզ փառս։

ԲԱՆ ԻԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղբիւր շնորհաց բանի.

Ի Խորհրդածութենէ Խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ որո՞ց խնդրոց արժանաւոր վարկանելով զիս մատչիմ առաջի քո, արքայութեան՞ն յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառացն վայելչութեան յորմէ զրկեցայ, թէ ընդ կենացն անմահականաց յորմէ հերքեցայ, թէ ընդ հրեշտակային պարակցութեան յորոց ձգեցայ, թէ ծա՞ռոյն կենդանութեան յորմէ քանդեցայ, թէ ո՞ստ անկոյն բերկրութեան յորմէ զատեցայ, թէ ծաղկին փառացն շնորհի յորմէ թափեցայ, թէ պանծանացն ժառանգութեան յորմէ կորացայ, թէ հայրենի՞ ծոցոյն հարազատ յորմէ ընկեցայ, եթէ զգեստուն լուսոյ պարծի՞մ յորմէ մերկա-

ցայ, եթէ 'ի տառացն՝ դարձին յու-
սացայց յորմէ խորթացայ, եթէ 'ի
լուսոյն իմա գիտեցից յորմէ մեկնե-
ցայ, եթէ Յիսուսի յանկերան յոգիմ
յորմէ մերժեցայ, եթէ 'ի թեւանորս
մերձիմ յորմէ տարագայ, եթէ յու-
սուէ՞նն ապաստանեցայց յորմէ խե-
թացայ, եթէ 'ի փրկութեանն նո-
րոգութիւն յորմէ մոհացայ, եթէ
'ի զգաստութեանն զուարթութիւն
յորմէ եւ լքայ, եթէ 'ի կանոն կե-
նացն ուխտի յորմէ փոխեցայ, եթէ
'ի սահմանն հաստատութեան յորմէ
սահեցայ, եթէ յանշարժ վիմին սըն-
դութիւն յորմէ սասանեցայ, եթէ
'ի շաւղս դուամարտակին յորմէ հասե-
ցայ, եթէ 'ի քաղաքն անդրանկաց
չինիմ յորմէ գերեցայ, եթէ հանա-
պազորդեան հայցին աղօթեմ զոր
ոչ վաստակեցայ, եթէ փոխադրու-
թիւն երկանցն խնդրեմ յոր ոչ քըր-
տնեցայ, թէ պարգեւքն պատկեցայց
յոր չհանդիսացայ, թէ արձանն խնձ
կենաց գրեցից յորմէ ջնջեցայ, թէ
զերախտեացդ ձիր յիշեցից զոր մոռ-
մոռացայ։

Բ. Այս հաստատ և կամ խզեցաւ լար կենաց յուսոյն, տխրեցայ 'ի բարստութեանցն գարշութենէ համայն ախտացեալ, ամենայնիւ ապաականեալ զմարմինս ապականութեան յղջապատեալ՝ մեռոյց Աստուծոյ։ Դիմացն պատուհաս փայլուն ակն աղեղ լունացեալ, մնացեալ ինչ պահելով նախանձ եղկելի կերպին, որ ըղկերին անմարդութեան նշանակէ, պարծանացն նշոյլ ամենեքին ինձ չեջաւ, փրկութեան մնանեցաւ, բարին առաւելացաւ, եւ կենացն բնաւին փակեցաւ, միխթարութեան բարձաւ, դատաստանին առեան մերժեցաւ, Թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ, ապանեալն կրկին ինձ կենդանացաւ, լատին դադարք մեմէք խցաւ, շաւիղն յուսոյն կուրացաւ, ընթրչին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ, փառացն վայելչութեան առաւելացաւ, հանդարտ առաջնորդական խափանեցաւ, կշտամբանացն փուշ բազմացաւ, անօրէնութեանն ուղէշ ծաղկեցաւ, բոց գեհենին ինձ բորբոքեցաւ, ծառայու-

թեանն լուծ ստրկացոյց, ստրկու-
թեանն կապաւ զօրացոյց. ունողն յար-
կին կառուցմանն ահա անկաւ, բար-
ձրութեանն վատահարուն կործանե-
ցաւ, ընտանութեանն միաւորու-
թիւն անջրպետեցաւ, օրհնութեանն
ախորժ հոգին Աստուծոյ տրտմեցաւ:
Գ. Եւ քանզի զվերջինն համբու-
րեցի դառնութի, անանջատ՝ խեթա՝
ախտութիւնս, վիշտս հոգեկանս,
ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյս
անյուսադրելիս, ամօթանս անպա-
րուրելիս, խայտառականս անվե-
րարկելիս, պատկառանս անհամբ-
ձակելիս, փախուստս անդառնալիս,
հալածանս անմարդասիրելիս, եր-
կայն ուղեւորութեան տարաձեռն ան-
թռչակութիւնս. իսկ դու փրկու-
թիւն զօրութիւն եւ օգնութիւն, ո-
ղորմութիւն լուսաւորութիւն քա-
ւութիւն եւ անմահութիւն տէր Յի-
սուս Քրիստոս, որդի Աստուծոյ
կենդանւոյ, արարիչ երկնի եւ երկրի,
որ ընձեռեսս ջուր պղպջելոցն 'ի ծա-
րաւուտ վայրս անապատի, որհնեալ-
բարեգութ, հզօր, մարդասէր, եր-

կայծակամբ , խնամակալ , հնարաւոր ,
ալլելու , պաշտպան անտեսանելի ,
պահապան յաղթող , կեանք անեղ_
րուստ , միջնորդ երկնային , լու_
թիւն անմուտ , երանութիւն ան_
նելի , ձեռն ձգեալ սիրոյ ողորմու_
թեան քոյ աջոյ՝ ընկալ և մատո քա_
ւեալ և սրբեալ զիս զամենապարտս՝
Բանիդ կենդանի՝ առ հաւատարմապա_
տիւ քո Հօրդ , զի քև մեղաւորին հաշ_
տեալ յիս դարձցի : Եւ ՚ի ձեռն քո
խորհիր կամօք մարդութեան խոնարհեալ , զօ_
րութիւն խնդութեան զոր Հօր ընծայ_
եալ , անդէն առ նմին նորին միշտ
՚ի քեզ չնչոյս ողջունիւ կատարեալ ընդ
շնորհիդ՝ ՚ի քեզ միանալ անբաժանե_
լի : Ո՜ առ որոյ քեզ ընդ Հօր քում
Հոգւոյդ սրբոյ՝ երկրեալ անճառու_
թեանդ ՚ի միում ընութեան և ՚ի
մի աստուածութեան փառք , և ՚ի
անեղծականաց էից գոհաբանու_
թիւն յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԻԵ.

Վերափոխն յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հանգոյն առ նոյն ողերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԲԱՅՑ քանզի 'ի վերայ այսպանեաց գերութեանց անհնարթշուառավտանգաւորիս մի զմիով եկ և եկամենելոյ, զոր գերապարածեա անցիցն 'ի մասնէ վերաձաւեալքդ նախագրեցին. ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկութիւն աղէտս։

Բ. Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմանք յորժ նմանագոյն. յորում կոհակք բազմք անթիւ գիմեցմանց տատանեալ հողմ'ի յայսմ աշխարհի մարմնոյս շինուածով կոր 'ի նաւակի։ Զոր Եսայիաս մարգարէ զյանկարծադէպ կատարածն որ 'ի պարսկականն հինից՝ Երուսաղեմի և Սամարիայ կործան-

մանն, ներմնութեամբ այսր օրինակի կերպաւորեցոյց. որ և առ խմն հա_ գեղական խորհրդականին զուգաձայ_ նել՝ ոչ է սխալական: Քանզի մինչ դեռ չուէի ես յանհոգութեան ան_ տարակոյսն վստահութեամբ, գոյզն կասկած արկանէից 'ի միտ ընթերցող_ աց խորոց փոքր միջոյին, որ 'ի մէջ հանգամանսն և աշխատութեանն, իբր այն թէ հասեալ իցեմ. Ձեռն յանմարդանի բըրաբեր հոգմով ժա_ մանեալ երեքայեանն գիտակցու_ թեամբ անմոռնելոյ ըհանդարտու_ թիւնն: Ուսոյ նաւն 'ի բախմանէ վայրենի ալեացն խորտակեցաւ: Թևոցն ձեռներկութիւն քայքայե_ ցաւ, կայմն ամբարձեալն 'ի կայից իւ_ րոց խլեցաւ, առագաստին թռչա_ րան յանկարծական ծուէնս պատառ_ ռեցաւ, շինուածոյն շուք անդար_ դեցաւ, առատանք ձգողականացն խզեցաւ, անսարսն գլխոյն գիտակի խոնարհեցաւ, ապաւանդակին պա_ րան կորեցաւ, ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ, լուծք ստուարք անմլիցն կցորդութեան բաժանե_

ցան , տամք ուղղչացն հետոց գաղա-
րեցան , լատա հիմանն հաստատարանի
ընկղմեցաւ , ղեկացն կառուցմունք
անդրէն առուղան , չուոյն յարմարա-
թիւնք պակասեցան , ողնափայտին
պատապարան խելոյն լեկաւ , կայմա-
րանք զըսափին հաստատուածոյ յօշատե-
ցաւ , գոգք ամփոփման ծագոյն կող-
մածոյ անարգեցան , խելք շրթանցն
եղերաց խախանեալ տանեաւ , պաղ-
պաջունք բարձմանկանացն անկեալ
բարձաւ , վանդականապատին վայել-
չութիւն յատակեցաւ , գահաւորա-
կին հանդստարանն շփոթեցաւ ,
մածմունք տախտակաշարք 'ի մա-
րանութեանց 'միմեանց անջատե-
ցան , հեղոյք ալեգմանն բևեռացն
փարշեցան : Արգասիք երկին յէշ-
տակարան ողբոց լինէ նմանեցաւ :
'Նաւուղիղն հանդէպ 'նաւին գեղե-
րեալ ողբայ , ձեռն 'ի ծնօտի և
գեալ՝ արտասուաց գետախնջուցանէ :
'Նշմարք առկաւ մատուցածոյն՝ 'ի
ծայրից ծփմանց ալեկոծ ծովուն ,
իբր խողխողեալ բանաւոր , ողորմա-
գին թախծանօք հեծէ : Վասն զի

թէ զբարի նաւապետն երկնաւորացն զորս յաշխարհիս ծովու առ 'ի ըղ-խորտակեալս իմ տապան խմանոյն գայութեանս առցէ աշխարհել բանիս յարմարութիւն, ոչ ինչ վիրպեսցէ 'ի սատարութենէ: Քանզի արդարև եղաց բարեգութն ամէր յառակ մարգկութեանս զթացեալ արդա-կիցն, եղաց առ'նմին և զՆշրատաղեմ մղեալ և զՅուդաս մղեցնեալ. յա-րոց երկուցն կարեաւ վստահութիւն յորինակ նմանութեան աղարտեալ Նաւի. խակ միւսն հասեալ յառակս անդնդոց՝ առատան յաւայն ձեռամբ ունողին յանդգնութն արտաքերեալ խաղաղութիւն:

Գ. Արդ իցէ՞ թէ յաւէլից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մար-մնոյս իմոյ նորոգեալ: Իցէ՞ ար-գեօք անսանել զփշրեալս նաւ ող-բալի հոգւոյս ազգեցեալ: Իցէ՞ ար-գեօք անսանել զբաժանեցեալս մի-ջոցս մեծաւ՝ վերակին կցեալ: Իցէ՞ արդեօք անսանել զպնդութախիծ ոխտս վատացելոյս բեկբեկեցեալ: Արդ իցէ՞ ակն ունել նայել զբանէս խա-

Թարգեալ կերպարան բնութեան
կրկին հանդերձեալ։ Ինձ արդեօք
թէ անտից գթակեալ տաղաւար
թշուառացելումս միւս անգամ
կանգնեցեալ։ Ինձ արդեօք յաւամ
նայել զատարածմբեալ գերիս ազա-
տեալ։ Այսպէն գուցէ ակն ունել
զանկեալս ՚ի շնորհէդ լուսոյ զար-
ձեալ կազդուրեալ։ Արդեօք անտից
զվայելչութիւն բնութեան քո պայ-
ծառութեան յաղորդութիւն ինձ ե-
րևեցեալ։ Եթէ անտից երբեք զամե-
նափառ կերպարան հոգւոյս իմոյ
ժպտեցեալ։ Արդեօք լուսոյ ընդ
ձայնի գուժիս աւետաց համբաւ
ինձ առաքեցեալ։ Արդեօք անտից
զբիւրակործան վնասեցեալս անօթ
կազմեցեալ։ Ինձ թէ անեցէն պա-
տուհանք աչօքս խմանից զմուր-
հակ պարտուցս իմոց պատառեալ։
Եթէ յայտնեցի օրն իմ անձկու-
թեան շնորհին քաւութեան բարբառ
ինձ ծագեալ։ Արդեօք մինչ ՚ի խը-
րախճանութիւն խորանին լուսոյ
քե առաջնորդեալ։ Ինձ թէ կենդա-
նի լինիցին ոսկերքս. ըստ Եզեկիէլի.

ցամաքեցուցեր ՚ի կենդանութեանց եկաւորութեանն ազդողական շընչոյս զօրացեալ։ Իսկ թէ յաւելից հայել ՚ի տաճար սուրբ քո, աղակաւն մարգարէին ՚ի որովայն կիտին, հեղձեալ ՚ի լուսոյ ոչ կամ՝ առաջի քո ամաչեցեալ։ Եթէ լինիցի խաւարամածութեամբ մթացելոյ ծածկման առաւօտ։ Եթէ հալածէ տեսանել զառագաստեալս մշտառատոյց յեղանակս զարմանն մօտ։ Եթէ անկից զցող անձրևոյն կանխաչացուցանողն հողւոց լինի արոտ։ Եթէ իցէ արգելոյնեկաւոր զգաստանալեակ հերքելի ոգխարու վերարկին կամաց զթութեան քո հօտ։

Դ. Եւ քանզի լուր բանին Յորայ շուրջ պատեալ են չարեացն հնարք ընդ որ ոչ կարացից անցանել. խոկ եթէ լոյս ողորմութեան բարեբար կամաց քոց ցուցցի, գթութեան քոյ դուռն բացցի, Ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեսցի, խնամք ձեռին քոյ յայտնեսցի, արեգականդ կենաց ոչ տարածեսցի, առաւօտիդ ընծայեսցի անփոխ մերկասցի, առատութիւն

քաղցրութեան քոյ ազդեսցի, փե-
տակ արտաքին կողից հանեսցի, ծա-
րումն անտարակոյս սիրոյ քոյ հեղցի, ծա-
ղումն աւետեաց շնորհի քոյ երևե-
ցի, պարգևեսցի քո ծառ ծաղկեսցի,
մատունք օրհնեալ մարմնոյդ բա-
խեսցի, համառօտեսցի անհնարու-
թիւն հանդիպեսցի, հաստատեսցի
ձայն ողջունի քոյ առ լուսին, հե-
ռացեալց խաղաղութիւն մերձեսցի.
յայտնեսցի յաւէտ ամլին ամենանմա-
երանականս. Հաւատ ընկալեալ
յուսոյ հաստատութեան, ապաւինեալ
'ի հոգիդ քո սուրբ, որ ընդ հօր
քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան
ընդ քեզ փառաւորեալ 'ի լոյս ան-
մատոյց, որով կեանք և երանու-
թիւն քաղցրութեանց հանդերձ ըն-
ծայեալ ինձ մեղապարտիս. յաւանդ
անկորուստ ընդ իս պահելով ա-
հաւատչեաց Ճշմարիտ յիշատակի, 'ի
ձիր անեղծութեան անստուերից ան-
Ճառելեաւ ահաւորութեան հզօր
որդւոյ միայնոյ և անքննելի աէրու-
թեան երրեակ անձնաւորութեանց
որ եաց յիտկութեան յէութեան է

յարակայութիւն բարձրութեան քաղցրութեանց ողորմութեանց և մարդասիրութեանց պատրաստեալ հանդերձեալ և թագաւորեալ ։ Այլ ամենեցին ամենայնիւ յամենայնի կարող ես, գթած . և քեզ վայել է փառք յայսմ յաւիտենի և 'ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութեն յայտնութեան աւուրն մեծի, յաւիտեանս . ամէն ։

ԲԱՆ ԻԶ .

Աղերսանքն յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյ — նոյն աղերս մաղթանաց բանի .

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Եւ ԵՍ արդ տարագրեալս և խոտեալս, ընդ որս ոչ բառ ձայնից կոչեցելոցն և գրանցելոյն յարձանագրութեան հանդերձելոն, 'ի նոյն գիր բերեալ զառաքելական ասանցն, որովք առաւել սաստիկ մերձեցեալ ձայնե-

ցուցանեն զաղէտս կարեացն որոց
ըղձիւք առ. տրտմութեանցն բղխմանս.
ուստի և բազմաւ խմ՝ 'ի գլուխս սպա-
րու ակնկից գտսուս այնր երախա-
նաց. որք զլուլեացն յեզանակեն բա-
նաստեղծութիւն, և են ընդ. նոյն՝
նոյին հեծութեամբ ասուպական
Հայնարկութեամբ զանձինս տարա-
ծանեամ զկշտակրութիւն, որ ոչ ընա-
ւին մեռեալ աշխարհի. և ոչ խսկա-
պէս կենդանի Աստուծոյ, ոչ ջերմ
սոսկ և ոչ ցուրտ յստակ, բայց ա-
ռանց ուեռաբանեցին գրեալ 'ի յայտ-
նութեանն. երկցս առելի երկրեակ
անէրութեանն և անմնասեա արար-
չութեանն: Նչ. այս են պատկանեալ
թախծականացն կերպարութիւնք
կրկին ողորմելի այսու երևեցեալ՝
որ 'ի մի գիծ սահմանեալ կացուցա-
նեն զթշուառութեանցն զորինակ.
այսպիսի կցորդութեամբ չարկա-
պեալ:

Բ. Պարտուցն ժխնեալ տարան-
գացն՝ Ձեայով մեծաւ 'ի տուժի, եւ
ապիկար մատնեալ անարժան գոր-
ծովքս յիրաւի. վասնիւ որքունի

գանձուց կրկնագատ և անթափելի, պատասխանատու մեծին ընդու-նելոյ անհրաժարելի, բիւր քանքա-րոյ խնդրի՝ եւ չունիմ կշիռ. մի ունիցի։ Ընդարձակս կալեալ 'ի պաշտեալ գաւառն արգելանի, հեծութիւն և վա-տակ ցաւոց ճռչակելոյ յանձնչըլ-բանակի, անապատէն տանջելոյ ան-թուչակ կամ ողորմելի. այլ յեղանակ ինձ ողբականաց տատուած կերպեցի, փոխադրեցի ամլին բարբառով կոծ կոկծելի, կարգադրեցի շրջաբերու-թեամբ 'ի նոյն պայմանի, անհատա-կան թիւ խորհրդական երկեակ տանելի։ Աղբաղութեանն հնոց յամենուատ մասանց մերկի, անպա-տրապար թշուառ վանդեցեալ արտաքս 'ի գրաւի, տարակուսելոյ հոգւով տարաշնորհ այր 'ի վրիպակի, անխնա-մելի հայցմամբ դատապարտանն յինէն պահանջի։ Մեղաց և մահու գինուք պարտապան գաղանելոյս խոցի, ան-վրիպելի մահանելոյ բանութեան չա-րեացս գերի, ուր անուերա սատա-ղից գոյութիւն ընութեանս յաշա-տի։ Ցեշտակաւ բերմն ատտաքին 'ի

դատաստանի, անծագելի մասըն չա-
րատեա աչագս երկնի, անձնեանկալ
կապեալ եղկելիս 'ի տարակուսի,
աշխարհութեան գիտնոց պատկերի
վերինոյն աւետանի։ Յոյժ անտարև է
անվերարկու 'ի տարապարտ, ան-
պատուէն մոլար մորմոքեալ 'ի հուր
գեհենի, անյայտնելի կորուստ կոր-
ծանեալ 'ի մեղաց վհի։ Ահա զոր ու-
նիմ արծաթ անպիտան ոչ երբէք
յարգի, և ոչ ընդունի և կամ համ-
բարի 'ի գանձ առերունի, հայցուած
պղտոր և ձեռն անմաքուր անձնուի.
րելի։ Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց
տատանմամբ յոյս առեալ զարծի,
զգեստ 'ի յերկիր եղեալ պաղատիմ
մերդ Յիսուսի, բարեխօսեա մաղ-
թեա քաւութիւն ինձ մեղաւորի
դու զօրաւոր փրկանաւ կենաց թա-
գուհի երկնի, քեզ օրհնութեանց
ձայնից և բուրմունք խնկոց 'ի յեր-
կրի և անուշից խաղոց մատուցան
յամենայնի։

Դ. Արդ յառաջեալ ողբոցս հե-
տեւեալ այլ մասն յաւելի, բարեբա-
րին շնորհաց արտասուաց պատուղ

մատուցի. զկորստեան խորս չափե-
լով զօրքանն երբէք ոչ գտի, մատնա-
ւորք բանիւք 'ի հանդէս նորին ջա-
նացի, զմտացս արագեալ զթեւս յե-
րեւոյթ երկին ոչ հասի, զուշին պար-
տութիւն յանվթարելեացն բաժակ
բարկութեան 'ի ձեռն իմ առի, ըղ-
տարատմութիւն տարակուսանաց
իբր ծնաշակումն մահու արբի. եւ
այժմ զյանցիցն յաճախութիւն ողոր-
մելի ձայնիւ յերգ արկի: Ընթերցեալ
կրակարան աստոյ բովրեզմամբ մե-
ծաւ անդրոլանալի, անաեառական իմն
քրտայս հալոցաց աստանեկ եւ աչօմամբ
անշիջանելի, այսպէս նեանց պատկա-
նեալ գեղովք 'ի շամեմարան խորու-
թեան սրտի. խնիթք ցաւոց խոցա-
ման մահու 'ի գնացս երակաց գոյու-
թեան լերդի. կիզք երկանց անձարակ
ծնողս 'ի պատուած աղեացս ան-
ելանելի. անդորելի գեղոց ջերմու-
թիւն 'ի յերիկամանց մատունս եր-
կանէի, անհնարաւոր դառնութիւն
մաղձի 'ի նախադուռն խմոյս կոկոր-
դի: Ստոյս ձայնից լքուցանողաց 'ի
փողս շնչոյս խաչորս հնչի, բազմա-

հաստատուն էութեան բնութեանս ներհակք միմեանց 'ի պատերազմի, երկչոտութեամբ կործեալ վարանեալ անձնայնիւ կայ 'ի վտանգի, հարազատաց դաւաճանութեան անհաշտելի 'ի կատարուածի, ոչ միւեալ և ոչ կենդանի թողեալ 'ի միջոց գաղջութեան ողի, կանխածաւոր պատճառաբանութեամբ մերձենալեալ քեզ բարերարի, յանանկեալ կենաց մեծէ ապաստանելով 'ի լոյս անձկալի:

Դ. Նոյն ինքն որ զայս բան ասաւորեաց՝ ընդ երջանկայն պսակեացի, ակնարկելով քո ողորմութեան անսպառիցն հաղորդեացի, վասն զենման Աստուծոյ բանին՝ բարեգործեալ քև կենդանասցի. որ հնութեան գոլեալ քո շնորհաց 'ի գլուխ բաշխողի այսր մատենի, հաստատեացի ըղձականութիւն աղաւնեան բանիս աստ ակնի, ներկայացեա հոգւով քո բարձրեալ 'ի նորոգումն անեղծանելի. զի դու միայն ես երկայնամիտ ներող, քեզ փառք յաւիտենանի. ամէն:

ԲԱՆ ԻԶ.

Վերափին յաւելուած երկին հետեւութեան նորին հաւելուած — նոյն ողերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա. Էր քանզի ընդ ողորմածութեան բաղդատակցութեանց վերընծայե_լոց գերութիւն թուոցս յարմարեցի կարգն և հեծութիւն, հառաչանք կցկտուրքին, դառնութեան լալումն և արտասուաց երգ, գործելով ըն_կալոյց զձեռս պաղատանօք խոստո_վանութեն զզղջականապար զգաստանա_ծութեն յայտնապարարուա . զի ան_դրադարձութեամբ սկզբնամբն և վերջաւորութն բարեխօսք, զնոյն համա_ձայնութիւն 'ի մի թախանձանօքն մաղ_թանաց հոգեկերոյցն խնդրեհա_թեան ատանօր եղից ։

Բ. Մեղայ մեծիդ բարերարու_թեան՝ անարգս մեղայ, մեղայ ծաղ_րանօք ձառագայթից՝ խաւարս մե_

ղայ, մեղայ շնորհացդ անբաւ երախ-
տեաց՝ արդարև մեղայ, մեղայ սի-
րոյդ վերնում գթութեան՝ յայտնա-
պէս մեղայ, մեղայ ստացողիդ յուշ-
ութենէ՝ ստուգապէս մեղայ, մե-
ղայ գերունակ գոգոյդ գրգանաց՝
անբաւս մեղայ, մեղայ աննուաղ լու-
սոյդ վայելչման՝ նենգողս մեղայ, մե-
ղայ ճաշակման անճառագ կենաց՝
բաղձումն մեղայ, մեղայ անհաս պար-
գևացդ ձրից՝ հանապազ մեղայ, մե-
ղայ գովեալ մարմնոյդ Աստուծոյ՝
մահու չափ մեղայ, մեղայ պաշտելի
արեան արարչիդ՝ խակապէս մեղայ:
Ահա արդարև օրհնեալ է հաստատուն
բանիւ յուսադրական սրտի այսր մե-
ղայի, այն առ պատուելի աւանդ,
անմոռաց պատուէր, հայրենեացն
տուր, նախահարցն օրէն, համայ-
նից թոշակ, անհերքելի բան, գ-
րաւոր պատասխանի, կենդանու-
թեան կամուրջ, անխախտելի վերնոյն,
սիրելի սրբոց, անխզելի կապ, հրա-
շալի բարբառ, անջնջելի պատճառ,
բաղձալի աղերս, փափագելի ածղան,
արտաքեկ հնչումն, անհնարից ճա-

րակ , կարծրութեան վանիչ , ա-
աստուածապաշտից առհման , հեթա-
նոսաց գիրք , վաղնջուց կանոն ,
քրիստոնէից հարազատ , արարչու-
թեանն յաղթող , անջրպետ հզօր ,
խաւարոյ ահաւոր , արուեստ բարձրու-
թեան , խորութի անչափ , հիացման
առիթ , խորհուրդ կենդանի , ընդ որ
չէր ումեք անցանել , եթէ ոչ անըմ-
բռնելի մասանց արարածման զատ ծա-
նիցէ ։ Զայն բարեպատեհ հրաշալա-
րակսն , որ ոչ յիշատակեցաւ 'ի վեր-
ջին դատաստանն դատումն ընկլոյ · գու-
ցէ առ նմին խելաւ համառօտ գլխ-
ժակն խրատուց մանկուն հանելոյ ,
յորմէ ընթերցութիւնն ապագայորդ ե-
զեալ , զսահմանն յաւիտենականն
քակտեաց ։ Զայդ փառաց մեծու-
թեան , որով նոյն ինքն աստուա-
ծութիւնն պատկերաւ բարգաւաճի ։
Քանզի ով որ գիտեալ կալա-
զեղջերաց անգանից այլոց որոշու-
թեան , և ոչ առ ժամայն պրծեալ 'ի
պատժոց անարատ դատու ։ Իսկ եթէ
Աքար զարմեան և Սաւուղ կեանեան
և Յուդա սիմոնեան առելով զայն

ոչ արդարացան, և ես վկայեմ խրա-
տամբք խոստովանելով զայս պայման
բանին, զի ակամայիցն բռնադատելոց
ոչ է կատարելով սէր, սակայն և ոչ
բովանդակապէս փրկութիւն ։ Իսկ
ես կամաւ համբուրեմ գործել
կրկնելով զերջանիկ բանից զվկայու-
թեան հայրադաւան ։

Գ. Մեղայ երախտեացդ մեծա-
ցութեան՝ վերստին մեղայ . մեղայ
մարմնոյ ձեռն յոգի հարելով՝ յիմարս
մեղայ , մեղայ առ կեանս գործոյ-
թեան՝ խոկ և խոկ մեղայ , մեղայ բա-
նից ապախտ անձնելոյ՝ չարաչար մե-
ղայ , մեղայ 'ի յօր սատանայական խնձէն
առխալելով՝ վաստակս մեղայ , մեղայ
պարտականս անկենդան մահուն՝
ձայնելով մեղայ , մեղայ անապատականս
քո բարձրութեան՝ ապաշխարելոյս մե-
ղայ ։ Վերջին խնձ կրկին աշխարհ հա-
գեալ՝ զի 'ի կորուստ և 'ի կործանումն
խնձ երևեցաւ , զի անդարձ վա-
րեցայ , զի որդիս թշնամի գրեցայ ,
զի 'ի բարձանցն երկնից ընկեցայ , զի
փուշս վարուց գտի ։ Եւ ես առ սմին
ողբս ապաշխարել , զի անձնամբ զանձն

անարգեցին , զի բազին կորուսին դատս ։ Նայիմն կանխեծ զծնգակ որդւոյ , զի զիս ունին առ որ չէմ, զարատյնաբարեդար բաժակս անմաքուր , զբաղեալ որձս գարշանաց , զսին պարծանօք պաճուճանօք , զնյաս 'ի մաղձ շքեալ , զգեբանակիր ակնս թշուառացեալ , զձայն փառաց չիջեալ , զամենայնիւ յամենայնի ամենայն խրզս մնացակողս , առ անօրինականն ակրաճանակեաս , առ յայանութեանն աստուածայինս , առ երեսնանն արարչագիրս , առ խանարհութեանն առարաքելին , առ այն զոր ասեսի աչօք խալ խմակք , առ որ մեծ է պատատախատուութեան քան առ համօրէն ակեարանին զարմանս , հիացմանս , հոգս հաշտականս , անդամաձմունս անհնարութս , թուականութեան մասց անբարդելիս , եղմունս անկատարս . իջմունս անհաստատս , յուսահատութիւնս յարմարականս , յանդիմաննութիւնս պատաշաճականս , ձայնս պատեհագոյնս , նշանս խրատուցիս , անէծս արժանահատոյցս ։ Նորդ այ-

տրիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբու-
թիւնք, և ինքնաշարուած ամնքա-
նաւորութիւն:

Դ. Նա քանզի կարող ես զայս ա-
մենայն զգալուս թողուլ և զխայ-
թուածս մահու բժշկել, ակն ողոր-
մութեանց. Աստուած բոլորից,
Քրիստոս թագաւոր բարձրելոյ հօր
որդի, անեղծիչ գթած բարերար,
օրհնեալ առատ հարուստ, աղքատ
հզօր ողորմած, անսուտ ձեռնկալ
հասանիչ, առլցուցիչ գործանիչ
կեցուցիչ, երկայնամիտ անոխակալ
ապաւէն, բժիշկ գովեալ երկնաւոր,
անճառ լոյս կեանք. յարութիւն նո-
րոգութիւն քաւութիւն. եթէ հայ-
եցես մարդասիրութեամբ, զա-
որում քոյդ են ամօթութիւնք, նայ-
եցեալ ՚ի քեզ կողկողիմ և ես.
եթէ լուիցես, հառաչեմ. եթէ
ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ.
եթէ անսայցես, աղերսեմ. եթէ
ներեսցես, աղաչեմ. եթէ առ իս
դառնայցես, գոչեմ: Այլ եթէ ան-
տես առնիցես, կործանիմ. իսկ եթէ
առ ամն հարկանիցես, լամ. եթէ

զօգեպաշն ոչ ընծայեսցես, մեռա_
նիմ. ապա եթէ ահարկու զէմս ցու_
ցանիցես, սասանիմ. բայց եթէ սաս_
տկեսցես, դողամ. եթէ խեթիւ ան_
սանես, սոսկամ. ապա եթէ սաստ_
կանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես,
հեծեմ. բայց եթէ ընդ վայր հարկա_
նիցես, հեղձիմ. եթէ զօղբոց վհա_
տութիւն ոչ առցես, տագնապիմ.
եթէ խստանաս, փախնիմ. ապա ե_
թէ ողորմաս, ընկճիմ: Իսկ եթէ
քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժ_
գին ախտարկես, տուգանիմ. եթէ
ոչ անխնայեսցես, մերժիմ. եթէ կո_
չեսցես, խիթամ. իսկ եթէ աչս
յառեսցես, ամաչեմ. եթէ ձայն
տացես, երկնչիմ: Զրպարտողն պար_
գև մատնեալ, զերանութիւնն թո_
ղեալ, զշնորհն չքեալ, զուխտն ցը_
րեալ, զաւանդն կենաց մոռացեալ,
զհամարձակութեան վստահութիւն
կորուսեալ, զառեղծիչն Էիցս բար_
կացուցեալ, զանճառութին շնորհին
ընդունեալ, զպատուոյն պատկեր
աղաղեալ: Իսկ եթէ առ այս խեղդ_
մահու հեծութեան ցաւոյ մարգա_

սիրելով առ իւր ժամանեցուսցէ,
առ Յիսուս Քրիստոս, զողջակէզն
զիւր ընծայել 'ի յիս, եթէ բժշկութիւն
զոր արկցուցանէ զմեղս մեծամեծս,
որով ամենառատ քաղցրութեանց
պատուատուեալ 'ի քեզ, զգոյշ կեր-
պարան լուսոյ նկարեալ յոգին մե-
րրատնին գտեալ անդեղայց քաւեալ.
եւ առեղծեալ կրկին 'ի փրկութիւն
անմահից կենացն անսխալականաց.
եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւոյդ որով
փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԲ.

Վերջին յարութեան եղելն հեշտութեան
նորին հաւատոց առ նոյն աշխարհ մարմնաւոր
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ զմ՞իս յայտնեցից, եւ
յաղագս ո՞յց նշանակեցից, եւ վասն
որպիսեա՞ց ճառեցից, եւ զո՞րպէս ծած-
կեալս մերկացուցից, եւ կամ վասն

որոյ խոստովանեցայց · զներկայիցդ՝
զոր արդէն ունիմ, Թէ զանցելոցն՝
զոր մԹերեցի · զապագայիցն յորոց
կասկածեմ, Թէ զբազմաստան շար-
ժութեանցն՝ յորոց գլորեցայ · Ըղ-
փիւքն ինձ համարեալ՝ որ է Աստու-
ծոյ մեծ գրեցեալ, Թէ զանկերպա-
գրելին չյիշատակելի · զնուազն՝ որ
է ասաւել, Թէ զԹեԹեւագոյնն՝ որ
են ծանունք · զհողեկանոցն կրից
կորուսչաց, Թէ զմարմնականաց ախ-
տից ապանողաց · զառ գրուՆս հեշ-
տականացն, Թէ զծայրակատար մոլա-
սակարութեանցն · զաներեւութիցն,
Թէ զանեսանեականացն · զառ ձեռն հը-
ապարութիւն, Թէ զառ նոյն ինքն
շունչ հեռաւորութիւն · զայնա-
կանն դիւրին խածմունս, Թէ զեր-
կարաւորն նեասնդութիւն · զխո-
րութեանն զանչափութիւն, Թէ զա-
մենածախն յայտնատեսակ · զչքնա-
գլուխն ապտնկութիւն, Թէ զառող-
ջութեանն անպատշելութիւն · զպարա-
բունն չարին մարմնովս, Թէ զամէլին
բարւոյն հոգւովս · զխնամոցն հան-
գիստեան յոչ ախորժելին Աստու-

ծոյ, թէ զբանագատութեանն տա-
ռամբ ձգիցէ 'ի նոյն մոլեգնութիւն.
զառ 'ի մա՞հն մեղաց, թէ զընդու-
նայնութեանն կարծեաց։

Բ. Արդարև որպէս կամաւ խե-
լագար զերծեալ 'ի ձորձոյ, զառա-
կանացս ածեալ յանդիմանեցի, զընդ-
դէմն գործեալ իմաստնոյն, որ թէ
հանճարեցին վերարկեսցեն զամօթս
իւրեանց, տարրացեալս 'ի կրօնից,
հեռացեալս 'ի կարգաց, 'ի սրբու-
թեան անտուրք, 'ի կուսութեան
անմաքուր, յարդարութեան ամ-
բարիշտ, 'ի բարեպաշտութեան մի-
տապարտ, բերանովս մերձ առ աստ-
ւածոյն և հեռի երիկամանքն, շրթամբ
քըս պատուամատոյց, բաս մարգա-
րէին, այլ ոչ եթէ սրտիւ։ Նա եթէ
սպառ է զբաւականելին ասել աստ-
նոր, չար քան զանանձանն յանդըգ-
նութիւն, իբր զուր ինն պաշտօն-
տարն Աստուծոյ, 'ի միտս անկայուն
երկեակ ճանապարհաւ մաճու վա-
րանեալս՝ ջանամ և ոչ ինչ օգտիմ,
սկսիմ և ոչ հասանեմ, փութամ և
ոչ ժամանեմ, անձկամ և ոչ առնա-

նեմ, փափաքեմ և ոչ հանդիպիմ, կարօտիմ և ոչ պատահիմ, ունիմ զամենայն երկիրս, և եմ պատգամաւոր աղօթատուէր ամենայն աշխարհի ։ Այլ թող զբազումս զայսոսիկ, բարեբար, և մի ունիցիս. զիւրինք են քեզ զատանի եղծանել, քան ինձ ատժանուորս աջով նկարել. վասն այնորիկ զգեցի աստանց խնայելոյ, զի զու տատասպէս ջնջեսցես, որչնեալ, որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, բառ մաղթանաց բանի հեծութեան սրտի Եզրի երջանկի, յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի բանին յիշատակաւ, որ զայն պատմէ. յամենայն կրից մահացուցանողաց վասնգեալ, անկեալ 'ի միջ գարշութեան մեղաց անզգոնականաց աղտեղութեանց. քանզի չհասատամ, թէ լսես իսկ ինձ, բառ Յոբայ ձայնին ։ Արդ ես ինձէն ինքնազործ անձնազատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ ըմնութեանս արդելի փակեցի կերպեցի առ յինէն յամենայն մասանց զգեցայն հնար, զի 'ի փրկութիւն

մեզջ կատարելոյս կենին մեծագին գոլեալ։

Գ. Եւ քանզի 'ի մարգարէէն բար-ւոք խրատեալ փորձ գոյուք, մաղթել ընդ նմին հոգւով քո երգեալ՝ յուսով համատանով 'ի քեզ ապաստանեալ. ասէք ընդ ձեզ բանս, ասէ Ովսէէ, և դարձարուք առ տէր Աստուած ձեր, և ասացէք ցնա, կարող ես թողուլ զմեզ. զի ընդունիցիք զբարիս, և փոխեսցուք 'ի բարութեան անձինք ձեր։ Աստուած Աստուած խոստացաւ, և ո՞վ է որ ոչ լսիցէ. նոյն ինքն վկայեաց, և ո՞վ է որ ոչ հաւատայցէ։ Արդ այսորիկ մեծապաշտելի, նախընտրեալ պայման, առհամանն նոյնագոյս, կենաց աւետիս, կէտ ամէրանի, դուռն բարութեան, ափափանոյց հրաւէր. Ճշգրիտ պատկեր, անապական գանձ, անմնաց յիշատակ։ Այսու առ այն և ես հաւատ ընկալեալ, աստուած վկայեմ անին՝ ընդ մարգարէին, կարող ես յանմնոյնի թողուլ զմեղս բազում մարդեգունս. և ես գոյացին կեկին բարձրացեալ՝ առ անմնաթշուառ

կործանեալ հոգիս։ Յամենայնի իշխեա, ամենայնի բուժեա, ամենայն ուրեք համանեա, ամենից բանսութեանց յաղթեա, զամենայն կարծրութիւն փշրեա. զամենայն ընդդիմահար վանեա, զամենայն խառաթիւն վանեա, զամենայն սրացեալ ընդդանեա, զամենայն զաւրինս անուշեա, զամենայն դժուարամերձելիս քաղցրացուցանեա, զամենայն զպարտս ջնջեա, զամենայն յանցանս թողուլ։ Կարող ես, զօրաւոր, հզօր, հնարաւոր, ամենարուեստ, զամենեցուն զմեղս ընկղմել և ջնջացուցանել բառնալ 'ի միջոյ, իբր զծանծանս փոքու կայծական սասանեալ 'ի ջուր ոչնչից' անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ 'ի անխեղեղատարածն ծովու։

Դ. Աղէ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատենի, ողորմեա վասն խաչի և չարչարանաց մահու Որդւոյ քոյ, Հայր գթութեան։ Այլեւ ըստ առաքելի ողորմութեան ձայնի այսմ աղօթարանին նուագի. որ զայս գեղ փրկութեան կենաց մեզ

յարմարեցոյց, եղիցի բժշկեալ յա-
նուն քո հզօր։ Որ հետս եկից խոս-
տովանութեան մեզ նկատեցոյց ա-
տու պայմանաւ պատուշաճականաւ,
լիցի անարատ յիւրոյն պարտեաց։
Որ զհպարտութեանն թէև համբերել
մեզ վարդապետեաց 'ի սոյն կանոնք
կենաց պատուհասի, եղիցի զերծեալ
'ի չար կապանաց մահու արկածից
սկզբնականաց վերջնոց և միջնոց.
Երրորդութեամբդ բարեգործեալ,
'ի նորոգութիւն լուսաւորութեան.
ընդ որում և մեք գրեսցուք երջանիկ
դասեալ ընդ սմին։

Ընդդիմամարտ դիւաց այս նմանալ-
թէս, և դիւադաւաման ջերմագոյն
ախտաւորելեաց Աստուածային խորհրդեան։

Ե. Արդ այսպանեայս անտրուակ
հրաշից հանդերձից Հայր ամենա-
տեղծ՝ անուանդ ահաւոր, ձայն սաս-
տափելի, կոչումն ընտանի, բան համ-
բուրելի, ազդումն պաշտելի, հրա-
ման սոսկալի, Էութիւն անքննելի,
գոյութիւն անճառելի, խակութիւն

անճառելի, զօրութիւն անքննելի, կամք ամենաբարի, տէրութիւն անսահմանելի, մեծութիւն անչափելի, բարձրութիւն անբովանդակելի, ողորմութիւն անկշռելի, առաւելութիւն անհասանելի, պատճառ որդւոյ հայրութեամբ, այլ ոչ նախագրութեամբ. քո և ՚ի ձեռն քոյդ անպարագրելի զօրութեանդ սատանա սատանայող և զխաւարն անձնախոջերմութեան, որ ապրեցաւ մեծածաւ ընդմեղաց, զի փախիցէ ՚ի մարդոյս՝ զարհուրեալ ՚ի սխրալի և յանպատելի աւրեան վառեկի զառաւնդ երկնաւորի, որով ապաքեալ մի անդամ ՚ի մշանջենաւորս համայն մարդկեցաք։

Զ. Նա արդ յայսց պատկանելի խոնարհութենէ արարչականն բարեխորհրդոյ ամաչեսցէ սատանայ ՚ի գործոյս չարեաց խորոցն հրեշտակաց. անձնեցն հալածեսցի, հեռասցէ և արտաքս տարեալ ՚ի չքնաւածոյ խորանն քուսմ բնակութեան յարտաքին խաւարն։ Նա ջնջեալ մարդկա զալրատասա ուղղոյս ՚ի գինաց մեղաց, և զհաւատալու անձնիս հեծութեան

'ի սրտից մերոց ։ Եւ յիշատակա
հարման հեղուսիցն քամեցափուշ
տաժանատանջել ողեպահանջից , ո֊
րով ընդելեալ միածնիդ քո յող֊
տարակ խոցին , ցաւեացի չարին ։ Եւ
'ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ ած֊
գին բախմանէ , որով դժկերն մեծ ըն֊
կալաւ , 'ի սպառ սատակեսցի սկզբ֊
նաւորն մահուն ։ Եւ զի խոնարհե֊
ցոյց զզգալեալն գլուխ յաւանդել զո֊
գին 'ի ձեռս քո , բարձրեալ , տուր֊
տարանութեան անպարտ բարուցն թե֊
ւարոյ 'ի կոր կործանելոյն , ամե֊
նայնիւ հեղեալ 'ի կործանման ։ Եւ զի
զգեցեալ ծածկեցաւ անմահն խոնար֊
թիւն յորովայնի երկրի , այսու ամ֊
բարձեալն համբարձութիւն կործեալ
զաւակին 'ի յաստուծ մահուն գժո֊
խոց մթին ստուերին յանդեալ գի֊
տեսցէ . և յիշեսցէ զանձիւն հա֊
րուածն անդրշիջական , որով մահա֊
ցաւ զխնամարարութիւն թիւնից մի֊
շտայլին կենդարակն կրկինք անմեղու֊
թեանն . Վասն զի 'ի փառս քո , Հայր
ողորմութեան , խոր 'ի գովեստ Որդ֊
ւոյ քոյ Հոգւոյդ սրբոյ զայս խոս֊

տատանիմ. քանզի ոչ պիտանի ինչ տանկ զօրութեանն ունի զմխիթարութեան առ մի խորհրդականն խորութեան, այլ զանմեկնելի բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակ հօր փառաւորեմք: Եւ քեզ միայնոյ սուրբ Երրորդութեանդ, համաստուածապատիւ միութեանդ, համազօրութեան անբաժանելի բնութեանդ՝ որ հրաշագործութիւն, գոհութիւն, զօրութիւն և անձառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեկենդանի հարթութեան, զուգակշիռ համաստուածութեան յաւիտեանս, ամէն:

ԲԱՆ ԻԹ.

Վերափոխեալ յաւելուած երեքին հեշտութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս ճաշակման բանին.

Ի ներքոյ սրբոց խորհրդոց ընդ Լուսաւորչին.

Ա. Եթէ արդ դու միայն անձինքս բարեաց, զթութիւն անձառ, Որդի

բարձրեալ միոյ Աստուծոյ, որ զողջոյն զօրն թողութեան ցուցեր փրկութեան, և ոչ կորուսեան դատապարտութեան, յերկնակեան խնամ զուսուրն չար առ մեծ աւետիս անկեալութեան։ Բժիշկ ախտացելոյս, հովիւ մոլորեալ ոչխարիս, տէր աղաւխնեալ ծառայիս, գինի անապակ մեծ արտմեցելոյս, ապաւինաց գեղ վիրաւորեցելոյս, ազատութիւն մեղաց գերեալոյս, որչնութիւն բարեաց մերժելոյս, կենք չնորհաց խաւելոյս, օծումն կոչման կապելոյս, կանգնումն վերափոխն կործանեցելոյս, պատուապարան հզօր գլորեցելոյս, ժամադրական վեհ գայթակղեցելոյս, դուռն բարձրութեան տարակուսելոյս, անդորրութիւն երանութեան եղկելոյս, Ճանապարհ շաւղաց մոլորելոյս, Թագաւոր ներքող պարտելոյս, քաղցր յաղթութիւն լքելոյս, ձեռնկալ կենաց հեղձելոյս, մեծդ միայն և ամենատէր, որ ըղձութիւն բարեաց առհմաներեալ հեղուս անչափ յաղթանակութեամբ քան զոր խնդրեսցէ և խմանասցէ, ըստ Պաւ-

զամի գոհարանութեան ։ Քանզի ին-
նուց յանէից և թուոց երից և չո-
րեակտասանց'ի վաղորդայնէ առըն-
ջեանն առ մուտ արեւուն, անդուստ
առ նմին յաւէտ կարկառմամբ խոկ
և խոկ 'ի սոյն անարգել սրտիւ, 'ի
վեր է քան զաղերսանաց ակնկալու-
թիւն մարդկան, բարեգործել մի-
մեանց շնորհատրութիւն. խոկ առ
խմս թշուառութեան և անարգու-
թեան դքոյդ եղեալ փառս, ամե-
նակարող զօրութիւն ահեղ, բոլորից
Աստուած, օրհնեալ տէր Քրիս-
տոս, որովք սահմանեալ կշռու-
թեամբ չափոյ հաստատիք ընդ հո-
գւոյ հաստատութիւն կցորդել ։
Քանզի մեաս յայտնի անդրաս և ան-
հետազօտելի, ամենեքին բարի ան-
մասն բարկութեան խաւարի, ստա-
ովի յոյժ նուաղ են քում մեծութեան
սաստեղացն թիւք, զորս գոյացու-
ցեալ յոչէից յորջորջմամբ անուանց
կնքեցեր, և կամ հիւթ երկրի 'ի
յոգս հեղեալ, զոր 'ի չգոյից հաս-
տեալ տարածուածս յատակի կառու-
ցեր, քան ինձ նախագրեալ համարդ

տկարութեան, որովք քեզ նմանիլ վարդապետեցեր ։

Բ. Ահա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ 'ի բուն լոյս կամաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութիւն, իբր դոյզն մամուլ 'ի տաշտ աղեւ, և որպէս ստուար խաւ կերպ բնութեանց դժուարակաց բարուց ցուցանէ ։ Քանզի ով որ 'ի մարդկանէ մեղաւ և ոչ զղջացաւ. ով որ զայրեցաւ և ոչ ամաչեաց. ով որ դարշեցաւ և ոչ պատկառեաց. ով որ սխալեաց և ոչ ապաշաւեաց. ով որ կործանեցաւ և ոչ հեծեծեաց. ով որ գայթակղեցաւ և ոչ տարրջացաւ. ով որ ապատեցաւ և ոչ խնդրեաց ընդերանեցաւ. ով որ պատարեցաւ և ոչ յոգւոց ելաւ. ով որ ճաշակեաց լեղի և ոչ դառնացաւ. ով որ անկաւ 'ի բարձրութենէ և ոչ ընդոստեաւ. ով որ կորոյս մեծութիւն և ոչ աշխարեաց. ով որ զրկեցաւ յերանութենէ և ոչ եղաց. ով որ կապտեցաւ 'ի շնորհէ փառաց և ոչ ողբաց. ով որ գտաւ ինքեան մահապարտ և ոչ բառացաւ. ով որ մերժեցաւ յերեսացն Աստու-

ծոյ և ոչ հաստատեցայ . ով որ լուսա-
զԱստուածոյ սպառնալեացն և ոչ սաս-
կեցայ . ով որ ընդ մի չարեացն հա-
ղորդ չաւանեցայ . ով որ մերկացեալ
յաւուրս ձմերայնոյ և ոչ զգեցայ .
ով որ անօթենեցաւ և ոչ փարամիք
զմատն կածեցայ . ով որ եւեւս զըս-
տուկն յիւրում մեծութեան և ոչ
զծեծեցայ . ով որ կատարեցայ չարիս
և ոչ զինքն խոկ նողմեցայ . ով որ ան-
տացայ և ոչ դանձն գարմեցայ . ով
որ յամօթալեացն գործեցայ և ոչ
զերին մարմին ձաղեցայ . ով որ ի
պատկառելին հալեցայ և ոչ զորն
խոր անձնեցայ . ով որ զգործեցելոյն
յիշեցայ և ոչ տառապեցայ . ով որ ըղ-
ղաչնին մարտերեցայ , և ոչ խորտ-
կեցայ . ով որ զծաղունկն նկատեցայ
և ոչ մաս կորստեան խնդրեցայ . ով
որ զանձերեալթն կերպաւորեցայ և
ոչ կրկին յերկիր կորացայ . ով որ
ընդ մեղացն հեշտութեան բաց ան-
ջէջ հնոյն ոչ խառնեցայ . ով որ զկը-
նատակարան բնութեանն , և ոչ պա-
պակեցայ . ով որ զկամաւ ներգոր-
ծեալն , և ոչ սատակման ինքեան

աղօթեաց. ով որ զանձառելին, և ոչ խռովեցաւ. ով որ զանեզրելին էութեանն, և ոչ թախծեցաւ. ով որ զմեծամեծսն, և ոչ մաշեցաւ. ով որ զանբծութեանն ապականարարացն, և ոչ տոչորեցաւ. ով որ զառ-բագրութեանն պատճառ յանց-մունս, և ոչ տագնապեցաւ. ով որ զերեսացն ապտակէր անօրէնն, և ոչ բար-կութեան վերինոյն զանձն պարա-վարկաւ. ով որ զմի ՚ի կարեւորացն մեղաց յաչս կերպարացոյց և ոչ զի-նուք մահու խոցեցաւ. ով որ զխոյ-տառականացն, և ոչ վայս վճռատու-թեան ընդ հեծութիւնս ձայնին հիւանդաց. ով որ յարքայական գա-հոյիցն անանկացաւ և ոչ կարկա-մեալ ՚ի վայր գլորեցաւ. ով որ ընդ պատկերին աներձութեան հող ՚ի գլուխ եղեալ և ոչ կրկին չարչարեալ յո-գի մահացաւ. ով որ ընդ պայծառ պատմուճանին քրձազգած եղեալ և ոչ տխրեցաւ. ով որ զկեանս իւր կորոյս և ոչ արեան արտասուս եր-կնեաց. ով որ ընդ արկանելեաց լու-սոյ խաւար զգեցաւ և ոչ նուաղէ.

ցաւ. ով որ 'ի վերայ ազգոյ սիրելւոյ ոչ թառամեցաւ ։ Ընդ այս կերպարանք ճշգրտագոյնք պարտաւորիս յանդիմանութեան, տխուր դէմ, քաղեալ ճաճանչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն, երկթացեալ շուրթն, անշարժեալ ակն, սպառնացեալ ազի. ողբեալ ձայն, կրկնեալ պարանոց ։ Նա զի թէ որ զխնկութիւնն խոկ 'նշանակեցէ, ոչ անօրինէ. անամբարտաւան միտ, անհպարտ սիրտ, անխնդրող պարգևի թշուառ, անաղքատի պարգևաւ, ինքնակշտամբելի գեղգեղեալ, խոստովանիւ ամլեալ, արգասալից քաղցեալ, պաշտաճգնաւ հարուածեալ, ինքնամփոփ մահապարտեալ, արժանապէս հանեալ, անձնանէծ եղկելի ։ Նա զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցին կշտամբեալ. և մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեալ ։

Դ. Նա այդ եթէ զպարծանն՝ հնարաւորութիւն բանաւորութեան գտանին զմեզ գայթակղեալս, զնորան 'ի մեզ սերմանիս առ. որն համարեցի,

զխմբութ ոչ զբարիսն անկեալս 'ի մեզ հոգւոյ սրբութեան 'ի խնամակալու-թեանէ կամաց կեցուցիչ ոն և ոն զը-րեալս, տէր բարեգութ, հզօր և յաղթող. քաւիչ մեղուցելոց. կարող յամենայնի առ ամենայն փրկու-թիւն։ Եթէ զանդընդասս երկինս փոխես, և կամ զխառնալ մթութեան 'ի լոյս հաստատես, եթէ զգառնու-թիւն լեղւոյ 'ի մանանայի քաղցրու-թիւն կոչես, և կամ զկած սաստ-կութեան վհատից 'ի պայծառ դառ-րեկերութեան հաստանեաց կար-գես, զխորինք և հնարաւորք են քեզ այսպիսիք. և եւ քան զաւսին բաւե-առ նոսին սփրեալ համայնից աշխ-ուրալեաւ. և քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Լ.

Վերստին յառաջեալ կրկին հեթանոսեան նորին հակառակ առ նոյն աշխարհ խաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Էին արդ Ջիմնոսաւանցի բանք, որովհետ բոլորից Աստուած, ներող և օրհնեալ, 'ի բազմադրեկլին գործաւորութիւն աւուրն պատկերի գեղման մեղաւորին. Թէ և առ յեղին խակ շուշմին նգէ ընտրութիւն, և կամ 'ի մէջ չարութեանն փոխադրութիւն։ Մանաւանդ զի գժնեայ կցորդս այս անձնիշխանականն՝ միշտ մարտիկ, խառող շողոքորթ, յարեալ 'ի սաւթի, բառ առակօղին արածող հոգւոց, գժուարունելի հաստոցին փախչող, գերեալ որսողին մոլեկան մարմնոյս, ներհակ անկակից, յողնապատճառեան անձնափորան, զոր քո է գիտել դցաններոյն

յաւիտենութիւն։ Նա զինի մեղանացն, ողորմագին ինձ ողբերգութիւնս վհատակենս տաժանակեծս բազմատագելս, քո առաջի անդ գթարկութիւնս գրեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեանց կարգելոց անդրասս չար վտանգից մեղատագնաց պատկառեցելոյն։

Բ. Նա զի մի կրկնապատութիւնս 'ի չատախօսութիւն կրթեսցի, առաւել քան զայն այսու ողբալի. քան զի ոչ երբեք համարձակի խնդրել իւր զաղերսութիւն, այլ զատնդանացն թեթեւութիւն, ոչ ընդ կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանականացն զզայական շնչոյն 'ի խաւար. ոչ ընդ ամբարձելոյն, այլ ընդ երկեալսն եւ ընդ խոնարհեալսն։ Ի հանդստեան իւրում վտառակելոյ, 'ի խոստովանութեան խնքեան արտասուցեալ. զիմօք ժպտեալ եւ մօր խոցեալ. կեղալ 'ի ծայր եւ այր 'ի յուղղուածս. երկայր զափոփանս ձեռացուցանէ, եւ արտասուօքն զզանութիւն սրտին Ջնջմարաէ։ Ըմպանակք երկու յերկուսին ձեռին, մինն

արեամբ և միւսն կաթամբ • երկու բուրաստանք կայծառնեաւորք , մինն խնկով և միւսն ձնձնրիւ • սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց , մինն քաղցու և միւսն դառնութեամբ • բաժակք զոյգ առ. երկուս բերմունս , մինն արտօսր և միւսն ծծումբ • տաշտք կրեցեալք ՚ի ծայրս մատանց , մինն գինի և միւսն լեղի • գրուանք անտանելեաց ներհակաց , մինն ՚ի լաց և միւսն ՚ի վրիպումն • խանութք հալոցականաց հակառակութեանց , մինն արծարծէ և միւսն շիջուցանէ • հայեցուածք գիմաց երկուց , մինն դոյզն ողորմանօք և միւսն անխնայելի բարկութեամբ • համբարձումն երկակի բաղկաց , մին ՚ի հարուածս և մին ՚ի մերժումն • գեղք կրկնակի կերպից , մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ • կշռամբանք ընդ միոյ երկու , մինն ատեացս և միւսն ապանեացն • ապաքինութիւնք կարծողականք , մինն գոնէ և միւսն թերևս • ՚ի մի բերան երկակի բարբառ , մինն եղկութիւն և միւսն խռովութիւն • երկուս ազգմունս ՚ի միում

որսի , մինն կեղակարծ յուսոյ է միւսն ճշգրիտ կորստեան . առնուլ ըն-թացոյն ահագնատեսիլ կրկին ամ-պայմանց , մինն նետս և միւսն քա-րինս . որոտումն ահեղ երկոցուն բերմանց , մինն կարկուտ և միւսն հրացան . ցայգ ցաւագին երկոց վտանգից , մինն լալոյ և միւսն մա-հու . առաւօտ սգոյ երկուց ընդդ-մանց , մինն սատակից և միւսն ապա-նալեաց . արեգակունք երկու 'ի յեր-կուց ծայրից , մինն խաւարի և միւսն կիզմանն :

Դ . Եթէ հարուածոց ալ կառա-ցանի , ինքեան վարկանի . և թէ ձեռն պարգևաճիր , ոչ խուր անձն ունի : Ի պարծանս ուրուք կորանոյ , յամ-բարձումն գլխոյ ընկճի . 'ի չարեաց յիշատակ հեծէ , 'ի ճառս մաքրոյ պատկառէ , 'ի պատմութիւնս հան-գերձելոցն երերի : Եթէ օրհնի յու-մեքէ յայտնի , 'ի ծածուկ զանձն ա-նիծանէ . եթէ գովեստ յումեքէ լսէ , պարսաւանօք զինքն կշտամբէ . եթէ գարշելեացի տառապեսցէ , ին-քեամբ ինքեան վկայէ . եթէ ձաղե-

ցի ուժգին, անկաւ հատուցումն
տուեալ պարտուցն գրեսցէ. եթէ
ըղձումն մահու ինքեան լուիցէ, այս
ամէ, և դարձեալ կրկնէ. և եթէ ո-
րոգայթ մահու ձայթեսցէ յերկնէ.
հազիւ զգեմն համբառնայցէ: Զիւ-
րոց իրաւանցն մատեան խփեալ,
զպատասխանատուութեանն յոյս ընու-
ցեալ. զհամարձակութեանն ըն-
թացս փակեալ: Նա եթէ ոչ էր ան-
փրկանաւոր կորուստ գերելոյն,
զիւրովին երթալ ոչ ինչ գանգատէր:
Արդարև վայ մեղաւորին՝ որ տա-
րակուսեալ կայցէ ՚ի վերայ երկուց
ճանապարհաց, բառ հոգելից բանի
իմաստնոյն:

Դ. Եւ արդ զիարդ ոչ ողորմեսցիս,
բարեգութ, այլբանեացս ձայնար-
կութեանց կողկողագինս հեծեծա-
նաց, որ անուանիս այսու մեծապար,
թէ ողորմած եմ ես տէր: Ահա ա-
ջորութիւն գերեայս բարութիւն
քո, առ մահապարտիս գառնու-
թիւն քաղցրութիւն քո, առ կորու-
սելոյս յայտնութիւն ճառագայթ
քո, առ յանդգնելոյս մեղութիւն

ողորմութիւն քո , առ խոնարհութիւն
միաստատակարգս հեզութեն քո , առ կոր-
ծանելոյս այցելութիւն աջ քո , առ
ընկղմելոյս վերբերութիւն ձեռան քո ,
առ բժշկութիւն անողջանալի խո-
ցուածոյս մնամ քո , առ պակասե-
լոյս պաշտպանութիւն ոգի քո , առ
ապախտաւորիս իմ վստահութեն եր-
կայնմտութիւն քո , առ ծուլու-
մենագծնէլիս զօրութեն քո , առ մե-
ղաւորիս քաւութեն հրամանի քո , առ
փախուցելոյս ապաւինութիւն աջ
քո , առ սրտացելոյս պատսպարու-
թիւն բազուկ քո , առ վրիպելոց
առաջնորդութիւն լոյս քո , առ ա-
բակուսելոյս հնարաւորութեն հան-
ճար քո , առ անփծելոյս կրկին առա-
ցումն օրհնութիւն քո , առ վհատե-
լոյս քաջալերութիւն խրախոյս քո ,
առ վտանգելոյս մխիթարութիւն
բանակ քո , առ նեղելոյս ընդարձա-
կութիւն կամք քո , առ տանջելոյս
կոչումն ձեր քո , առ հաստատումն ա-
տանեցելոյս բան քո , առ հոգւով
վիրաւորելոյս կաթուած արեան քո
առ անհերքելի մթերս ցաւոցս աղի

արկութիւն քո , առ յուսահատելոյս անգիւտ ընտրութիւն իշխանութիւն քո , առ պատուատուութիւն կըրեկցելոյս կցորդութիւն քո , առ խաւարու մաշու ծածկելոյս նշոյլ կենաց քոց , առ խոտորեցելոյս իմ հանդարտութեն խաղաղութիւն քո , առ վայրապութիւն տատանեցելոյս ողջոյն քո , առ մոլորելոյս գործաւորութիւն ձայն քո ։ Զի դու արքեա ամենայնի գթութեամբ , և չէք 'ի քեզ մասն ինչ խաւարի ․ և ոչ է բարութեան առանց քո , և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս ․ ամէն ։

ԲԱՆ ԼԱ․

Աղերսանք յաւելուած [illegible] [illegible] [illegible] բանի ․

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա․ Եւ արդ քանզի բաղձանացս պայմանաւ բանիւս զաղէտ տարա-

այլ հեծութեան ձայնիս մեծ հառա-
չանաց անափոփելի խմոյս վտանգի.
զի դու ողորմած սկզբնահայրդ խոս-
տովանութեան անյայտ ծածկու-
թից որդի Աստուծոյ կենդանւոյ մեր
Յիսուս Քրիստոս, քաղցրութեամբ
նայեցիս քուել : Արդարև կարող
ես, Ճշմարտապէս բաւական ես, և
թէ կամիս հնարաւոր ես, կամիս ա-
ռաւելապէս, որպէս և կարես : Հա-
րստատնաս մեծապէս ընդ այնքան
եթէ ընդ առնուլն, բազմանան քեզ
գանձք 'ի ցրուելն քան 'ի ժողովելն,
յաճախեն առացուածք քո 'ի տր-
փուելն քան 'ի Ճչգելն, կուտին քեզ
համբալք 'ի տարածանելն քան 'ի
շահմարանելն : Հաստատամ այսմ ա-
մենայնի՝ գտանել քև ելք փըր-
կութեան. հաստատամ անարգս ընդ
պատուականին, յուսամ ընդ Աբրա-
համու և ընդ Աննայի. զի մինն բանիւ
քո հաստատեց և միւսն քահանայա-
պետին բարբառոյ անսաց : Վասն
որոյ և ամէն 'ի խորին ծերութեան ան-
համար որդւոց հայր հաստատեցաւ,
զառանցեալն և զամուլն արգանդ

Աստուայի՝ անդաստան պտղաբերին ար-
դեան օրհնութեան բազում ժողո-
վրդոց մարգարէից սրբոց և Թագա-
ւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ :
Խակմուն զանհանդերձելի երկիրա-
բոլոյնին սեներին եօթնեակ զաւա-
կօք բարգաւաճեցոյց , որ է Թիւ մի
անբաւութեան զինուն նշանակելոյ
դէութիւն , աստուածութեան յա-
րակայութիւն սահման անհետազօ-
տելի , և աւազաննին նորածին որդւոց
անհաս յորդութիւն : Այս Թիւ-
սպանծալի , որում ոչ է կէտ կցորդի
և ոչ սպառուած վախճանի , այլ կայ-
ունն է սորոյն ընտրութեամբ նուի-
րեալ յաւէտ անճառ մխճակաւ հա-
մայն յաւիտենից , գժուարաթարգ-
մանելի մերոց իմաստից :

Բ . Արդ համարեա յորդառու-
Թիւն անյուսալի փրկութեան հօ-
գւոյս զամենավարան ձայն կոչկոչա-
նաց որախ հեծութեան , ընդ նա-
խագրելոյն երջանկաց եղեալ և
զաւեալ զայս զաւանութիւն փոքր
հաստոց իմոյս խնդրուածոյ . զի
կեցից և եա առ նորքս բերկրեալ ընդ

նորին , բուռն հարեալ քան զիմոյ գործոց զգոյշ շնորհաց : Մանաւանդ զի կրկին բարձումք են և փոխառուք և քան զչափ կշռութեան բանի գերագոյնք , խնամս խառնաթեան հաշտարարանք և հզօրապէս բաւարարանք , և կարծեաց թերութեան մտաց ալայեալք · ընդ արեան քաահաւորի և ըստ մարմնոյ ծնողդ քո խնկելի · այսոք առաջելոցն , գաղմարգարէից , գունդք մարտիրոսացն՝ միաւորեալքն հետեւակ սպառազէն արիութեամբ մերկամարտիկն մրցութեամբ , գումարք միանձանց , բոյլք բանականաց ընտրելոց , ժողովք բարեկրօնից , հոյլք հոգեկնաց յերկրէ երկնաւորաց , զինուորութիւն վերնականաց ընդ մեզ կցորդելոց , աւանդք երախայրեաց , մատուցմունք զուարթաց , ընծմունք զամբարաց , բուրմունք խնկոց խաղող հանդերձանաց , յաղթանակք փրկականնշանաց , կառուցմունք խորանաց աստուածայնականաց , ձեռք քահանայից շնորհիւ կատարելոց : Առ. շարժումն անձին յիշատակ Առ.

տուծոյ, առ փոփոխումն գարշա-
պարի, առ կարկառումն աջոյ և ամ-
բարձումն բազկի, առ բարիս գոհու-
թեան, և առ գթել ողորմանք, առ
բանս ընտանիս, առ խօսս հաստատա-
կաց, առ ձայնս ընտրութեան,
առ գործոց յաջողուածս, առ ա-
պիտութեան ջերմութեանս, որ
'ի տուընջեան և 'ի գիշերի ընթաց-
մանս օգտակարաց հոգևորաց քե
առաջնորդեալք. 'ի նիրհել և 'ի
գարթնուլ, 'ի պատերազմի ազգաց,
'ի մարտս դիւաց, 'ի հակառակու-
թեանս հերձուածողաց, առ փո-
քունս, առ մեծամեծս, առ ձգումն
ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոյ.
և որ ինչ մի անգամ 'ի կիրս մեր կեր-
պանան, եթէ հեշտականս եթէ տա-
ռապելիս. վասն ամենեց աղօթս մատուցեալ
'ի նոսին, և յաղագս ամենեց զի զերծ
արասցես պահպանեսցես հնարիւք
անճառելիւք. հաստատեսցես յամենե-
ցունց, թէ բռնականն են յամենայնի,
կաթողիկոսաց հասարակաց, ախտից պա-
տանեաց, մահուց վայրենեաց, աւա-
զակաց գողոց. մինչ զի առ թա-

տերս տեսարանաց, և առ կոյս խառնիխճաղանճ բազմութեանց, և կամ առ կոչուս կայթից անախորժականաց կամաց հզօրից՝ ոչ եմ մօտացեալ

Դ. Արդ դու ստացար զամենեսեան և քո են ամենեքեան, և ողորմեալս ամենեցուն՝ միայն բարեգութ. զի Թէ և մեղիցեն քո են. վասն զի 'ի քում համարի են. բանզի գիտեն զզօրութիւն քո, բայց առակողին մաղթանաց։ Որում և կցորդիմ Թշուառս բանիւ վկայեալ արին յանցաւորացս. յանդգնիմ ասել, Թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ, ծանուցեալ զքեզ Թէ իցես, Թէ և եօԹեամնիւք իցէ վարակեալ կրկնապատիկ պատժաւորութեամբ. առ այս օրինակ կիրթ ձեռնարկութեան, զկարգ ոչ քո իցէ։ Յորս է սկսանել՝ 'ի մէջ արշաւանս ագաւուց ապխտականիչ երամս ազանեաց, 'ի մէջ խորտակականաց ձիոց անմարդից որոջս հանդարտաբարս, 'ի Թիւ չանց գազանականաց գառինս նուիրեցիս, հեզութիւն 'ի

խոստութեան, կատարելութիւն 'ի թերութեան, խոնարհութիւն յամբարհաւաճութե, Ճշմարտութիւն 'ի ստութեան, միամտութիւն 'ի մանկութեան, անբծութիւն յաղտեղութեան, բարօրութիւն 'ի չարութեան, պարկեշտութիւն 'ի լկտութեան, ողորմութիւն յանգթութեան, ապաշաւանք յանյուսութեան, քաղցրութիւն 'ի բարկութեան, հաշտութիւն 'ի թշնամութեան, անոխութիւն 'ի խածանողութեան, քաջալերութիւն 'ի լքկութեան, օրհնութիւն 'ի նեղաձգութեան: Յոր ոչ բաւականացայ երբէք 'ի գտանել Ճշգրտապէս, թէ ով յերկրածնաց տալ կանխեսցէ ժառանգել զքեզ, որ միայն անաշառաւար կշտամբես խրատամբք զարգարութիւն՝ առ ամպարիշտ մաքուրն և առ պոռնիկ զզջացեալն. առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհնեալ 'ի բարձունս և յամենայն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԲ.

Վերագրին յաւելուած երկին հետեւութեան նորին հանգոյն առ նոյն տեղւոյ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ ես յանմեղելո՛յ ի նախադրութեանց արժանաւորաց գրեալ խնձէն ընդ պարտաւորաց պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց. ընդ նկունս և անհամարձակս, ընդ տկարսն եւ փոքրկունս, ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս, ընդ տարագրեալսն և առ քեզ դարձեալս, ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս, ընդ կործանեալսն և յարուցեալս, ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս, ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս, ընդ մերժեալսն և ընկալեալս, ընդ աստ-ցեալսն և կոչեցեալս, ընդ աղ-չեալսն և զգաստացեալս, ընդ անա-

տակեալն և զսպեալս, ընդ հեռա-
ցեալն և՛ մերձեցեալս, ընդ հեր-
քեալն և սիրեցեալս, ընդ պատկա-
ռեալն և զուարթացեալս, ընդ ա-
մաչեցեալն և խնդամտեալս ։ Այլ
ես պատմեմ աստանօր դարձեալ՝ ոչ
զմեզան Երուսաղեմի, ըստ մարդա-
րէին հրամանատուութեանն որ առ
ժողովուրդն նախնի, և կամ ատմն
Յակոբու զանօրէնութիւնս նորա,
այլ խմոյս ժամանեցից յայտնու-
թեան. քանզի առաղ ընդ աղէտս
մաշու յարելով ըստ մարդարէին,
յանդիմանեցից զիս ինքն ինձէն ի-
մովս ձայնիւ ըստ սաղմոսողին. որ-
պէս զի յանձնառականն յայսմ հա-
մայնապատում խոստովանութենէ
ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգա-
մայն՚ի սպառ սրբեցայց օրհնեալ
հրամանաւ նորին ։

Բ. Եւ արդ կրկնելով ծունր բա-
րեբարիդ քաղցրութեան, տարա-
ծեալ զանձն իմ առաջի, զի մահ
դլորմանն ցուցից կերպարան. որ՚ի
հող խոնարհեալ մածեայ ընդ երկրի,
և ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորը-

տեսան՝ անսահմանական գեղեցկաբարբառութեան սորին, ասհեցման՝ կամք ընտրեցայ ։ Այլ 'ի վերայ տեր յեցեալ՝ խորր 'ի հաստատուն կենդաց գուաղան 'ի յարմառոյն Պաւթի ընձիւղեալ մարմնով անձնա. շաղկապմամբ յանեղ աստուածութիւնք, կանգնեցայց անդրէն կեսայր՝ պատկառելով 'ի քոյդ երախտեայ 'ի վայր կոչեցեալ դիմք, այլ 'ի բարձունս յաւելով սրբամոգին անսաթեամբ 'ի քեզ մերձ 'ի հեծութիւն, ընտանին սրբամնութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն, զին՝ լաւսայս արտասուք չչեալ՝ պաղատանս յաւսյ առաջի մեծին վերընծայեցից ։ Նոր ամենաառատ անձուաղ երկայնմտութեամբ քո գաղնապուցիս, միայն գու 'ի յամենայնի աւհանն փրկութեան. Աստուած բոլորից, անձնամեծութիւն, անբովանդակելի բնութիւն, անքննելի խնկութիւն, հզր զօրութիւն, կարող բարերարութիւն, անպակասելութիւն, անձնաժառանգութիւն, վայելչական վեհանք, առատ պատարատութիւն,

անստուեր իմաստութիւն, անէնչայի տուրք, անձկալի ձիր, բաղձալի բերկրութիւն, անտխուր հանգիստ, անտարակոյս գիւտ, անկապուտ կեանք, անծախելի ստացուած, անփոխանորդելի բարձրութիւն, անմնարուեստ բժիշկ, անսասանելի հաստատութիւն, դարձուցիչ մոլորելոց, գտիչ կորուսելոց, յոյս ապաւինելոց, լոյս խաւարելոց, քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանք փախուցելոց, անդորրիչ խռովեցելոց, փրկութիւնդ մահացելոց, արձակիչ կապելոց, ազատիչ մատնելոց, պատսպարանդ տանջեցելոց, վշտակցող գայթագղելոց, երկայնմտութիւն տարակուսելոց, լուսոյ ակնակ, ցնծութեան ցոլք, օրհնութեան աղբիւր, հոգի երկնայց, զօրութիւն գնաց, հովանի գլխոյ, շարժ արտայն շրթանց, ազդումն բանի, կառավար անձին, բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին, երագատան կաղց ոտից, ընտանանի անուան, մերձաւոր ձայն, կցորդութիւն հարազատ, խնամածութիւն հայրենի, խնամականեկալ անուն, պաշտպանեցեալ պատա-

կեր, անպարագիր տիպ, երկրպագեալ տէրութիւն, բարերանեալ յիշատակ, խնդութեան մուտք, անմերձ շաւիղ, փառաց դուռն, ծըն-մարդութեան ճանապարհ, երկնաճեմ սանդուղք: Այս այլ բարձրութիւն բանից գովեստից անհամար կարգաց և տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան երկրածին, և ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ կշռենիցէ հոգեղէնք:

Գ. Առ քեզ Հայր ամենայն ամտեսողի, Աստուած ամենայնի-նայեա 'ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծառայից, և եթէ յաղախնաց որք աղաչեալ: Այս ընկալ զցօղ ողբերգութեան լալոյ արտասուաց աչացս ցանկալիքի՝ յանդարտատաս մարդեղութեանքոյ. Վերինս և օրինակաւ խորհրդոյ հերոց կնքեմ յանդգնութի՝ զառ քեզ դարձն և զգաւանութիւն, և համբուրիւ շրթանցտա ճաշակ փրկութեան կենաց հաղորդութեն՝ համաձայնապէս զանքակ միութիւն, և զնոյն գթութիւն նորին ողորմութեամբ ընկալեալ՝

քէն, բարերար, զբաւականեցեա ղմեծ պարգև ընդ փոքու հաւատոցս. և 'ի ձեռն գթութեան սիրոյ քոյ առ քո անձկալի անուն խոստովանել ծառայիս, դարձցին ձմերունք հողմոյն խռովութեան 'ի յող հանդարտութե, և մրրկին սասանութիւն 'ի սէր ախորժութե, և կարծիք երկիւղին 'ի մեծ վստահութիւն, և պատուհաս պատժոյն յերանութեան պատահումն, և վտանգք թախծանացն 'ի հոգևոր խրախճանութիւն, և ալէկոծութիւն ծփանացն 'ի խոր խաղաղութիւն, և դեկացն թևարկմունք յանքոյթ նաւահանգիստն, և բեկորք բեռանցս մեղաց փոխարկեսցի 'ի թռչակ շնորհաց: Նա յայսքանեացս ամենից բիւրուց բարութեանցս 'ի քէն եղելոց' մեծացի անուն հզօրիդ խնկելով և խոստովանելով, ամաչեցեալ բանաւորական չարեաց' հերքելով և հալածեցելով, ունայնացեալն մուրհակք մեղաց, խզեսցին հաղքքն, որոշեսցին որոգայթքն, կապեսցին կապանքն, վանեսցի վէճն, վերասցին մեղքն,

պարուեալին պատրանքն, Չրեային
Տ՞ , պատուաւէային պարանքն,
խորտակեալ լուծն, քակեալին
քեղիքն ։ Եւ ընդ մայլ մԹու-
թեան չարեացն յանցանաց և գի-
տացն բանակաց պաշտամանց՝ արե-
փառաց քոյ ժամանակաւ կեցուցա-
նել փրկել և լուսաւորել, յաջմէ և
յահեկէ, 'ի գինուց և 'ի թիկանց. և
եղիցի նշոյլ առաւօտու հոգւոյ դար-
ձայնոյ ընդ անէակութեան սպաս-
ւորն քում երկնային ։ Զի դու ես
բարերար առ ամենեսին, և հնարա-
ւոր ես քեզ ամենայնք. և ամենե-
ցուն զկեանս կամիս և զփրկութիւնն
բաղձաս ։

Դ. Ով ամենապարգեւ ձեռն Յի-
սուսի Քրիստոսի, և առ խո գործիս
կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քո
սրբոյ բնակեալ միացեալ, և ոչ հե-
ռացեալ յանձկութեան սրահէ սիրոյ
անենեկիս. և անեղծական քո նկա-
րագիր՝ նշխար պանծալի լուսոյ
քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս՝
ընդ իս պահեսցի, միջնորդեալ ընդ
քեզ 'ի մատեան յաւիտեան կառ-

կարգ կենաց հոգւոյդ աւետեաց երկնից յօրինողիդ: Նա քեզ միայնոյ պատճառիդ, և միոյդ 'ի միոյ պատճառէ, և ունողիդ զպատճառ միոյ, երրեակ անձնաւորութեանդ և միոյ աստուածութեանդ վայելէն փառք յերկնաւորացն մեհեից, 'ի սրբոցն դասուց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԼԳ.

Վերջափակ յաւելուած կրկին հետեւութեան նորին հոգւոյս առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԱՐԴ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս 'ի խորերաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ, օրհնեալ բարեգութ, կցորդելով ընդ խնկարգեալցն զուգամատնաւորապէս խոստանեցեալս 'ի յանուշութիւն կատարելութեան խաղոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի:

Ցոր հաւատարեալ նոյնութեամբ ընդ երջանիկ պտանկացն 'ի քէն ընկալելոցն յաւէտահրաշ յարգանօք. պարարեսցիս մեծապէս խնծիս բանիւ նուաստին, ընկալեալ յանձն և 'ի բարեբանեալ գլուխ բարձրելոյդ, անկշտամբելի 'ի բամբասանաց տաղմոսին, մի օծցէ զանէրն տառգագաթան իւղ մեղաւորին : Այլ արտացես զօրանեալ կրկին յաճախութեամբ բուրման խոստովանութեան այսր մատենի 'ի բազումս ազգեալ, համատարփիւ անհնարապատ և աշխարհալէր տանն ուսանէին , բաց որնակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի : Քանզի դու նոյն տէր ընգաստացուցիչ նախնի չարախորհրդկանանց մեղաւորաց , որոց տակեալ զմարգարէին կերպարանքումդ Ձեռնապատուին պատկերի յիզանակեցեր , անդուստ առ սուրբ անձամբ ներգործութեամբ 'ի յիմերկաբերեալ գծագրայն շնորհի կատարումն : Ընդ անտանական գորայն կերակրոյ զբարգմահամբոյ պտուղ ցորենոյդ կենացդ հացի, ըն-

ապականացու արծաթոյն զարդու-
նականդ պատկեր , ընդ յիմարաբար
թմբրութեան գինւոյն զբաժակդ ա-
րեան արարչիդ , ընդ խաղոյն առելոյ
'ի յայլոտ կնոջէն հեռոյ ժողովր-
դեանն՝ զծուխն շնորհին առ ի
գարշելոյ , ընդ զերծման զխաչաւք
կատույն զանապականութեան վեր-
արկուն , ապարանջանին պճնու-
թեանդ՝ զթուխչս բարեմանութե
օրինին և աւետարանուն՝ հանդերձ
գործնական առաքինութեանցն ,
ընդ ունկանն գնդի վայելչականն
զարդու՝ զանուանուեր յիշատակ ան-
բունական ձայնի , ընդ քաջու պեր-
ճութեան լանջացն՝ զյոքնահաւաք
ատանդս ուղղութեան քաղցրակերան
ընդոյդ քաղցրութեան :

Բ . Բայց զի՞ է յայտնակ իմ պար-
ծել , և ոչ վերստին 'ի սոյն պատ-
կառել : Ըստ յլ յայլ օրինակ փոխելով
զմտաւեան մաղթանաց այսր ողբեր-
գութեան , որ ինչ իմ է յարմարա-
ւոր , ամենայնիւ հատուցից զպա-
տիժ պարտուցս իմոց մեղանաց , 'ի
մարգարէիցն առաւելաբերեալ համա-

ռատն՝ ՚ի սոյն յարկ մուծից սատանիկ գատախազ. ընդ որոյ նոյին ըմակցեալ. քանզի ընդ բերկրութեան նոցա պարել. յորս հատուածս, ձայնս հեծութեան, բողոքս բարկութեան, նախատինս խորտակման, լռութն կարևոր: Այլ մեծից Աստուծոյ գըթութեան անհնարին՝ կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութիւն, առ որս՝ գըգմունս, խոստովանութիւնս, աղերս, պաղատանս, լուսոյ երկնմունս, խորախորհս աստուածայնոց, փառաց ժառանգութիւնս, հըրաշից յայտնութիւնս, պանծալեաց անտութիւնս. յորոց տեանք յոյս ընձեռնեն, և տեանք վհատութիւնս բառզումն մատուցանեն. յորս եւ կամաւ կործանեալ կորստեանն վիճակեցայ: Զի եթէ զգետս Աստուծոյ զխորագութիւն պատարուակ առաջ Եզեկիէլ. յորում արար ժողովուրդն կուռս կարկատուրս, որով պատրուկել ամէ ՚ի նոսա, խակ ողբան պատիժ անմտրութեանս եղելի զԱստուած զգեցուցիս ներքոյ և արտաքոյ: Զարմանս, թէ զխածդ ոչ կեղում. հետ-

նամ թէ երբ ոչ այրիմ․ ափշիմ թէ որպէս չյափշտակիմ տանջելով․ լը_քելով, չարչարելով, ջախջախելով, մա_նրելով, խորտակելով, կործելով, բաժա_նելով՝ 'ի յօրինուածէ ժամանաց կորուս_չին, բառ դրոյն ։ Այլ այս միայն է պահեցելով ինձ ՚նշոյլ յիշատակի փրկութեան յաւուր, զի քրիստո_նեան աւետարանն կեանս է ամենե_ցին, 'ի կերպարանաց պատկերի բա_նին ծանուցելով․ որով առ մեղանն դարձն, առ պարտեան շնորհն, առ եղծուածն նորոգութիւնն, առ անօ_րէնութիւնն քաւութիւնն, առ վէրն բժշկութիւնն, առ վտանգն անդոր_րութիւնն, առ ապականն նորումն, առ պատուհասքն հանդարտանալն, առ հուրն անձրեւն, առ պատուհասն պարգեւն, առ անկեղծութիւն ատա_տակմանն ձիրն, առ գործարան մա_հուն կենաց ազատութիւն ։

Գ․ Ես զինչ է ինձ զայրանանաց յիշմանց 'ի թիւ արկանել, եւ ոչ զան_ձանձիւն աստանօր գանել ։ Յիշա_տակաւ Հօրն բարձրելոյ՝ յԵրգին կցորդութիւն, յանուն միածնին՝

առ Հայրն ընտանութիւն , նոյն անհնարկութեամբ ընդ Հոգւոյն հաղորդութիւն . խաչին փրկանք , բանին սփոփութիւն , բարւոք վարժ կամաց առ կշռութիւն գիտողին , աւազանն կենդանարար՝ հաշտութեանն միջնորդութիւն , և այլք ամենայնք անթիւք բարիք 'ի բարերարէն բարգեցեալք . ազատք 'ի հարկէ , արժանք 'ի լծոյ , իշխանականք և ոչ իշխեցեալք ։ Այսոքիկ են , որ ինձ 'ի մէջ դառնութեանս մահու՝ կեանս անապականս առետարանեն . քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի , կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իսկ և իսկ ըստ բանի իրգողին ։ Ոչ փոփոխութեամբ Որդւոյ զՀայր փառաւորեմ , ոչ նուաստութեամբ Հոգւոյ զՈրդի նախատանեմ , համափառ ունիմ զերեքեանսն՝ և նոյն արարչութեամբ ։ Քանզի և 'ի դէմս Հոգւոյն սուրբ այս են աղաչանք , նախընծայ սկզբան պատարագին՝ յորում գառանց երկնաւոր զենմանի , վասն աղօթեցի ։

Աղօթք, որ նախ քան զպատարագն մատուցանէ:

Դ. Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից, յօրինող երեւելեաց եւ աներեւութից, փրկող եւ հաստատող, խնամող եւ խաղաղարար, Հօր հզօր Հոգի, Հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան յանդիման եղեալ քեզ աղաչաւորիս: Մատչիմ մեծաւ դողութ̃ աստուածային երկիւղիւ մատուցանել նախ զբանական զայս պատարագ քում անզբին զօրութեանդ, իբր աթոռակցի փառակցի եւ արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, եւ քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց Հօրդ Նմանութեան՝ զքեզ առաջնի, փրկչի եւ կենդանատուի եւ արարչի ամենայնի: Ի ձեռն քո ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորութիւն միաբանական աստուածութեանց, յորոց մի եւ դու ճանաչիս անհաս: Քեւ եւ ի ձեռն քո առաջինքն նահա-

պետականն տոհմին չատուելոց՝ ան-
սանօղք անուանակոչեալք զան-
ցեալն և գգալոցն, զեղեալն և զու-
գուցեալն անսատուերութար բոր-
բոքոմ բանի վերապատմեցին ։ Որի
Աստուծոյ քարոզեալ գիրք Մով-
սէսի, որ 'ի գնալն քո 'ի վերայ
Ցիոյն, անդարագիրք զօրութեան,
աշնեղ շքեղութեանց տածոգակա-
նաւ՝ թեապարփակ պաշտպանող-
ութեն զթագաւոր 'ի ծնունդս նո-
րոգս՝ զաւազաննին խորհուրդ ծա-
նուցեր ։ Յոր կերպարան որինակու-
թեան՝ նախ քան զկատուցանել
զկոյծդ մածուած վերջնում վարա-
գուրից՝ յորինեցեր, կարող ախոր-
ժակն, զրոլանդակ ընութեանս ամե-
նեցն ընաւից բոլորից գոյից ամենայն
էից յանէից ։ Բև ամեդծանին 'ի նո-
րոգութեան յարութեան ամենայն
եղեալքս առ 'ի քեն յայնմ ժամա-
նակի, որ է որ վերջին այամ կենդա-
ղի, և որ առաջին երկրին կենդա-
նեաց ։ Բեզ հնազանդեցաւ մու-
թեամբ կամացն որպէս հօրն խորում
ազգակիցն քո, եակիցն հօր անդրա-

Նոյն Որդի մերոյս կենդանի․ զքեզ աւետարանեաց Ճշմարիտ Աստուած հաւատալ և համագոյ հօր իւր հզօրի, և զառ 'ի քեզ հայհոյութիւնն անբանելի քարոզեաց, և իբր զաստուածամարդին զքո հնարեցեալն չարչարանօքն ընդ բանն կարկեաց, և զիւրն շնորհեաց արդարն և անպարտն զմիշն ամենայնի որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ։ Նմա փառք 'ի յաւիտեանս, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։

Դաւթեան կենեցի 'ի նոյն կարգ բանի,
Մինչև վերահասութեան լուսոյ հրաշալեաց
յայտնեցի աղօթել, անեկարանել ձերը-
թին չէրին նաւաստութեան։

Ե․ Աղաչեմք և աղերսեմք արարատուածոյդ հաւատացեալք յամենայնի անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ անեղդ և անստեղծ անժամանակ հօրունդ զԹածի որ բարեխօսող. եւ վասն մեր՝ յանմահունդ հեծութեան

տա· ողորմածդ Հայր · որ զաւուրսն
պահեա, և զմեղուցելոյն մարդկեան
առաջարս կարգեա կենդանի և կեցու-
ցիչ կամաց բարերարդ Հօր: Արդ
աղաչեմ զքեզ յամենայն անմարմար
գործոց, որ ոչ է համայ քաւել բնու-
կութեան · և մի շիջցին առ 'ի մեղ-
լուսոյդ շնորհաց փայլմունք 'ի սե-
ռականացս աչաց խաւարից · փառն զի
դրեց ուսոյց միանալ 'ի մեզ 'ի ձեռն
աղօթից, և բնակիլ փառուց խնկելոց:
Նա քանզի մինչ յԵրկրորդ ութենէգ
պատարագի, և միւսոյ ընդունելի՝ հա-
ձեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ
անդրանկին խորոյ, խոկ զու ընկալցիս
զմեր պաղատանս. և յարդարեալս
զմեզ սրբեալս պատուականս առ
նայն պատարագութեամբ 'ի վայե-
լուչն ճաշակման երկնաւոր գա-
ռինդ, առանց պատժոց դատապար-
տութեան ընդունել զայս անմահա-
ցուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկ-
կութեան: Եւ հաւեալք 'ի հրոյս
յայտնման գայթագղութիւնս մեր,
որպէս մարգարէին կենդանաբա-
րոյկ կայծականն 'ի ձեռն ունել,

լեալ մատուցման · զի յամենայնի քոյդ քաղցրացի գթութիւն , որ- պէս Որդւոյդ աստուածոյ՝ Հօր քաղ- ցրութիւն · որ զանտառակ որդին մերձեցոյց ՚ի հայրենի ժառանգու- թիւնն , և զպատանիկան յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն արդա- րոյն երանութեան ։ Նայ այս և ես մի եմ ՚ի նոցանէ · և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կա- րեկալ մեծի , ծնողհօրդ քո աղբեալ , զորեանք Փրկատորի առաջեալս ։ Զի յայսմ ամենայնի՝ յամենայնի ծանի- ցէ քո աստուածութիւն ընդ Հօր փա- ռաւորեալ համապատուարար ՚ի մի կամս և ՚ի մի իշխանութիւն գովու- թեան . զի քո է գթութիւն և կարո- ղութիւն և մարդասիրութիւն , գո- րութիւն և փառք յաւիտեանս յա- ւիտենից . ամէն ։

ԲԱՆ ԼԴ.

Վերստին յաւելուած երկին հնչմունքեան նորին հանդէս առ նոյն տաճարս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսս ընդ Աստուծոյ։

Ե. Արդ աստ այսորիկ թշուառացեալ ընչքս խոնջ խորհրդքս, և առ քեզ գաստանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակեալ բանիւ զամենայն՝ Աստուած, զոր 'ի Նախնեաց Հոգեւոյ և յերկրորդումն ցուցեր։ Իսկ յանդիմանութիւնս գրաբանականն՝ 'ի կոյսու բարձրութեան ազգաց, և թարգմանութիւն ժողովրդոց, զորս արդարացութիւնս մաղթողական նուիրեցի, զոր 'ներընծայարերացդ սահմանադրեն գոհարանութիւնք։

ի հանդերձաւորսն խորհրդոց աւետիս բանս ման-
թանայ, որով հոգին Աստուծոյ հայթայթեալ
հասանել յանփոփոխութեան:

Բ. Արդարեւ զանփոփոխելի ան-
բաւութիւն ամենայնի հոգւոյդ հզօրի,
տարածեալ զգօն քաղցրութեան քոյ,
և բարեգործեալ ՚ի յանձինս և յիշխա-
նական ազգմանց զգայութեան զա-
մենայնից ընդհա բազմապատիկ քա-
ղցրութեան: Եւ հերկեալ զբա-
նական անդաստան մարմնեղէն կար-
ծրացեալ սրտից՝ յինդուածականութիւն
արդարութեանց հոգևորական արմանց: Քում
ամենիմաստ էութեանդ խոստաւ-
նեալ զամենայն պարգև ՚ի մեզ ծաղ-
կեցաւ և աճեցաւ. որ ձեռնադրես
տարեալս, լցուցանես մարդարէս,
ուսուցանես վարդապետս, բարբառ-
եցուցանես հաւատս, և բանաս ըղ-
փակեալ ականջս խլից. որպէս ազ-
գակիցն քո էակիցն Հօր անդրանիկն
Որդի քոյին գործակցութեամբ ներ-
գործելով զայս ամենայն, քարոզեաց
զքեզ Աստուած հաւասարակից խա-
կութեանց Հօր: Ընդ որ հեռաւ ... մե-

զաւուրս խռովել համարձակութեամբ
զկենդանարար խորհուրդ աւետեաց
աւետարանիդ, հեռանել արդա-
թռիչ ընթացիւք մտաց ընդ անհուն
տարապարեղս քոյինաշունչ կատարա-
նաց։ Եւ 'ի մատուցել իմ 'ի գլուխ համ-
գիտի մեկնութեան բանին՝ նախամա-
մանեայք առ ի գթութիւնս, իս-
անձոլ յիս զարժանն և զպիտանին
և զհամբոյն քո 'ի ժամանակի, 'ի
փառս և 'ի գովեստ աստուածու-
թեանդ քո, և 'ի լուսութիւն շինու-
թեան կաթողիկէ եկեղեցւոյ։ Եւ
կարկառեա 'ի վերայ իմ զամենամերձ
աջ քո, և զօրացո զիս շնորհօք գթու-
թեանդ քո. փարատեա 'ի մտաց
իմոց զմէգ մթութեան մոռացու-
թեան, տպաւորեալ ընդ նմին զխա-
ւար մեղաց, ամբառնալ ուշիւ խոհա-
կիցս 'ի կենդանարար երկրէ 'ի բար-
ձունս։ Լուսաւորեա 'ի յիս զերկրո-
ային զծագումն անստուեր հրաշից
գիտութեան աստուածութեանդ քոյ.
հզօր, արժանի լինել առնել և ուսու-
ցանել յօրինակ բարեաց աստու-
ծային լսողաց. Եւ քեզ ամենայն

փառաց յաւիտենայնի ընդ Հօր անեղականի և ընդ Որդւոյդ միածնի և բարերարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն:

Իսկ զհաւատոյ սահման բանին ընդունելութեան շնորհի կենաց կանոնին ա. համառօտս ասեմ Երրորդութեան զայս դաւանութեամբ, զոր շաւիղ կարգիք վերանշանակէ:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Գ. Խոստովանիմք և դաւանիմք, պաշտեմք և երկրպագեմք զզուգափառ միութիւն անեղանաւորք Երրորդութեան, աստուածութիւն անձնաւ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ, անհաս իմաստից թեւոց պայազման, 'ի վեր քան զմինակ և անդր քան զնմանութիւն, գերազանց զօրով ամենայնի անպարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհինն յաւիտենից անսահմանականութեանց անեղծանենայն կարգաց, որհնարաւորութեամբ

անէթ արգամանելէ ու անմնահարուստ
մեծութեամբ յաւէտ պատկեալ .
Հաստիչ ժամանակաց և որ 'ի ժա-
մանակի են կերպարանեալք . Ինքն
պատճառ հանդերձից և յարմարա-
պէս յօրինիչ երևականաց և անե-
րևութից ։ Ոչ անուանք յաւելեալ և
ոչ յորջորջմամբ նշանակեալ . ոչ պա-
կութեամբ նուազեալ և ոչ քանակա-
թեամբ կշռեցեալ , ոչ օրինակա-
ձևացեալ և ոչ որպիսութեամբ ծա-
նուցեալ . ոչ 'ի թերութենէ տարա-
ծեալ և ոչ 'ի լրմանէ ամփոփեալ , ոչ
ուրեք երբեք գրաւեալ և ոչ 'ի տե-
ղւոջ վայրի եղեալ ։

Դ . Հայր գթութեանց՝ անող ա-
մենայնի , և Աստուած հանուրց որ
յերկինս և որ յերկրի . բայց 'ի բա-
նէն միայնոյ՝ որով զամենայն ինչ
ածի . անեղծիչ և տուիչ շնչոց ամե-
նեցուն , բայց 'ի Հայրային խնամոցն որով
զհամայն կալեալ ։

Ե . Ա՛յնն յերջանկապէս համա-
գոյ աշխարհութեանն երկրին անձնա-
ւորութեանցն խառնուրհեալ 'ի վերուստ
անդուստ 'ի տարբերս , որ էին խոկ

'ի բնէ անդամ 'ի ներքնոցն' անկապուռ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարատ գինացն ծնողին սիրոյ, միացաւ 'ի սեննեանկ կամսին սրբանոցի պարգևարար, և եկեալ անձն յօգնաւորարար մարմինն էապէս անտրոշելի, անմերձ մարդկութեանն և անպակաս աստուածութեանն: Մի որդի Հօրն միայնոյ, և միածին անգրանելի աստուածանայր անդրածին կամսին, սրբոյն յերկանուանեաց մարդեղեալ Ճշմարիտ սկզբնածին. ահա ոչ զնին եղելոց երկրաւորացն նմանութեանն, այլ նոյն և չքնաղ, թագաւորաց մեծահաւս, որ ոչ ցուցա 'ի գորս, և ոչ գոյացա 'ի ժամանակս, անդրանիկ բան աստուածայնին, բանն զանհնարին թագաւորս երկրի. անապականախառնութեանն կենդանաբացեալ զմիս 'ի մարմնի, բան որինի Հօրն ընդ մարմնոյ, և ոսկեայ ընդ Հրոյ, և կամ յայնասպէս խնկ առել լուսոյ ընդ օդոյ, ոչ փոփոխեալ և ոչ անջատեալ: Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութեանն 'ի խաչն մահու, իբր գգառն անարատ 'ի սպանդ փա_

րեցաւ, և հանդերձեալ զօրեղ ինքն
իշխանութեամբ զաւրաւրածոց իւ-
րոց փրկութիւն. չարչարեալ խաչա-
թեամբ կենդանւոյ՝ եղաւ 'ի շիրմի
անորոշելի յաստուածութենէն ե-
օրեայ թաղմամբն 'ի դժոխս՝ սանդա-
րամետականացն վհատելոցն բանտ-
արգելիցն քարոզեալ ցուցաւ նորո-
գումն և լոյս: Եւ աւետարանեալ զանօ-
րինականացն զփրկանաւորն զանմահ-
ութիւն, աստուածացեալ մեռեալն-
ցողեաց. և կատարելապէս 'ի թևս
հողմոց ելեալ 'ի Քրովբէս ամպով
անքննութեամբ ծածկեցաւ. համ-
բարձեալ գեր 'ի վերոյ ամենայն
երկնից, նստաւ Ձախութեամբ յա-
թոռն իւրական սեպհականաւոր
հօրն հաւասարութեամբ, յորմէ և
բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ, անկա-
րաւտ աւելցելովն և անճառելով սեփ-
հականացն: Որով և եկեղեցի 'ի գա-
ստատան հաստատուցմամբ, քննել զծած-
կեալն կշռութեամբ չափոյ ար-
դար իրաւանց. որում պարտեմք և
յոր աղօթեմք, հաւատացեալք յա-
մենայնի՝ ամենայնիւ ամենակալ տէ

բութեան նորա . որ արդարեւ մինն է միայն 'ի միայնոյն' 'ի միոյն փառաւորութիւն յաւիտեան երկրպագեալ ։

Զ . Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ Որդւոյ և ընդ Հօր և զՀոգիէութեան նոցին , ամենազօր , Ճշմարիտ , կատարեալ և սուրբ , որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալս ամենայն . ինքնագործ համիշխան երկուցն եւ ընդ նմին անեղծ և անսահման թագաւորութեան . որ ինչ պատճառն առաջին և բանն ահաւոր նորին ինքնութեան , նոյն ինքն և Հոգին բարձրացեալ ։ Բարի ինքնակալ , ամենից բաշխիչ զՀօրն պարգեւս 'ի գովեստ անուան փառաց միածնին . որ ազդեաց յօրէնսն , շնչեաց 'ի մարգարէսն , փչմամբ ազդակցին առաւորեցաւ յառաքելսն , կերպիւ աղաւնւոյ ցուցաւ 'ի Յորդանան 'ի մեծութիւն փառաց եկեղեցւոյն , փայլեաց 'ի գիրս աստուածականաց , ալար հանճարեղս , զօրացոյց իմաստունս , ցցոյց վարդապետս , ած արքայութիւնս , օծանդանեաց թագաւորս ,

եւ վերակացուս, հրամանատրելոյ փրկութիւնս, զմիաբանեալս 'ի մահն Քրիստոսի՝ 'ի ընտանութիւն իւր մտաբաղադրելոյ. զոր Հայր և Որդի. ըղնոյն և Հոգին ներգործելոյ, և ինքն է Աստուած ինքնեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի:

Է. Քանզի ոչ նախաթուելոցն յերրորդութեանն որ մեծ ինչ քան զմիւսն, և կամ զկնի անուանին նուաստագոյն առ նմանն, և կամ 'ի մինն աւելով խոստովանութիւն գոլ զինմանս, և կամ յերկրին առաջնութերոյնութիւն եւ կամայն: Քանզի անմեծար հայր ամենայնիւ, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութիւն. որպէս ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղորդ ամն և անկենդան և առ ամենայն հրամանն նուաստեալ: Իսկ բանն եթէ ոչ անուանք հօրն ծանիցի, որը ամն և կամ լքեալ և կամ 'ի մնացեալ ամենեքն ոչէր: Որպէս և Հոգին եթէ ոչ 'ի պատճառէն նշանակեսցի, աղաղակ ամն թափառեալ՝ իբր զբունս ինչ անդամոյ: Այլ եթէ որ հակաճառականն բա-

նու յաւանինն կատարել զՀայս 'ի յիւր-
ում բանին , որ թէ էր երբեմն յոր-
ժամն չէր , եւ անդրանութեանն բամ-
բասանք պատուել վարկանին զնէ հնն
մծութիւն , եւ կամ տարկութիւն
տալ ընդոզին՝ ոչ ընտութարար գո-
լով հոգւոր , որով այլ իմն գոյու-
թիւն օտար մանմանել եւ կամ անդրա-
խումն ինչ այլայլական յանդարա
պախու մութեանութիւ Երրորդու-
թեանն, վասնախիան բարաւեք պար-
ուց հաւատոյ բանից . իրր զգմնգակ
գեա գխմամարուկս գաղանականս
հերքեալ 'ի մէջոյ 'ի բաց հալածեմք ,
եդեալ 'ի նոցին զնոյնս ընդ նոսին՝
փակեմք ընդգէմ նոյին զկենդայն
մեռ եկեղեցականս գաւթի: Սաւաի
զուրք Երրորդութիւնն փառաւո-
րեալ'ի նոյն անէութիւն միակցորդ-
հաւատարութեամ, զուգամայն սըր-
բարանութեամբ , հանդունաուիկ
հորթութեամբ, որհնեալ եւ փառաւ-
որեալ յերկինս եւ յերկրի , 'ի ժա-
մուս անդրանկայն , եւ յաղդս երկ-
րածնոցս բանականաց , յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն :

Ը. Արդ զայս գուշակումն ծածուկ
խորհրդոց կերպարանելոց յայսմ
մատենի՝ ամենայնիւր ականջաց մե-
ծիդ Աստուծոյ ընծայեցուցի. ա-
փխոյ սպասաւորելով, և այս մահ
'ի հանդէսն. Այլ ոչ եթէ կարօ-
տեալ խորայ ինչ ձայնի այսու մեծա-
նաս, որ մինչև աւետեալ էր քա-
ղամնայն՝ նախ քան զլինելն երկնի
փառաւորանցն անմահից և երկրա-
ստեղծս ընտրոց. դու քեզէն 'ի
քումդ լուսութեան փառաւորեալ
իսկ էիր. այլ զի զմերժեալս զիս յար-
գեսցես, անճառ քաղցրութիւն.
Ճաշակել զքեզ բանիս հաղորդու-
թեամբ: Իսկ զի՞նչ պարտ իցէ բա-
արքունական հրամանիդ կենաց կա-
նոնիդ ասել, այդ անձնայի ակէր, և չհրա-
մայեալ պատուէրք ոչ առնել. որ
ինձէն իսկ զիս զանկեզէն առախաւե
խոստումն նուիրեալ քումդ պատգա-
մի, զգրեալս մատամբդ Աստուծոյ
եղծի, որ և խորանիկին է խղուսցի.
և ես ափխարանական միով զերկրորդ
նմանութիւն առեալ հայթայթեմ:
Այլ արդ քանզի բազմաց պարգա-

տեցայ գրուածք խանդաղատակա-
նօք, որ ոչ է գրեալ ՚ի յայս կարգ
ձայնի, լուր բարեգութ, բաց ամե-
նայն այնմ ամենայնի: Եղիցի և այս
ալերս բարբառոյ հայցման աղօթից
յօգնեալ ընդ նոսին. Թերևս ՚ի մեր-
բոց և ՚ի կամակարից այս նուէր հա-
ճի պանից բաղաքչաց խուլով զանդե-
լոց ՚ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ:

Թ. Այլ դու բարերար և յամե-
նայնի մարդասէր, Քրիստոս մի-
Աստուծոյ մեր, հզօր և ամենակալ,
որ յաղթես զթութեամբ խնամոց
քաղցրութեան քո, ոչ համարակա-
կանաց միայն մարդկութեանս խմոց
գոյակցաց, առ որս յաւէտ է ամ-
բոխութիւն և բնութանանեաց հա-
կառակութիւն, այլ և հրեշտակացն
անախտականութեան, նաև և ես
քան զայս՝ սրբասնեալցն անապատու-
թեան. յորոց մի էր և Հեղիա, ո-
րոյ ցուցք խստութեանն ՚ի Քորեբ
լերինն նշանակեցաւ յերիս օրինակս,
՚ի շարժումն մեծ, ՚ի հողմն ուժգին,
՚ի հուրն կիզանողական. իսկ քոյդ
հեզութիւն երկայնմտութեան ՚ի

համագարութիւն միայնութեան ,
գոյն քաղցրութեան . քանզի կամաց
ողորմութեանց դու միայն ես , ըստ
գրեցելումն : Վասն զի թէ և հա-
ճոյք զատն միջնորդքս առաքինու-
թեանցն յերկանակեալ, բայց նմանու-
թիւն վերնայնին, ամենայն երկրածինք
են և նոքա, ընդունակք 'ի մարդկանէ.
իսկ դու ոչ ունիս չափաւոր խոկու-
թեանցն բարիք, յամենայնի օրհնեա-
լդ, ամենեւին փրկութեանց. ամե-
նայնիւ համբաւդ, համայնից ան-
գորրութեանց, համօրէն առատացե-
լոց գեղ առողջութեան, այլիւք
Ջրոյ կենդանւոյ ըստ Երեմիայ: Դարձ-
առ իս և ողորմեա ինձ, որ այժմուս
ծառայես պարտքիս անկարողաց. Ա-
ռատած խնամփրկութեան, մինչ զի
զուարթնոցն երկնից անմահից օրհ-
նաբանողաց բան իմն ընծայեցեր
մարդկորէն փրկական քահանայու-
պէս և քաւչապետարար' անեղծա-
կան յարակայութեանն մշտնջենա-
ւոր պատարագամատոյց օրհնեալդ քո գթու-
թեան 'ի մերոյ դիմաց կենդանարարա-
նաց վասն իմ չքելոյս հաշտութեան

մաղթել , ողորմեա Երուսաղեմի . որ է լուսաւոր խորհրդ. յայս եղանելոյ մեծիդ յայտնութեան առ հրեշտակական Թափուր տեղի տարանելոյ 'ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութեամբ աւետարանելով առաքեալ այսր օրինակաւ , Երուսաղեմի :

Ժ . Արդարև լուար բարեգութ , անսացեր Թագաւոր , ունկնդրեցեր կեանք և յոյս , 'ի մեր առեր երկնաւոր , յորդեցեր հզօր , նկատեցեր ծածկագէտ , ասեր խնամակալ , կարեկցեցեր անպատում , խոնարհեցար մշտա բարձրեալ , նուաստացար ահաւոր , յայտնեցար անճառ , ամփոփեցար անսահմանն , քանդակեցար անքննին , մածար ճառագայթ , մարդացար անմարմին , շօշափեցար անպարունակ , կերպարեցար անօրինակ , լցեր խակապէս զողորմագոյն բաղձանս : Դուխակ եղեր Թշուառացելոյս խնձ՝ ձայնիւ զուարթնոցն՝ բարի բարեխօս , միջնորդ կենդանի , պատարագ անմահ , ապաւէն անխախտ , նուէր

մարդութեան , ողջախէց անձամբ , բաժանել անդադար : Ահա ողորմած , մարդասէր , օրհնեալ , միշտ կատարեալքս առ միջոցելոյս զբարերարութիւն կամաց քոց կենդանատւոց , զամենայն երկայնամիտ . և քեզ վայել է փառք յաւիտեանամէն :

ԲԱՆ ԼԷ.

Վերափին յաւելուած երկիր հեծութեան նորին հաւատոյ — նոյն աղերս ճառընտրեան բանի .

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա . Տէր արդ , տէր զօրութեանց , մեծութիւն ահեղ , անպատմելեաց անտեսութիւն , կամք անքննելադարձակ , առատութիւն անպատմելի , մի ոյր զօրեսցէ ածել հանդիպիւ սարերգութեամբ 'ի միոյ կաթուածոյ ցօղոյ քումդ բարութեան , որ ցանէ զեղելիս պատարագաւել պատճառ»

հնարից խնամ փրկութեան։ Նա զոր մեծն է գրեցից պատմել յառաջանիսն. քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակաւք, և որ զդեսութիւնս նոցանց հաստատեցեր. այլ և զերկինս զամբարտակ նոյին զհնարանցն քոյ գործ, ոչ գրեցեր երկրէ սիրել զնոսա. այլ տուեր ՚ի պատիւ մեծաց զոմեանց առաջին զասել զմարդասիրութիւնն։ Վասն որոյ կրկին մեծացուցեր զեզ անուն անձինն ՚ի խորհուրդս ստակայիս. զերկնայինս լուսակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխաւորս յատուկ մատակարարութեանց. իսկ զառաջնայսին ծնունդս մաշկանացուաց ախրական և աստուածական պաշտելի անուանց պերճացուցեր։ Ընծեալ վերայսին բառ ասհման կցութեան չափոյ, բաշխեցեր քեզ կամաւս զլոց ձեռուց անբաւից զանասակ ծորմանն ծայրագունին վերնում՝ բարութեանն։ Նա և ՚ի մարդանալդ քո միգ յէութենէն, ամենց վասն խնչեանց և կիսաց վասն այլոց զեղեր ստստութեամբ զսուրբս կենաց, ա-

բունեալս բազմօրինակս , որոնցելն
աստուածազարդս , նշանս ձմեռ-
նային ։ Որպէս զի թէ անդամա-
լուծին պակասելոյն ՚ի հաստատուն
հոգաբարձուցն առաջնորդութեանն
զգուշոյ յուսոյն՝ գթացեալ ողորմե-
ցար , և որչափ զօրեղէ առաւել
բան քո ամենակալ առ ախտալից
մարմնոյս մարդկութիւն աղաղակօղս
հառաչանս . քանզի արդարև մեծ
էն չարիք հիւանդից , քան զանձամբ-
բերեալս հոգւոյ առողջ հատանել , զբա-
ցեալս պատկեր անձանձրելի աղայ
ներգործել . նա զի և երկրորդս ա-
ռաւելութեամբ յաւազանին շնորհ
յանձնաւեալ՝ գիտառան հայրենին բար-
ձրացուցանէ ։

Ի . Դու ես անէր որ որբես զմեզ ,
որպէս ընտրեցելոյն քո նախատա-
ւորեցեր Սողոմոնի . դու ես , որ ՚ի
մեզ և յանօրէնութիւնս մեր բարկացու-
եղեր առաջին Յակոբայ , մինչ յե-
գիպտացւոցն երկրի ընդ խաւարն
հեթանոսաց ընտանեացն ։ Դու ես,
որ որէնացես առնես զմեզուրան
՚ի ձեռնասարգէ , ըստ բանի երգո.

զէն Դաւթայ. գոն են որ փոխարեն զքարեղէն սրտից կարծրութիւն 'ի լոյծ կակղութեան մաղձոյ գոյութեան բանի ընդունելութեան ։ Գոն են, որ բաւեն ընձեռել սիրտ ոյլ, և ճանապարհ մի' երկնչել 'ի քէն զրավլնդակ կենացն աւհման . գոն են, որ տան զերկիւղքն 'ի միտս խոստութեան առ քեզ ուշ ունել հաստատովք, բառ մարգարէիցն ձայնի ։

Դ. Զօրհնեալ քո շրթանցդ զաշխարհաստեղծ բերանոյդ զատառածեղէն անձրևացդ զեկեղեցեացդ կաթուած մառս լռելեայս զբանից բացարան, որով զաձին խորամանկութիւն բանսարկուին թիւնից բարձցես և բժշկեսցես ։ Ամենակալդ ձեռք զկառավարեանց շարժողական գործիլինելեաւ՝ ազգ և ազգութիւն ձայնի, որ տան ընտանեաց ընտրութիւն բանի . զի դատախազակեալ զգաստաշանականն՝ մի յանդգնութեան խօսելով իբր զնախանձին եղբայց 'ի յաւուրդ , և անբանութեան մատնեցայց վանեալ յորդորէն ։ Լուսաւորեա զե-

րնտանին զխառնարկելով հոգւոյս առ կենդանատուրական աջոյդ կարկառմամբ, զի մի համարձակութեամբն չիջեալ լուսաւոր ընծայմանս միշտայինն' 'ի ներքոյ գրուանին աստուածածկեցայց: Բարձ զանօրէնութիւնս իմ, տէր, և ընկեա 'ի խորս ծովու. որ է փոքր առակ մեծութեան քում. անբաւութեան, բառ մարդարէի, զմե ընկղմել չարութիւնս կանգնեա կործանեալս անձին նշան վաստահութեան, զի մի յուսահատութեան կոխող կառուցեալ զծածկեցելոյն բաղդեալցէ: Բայց, հզօր և գթած, զբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան, զի զառ 'ի ներքոյն մշակութեան կորուսչին սերմանց' մնացացաս կամացդ հուսալ առ արմատ խոզեալ հնձեցես: Դէմ եդեալ հետեւել առ քեզ բողոքիցդ Աստուած' ալեառատական օրինակութեամբն, 'ի կենդանեղէն ծովու մեղանացս ալեաց ընկլուզեալ. մատն ժամանեա զայն կեցուցիչ յաղթականութիւնինձ առանեցելոյս: Ընդ քանանուհւոյն ձայնի 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ,

ամենեցունց առաքինութեանց կազ-
կանձնողական ամենաժշուտ վարժ-
դաստրիս, առլրուստ կերպակերպ փըշ-
րանաց հալքի 'ի բազմազեղ. քո սե-
ղանոյ մատուցանելոց։ Նրա փոր-
կութիւն նիւթոյ խորանին սրբոյ
դասանութեան, որ եկեր խնդրել և
կեցուցանել զիս զխորտակեալս։ Ձի
քո է մեծութիւն, յաղթութիւն և
զօրութիւն, և դու ես քաւութիւն
և բժշկութիւն, նորոգութիւն և երա-
նութիւն, և քեզ վայելէ փառք և
երկրպագութիւն յաւիտեանս. ա-
մէն։

ԲԱՆ ԼԶ.

Վերաբերի յաւելուածն կրկին հեծութեան
նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս ճառագայթեալ
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ քանզի անթիւ են յանձնա-
խնեցեալ և զերբարութեանն միշտ

տուաւելեալ փրկանաւորդ արդարոյ
շնորհաց առ պարտուցս խնայ առա-
ւելութիւն, չարչարանացդ համբերու
և յանձնառութիւն ։ Զամփոփ ամ-
փոփիչ ամենից հոգւոյ գոյից արա-
րիչ 'ի գործարանի մահուան նշանի
խաչին հեղուակր, զի զընդունարժա-
կութիւնն իւր ընդդիմութեանն կա-
մաց քոյ լցցես ։ Զընթացողականդ
ըմակցութիւն երկոցունց ամիցդ կե-
ցուցորդ՝ յանպարտելութեա պատ-
ճառ՝ 'ի պատճառանի փայլին մա-
ծուցեր, զի զփախուցեալս վայրա-
գութիւն նշուառացելոյս գլուա-
կանեացես զթամծարաշ ։

Բ. Ոչ գտանել ձեռայ կուփողայն
հրամայեցեր որհնեալ գագաթանց,
որ զթզենոյն առնեկ առ ժամայն
չորացուցեր, զի և զառ. խնկելոյս
որինակ կանխաւ ուեառանեցես ։
Ոչ գանողայն ապխրատութեան ըղ-
խատավանեալց. Աստուած ապա-
նացար, որ զայրացեալն մեթացուցեր,
զի մահացելոյս անձին բարութիւն
հանդանդ հանդերձ գործեսցես ։
Ոչ զհայհոյչայն հնարաւոր չարա-

բանութիւն կապանեցեր, որ զլուա-
նին պատկեր երանգաւ արեան գու-
նեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս 'ի
գովեստ քեզ զօրացուսցես: Ոչ նա-
խատողացն մաղեգնութեան սաստե-
ցեր, որ զատարելս սատանեցեր, զի
զեթչութանցեալս զլուխ զթութեա-
նաց ածմամբ խուզեցես: Ոչ 'ի մեղա-
րեցուցիչն կորզալ զգեղ սատա-
ծապանիցն' զօդուած ծնօտիցն բա-
ժանեցեր քակեալ 'ի միմեանց, որ
զկարծրութիւն միմեանց հերձեր, զի
զանուանելս բարեաց հոգւոյ' 'ի բեր-
մանէ ընդունողութեան պորտու-
թեանց հանդարտեցուսցես: Ոչ ըղ-
ձահաղանացն սուրս ընդերաց խո-
րեանց մատուցեր, որ զորովայն ածին
սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի ըղ-
տառապեալս մարմնոյ ունելով խոր
'ի զանձարանի սրահեալ, կենաց յա-
րութեան արժանացուսցես: Ոչ 'ի
կողեւն գլխոյն փականս կենդանա-
կիր քո գերեզմանին անդրէն յոր-
դորեալս զնոսին յանդունդս երկրի
սուզեցեր, զի 'ի տապանակի ան-
ձինս զնջեալր լուսոյդ հանդուսցես:

Ոչ 'ի համբաւելն գրեալ կորուսեալ, և խորք զերկրաւոր մարմնի գողացեալ, համայնայօրինք և ամենատարապատ զսերքն ծննդոյն կրծատեցեր, զի զնա զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց՝ անկորուստ և անմիջական ընդ փրկեցելոցն հաղորդեսցես։ Ոչ յարծաթոյն կրկնակալէն կաշառաձգութիւն, որ 'ի գանձարանէ հոր քում՝ նուիրանաց քեզ դրամանութեան և անարգութեան մատնաւորեցին՝ զուրացողացն մալեգնելոց, բայց հին հարուածոց հանոյն Մովսէսու՝ 'ի յարձան քարեղէղանակեցեր, զի զնա զփրկեալսն 'ի հաստատութեանց և ընդ իշխանութեանն մահու վճռուելոյ՝ արժանի քո փրկեալ, 'ի հաստատութիւն միմիք կառուցես։ Օրհնեալ երկնի, օրհնեալ վերնային, յամենայնն մէջ օրհնաբանեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԵ.

Վերջին յաւելուած երկին հետեւութեան նորին հակառակ — նոյն աղերս ճշմարտանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՅՐ այդ գումարտակ վերադառնալով բարեշնորհութեն քոյդ պարգեաց առ. խոն երախոխս, ով ամենազութ բարերար գովեալ և ամենայոր. թէ և ասկաւք շարադրեցան աստանօր եգեալ, այլ ավելորդագոյնք են և իշխանականք ինքնակալութեանց, որդեք զորութեանց. ծնունդք մեհից, մեծափառք. լուսաւորութք և հրաշափառութք. յաղթողականմերբաձրաբերութեանբերդբոչեալ հաջակեալք ըստ գլխոց գլխոց պատկառանօքն գեղազարդելոյ, բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիւնս օրհնաբանութեանց, համբոյրս հեղս երջանիկս և խաղաղականս առ‐

տուածոյին հարազատութեանց այ-
նոցիկ նուհանգաց, զորոց մարգարէն
մաղթեաց ասելով. Զարթո տէր զզօ-
րութիւնս քո, և եկ կեցուցանել զ-
մեզ. որք յայժմ զօրէն հալածել զմեզ,
և զանյուսութեանն կարկուտ հալել
և փախուցանել. քան թէ նախա-
մարտիկն զինուորութիւն երկնային
պարտուն զգիշերավարին խաւարասէր
սեպհականներհանգ բարբոյն Աստուծոյ.
Քանզի և զինուն այսքանեայս ձիգ
որ 'ի բարձրելոյն ինձ անձրևեցու-
ակարիս, թշնամեայս և աղախատաւոր
ծառայիս, անձնատու է ասել. իսկ եթէ
համարձակեսցի ոք զօրել խօսել, ըղ-
ձակաւ 'ի բազմացն քան թէ զխա-
կութիւն համանդամայնիցն. առ այ-
սոսիկ զառաջին նիւթն յիշելով
յորմէ հատեցաւ, իբր զակար ոչ
նկուն 'ի զօրութենէ մեծէ հերքեալ
պարտեսցի։

Բ. Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի.
և զարձեալ զնոյն մեկայեմ առ թերի
խակութիւն հողոյս՝ և կատարելու-
թիւն հասարակիզ, և առ բարեաց իմ
չարաճաւութիւն, սակայն ամենայն

անձնախանձ և բազմամոլեգնան գոլեալ_
արարչութեանց զօրեղութեան վա_
ռեալ էն կործանութիւնք արարե_
րութեան արար բանաւորականին . որ
քարին ատակա՝ յուսահատան վհա_
տութեան , տապալմամբ խաղանմանն
ապերասա երկուց . որ 'ի գետա_
կանս Նշմարեմ բաժնեալ պատասանեաց
անկոզն , զի ասոպեալ ծածկեացի նա_
վաւ որ 'ի յեռ բարեգործութեան
կենսատունկին գրաւատ , աչա մի ցա_
մաքութեամբ արատաւորեալ՝ աղան_
գաւնաց պատարանաց՝ չարաչար խա_
բանմնեկեալ մերատին հանել 'ի
փափկութենէ նախնոյ մեծանկին :
Իսկ յորժամ կայցէ Աստուած համ_
բարձեալ հրաշիւք արուեստից 'ի
մէջ աստուածոց հաշտարանաց խա_
ղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան
զմնացորդն կառն , առ որ ամենայն
մեծատանկարութիւնք խաղաղութեց
և կարձանութիւնք արանեզութեց
իւր ընդ մեծամեծն լերին այնդութեան
բանեցեալ ցնդին , ջրոյ օրինակաւ
տակաւ առ հեղեալ , և կամ հողոյ խառ_
նակմամբ փոշեալ :

Դ. Արդ զի իմ՝ կշտամբանքս բա-
ծայտնին Յոբայ 'ի մարգարէանէ իսկն,
այլ յամենայնի աչաց վերին հրա-
մանից. մանաւանդ ընդ խորհրդոց աստուածայ
երկիւղիւ, առակաւ աստուածեան յա-
մենայն կարծեաց. արդարեւ ինքն եւ սոյն
անձամբ ըմբռնեալ 'ի յոյզ հաւա-
տութեան կենդանւոյ անուանեալ. զի ո-
ղորմութեանցն նայեցեալ 'ի յեա իւր
'ի պարտաւոր կորուսեան պատժոց,
առաջի բարերարութեան երկնայ-
նոյդ յանդիմանն եղեալ աղաղակեն
անթողականութեանց, զգոյզ երախ-
տիս անդաստանի փառաց ըմբռնեալ
ընդ իւ՝ յուշ զերդ արկանեալ. որ ոչ
մտաւորանք զրաղեալ նիրհեա, և
ոչ թարթափմանց աչաց ընդմիջեալ՝
զշեծութիւն կրից անմանեաւ. վե-
րացող յինեն, աղաչեմ զքեզ. խաչեալ
լուսոյ զիւսցզ մատնեցիս, հոգարկու-
թեանց սրտմտութեանդ՝ զառապանս-
նելի տիղութիւն, փչմենխութ սպա-
կանն՝ զբոցըռոջ մեղաց, զարհուա-
ծալ զանձին՝ զհարուած մահաւ,
տարտասկին յիշմանց՝ զկարիս ան-
թոյս. թշնամանաց թերոյն՝ զանդամս.

նելի դառնութիւնս, ընդունին ճաշակ-
մանց՝ զհոգևոր զատմութիւն։ Եւ նա
քո են այս անձանցն բարութիւնք
անբաւականդակելիք՝ Աստուծոյ միոյ
միածին որդի. առ որովք զբարու-
թիւնս իմ յիշատակելով՝ զամենայն-
նեալ անուն քո կարգեալ բարեաց ա-
ղաղակաւ խնամութեամբ պաղատա-
նօք։ Տէր ի խոստովանութիւն զըղջ-
ման պարտաւորեան անմեղեղելոյս,
և առ ի ողորմութիւն որդւոյս ա-
ռակման մաքրոյն անձանցի. որ ի
բարեպաշտութեան խնդրաց մեղաց՝ մերժամին
կրկնելով նոքին անձեցանելս առաւե-
լութեանը՝ քո ողորմութիւնդ առև-
տարանելոյն, հաշտելով հեշտանելի ա-
հաւորութեան յերկինս և յերկրի։
Եւ քեզ ընդ հօր համագոյ որդով
փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԼԸ.

Վերոյին յաւելուած լինի հետեւութեան նորին հակառակ առ նոյն աշխարհամաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԲԱԶՈՒՄ անգամ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածս որ 'ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զմեղաւորացն զխոստովանութիւն ծնունդս գլխաւորացն որբիոց մարմնականացն անդամոց գրեցի. յորոց ախտեցայ ժառանգս մահու. նոյնպէս և յայսմ առաջնոյ ընտրութեան բանի զնուաստնելոցն զագատապարտն որ ենա հոգւոյն կենաց որ 'ի անէր Յիսուս՝ յիշատակեցից նուազս յորմանց, երբ յանդուր բաղմութեանց ծախու կամիլ մի առ եալ:

Բ. Քանզի են արդարև կայսերականք անանց 'ի բարձրութեանն դաշնի բազմացս. Թագաւորն ընդհաց լքեալք և հարստացեալք: Թա-

գաւառովն և սիրելեաւք իւր, ազգաւն և պատուաւորք իւր, պատկերաւն և իշխանականովք իւր, բարեհաճականաւն և հնազանդովք իւր, յաղթողականաւն և փառք իւր, զօրութեամբն և մարտիկք իւր, գովելեաւն և փառաւք իւր, փառայն և պարարտութք իւր, գեղոյն և սրբողք իւր, փառաւորն և հանդերձովք իւր, ազատութեամբն և շնորհք իւր, առաքելութեամբն և ձեռն իւր, խոստմամբ և բարութեան իւր, պահպանութեամբն և ալ իւր, պարգևն և զարդ իւր, Նշանն կենաց և անդրութեան իւր, կենօքն և նկարագիր իւր, անձամբ և հովանի իւր, արքայականն և հրաշք իւր, հացին և անեղծութեան իւր, բանին և կատարած իւր, ուխտագրութեանն և լուսամբ իւր, զօրութեանն և հրամանք իւր, լուսաւորականն և պանծալիք իւր, մանաւանդն և անուանականութեան իւր, վէմն կենդանի և վառեալք իւր, սիրոյն հրոյ և ծառայեալ իւր, սրբութեամբ և պաշտմունք իւր, յայտն մեծին և փրկութեան իւր, ծառն ողորմութեան և պտուղք իւր, բարութեան և բարութեանք իւր: Նո-

զի մի զբնաւն առնլով յամենայնէն վրիպեցայց. իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց ակարութիւն, 'ի շատն առնել լուսոյ և 'ի սակաւն ժամանեցից. բաւականացեալ ամենայնիւ կարիւ.

Գ. Բայց առաւ յաւէտ առատանօր թշուառացելոյս եղկելի անձիս, քանզի կարող բանիւ բերել ինձ խառնել ընդ ձայն աւետարանաց բաղդը գումնս. վասն զի ընդ այսպիսիս առընթեր ատրին գայ արդարութիւնն և կշիռքն, վճիռն և հաստատութիւնքն, քննութիւնն և լոյսն, յանդիմանութիւնն և զամբաստանքն, մերկութիւնն և պատկառանքն, յայտնութիւնն և առնձնամբիծն և վաստակքն, թիւրեալն և պատուհասքն:

Դ. Դատապարտեալ վիճակաւն ողբալ կըրկին եղկելոյս, քանզի գայ հատանել առ. հասակ հասակիւ անհնարին բարկութեամբ մանկանցն առ. հանձն, զատաւորն առ. ատեանն, հօլին առ բեմն, ատենակալն առ. կորուսան, բաղդակն առ. զատաստանն, դատաւորն խոստմամբ առ. հարուածն, ըս-

պատուազինութիւնն առ Նախանձն, հալածն առ ընտրութիւնն։ Վասնզի բանն զոր խօսեցար ընդ իս, Տեառն դատի զդատապարտեալս 'ի վերջնումն աւուր հատուցմանն։ Այլ կանխեա, բարեգութ, Նախողորմեայ քաղցրութեամբ առ Տուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս, և զօրութիւն ընծեռեա ձեռամբք ողորմութեան 'ի յետին տագնապիս առաջինդ քո ողորմութեամբ ամփոփեալ, բարձեալ, քաւել և կենդանացուցեալ։ Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԹ.

Վերստին յառաջակայ երկրին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս ձայնաւոր բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ քանզի զկերպարանն առաջին չքի 'ի մշտնջենաւորին թեւա-

գրութեանն խնամս ծուլութեամբ կա-
րօտեալ 'ի սպառ . յուզեց արդ այժ-
մուս զՏեսոյն յիս ասելով . որոյինքն
հեծութեամբ թախծեալ 'ի հոգի ,
անուշաւ խոյսատուականօք հրապոյ-
րակաւ 'ի յեկեղեցիս բարեմտութեան
ազգաց վերապատուեցից բարձր ձայ-
նիւ , բարբառով մեծաւ աղաղակե-
լով :

Բ . Արտասուօք շնչահան բարբառեալ
'ի յինքեան ներքոյ և արտաքոյ ողբա
և վայս և ձայնս , բառ տուամբք աս-
լեանն Եզեկիելի , քաղաքս անդր-
տուայ և անմնահարձան , յորեա ու-
նայն 'ի գանձափակաց ամբութեանց ,
այս ասացեալ՝ այլ ոչ համեղու-
թեամբ , Զուրս աղաղակին անդաւոր-
ժեղի ծարաւեաց արբմանն , գետոյն
անդորրու հերկագործութեան , առ-
մանս լցեալ հեղեղախայս կենաց ,
խաղաղացեալ և սատանայապէս ան-
դաստանս , տատասկախոտաբերս
անձնաւոր՝ որ բանաւորականս պտղա-
բանաց մշակեցոյ , խաղնծող փայ-
տաս պարարտացոյ , համանգի ծառս
ուղղայնագոյս , կրկնամեն խոստ

տունեկս անդրոյս , ամենաչէջ ծրագա_
րանս անկոյս ։ Արդ վերստին ա_
այն բերելով զայս նմանութիւն
ուսապականաց , բազմաք կրկնեցից ․
որ ամենթոյն գառն պատուհասս պա_
հեալ կայ հերոյս , կրճուամն ատա_
մանց և անկեալ բաղումն ալեաց եղկե_
լոյս ․ Հայրական ցասումն անհապու_
ժելի՝ զատնութեան որդւոյս , ա_
պականութիւն անհնարբերելի՝ մեղու_
ցեալ մարմնոյս, նոր կշտամբութիւն
գաղխ չարեաց՝ ախտացեալ հո_
գւոյս , տարապան տագնապի տարա_
կուսանաց եկից գերեալս , զոր եր_
կնային զօրքն մատուցանեն թշուա_
ռացելոյս , 'ի խորհուրդս սրտմտոյն
վկայելով վատնդեցելոյս , 'ի ձայն
աշխարհս զանդրժեշխութիւնն ազդե_
լելոյս ։

Դ․ Ահա արդարև երգս կատակ_
երգութեան քնարահար պատանկի ,
յածեալ և կոծեալ քաջ հնչեցու_
ցեալ ողբս ողորմելիս և զկծեցու_
ցիչս , բաւ տաղաւոր բանին Եսայ_
եայ՝ որ 'ի պատգամին Տիւրոսի ։
Զի թէ նա ողբացուածն փոքր ան_

ցից աղաւնեացն 'ի մօտոյ իմն տապա-
ւորեալ, բողոքէր գիմանս գիմանս
կերպից կերպից աւաղակածնաց՝ ըստ
կոծողացն կարաւելոյ, իսկ առ իս
մրջմակս և ողոգիմս ձայնս մրմնջե-
ցից վհատեցուցիչս. որ գաղտանան
անտառն ապաւեալ առանց մլխա-
նաց, մեղքի անապատատուն և անձան-
գերձելի: Արդ եթէ զչատատատա-
նացն առհաւորութիւն կրկնեցից, բաղ-
մեցուցեր ինձ աշխար. առա եթէ
զփորձն խակութեանն ցուցից, յա-
ճախէ ինձ երկիւղ. իսկ եթէ զկեր-
պարանացն անուլ գրեցից, առաւե-
լուն ինձ հաստուցմունք, զի կանխա-
նկատեալ զայմս և ոչ անապատ ա-
պաշաւեցի: Ահա խնայեաց ինս, զե-
թամ, մարդառէր, հզօր, բարերար-
ամենապարգև Տէրնստոս թագաւոր-
ընհեալ յաւխանեսս. ամէն:

ԲԱՆ Խ.

Վերափին յառնելոյ կէսին հնգետասներեան նորին հոգւոյն — նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ.

Ա. ԱՄԵՆԱԿԱԼ Աստուած բարերար ստեղծիչ բոլորից՝ լուր հառաչանաց ձայնիս վտանգի, և յերկիւղէ տագնապի աղաղակելոյս կարծեաց փրկեա կարող զօրութեամբ զերծեալ՝ի պատրանաց. քանզի բաւական ես յամենայնի առ ամենայն հնարագործութեան անբաւ մեծութեամբ և խնամատարութեամբ անսահմանելեաւ:

Բ. Եւ քանզի ուշիւ մտացս անկեալ ՝ի հեռաւոր ըղձանդերձելոցն հանդէպս ահաւորագոյն, նկատեմ ինձէն առատաձիր կանխաւ զախտն լուսոյ սրբոյն յուսոյ, զորն խաւարի պատմաբանական պատուհասի. ուսի ոչ զօրէ ոչ յեկից առ պատասխանատուութեան փախստեան. ոչ վիճակ վճիռ,

ոչ բարձրութիւնք լերանց, ոչ ան-
ձաւք քարանց, ոչ կարծրութիւնք
արձանաց, ոչ ծերպք ծակուց, ոչ
փապարք փոսից, ոչ սորք հեղեղաց,
ոչ բաւիղք խոչից, ոչ շտեմարանք
յարկաց, ոչ ծածկութիւնք սենե-
կաց, ոչ եմակք հովուաց, ոչ ծոր-
ծորք գետուարաց, ոչ վերադրու-
թիւնք բլրոց, ոչ արձակմունք չեչոց,
ոչ անբաւութիւնք ծովուց, ոչ ա-
հանք յորձանաց, ոչ հեռաւորու-
թիւնք եզերաց, ոչ ողբմունք ձայ-
նից, ոչ հեղեղք արտասուաց, ոչ
տատանմունք մտաց, ոչ համբարձ-
մունք ձեռաց, ոչ պաղատանք շրթ-
թանց ։

Դ. Այսպիսի ապականութեանց մա-
սանց անձնողորմելեաց դու ես, որ
Քրիստոս, հնարք եւ դարմանք փր-
կութեան եւ անդորրութեան փրկու-
թեան ամենամերձ հոգւոյ. որդ
հայցեա ՚ի յանդերձ վտանգիցս շըր-
ջագրութիւն՝ միայնոյ քաղցր ա-
մենեսեան ։ խղեա սուսերաւ յաղ-
թական կենդանէնխառնիւ զգանցս մար-
մնոյ, որ յամենայն կողմէց պաշարեն

'ի մահ զգեցին , և հան 'ի յանդորր զատս սատանելով լծիւր ընթացեցին: Բժշկեա զհրատապ ջերմեռանդական առ_ չորութիւն մղձկելով սրտիս , մերձեա զգիւղային չարաճճութեանս չչուէ քո պարտաւորիս , հալածեա զյա_ ռաջատ անձկութեան հոգւոյս մը_ թութիւն չարի կենակցիս , ցրուեա զծխամած թանձրութիւն բանու_ թեան միգայս երևոյթ մտելոյս 'ի յիս , կորով զգայնի թխանալ կրիցս սպականութեա կարիս : 'Նորոգեա զպատկերս լուսոյ պաշտելեան փա_ ռայս մեծութեան անուան հզորիդ յոգիս , զօրացո զշնորհիդ փայլումն 'ի գեղ զինայս և 'ի կերպարան ան_ սութեան մասայս հոգեղինիս , յար_ մար յերկնաւորն կայս յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ նկատումն՝ նշուլա_ զարդ մաքրութեանց զանեալ զմայլս միգաւորիս , աստուածային կենդա_ նի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ յորինակս երկնի : Զի դու_ միայն ես օրհնեալ ընդ Հօր 'ի գովեստ Հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւի_ տենից . ամէն :

ԲԱՆ ԽԱ·

Վերջին յաւելուած լինի հեծութեան նորին հանգոյն առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ՈՐԴԻ Աստուծոյ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, Հօրդ անճառելի անդրանիկ ծնունդ, որ անպատմանայ առ 'ի քէն և ոչ ինչ. որ 'ի ծագել աննմանելի նշուլից ողորմութեան քոյ փառաց՝ հալին մեզ, հալածիչն դևք, ջնջին յանցանաց, խըզին կապանաց, խորտակին շղթայից, կենդանատուին մահացելոց, բժշկին հարուածոց, ողջանան վէրք, բառնին ապականութեանց, անեղծ տան ախտութեանց, նահանջին հեծութեանց, փախչին խռովին, մեծի մեղաց, մերժիչ մառախլուղն, փարատիչ մռայլին, ապաքէն ողջանալոյն վերանայ մաւթն, զնայ գիշերի.

տառապագրի տագնապին, չքնաղան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո ամենակալ, քաւիչդ ամենայնի։

Բ. Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ազգս, այլ կեցուցանել. թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ՝ բազում ողորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկինս անճառ, և յերկրի անեղծին, ՚ի տարր գոյի, և յեզրս ծագաց աշխարհի, ակնդիրն ամենայնի և յամենայնի ամենայնն լրումն, օրհնեալ ՚ի բարձունս, և քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտենական. ամէն։

ԲԱՆ ԽԲ.

Վերոգրին յաւելուած երկին հերձուածեալ նորին հակառակ առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Տէր Աստուած գթութեան, փրկութեան և ողորմութեան, քա-

ւութեան և նորոգութեան, բժըշ-
կութեան և առողջութեան, լուսա-
ւորութեան և կենդանութեան, յա-
րութեան և անմահութեան, յի-
շեա զիս յորժամ գայցես արքայու-
թեամբ քո՝ աստուած, հզօր, բարերար և
ամենատեսող, կենդանի, գովեալ,
ամենակատար, միշտ 'ի հեծութիւն
համայն եղելոց ։ Ընդ խաչեցելոյն
ընդ քեզ պաղատիմ, որ ոչ ընդդը-
նեալ մանուք և ոչ կասկեցեալ, ոչ
կախեալ և ոչ ընկեցեալ, ոչ կափեալ
յանուն մեծիդ և ոչ անարգեալ,
ոչ լքեալ և ոչ նշկահեալ, ոչ խոր-
տակեալ և ոչ մահացեալ, և արքայ-
ութեանն արդարոց մասին ան-
կալեալ լուսոյ արժանի ցուցեալ,
երանաւէտքն ուխտի երգմնակցաւ ա-
մենեցուն ազդեալ զանխափանութեան
բարեացն առ ելոց, փառաւորեցէ-
առ յոյս փրկութեան 'ի սպաս ըզ-
լոյս ։

Ը. Օրհնեալ օրհնեալ և գովեալ
օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովիմ
հաստատեալ կանգնեա 'ի կործան-
մանէս, բարերար. բժշկեա 'ի հի-

ւանդութեանցս տխրոց, ողորմած․ յերկրայս մահուս դարձո զիս 'ի կեանս, կենդանութիւն․ քո եմ և ես, կեցո ընդ Նմին, ապաւինու- թիւն․ անձամբ մեռելոյս կենդա- նական շունչ ընծայեցո, յարու- թիւն, կեանք, անմահութիւն, ան- պակաս բարութիւն, անապատ շը- նորհ, անփոփոխ ներողութիւն, աջ ամենազօր, ձեռն ամենիշխան, մատն ամենամերձ ։ Կամեցաւ տէր և փրկե- ցոյց, անքննարկելա միայն գթու- թեամբ և արդարացոյց․ ասաս բա- նիւ և վաղվաղակի անսպառ գտոյց․ մատուցի զթիւս չարեացն և անգըր- ալին համարձակեցոյց, առատաձեռ- նեա՛ և արդեամբ 'ի քեզ ինկ պատուա- ռեցոյց․ փառաւորեալդ յամենայ- նի յաւիտեանս․ ամէն ։

ԲԱՆ ԽԳ.

Վերափոխին յաւելուած երկին հեթանոսեան նորին հանգոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԲԱԶՄԱԿԱԿԱՆ կրթականութե ամենափրկիչ հնարաւորութեամբ պատուանդան կենաց անմահականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ ահա Յիսուս Քրիստոս. Աստուած ամենեցուն, խնամակալեալ և ամենակալեալ ահա գթ. ի յիս ընտ մարդարկէսն՝ որ ընդ աշխարհին նոր կցորդութեան. առ որ բարեկամարդ գաջամբ այս բանի ընդ քեզ միութեան, բռնաւորեալ ցուցն կրկին աղօթելով ընկալ և մաղթեալ, ամենայնիւ կարող և անմահելի։

Բ. Որ ոչ կարօտանեաս ասպնդականաց առ պատարագատուութիւն պատմանց հոգեկան մերոյ, ոչ ժամանակի, ոչ միջնորդի, ոչ աւուրց երկարս.

ձգութեան, ոչ փոփոխս մատուցա-
նելոյ, ոչ հատանման, ոչ խաւարման, ոչ
արտադրութեան, ըստ երկրաւորս
դեգատութեան. առ որս միշտ է
վրիպութիւն և անձնափոխալ տարա-
կուսութիւն։ Նմա քեզ արարչիդ
հոգւոյ և մարմնոյ անձնայն ինչ լու-
սաւորեալ է, անձնայն ինչ առաջի է,
անձնայն ինչ գրեալ է, անձնայն ինչ
գիւրին է, համայնն հնարաւոր է, ի-
մաստն գիտաւորեալ է, խոստումն
լցեալ է, կամքն կատարեալ է, քո
կամքն աւետարան է, քո վճիռն ա-
զատութիւն է, քո մատեանն շնորհ
է։ Ոչ փակեալ ես ընդ որինչ, ոչ
պարունակեալ ես ընդ կանոնաւ,
ոչ արգելեալ ընդ նուաղութեամբ,
ոչ խանդարձեալ ընդ հնազանդու-
թեամբ, ոչ պարապեալ ընդ փոյթ-
կութեամբ. ոչ չափեալ ես ընդ
սահմանաւ, ոչ վրիպեալ 'ի բարեկա-
թենէ, ոչ արգիլեալ ինչ 'ի ցասմա-
նէ, ոչ սպառեալ 'ի խստութենէ, ոչ
ամփոփեալ 'ի խաւարութենէ, ոչ
գզրգեալ յանգիտութենէ, ոչ փո-
փոխեալ յաղաղմութենէ, ոչ պակա-

ւեալ 'ի բարձրութենէ, ոչ լքեալ յայցելութենէ, ոչ անպարտեալ 'ի փրկութենէ։ Դու սկիզբն և լրումն ամենայնի, և 'ի քեն է ամենայն. և քեզ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԴ․

Վերստին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ անհասանելի, ծընունդ Աստուծոյ հարազատ անթարգմանելի, արարիչ բնութեան եղելոց. Քրիստոս թագաւոր, լոյս 'ի խաւարի արարից մթացելոց. ընդ մեզ լծակից և ընդ առաքելոց խոկութեամբ, միայնոյն գթոյնոց ծանուցանող հրաշալեաց։ Հայրքարոզնեալ երկնաւոր անձամբ՝ որ առաքեացդ զքեզ 'ի վերուստ, ամ փա-

ռակիցդ եւ տարրութեանց · այն-
քան հոգացաւ փրկութեան խնոյ
տարագրելոյ գերւոյ , մինչև դքեզ
իսկ մատնելոյ մարդկան ։ Իսկ դու
կարող գոլով՝ի վեր քան զմիտս , ըղ-
անտեսութեանն առաքել խոր-
հուրդ՝ հաճեցար ընդ պարագայե-
լումն զմահուան ճաշակել բաժակ
անթերի մարդկութ՟ և անպական
աստուածութ՟ ։ Եւ Հոգիդ սուրբ
կենդանարար՝ որպէս քո և Հօր քոյ
իսկակից , և համապատիւ էութ՟
ծնողիդ և ծնելոյդ ։ Մի Երրոր-
դութիւն կատարեալ 'ի դիմաց երից
անորոշելի հաստուածոց , անսկիզբն
և անժամանակ , բնաւին բարերար ,
համայն կենդանարար , բոլորից խա-
ղաղարար , առեղծիչ գոյից և յոչ-
նչից ամենից, անքակութեամբ և միով
բնութեամբ փառաւորեալ ։

Բ . Իսկ եթէ Հայրն գթած եր-
կնաւոր հզօր՝ մին յէութենէ՝ վասն
մահապարտիս յանցանաց մարդոյ
զմիայնակ ծնունդդ յանդիմանն ծ ոգւոյն,
ոչ անխնայելով յՈրդիդ 'ի համապա-
տուդ և 'ի սիրելիդ , այլ կամաւ Նը-

ափրեաց մահու չարչարողացն զինու, ըստ մարգարէութեանն Զաքարիայ․ վասն զի զարթնուլ սրոյն 'ի վերայ հովուին, և հարկանելոյ նորին լինելն հօ-տարակեալին, և ցրուիլ ոչխարացն հօ-տին, որպէս օրինակն նուրբ նախա-գրին և ուխտագրութիւն խորանին և նուիրումն արեանն սպանդին և ա-ռակ խորհրդոյ արդարահամեան պա-տարագին, զփրկութիւն թշուառա-ցելոյս 'ի կամաց կեցուցչին յառա-ջագոյն նկարագրէր. և արդ՝ հիմ արամբս անձն իմ կործանեալ. ոչ յաստուածուստ հնարաւորութեանց, այլ 'ի քումդ ինքնագործ հակամի-տութեանց. կամ ընդէր զիս խռո-վես՝ յուսահատութեամբ ստա-նայականաւ զմիտս հարեալ. յուստ յԱստուած, խոստովան լեր նմա, և նա հոգայ վասն քո, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսա-խրախոյն բանի:

Գ. Խաչ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին 'ի վեր է քան զամենայն կշռութեան մտաց հրեշտակաց և երկրաւորաց. և եթէ բերես կըր-

կենացն, ոչ լինի չափել. քանզի անբովանդակելին և բարերարելն է անձնաւէլի։ Նա զի ամենօրհնեալ զամե օրհնաբանեալ յերրորդական համա_գոյութենէն առաքեաց. իսկ նա ՚ի հաճութիւն կամաց առաջին մե_ռաւ. և միան ահաւոր՝ ՚ի յերկուցն համանութիւն՝ մեծաղքան բաղձանօք մաղթէ։ Իսկ համարարուլ միակա_մութեանն ցուցակ՝ առ ՚ի զնոյն բա_րի ներգործել, որպէս հայրն կեն_դանւոյն և բանն բանականին, պայ_ծառութիւն փառացն և կերպարան էութեան։ Նա կենանն փայլ, առ ողորմութիւնն սթափ, առ ձեռն_կալութիւնն պատրաստ, առ փրր_կութիւնն կազմ, առ առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ անհուա_զութիւնն փարթամ, առ երկայն_մտութիւնն ճոխ, առ անհասու_թիւնն բարձրեալ. մի Երրորդու_թիւն կատարեալ ՚ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հետեւութեան նորին հայցուածոց առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Եւ էի արդ յայս բարեաց անկեալ ՚ի սորին՝ անձն իմ կործանեալ, եւ գո-ւեւան հաստատոյ անդեալ զերկիկա-մանցդ երկակի մասամբ՝ զերկնա-ւորս խորհրդոցդ զգանեկականաց գործարան, խառնուածն ընդ բարե-րարին Աստուծոյ՝ զմտացդ իբրեւ ըղ-ձորդոյ, զխորհրդոցդ իբրեւ զլու-թեանց, զանուանցն իբրեւ զյայտնե-ցելոց, զորակիդ ծածկութից իբրեւ զբարբառումն ձայնից, զանձնարկու-թեանցդ իբրեւ զորդիանականաց մե-կանաց, զածելն չքթանցդ իբրեւ ՚ի գլուխ եղելոց չարի, զամենայն հեռաց իբրեւ զպատուիրանաւն Աստուծոյ փափագաց, զձեռացդ ձգումն առ յա-

տում իւրև 'ի հեղումն արեան գոր-ծոցն, զծիծաղելին բնաւին իւրև ըղ-կամաւորական լրումն շնորհի, զերդ-մնականն՝ որ թէ 'ի հանդէպս՝ թէ 'ի տարադէպս՝ իւր զգործակցութիւն խարողին, զամբարտաւանութիւնն իւր զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրութեան, զորովին նեղու-թիւն իւրև զթերութիւն հաւա-տոց, զմեղկութիւնն իւրև զպարտու-թիւն զբռնաւորին անդութեան, զորտանշն առ փառնդս կրիցն՝ իւր զուրացութն ոխային որ առ աէրն, զապարտասանութիւնն իւր զթշան իմն անդթութեանն, զամբարհաւա-նութիւնն իւր ոչէիւք առ վեհան գո-ռոզութիւն, զհպարտութիւնն իւր զկամակոր հարազատ գտողին չա-րեաց, զակամայիցն ընդ կամաւո-րացն, զբռնադայելոցն ընդ հաւանա-կանացն, զեկամայիցն ընդ բնաւորա-կանացն, զանօրէնութիւնն ընդ ապատասանութեանն, զփղրունան ընդ ստուեկապունեացն, զնուաղունան ընդ յոլովիցն, զանձնաւորիցն իմոց իւր զձաւելեաց զխառողին, զանդրելոց

մխատուցն իւր զնկարելոյ ուսոցին ՚ի յարձան մագնեսականս վիճի, զթե-թեւագունիցն առ. խումբ մասոց իւր զատուար ծանրութիւն բեռանց. ըղ-խնդիր չափոյ ծանծկելոյն իւր զմըր-դով ապահանջումն ստանելն ամկի ՚ի բերանոյ կեմաքն կորիւնի չորեքըդրա-մեան կշռութեանցն, զանդնդական-նացն գործոյ իւր ՚ի յականջս Աս-տուծոյ արագ ժամանելոյ։ Զայսա-ռնիկ յանձանձեա կուռեա կրկին յանձնառութեանց, վերաբին ապա-մեալ առաւնօր մեծու հեծութեանց զկեցն իւր զեղելոյ, ընծայեալ Աստուծոյ զպարտութիւն վանե-ցեալ անձինք. զի ընկալցի ՚ի փո-խառուէն զհնորհքը թողութիւն պարտուց մեղաւորին, զոր ասէր արդարացոյց և հրաշափառացուցէա հաշակեալ, անմնապարփակ ներբո-ղիւ կրկնեալ դդումեաս զդժմանն քան զպարտաւանս մեղացն։

Բ. Բարդեա և գիղեա անձինդ մեղապարտի բազմաստիա յորուն դիտյան խուհերս բարդմանմանեալ, անձին իմ կշտամբեալ յաչնախթանց

բանիւ. զչարութիւնն, զանօրէնու_
թիւնն, զկեղծաւորութիւնն, զոր 'ի մար_
տին հանդիպել փախուստ, զդաւա_
ճանութիւնն, զմոլեգնութիւնն, զամ_
բարշտութիւնն, զապշութիւնն, ըղ_
թմբրութիւնն, զքունն արթնա_
կան, զոր 'ի յընթացման զնիրհումն,
զխորհուրդն ստորոտի, զբանիցն
նանրութիւն, զզազրութեանն հա_
ճոյութիւն, զյամենայն 'ի նմին, զփա_
փագելն Աստուծոյ ատելեացն, զան_
սաստութիւն, զանհաւատութիւնն, ըղ_
թերութիւնն, զթիւրութիւնն, ըղ_
լուծութիւնն, զձնջութիւնն, զան_
կարգ արձակումն, զծիծաղականն,
զկենջողականն, զկատակերգական_
սըն, զգայթագղականսն, զդասարա_
ղականսն, զանդէպ քաջութիւնսն,
զանյարմար մարտսն, զառանց օրինի
արիութիւնսն, զխեղդմունս հա_
գոյն, զատասանողականսն զերկչո_
տութիւն, զյամառատեւեանն ձիւղսն
զյոհեղականս, զանպատկառ փա_
րասիրութեանն, զգժտութիւն, զգըժգ_
մտութիւն, զանդգամ ատելութիւն_
սըն, զմարմաջմունսն դիւրըմբռ_

նողականս, զխորունդն զանկշռու-
թիւնս, զխոստմանցն զբժողութիւ-
նըս, զուխտին մնացութիւնս, ըզ-
նմանեացն այլակերպութիւն, զկեղ-
ծեացն քաղաքկութիւն, զխոստմա-
լութեանն մորոսութիւն, զյանցիցն
յանակնութիւն, զապիրատութիւն
այն, զինքնահաճութիւնն, զնախա-
գահիցն անեչութիւն, զհաստուցա-
նելըն եւ զեռանականացն, զնոցինն զան-
ձայն աղմնատանն, զվայրապար բեր-
մունսն, զընթացակցութիւնսն խա-
րամանեկութեան բանտարկութիւն, ըզ-
բանիցն ակրթականութիւն, զվարձա-
տուին կենացն ընդ գնոց սատակ-
մանն, զկորուստ առատեղիցն, զհոյ-
րեներցն ծախս, զկապարանն ձգո-
ղական, զխակեալ ըն ոյ երկնից անխր-
ղելի բնբռնմանն զանդորրնութիւնս,
զյարարաթութեան առաքինականութիւնս,
զկրօնաւոր լաւացն, զընթացաբոութիւնս
անկարծիցն, զկնի դարձին առ նոյն
դարձ սատանականն, զնորոգ մնացն,
զատար խորհրդոցն, զանկայուն կա-
մացն, զհաշմանն հաղաղին, զկու-
թիւն չնչոյն, զեան քան զաւհման

կանոնացն գրութեան՝ վիճաբանականին զամենայնիւ բացարձակութիւն, և զոր չէ ճառելի և կամ գրելի և կամ պատմելի և կամ յիրաւ գիտաց ըմբռնելի։

Գ. Եւ արդ զիարդ բաժանիցես, անձն իմ եղկելի, ՚ի յուսահատանաց տեղւոյ խոցոտելով. բարձեալ թողեալ զայն մի տարակոյս իբր անողորմութեանն, բառ մարդասէրին. քանզի մի ՚ի վերագրելոցդ բանականացն զօրէ տառակման, թող թէ այլոցն դառն ընկալեալոց գժնէից դաւաճանաց չարըն պաշտողաց։ Մանաւանդ զի ոչ ուսուցեալ նմանազգութեամբ կշռի տարբերութեամբ առանց չեղելոյս, այլ զոր օրինակ անթիւ բազմութիւն կոյսառաց կարգաց խայթողականաց՝ ՚ի տարրին մատուցեալ ծայրից աստեղն զուգահատական թոյնս բերելոց, և յամանն մաշկելոց արկեալ անխնայեալ զեղոյն չարից կապարտանին չղջախտակութեամբ, ցուցանի արտաքսեալ բացեալ. իսկ ՚ի ներքսեալ համբաւիք չարի և պաշտեալ կորստեան և կորս կակծման և գործ ծնեալք սատակման

և մեռանիք մահու։ Արդ այսպիսի են ամբարշտեալք քո անօրէնութեան տաժանեաց թշուառութեան թոշակք. անձն իմ սարսափական կրկին տառապանաց. որ կամաւորապէս ընկալայ 'ի քեզ, զոր թշնամին սերմանեաց 'ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի աշխարհիս. ով այր անմաքուր ամբարիշտ և ծոյլ, բնութիւն ատելեալ, սիրողդ մեղաց արբշռմամբ ըլցեալն ամենայն անառակութեամբ, և զոր առաքեալ ցուցանէ զթիւ բանիցն առաքինելեացն կշտամբողաց, աստուածաբանեալ մինչև 'ի կատար կանոնի այնր պայմանի, և որ հասեալ են, ասէ, յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայսպիսիսն գործեն և կամ կամակից են, արժանի են մահու։ Արդ և ինձէն զիս ինքն սպառ վարկայ կրկին հատուցման կորստեան տառապման 'ի մահ դատապարտութեան. այլ անխայեա յիս ողորմութեամբ բարեգութ, կենդանի, հզօր, կամարար, կարող, հնարաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԶ.

Վերաբերեալ յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հաւաքի առ նոյն աղերս համբարձմանց բանն.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ո՞Վ մխիթարեալ եւ յաւէտ ամենապարտիս, միշտ գտնելոյ վայրենաբարոյ անձամբ անձին մաքրու կըրտամբիչ, արածողս գերամանիս ցագիրս վայրագասունս խորշից արօտականաց գարշութեան մեղաց նախատ վարձկանութեանց, հովիւս առածողականս չհօտանս ոչխարոյն ամայարանակաց ՚ի վիմաց հովուացն, բաց երգոյն երգոց առ խոստովանն. որ ոչ խել ծանելոյ զիս երբեք գիտել, թէ յով եւ յայս պատակեր եւ վասն այդ գոյացայ։

Բ. Աշա՞ ՚ի յատա ատենաղականս կըռղաց երկրաց մխանկացող խորհրդականաց. բաց ձեռ հրեշտակի կատուցար,

իբր ՚ի թախիծ թևոց կրկնապատճ բազ-
կաց վերստանալոյ յաշխարհն հայ-
րենական հայել. ով յիմար, զիարդ-
քեզէն կարացար յերկիր, զառանցա-
մէջս հոգայեալ գխաղաւած. ընդ-
ցեա անտարատականս համարեցար։
Երբ գծիրով բազմաբերականեան ՚ի
յաշխատանակի մարմնոց. հատանեցաւ
զլխոյդ բոլորութիւն, որ և այսու ՚ի
յորինակէն շնորհէ մի առարայգի
զԱստուած անանել, և զմնացակա-
նայն խմատատուիրել։ Բանականու-
թեանն յարդանոյ կրկին Ծոխացար,
զի գյաղթանակ բարեմասնութեանն
որ առ. քեզ եղեն՝ անդարդելեգուով
խուսեալխ Ձևախից համաձայնի յար-
մարութեան մասանցդ շառաւիղք
գործնականացն անօրինել զանձա-
ւութիւն, իբր կցորդ համանձեցու-
թեանք անմնարաքի արքոյն Աստու-
ծոյ՝ տուեալ կոչեցար։ Երկից հա-
րուրոց և տասանց մեղաց յոգնից
շաղկապեցար, յարեալ ՚ի քեզ ընդ
նոսին ՚ի նոյն և պատուաճականն մա-
սունս չափոց աղօթականաց չորից
զգայութեանց, զի մի և երևելիք

նուիրականութիւն քանզի աստուա_ թեան՝ մտացդ գիտման անդստ եղի_ ցի. զի ամենայն տառայք են և զօրա_ ւորք. և այլք փոքունք են և ակտա_ նիք. կէսք կործանեալք և աղքա_ զականք, են և գողապականք և պա_ տուականացայնք. դարձեալ կարե_ ւորք և պատկառելիք։ Իսկ Թարգ_ մանութիւնք այսին աստուածութեան 'ի քեզ են նկարեալ իւր յարձանի անքննականի անուն իմ եղիցի. որ_ պէս զի և առոյր ժամանակաց և շա_ րունակ հեծանման առաւօտն առ այլ_ ոսկ ամին, իւր կանոնաւ իւիք առհ_ մանեալ մտաւորքեդ՝ անմխալ և անդայ_ լայլելի պահեացի։

Գ. Դարձեալ այլ որինակ հոգևո_ րականն, որ զնիրոյն յօդուած շաղ_ կապէ 'ի մի առ եկեղեցի, քն իսր_ հրդամի. իւր զի առանց ընտուից զուգամանութեան կապակցել մի_ ծով հաստատնականա զմեն հն ընդ փո_ քուն, մնացեալ է հաստատածոյն անտարատութիւն յանուն Քրիստո_ սի ժողովեալոյն որպէս 'ի համամի և 'ի նուաղութիւն միոյ յանդամոյս

անդորրութեան պատուհասելոյ ՚ի մար-
մնոյ, կրճատեալ լինի և յօրինուած
կազմութեան մարդոյն քում անձն-
ոյ զգայականի. և շրջեալ է ընտա-
նութիւն պատկերին յանդորր փո-
փոխութիւն: Նա որդ այսպիսեաց,
և եա բարձիք անդրադարձ հրաշա-
կերտութեամբ եղական պատկեր
Աստուծոյ՝ կշտամբեալ ՚ի սպառ ոգի
խմ գերի. և թէպէտ յառաջին նմա-
նութենէն կողոպտեալ գտար պա-
տուիրանին յանցաւորութեամբ ՚ի
դրախտին կենաց, այլ առաջնին
լուսաւորդ շնորհիւն զհոգւոյն փը-
չումն առեալ, և նմանութիւն եա
կերպարանին. և որդ ընդէր կորու-
սեր զփառսն երկնաւորս, իբր նա-
խաստեղծնն երբեմն զվիճակն եր-
կրաւոր յԱդին դարտաստանի. ընդէր
փոխեցեր քեզէն քեզ զերկին, և ըղ-
մերձինյն զուռն ապխեցեր. ընդէր
խառնեցեր ընդ չըոյն մարդութեան
զախտ արտասանութեան տարժանու-
թեան. ընդէր զլուացեալ զձորձ մեր-
արկութին դարշելի գործովք զազրա-
ցուցեր. հիմ վերդեալ հանդերձին

մեղաց պատմուճան անտառակ վա_
րուք քեզ արկեր. ընդէր զամեն_
ղացդ ատից արբութիւն ճանապար_
հաւն ժանգից ապականեր. ընդէր
կրկնեցեր խրատատուին զուխտա_
զանցութիւն հին պատուիրանին.
ընդէր մերժեցար 'ի պայծառ շնոր_
հացդ՝ խոր զնդամ 'ի ծառոյն կենաց.
ընդէր նենգեցեր քեզէն քո կամօ_
զանտառուեր յուսոյն յարակայու_
թիւն. ընդէր պատկառանք անհա_
մարձակելեաց քոյն գիմացդ նայա_
ռեցեր. ընդէր զինեցար ընդդէմ քո
ներհակ, ոչ ընդունարան խելացա_
րութեան. ընդէր օրացար 'ի ծու_
ղակ մաշու՝ թողեալ զարաչեան
վստահութեան. ընդէր կարթիւ
պատրանաց ածար հաղորդ մար_
մնոյ կենդանաբարին: Այլ վերածին
յուսացեալ 'ի նա կարգաւնմա ապա_
ւինելոյս քաւիչ նորոգիչ փրկիչ կե_
ցուցիչ և կենդանարար, ողորմած
խնամող մարդասէր և անոխակալ
բազմագութ, օրհնեալ յաւիտենա_
ամէն :

ԲԱՆ ԽԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հոգւոյ առ նոյն ողբոց մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտի խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ զի՞նչ գոյ աւել ամաչեցելոյս յերկնաւոր մեծիդ աչաւորութենէ, բայց եթէ համբառնալ և հող 'ի բերան եղեալ լալ 'ի սրտի, ըստ մարգարէութեանն խրատու, աչաւ 'ի բարձրոյն կարկառեալ 'ի յոյս խակ եթէ զփախչեալս շարժողութեան շրթանցս բացից, բանադատեցից խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնականն եղերերգութեան լալեաց բազմութեան խեթ մտացս յառաջադրել։

Բ. Եւ արդ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ կամաւ առ 'ի մօտ զնորին գոչումն երկրորդեցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր մեղայ, և ան-

որէնութեանց խնոյ ինձէն վկայեմ ։ Հիւանդալ ընդ նմին գրանս յինե_ րորդի աստղմանին, անթիւս գրեմ զղարտուցանակ անձնին մեղոյ՝ քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշւոյ ընդ ոգս ամենայն տարածեցելոյ ։

Գ. Մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընդ անառակ որդւոյն պատկառե_ ցելոյ հայրենին գթոյդ վերստին դառ_ ձեալ թախանձ արկանեմ. զողոր_ մելին ձայն աղերսանաց արտասուա_ ծին ողբովք գոչմամբ ՚ի տեսուչ գեմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածա_ նեմ, Հայր գթութեանց. Ա՛ծ բոլո_ րից. չեմ արժանի կոչիլ և ոչ ընաւին առ այս անուանել, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան աղարտան վարձ_ կան ։ Ընկալ զանկեալս տարագրա_ կան, ապաշխարական նշաւակս. և զյա_ քաղցեալս ընկճանաց նեղոյս նուաղե_ ցելոյս՝ կենաց քո հայցեաց բժշկեա_ ցես ։ Եւ ընդ առաջ քո ողորմու_ թեանդ ՚ի սկզբնաւորս սպասինու_ թեան. զգեցո, զթաւծ և անխա_ կալ, անպարտելի միջնապատի զխա_ խակաւորս հանդերձին ծածկոյթ .

ուանդակորդս ձեռացս ապականեցեալ մերոց՝ զնեխք մատանւոյն համարձակութեան ամենառատ կամք մատուցես. զգարշապարոյս թշուառութիւն մերկութեան ածիցս՝ պատուպարութեամբ աւետարանական ամբիոնակերպարկու ագնիցս կօշկաց 'ի յըձին թխնկից մէջս ամփոփեցուսցես։ Զգուարանք սպարապանքն եզինդ երկնային, որ է միածին Որդիդ քո օրհնեալ խնկապէս մարդասիրութեամբ, կարապետեան բարեաց նախրեա. որ մատուցեալ մէջս և անպակաս մնայ 'ի ըլութեան, յարակայ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ սեղանոյ անապատութեամբ, բաշխ յամենեսին և ընդ յամենայնում, էութեամբ յերկինս և խակութեամբ 'ի սարին, անմնաւոր մարդկութեամբ և անթերի աստուածութեամբ. փրկեալ և բաշխին 'ի մատանս անհատս, զի զհամայնն հաւաքեսցէ սա 'ի նոյն մարմին խորհուրդ գլխոյ. քեզ փառք ընդ նմին, Հօր ողորմութեան, յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԲ.

Վերստին յառնելոյ երկին հեծութեան նորին հոգւոյն — առ նոյն ողջոյն ճառագայթանց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԲԱՐՁՐԵԱԼ, հզօր, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի, անքննելի, անեղծ, նկատող, ծնող անդրանկին փառաց միածնից. խրատուսուցանեա զիմս ողորմութիւն հեղբեցելոյս ընդունելութեան առ երկնային և առ երկրաւորս։ Տեսեալ զկեալս կորուսելոյս վերանորոգմանս ապաքերութեամբ, աւետարանեա բանիւդ որ ջնութեան զկենդանութիւն իմ մահացելոյս, զբարերարութիւն կամացդ յայտնեա, գովեալ բոլորից դողից եղելոց, տացի անուան քեզ անձառ և խնդ թշուառ խնորոց փրկութիւն. կարուսցես զցիր մարհակի մեղուցելոյս ամբաստանութեան, զմնա հոգւոյս մահու ջերե_

ցես կայլակք արեան Որդւոյդ սի-
րելւոյ, վստահութիւն փրկութեան
բարեաց արեանն Քրիստոսի քո
ներարկեսցես, ցոյց զպատնէշըս քո
բարեգթութեանց 'ի ձայն հարա-
նեաց քում հարազատի: Մի փա-
կեսցես զխնկլոյս առ քեզ զառա-
գաստ որոտնի կենացդ յարկի, մի
արտաքսեսցես 'ի բազմականացդ և 'ի
բարեացդ քո զրկեսցես, մի սա-
հեսցես 'ի գանձարանից զնիւթեան
իմ սպառուցս անօրէնութիւն, մի
կիզեսցես 'ի քաւկ բարեացդ զգաղ-
բութեանց իմոց գարշութիւն, մի
երկարս ինձ զկեր մեղաց 'ի յաւ-
տալից մարմնոյս ծածկեսցես, մի
զփառութիւն նեխութեան ցաւոցս
ինձ անկանելից մահու մնացուսցես,
այլ բարձ բանիւ քոյդ ողորմութեան
զմանուածն ապականարար, որպէս
զի զատեալ 'ի հիւծմանց ախտից՝
առողջութեանն պատարագեսցայց·
հնարաւորեա, գթութեանցդ հայր.
մեծ խոցուածոյս զօրեղ սպեղանիս,
կարեաց կործանմանս՝ բարի այցե-
լութիւնս: Զի քո եմ, տէր ողե-

ներ, թէ և առ մի նուաղ բեկոր մե-
ղիցեմ, բայց ոչ դրեցայց համայն
մեղուցեալ. առնիչ կենաց խնոց բա-
րերար, 'ի շնորհս պարգևաց կենաց
քոց ապաւինեալ. զի ճանաչելց ըզ-
քեզ բովանդակ արդարութիւն է,
և գիտել զզօրութիւնդ քո՝ արմատ
անմահութեան, որպէս և կանխաւ
խօսի գրեալ իմաստունն. և դարձեալ՝
տիրելդ քո, ասէ, ամենեցուն, խը-
նայել տայ քեզ յամենայն. և դար-
ձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս
կարող գտանել:

Բ. Այս Աստուածոյ յուսոյ աղեր-
սանք խնդրոյ առեալ տիպ. քանզի ոչ
ով որ բաղձանօք որքան զիս ընդ
զուգաչափեմ. երբեմն որդի, արդա-
րանելի. երբեմն միջնորդ խաղաղու-
թեան Աստուծոյ ժողովրդեանն. և
յետոյ խարոյ որոշման բաղում խաւա-
րաւութեան. երբեմն օրէնք կենաց
կացեալ, և յետոյ մուրհակ մահու-
համարեալ. զերկնաւորին պաշտօն
ընդունեալ, և զատարին անուն ծա-
նուցեալ: Անպատճառ սպառ, ան-
կարաս զերող: անտրակլի գոռ. գԲԲ-

գեալ տանջող, փափկացեալ փա-
խըստական, անզանանենեք սարսու-
ցեալ. անպատասխանի ճշմարտու-
քաղցրանայց հայհոյիչ, զուարճ հայ-
րատեաց, կատակաբանութեան մամնիչ.
Մոլեկնի չարախօս, մեռայց երախ-
տեացն, խնամատուն սիրալական, ա-
մենայն յանցաւոր, ամօթապարտ
դըջայեալ, տարակուսեալ աշխա-
տող, աղաչաւոր կասապաշտեալ,
յամբարին գործաւոր, կարդակարծ
ընկալեալ, կասկածաւոր հաշտու-
թեան, յաղագս յիշատակ, յեր-
կայս փրկութեան, ջատատոյն գիւտ,
'ի մաճնէ մնացուած, խաւարգատա-
նեալ գերի, կենակատար սլածեալ,
կամաւոր անձնամատն, ամօրդի
յղփացեալ, բաղմամփերալ հանձա-
րեղ: Ի յընթացս բանից երկեան
որոշմանց՝ ամենայն ուրեք բանս ար-
կեալ ողբոց և ձաղանաց, մեծ պար-
տաւ և փոքր գովեստ՝ խըր 'ի վերայ
ինքնագրաւ կարատականի, երգիծա-
նութիւն խառնեալ ընդ աշխարհ բան
նորա թեւագիր բարեգաւանձութեան
ամենայն հատակի, և խառտուա

նորին 'ի շրթունս ընտաւից թառամեալ, թախծութեան ողորմելիս ինն ար-գեալ:

Դ. Զարմանեամ վհատիմ առա-կաւորալ աղքատութեանն. զի թէ նա այնքան գթեալ, ինձ զի՞նչ պատա-հեսցէ. զիա՞րդ անկեալ ամբարձեալն, զիա՞րդ տառապեալ հաստատեալն, զիա՞րդ կործանեալ կառուցեալն, ի՞րր տապալեալ ծանուցեալն, զիա՞րդ զեղծանեալ զարմանքըն ընտրութեան, զիա՞րդ սպրդեալ մերձաւորն, զիա՞րդ աղտեղեալ փայլեցեալն, զիա՞րդ պա-տանդեալ ազատեալն, զիա՞րդ անօ-րինեալ ուսուցիչն, զիա՞րդ նուա-ղեալ հաշտեցեալն, զիա՞րդ անար-գեալ փառաւորն, զիա՞րդ փոքրկ-ացեալ մեծատունն, զիա՞րդ ամբա-րշտեալ բարեպաշտն, զիա՞րդ ամ-բարհաւաճեալ ընտրեալն, զիա՞րդ ունայնացեալ պատուականն, զիա՞րդ կորեալ զուխան որ ընդ բարձրե-լոյն: Պատկառեմ ասել, թէ և ընդ անդ արտաքսականին կայծեցաւ. զի կայր նորա և կռոց, ոսափ ակըն ընդ պատկերաց. վասն էր կամքն ընդ

խորանաց․ գիտե՞ք ոչ յիշեցուցան
դիմնանութիւնն Սամուէլի առ Սա-
ւուղ եղեալ, հիմայք, ասէ, մեղք են,
և ցաւս և ողխատութիւն աճէ թե-
րափ 'ի վերայ․ գիտե՞ք ոչ հայրենի
յանդիմանութիւնն, կուոց, ասէ,
հեթանոսաց դեք և անշունչք են, և
նմանն նոցայլիցին պաշտօնեայք նոցա։
Տէր միայն աճէր գնոսա, Մովսէս
նախագրեալ յառաջաձայն ձայնա-
նաք առաքեաս իմն ամբաստանէ, ոչ
էր ընդ նոսա, ասէ, աստուածս առա-
րափս, զոր ոչ ճանաչէին հարքն նո-
ցա։ Ո՞ւր է մնահամանայց այլազգեաց
արձանն փառաւորեալ, ո՞ւր ոսկեղն և
անպատանձայլին սիգանացւոց իշխան
ամենապարծ ձուլածոյն, ո՞ւր կանա-
չի կերպելին անդրիեւլին խոյրատակ-
թեան զարդեր ատեանին, որով ան-
թոյ մարգարէքն զանաստորէն գի-
մեցուցին անխարարարար յանուն չա-
րութեան անհամբերաւ դիւին ան-
աստուածորար ձոնեալ մեղէին։
Տարաւ զէութիւն բարերարու-
թեանն՝ որ գնախնին որոց 'ի կո-
րուստ, յաղթեաց մեծութիւնն ի-

մտաւորին տառապելութեան, գերեաց դառնութիւնն, յամարեցոյց փափ֊կութիւնն, վանեաց արծաթն ծա֊ռայեցուցիչ. յորս գտանէ զայլն ամենայն հին զէնն կործանողին. 'ի դրկացն Աստուծոյ հանեալ' 'ի յառա ստամբակին գթեցոյց. մեռոյց մեղ֊կութիւնն, թմբրեցոյց ծուլութիւն, արբեցոյց շռայլութիւնն. Ո՛վ գի֊տակառիր մարմին երկրածին, որովք ձայնարկութեամբք զերեզ առակէ֊ցից. քանզի ոչ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիւն, այլ ամենից սիրելւոյ՝ կամաւ վերակե֊լոց. վասն զի նուաճեալ է խոնարհ. թէ անհնարին է պարծել յամառս մար֊մնոյ, թէ ոչ Աստուծով գտանել ընդարձակի. որ զի թէ առ այս պայ֊մանի յիմար ոք իցէ, և 'ի հաւատին կամս յուսացի, ոչ եւս 'ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ.

Դ. ԱՅԼ քանզի սաստիկս և քրտա֊ջնեցիս ունի Աղամայն զգայարանին իւրոյ յիշատակարան ինքնագայարանն կշ֊ռամտութեամբ, իբր մեռեալ խոկա֊ցէս համայն աշխարհիս անձնաւոր֊

բութեան. զոր եթէ զեակն որ նկա-
տեսցէ, ունայնութեանցն է խոհ-
նոյն. այլ և 'ի մատեանս քաջանայից
և 'ի գիրս Աւքեայ սխալեացոյ. յո-
րում զվնյթն խորում ընթացիցն որ
տատանելոց խնն յեղանակէ. զոր
ջան, անօգուտ վաստակ, անմիտ
հեանութիւն, անշահ աշխատանք, ան-
կայուն երկիք. տարրին խմատոր. ոչն-
չից հոլովք, բամբասելի բերք. ան-
յարմար վարկածք, անտափ ակրմա-
նիք, սաւաղափով շինուածք. այլա-
կանացու տատացուածք. քամահա-
նաց սաժամանոնք, խեցեմանուտ կը-
ռիւ, ընդ ոգւոյ խուրամ գատ, ընդ
ունայնութեան քիրան, մնաստակաց
փափաք, կորստական շաւիղ, վրի-
պակ Ճանապարհ, կործանական
կրթութիւնք, մոլորապատիր վար-
ժութիւնք, հանապազապատրոյ ան-
տութիւն, անհնարին ապշութիւն,
պատնէշանէր կերպարան, ախտա-
բորբոք նիւթ, գժնէատեսիլ գոյն,
յոխանայութ դեղ, յուլանալից-
ծուխ, շոգի ցնդելի, փաշուա մեզ
'ի յաւ, տարաշալ քահանէլի, ընդ

վայր աղաղակի , անպատճառաւոր
ծառք , արհամարհելի ատարաբերդ ,
անճանապանձնա գիր , աստանկչական
եղք , անտառատած մասաժմանք , ար-
ապող ձնա , զալրացուցանող դր-
րացք , եղեռնաւոր խծրիծ , խեղա-
գարութեան խնդիր , անմթանայ
ցուցք , խայտառակաց յօյանա-
թիւնք , աւաակ ապաւանելայն , ապա-
շաւանաց գործ , ընդաչխանաց ապա-
մութիւն , չեզդայելայ օրինակ ,
խորխորատ ծածուկ , որս խուա-
րային , մահագուշակ միճ , անդա-
ստկելի անդունդք , ապիկարութիւն
ապաղանաց , յիմարութեան բար-
բանջմունք , գարշանակաց վայր ,
խարխուլ յարկ , չինուած ատա-
նեալ , կամաւորչ խափանեցեալ , եղե-
ալթ փախչելի , խորող շաղաղութ ,
անապայ մասանց , ընդդէմ բարձրե-
լոյն հակառակութիւն : Զայս ամե-
նայն մասանս բանից խառնակածա-
կան կանոնազրութիւն , 'ի սկզբա
րնաւ ինքնախառնելանեայ ծագմունք
կանոնաց գործելոյ զգծման , որ-
պէս զի մի պարծեսցի ոք 'ի մարդ-

կանէ բարեպաշտութեանց զինուորեալ
նեաւիւք՝ զանձն և զընկերսն խոցո-
տելով, քանզի կատարելապէս է գո-
ղով ծածկեալն, որ զկերպարանս
միայն ունի, և զօրութենէ
անեղծչին կատարէ։

Ն. Եւ արդ նա՝ որ ոչ այնպիսի մե-
ղաւ որպիսի զղջացաւ, մի 'ի սպա-
ռապաշխարանեալի. այլ յեւեալ այ-
այն 'ի բարի, երրև զչիմն յուսա-
դրութեան 'ի ահկրունի տասն զխնդ-
րոց. յորժամ հոգւոյն էջ յայս-
լութեան աստուածութեանն ան-
բաժանելեաւ՝ կենդանարարել զանդ-
խոստովանեալն. զոր մեռեալսն ա-
հակենդանեալ տանաշակերտեալ-
ուեալս։ Ընդ որում մաքթեալ իմ
պարտաւորի՝ խոստովանեան ոչ
ժամանելոյ, 'ի մեղաւորայն մեան
կարգեալ, բարեբանեալ մեծիք զա-
ղաղակ. ընդ զնուագն իմ բանագրու-
թեան 'ի յերջանկին համաձայնեցու-
թեան. նուիրեսցին ներկայիս հայց-
մունք 'ի բարեգործին յորդա-
րութեան՝ 'ի գերաշխարհի արքայի
ակեսս. այսելութեան խնդրոյս զի-

ցի քո ընդունելով վեհ ադամանդա-
գունոյն, զոր մածնից օրինակեցեր։
Յարեանն կցորդութեանն զքո փա-
ռակիցդ ճաշակեցաք. առ փրկու-
թիւն քոյոյ ծառայիս, ամենաշնորհ,
զօրեղ, աճեալ, 'ի ստեղծողիդ
փառս անճառելով զանբաւելի մե-
ղացն ընջնումն։ Յիշատակաւ խոր-
հրդոյ բարերարիդ՝ ընդ ողորմականու-
թեանս. որ ամենահամն ախորժա-
ճաշակ բազմապատիկ անուշահոտու-
թեամբ զաստուածութեանդ քո քա-
ղեալ 'ի մատեան լուսաւորդ կը-
տակի, եկեղեցւոյ ընծայեաց հետա
բարութեան՝ խոստովանութեամբ
մատչել առ քեզ, Հայր։ Քանզի ոչ
հեռի յողորմութենէ առ այս ցոյց
բանի է խնամողի, թէ անյուսա-
թեանն կաթուած չէր անկեալ 'ի
յեռանդն սրտին ընծիր, որ գծեալ
զքմանն փոքր ինչ կասեցոյ։

Ձ. Արդ 'ի յոյս բերեալ զոր 'ի
քեզ անձնատեսլի բարեմանութիւնս,
զգթութիւնս ողջունեալս. որով
զկոչեցեալն 'ի բարդումն պարոյ՝ բամ
բաշխեաց քաղցրութեամբ, երա-

նութեամբ վերարժանացայ․ որ յդ
նահատան առատութեանց եկիր զմի
յաստկի յարկին հեղեղեալ առա
տանիցն խոր խորախածնութեան
տատանականին ապաշաւանաց, հրա
կերցն գերազանցեաց ողորմի․
գուշն հեծութեամբ․ զոր ՚ի յաղաց
բանից քո արատոյ՝ առ որ մերձե
՚ի յերկն ախտակիրեաց, երկայնա
միտ ներողութեամբ միացուցեալ
խառնեալս զթած․ և զանյարմարն
առ նա կարծեցեալ զապագայն բա
րերանութիւն, ՚ի փառս էակին Ար
գուդ կենդեցել նախա կեցուցե
ղեա քաղցրութեամբ ընդ ազգաս
ժողովրդոց։ Զայս պատուիրես ան
բարեհերոյ հրդահաներ ընդ Սող
մոնի, ամենայնիւ վարձս վարկա
ցեալ հասանելոց զուգանծայնա
թեամբ՝ իբր կենդանեաց նախա ընդ
նմին վասն նորին աղերսեալ առ քեզ
զոր յաւելուած կարգիդ անուանէ։
Քանզի և աստուածային ՚ի նմանէ բա
անեղծեալն բազմահրաշաւորն մար
գարէաճառն պատմագրութիւնա
տուածութեան արդարացուցէ՝ եղ

Սողոմոն ողորմեալ կարգէ . որ զի անպարտաւ է աղօթելն , քան չարաբանելն վասն նորին ։

Է. Զօր և ես մաղթեմ մեծ վըստահութեամբ նմանակից այսր հեծութեան՝ և զխոս ընդ նմին ընծայել զուշումն . զի թէ կարասցես զմեզ զատել ըստ գործոյ , ոչ պակասին փառք քո , զի խրատեսցես քո Ջանաչիս . խակ եթէ զայցես , այնքան բարձրանօք , որքան մեծութեանդ քում վայել է . քանզի յաւէտ արժանաւորելի ես դու երկրորդում՝ ողորմածութեամբ , քան նախահրաման աստուածութեամբն ։ Դարձիր , տէր , դարձիր յազգութեամբ ՚ի խնամս գթուն ձրի և անճառատա ազատելոյ սիրոյ մխիթարեալ յաւէտ զաղամեալս հանճարեալ աադնապատայոյ աշխարհին անդրշխարհին ։ Զեան եղեալ փրկութեան նորոգեսցես մեղաւորս , քաւեալ և պատարագեալ ՚ի մեղապարտ անտէս խորտակմանն ։ Եւ քեզ միայնոյ սկզբանց և անսկզբանց , ընդ սկզբնաւորից սկզբանց՝ սուրբ Երրորդութեանդ

և միում աստուածութեանդ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն ։

ԲԱՆ ԽԹ.

Վերջաւորին յաւելուած երկին հինգետասնեին նորին հոգւոյն — նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա. Եթէ արդ մի ախորժեսցեն անօրէնութիւնք քում պատկերիս կայարանի արդարութեանց վերնում, Աստուած բոլորից լուսոյ. մի կասեսցէ զասողն ապստամբ դժողխեմանց չհորինի 'ի քո սահմանակերպէ. մի թագաւորեսցէ մեզ խափանելով՝ մարմնոյս մահացուս առ 'ի գլուխ դիս 'ի նոյն ։ Զի՞ եւ թագաւոր առ իշխել ընդդէմ քեզ ի՞ քէն, Քրիստոս, որ անբանդադա հնազանդեցուցանես ընդոյն քաղցրութեան, որ բառնաս զհարկս մ.

ցոյց ամենակարգ բանիւ, որ ա-
րեամբդ քո ստացար և մարմնովդ կե-
րակրեցեր. որ կարգեալ սահմանե-
ցեր ուխտ կենաց անփոփոխարկելի,
որ յոգի քո նկարեալ կցորդ քեզ գրե-
լով. հօր քում մատուցեր ժառան-
գակցակս. որ յանուն զենման
միշտ յիշատակաւ քո շարչարանաց
առ նոյն բարերար պաշտել համար-
ձակեցեր, առեղծիչ ամենից և կենաց:
Դու ես Աստուած ամենայն հո-
գւոց, որ մեծացուցեր զայս աւուր
շնորհաց քան զամենայն գործոց քո
հրաշս. ոչ զերկինս խռովքն զար-
դուք և հրեշտակացն պայծառու-
թեամբք, ոչ զերկիր և զմարդկու-
թիւնս և որ առ սոսա են զարմանու-
թիւնք, ոչ զատահման լայնութեան
ծովու և որ 'ի նմա են եղելութիւնք,
ոչ զանդունդս ալիքացն հանդերձ և
որ 'ի նմա են անբաւութիւնք, ոչ
բարձրագոյն յօրինմանք այլազանեալք
մեհենք որչափ առ խնի կարեկցու-
թիւն, յաւելն քո առ լոյս մարդա-
րեկին՝ քաղցրութեանց յաւալ բա-
րութիւն, մի՛ է Աստուած իբրև զնա

կարող թողուլ միշտ զմիտս և զսիրտ զանօրէնութիւն։ Ահա որդ. խնկեալ են բանք քո, աղօթած, և խոստավանեալ բարերարութիւնք. փառաւորեալ խորք խորհրդոյդ, և երկրպագեալ զգեղմունք շնորհացդ։

Բ. Արդարև ոչ ոք բաւէ յիշե թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուի 'ի մտանց այսր քում գթութեանց զոր առ իս ցուցեր. յաւինիչ, քանզի և մեծ իսկ է զօրութիւն՝ զհնայեալն անդրէն նորոգել բառ առաջնումն պայծառութեան, քան յանգոյից առեղծագործել։ Եւ զի ոչ է քո ակարութիւն, ոզօրութիւնդ ես ամենայնի, առ որում քո միայն ապդեալ՝ զլութիւ գործոյն զլխաւորէ, ահա յաւիտե փառաւոր լինել. բարեգործ, ի տառացուածս այս երկին անյաւփրկութեանս. զի խրատամիք ու խոբարձրագոյն հաստատուն եղեալ մծառայես որհնութեան առեանց քձայն 'ի քաղցրոյդ շնորհ ծանուցեալ. աղօթմութեան լսումք ազերծեալ. քան 'ի Ճանապարհ առե

ծանելոյն ։ Զի ոչ մինն արարիչ միայն ձեռնասցին, իսկ ոչ միւսն՝ առաջնով կոչմանցն և երախտաւոր․ ընդ կերպարացուցանելոյն և քաւիչ, ընդ նորոգելոյն և բարերար, ընդ հաստելոյն և ողորմած, ընդ կողմելոյն և հնարաւոր, ընդ յօրինելոյն և հեղ, ընդ նկարելոյն ամենազօր, ընդ առաջնորդելոյն և լոյս, ընդ ածելոյն հովիւ, ընդ դարմանելոյն խնամիչ, ընդ ողջ պահելոյս բժիշկ, ընդ ձեռնկալութեանն զօրավար․ ընդ անպարտութեանն թագաւոր, ընդ արարչութեանն քաղցր, ընդ ամենատուր պարգևացն առատ, ընդ միշտ անսալոյն ներող, ընդ ոչ բարկանոյն անոխակալ, ընդ կարեացս վշտակցելոյ ծածկագէտ, ընդ յանձանձելոյ գթոյն առատէն, ընդ գերածանկ զօրավոյն Աստուած, ընդ անսպառ բարութեանն օրհնեալ յամենայնի ։

Դ․ Արդ որպէս սահեղծեր մինչ ոչն իսկ էի, և ծանուցար ինձ գոյացուցիչ, և այժմ՝ պիտոյի մաղթողս մարմնոյս տաղաւարաւ յարգարես

անդրէն վերստին յանապատու-
թիւն մաքուր սրբութեան նախնի
լինելութեանն. զի բազմացի առա-
ւել աճումն եղեալ յանձինս սը-
չութիւն անսահմանելի քայք սրա-
չելեաց նորոգ ներկայիս, քան զան-
ցելոց հնոյն ստուերականաց: Եւ
ընդ ձառելչյա զթիւս մեղաց՝ որ-
քան մատոյս թեա ընթանայ զանդե-
րեկին յիշատակել, որդուրացոյ
յանուն քո հզօր, և 'ի պատմիս
ինձէն զանձին խմոյ բիծ, և զու թող
ցես զամբարշտութիւն բազում մը-
զանաց խոստովանելոյս. հզօր, ծած-
կասէս, ամենափրկիչ. զի մի ծայ-
րագոյն լութեանն ուեւեւայս,
դարձեալ նախնումն կարտացոյց՝
երանելով ապահովին զշնորհըք վեր-
կեալն մկրտութեանն. և փչոյ
մեղաց յագի խոցոտեալ, ձեռն քո
մխեալ ջիա ատուեալէս այժմն
վերստին, ծանոթս առնելով զքեան
պարտեացս քան զգայցութե պար-
գեացդ, այլ ապատեա զիս որհնա-
բանեալ հոգւովդ որով, ապաշխ
զեզ՝ առէր ամենայնի, յորինայ մը-

զայն և մահու ։ Քաւ լիցի, թէ անկ_
ցի ընդ տկարութեամբ սահմանա-
Ճշմարտութեանդ. ծագումն իւրև ըղ_
գլոյն օրինակ. քանզի ուր քաւուն
է թագաւորեալ՝ փառաւորեալ են մեղք,
և 'ի խորախորս կենդանւոյ բանիդ՝ ոչ_
է յուսահատութիւն, և ամբար_
ձեալ քոյոգդ շնորհաց՝ հալածեալ_
են պարտքն, և մերձ գոլով Ձեռինդ
Աստուծոյ՝ ոչ գոյ անհնարութիւն ,
այլ ամենեքին յուսատուութիւն բո_
վանդակապէս գոյութիւն , անպար_
ունելի կարողութիւն ։ Քո է փրկու_
թիւն , կենդանութիւն , Նորոգու_
թիւն , ողորմութիւն , միանդամայն
և քաղցրութիւն , արքայութիւն ,
անեղծութիւն և փառք յաւիտենականս.
ամէն ։

ԲԱՆ Ծ.

Մեծարելի գոռնկուած ինչին հեծեծակեալ հոգին հոլովի առ հոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՅԼ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ողջոյն փրկութիւն, և ոչ առանց ամենայն աչաց՝ առ լոյս զուարթնութիւն, և կամ առանց արտասուելին նշուլից արեւու երբէք բաղդյութիւն, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութեց եւ առդրանայ անձին՝ քաւութիւն։ Զի զի՞նչ օգուտ քեզ է մաքրութեանդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն զատեսցիս, և կամ զի՞նչ մնասեսցեն զիս պարծանքս, եթէ ընդ մաքսաւորին գովեսցես. և կամ մի՞ւ րատի պարտաւորեալ մարդ առեն զոր վէ՞ր երկիցս կրկնելով զանձինն եղկութիւն, և կամ զի՞ գուցէ արդեօք

դատաստանն առ 'ի յիշատակ աւուրն մեծի, և կամ ինչ արդեօք անմանրուր խմացի չլեժանիք Նոայի՝ հեղին 'ի գործոց մանն խորայելի, և զնոյն Աստուած պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնոյն՝ խնայս կարեկցեալ յանցաւորութեանս առ հայր ադամեան, և կամ յորս թարգմանի առած առակին, թէ որոյ խնամանօքն 'ի մանուկ աղայ, և որոյ անմանին 'ի մանն ուրախութէ։ Զի որ զխաւարն Աստուածոյ անձին խարամ ոչ գրեալ է, և ընդմէջ առմենից ինքեան ոչ համարեսցի, իւր երջանիկն աղբերց զհացն, կորոյս զհուրն արդարութեան՝ որպէս անխախտելի զօղ խնութեան. և ոչ ընկերի որոյ առ զաւարթութիւն երևոյթ աւետեաց յուսոյն, ընդ ատեցեալն, եթէ ոչ յառաջեալն Քրիստոսի ուսեալ՝ ամենայնիւ ահա ընդ Աստուծոյ արմանցի։

Բ. Արդ ընծայի է ինձ յանկատարանօք խորանն հին Նորոգ ընծայեալ՝ հոգևոր հանդիսարանքին, զոր անյին խակ երկերորդեաց, երթալ նման ոչ յառաջին բարձին հայարից ընդ

ամբարշտացն նանրախորհուրդ ժո-
ղովելոց, ուստի Դաւիթ և Երեմիա
ուխտիւ կանոնի առհմանն հաստա-
տեալ հրամարեցուցին, այլ ընդ
զշնացելոյն սրտիւ պատկառեալ
մեղք՝ և ՚ի դատաստանաց մեծի
պակուցեալ ահիւ հատուցման,
յեռանդն հաւատարեալ առանձն ՚ի
յերկրի կամաւ խոնարհութեամբ,
ուստի բարձրեալն Աստուած պարա-
բեալ բերկրի · սրով ընդ նախագա-
հեալն ՚ի բազմականեան երկնաւորու-
թեան համարձակեցայց, թէ և
թէ նա հեռացեալ ամփոփի: Նա որ
զերծեալ ՚ի բամբասանաց բանիւ մար-
գարէին, որ ՚ի վէրս ամենայն ակնար-
կէ · մի յիս, ասէ, մերձենար · մա-
քուր եմ, և ոչ զիս անասնիցէ: Նա
զանեղծիւն խոնարհութիւն երջան-
կին Դաւթի ինձ նպաստ առեալ
ասել ընդ նմին, ես խորին զանասուն
համարեցայ հերքեալ ՚ի զգայութե-
նէ, և հասին չարիք ինձ շուրջանա-
կի · և նեխեցան և փտեցան վէրք իմ
՚ի յանդգնութիւն անզգուշութեան, և
զօրեղոց ամենայն ընդարեղոց ՚ի յատրի.

առնել՝ զկատմանորն կչառամրութիւն մեղապարտութեան անձանցն անտա-րակից. ընդ որս և զհոգի մեծի քա-հանայի զաւակն՝ եւ ինձէն առնել բարբառիմ, թէ և ոչ գերեաս բա-ւականիցեմ համբառնալ ՚ի վերա-ջեւ Աստուած :

Դ. Արդ եւ Ջոգրեմ պատկերս ա-մենայն երկրի՝ զիմս խառնելով ընդ նոյին պարախս, և ՚ի նոյայոյն զառ-խս դառնութիւն կրկին տառա-պելով. նորա հեծեծեցից. թէպէտ և չէ ինչ պէտս գործութեան զա-նոյ՝ գործելով ազեղութիւն: Ահա արդ մեղայ, զի անօրէնութեամբ գոր-ծեցի զոչ հաճոյին քո բարեաց սիրո-ղելով յանցաւորութեամբ, նոյնա-յիս, գթած, որպէս երբեմն յա-րացութեանն ընբռնելով Պետրոս, զի յոյժ ունայնոզայ: Լուսաւորեա ինձ զողորմութեանդ քո ձեռա-գայթ, անմեղին բարերարութիւն. զի ընկալելով զորհնութիւն քո, տէր, արդ արտօրայց կեցից և մաքուր եղէց յանդուգծեյն քո խնկոյ ընկողայ: Զանխիմ համարձակութիւն զմեղա-

պարտ ձեռնին հաստատուած առ քեզ
ապրածանել․ մինչև մատուցե-
զօրհնեալդ քո զաջ ՚ի նորոգութիւն
գաստապարանեցայս ։ Արդ յաղթե-
վերածին խնամս յանսատութեան
քոյին հեղութեամբդ առ իս ժամա-
նեալ մորդաւորայես․ և զամենայն
յամենայնի ամենայնիւ քո կարողու-
թեամբդ՝ զառաջին չարիսն մերձով
քըն և վերջնականսն թող ինձ, հը-
նարաւոր անհնարից Քրիստոս Թա-
գաւոր լուսոյն արդարոց ։

Դ․ Զեմ արժանի լինել զանուն
քո օրհնել, զի չհատակաւ եմ բա-
րեգործից մահու հորուածոց առ
նինջն, առ շնորհն, առ փչումն, առ
պարգեն, առ աւանդն, առ ձիրն,
առ անունն, առ որդեգրութիւնն,
առ պատւին արքայական, առ պատ-
կերն, առ գրոշմն, առ ծնումն, առ
ճոխութիւն, առ համարձակութիւն,
առ ընտանութիւնն, առ կեանսն,
առ լոյսն, առ երանութիւնն, առ
յոյսն, առ փառսն, առ անհնարա-
հեզիրարարութիւն, առ պատկին անկապ-
տելի, առ խոստմանն ծածկեալ.

լոյն, որ քեզ, տէր Քրիստոս, բազմաց աւետարանեցաւ ինձ յամենայնէ խաւարի և քարերին՝ անհնարինց և լեռնափակ անդուր աշխարհաց. որ մինչ յառաւելութեան քաղց բարութեան յոլովապատիկ յաւէտ քան զայն չարիքն իմ յաճախեալ, 'ի լուսաւոր կործանեցին, մերժեալ 'ի կենաց ընդ մահ կապեցին, ծառայ կարգեալ ապականութեան։ Դու որդգու միայն խրատակչին և ճշմարտագոյն բարերար՝ որչափ 'ի գթութեան, մեղայ քեզ. անօրինեցայ անիրաւեցայ. վասն որոյ և եղծայ, դեղծայ, յանցեայ, ամբարշտեցայ. և ոչ լուայ խրատուականեալ և երկրպագեալ գովեալ զքո բանին, որ դու իսկ երևեցար անձնաւորեալ քո սիրով, զոր գրեցին իսկ մեծ է, և նշանակեցին տարրաւոր։ Քեզ արդարութիւն և փառս և մշտնջենաւոր գոհութիւն, և ինձ պատկառեցելոյս 'ի քեն, խնամակալ, քաւութիւն և ողորմութիւն և բժշկութիւն, ազնութիւն և պաշտպանութիւն արար և ազատ, բարերարեալ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հայցողի առ նոյն աղերսի մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ առ երկրածին դպապանակեցայ այսր մահացու աննապաստակիր, եթէ ընդունայն է աղաղակելն. առ մահկանացուն բանական, եթէ սուտ իցէ փրկութիւն առ յուսոյն վստահութիւն. առ մարդ որ եղծական, եթէ ընդ ուկարութեան բանին և նանիր է զըրութիւնն. առ իշխանս երկրաւոր դահճից, եթէ անցաւոր է ընդ իքեանս և խաբեանցն բարութիւն. առ եղբայր որ հարազատ, եթէ կարօտ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն. առ հայրն իմ երկրաւոր, եթէ պակասեալ են խնամականքն ընդ սուրբ ննջողութեան.

տա. մայրն խմ՚որ երկնեաց. եթէ կառեցան զթռութիւնքն ընդ նաւահանջել կենդանութեն. տա. թագաւորութիւնս ախարհի արդեօք, որք զմահացուցանէին միջա արուեստաւորեն քան զկենդագործէին. այլ տա. քեզ բարերար Աստուած օրհնեալ՝ի բարձունս, որ կենդանի ես և զկենդանութիւն տաս ամենայնի, որ և յետ փոխմանն զորեա անեղծականս նորոգել։

Բ. Որ եթէ փախնումք ՝ի քէն, դու զինի ընթանաս. եթէ տկարանամք, զօրացուցանես. եթէ վրիպիմք. շաւիղ դիւրութեան ուղղես. եթէ պատկառիմք, քաջալերես. եթէ ախտանամք յանձն և ՝ի մարմին, բժշկես. եթէ դառնանամք մեղք. մաքրես. եթէ սուեմք, քո ճշմարտութեամբդ արդարացուցանես. եթէ յանդունդս նեղքին սուզեալ գլորիցիմք. յերկինս ցուցանես. եթէ ՝ի կամաց մերոց ոչ դառնամք, դու դարձուցանես. եթէ մեղանչեմք, ողորմես. եթէ արդարանամք, Ժպտիս. եթէ տառապանամք.

ագաս. եթէ մերձենամք, տանես. եթէ տամք, ընդունիս. եթէ յամբառնամք, երկրպագանես. եթէ մեծարեմք, զոր աստուածպէս շնորհեալ ընծայես. եթէ լռեմք, պատմես. եթէ արհամարհեմք, խնդաս։

Դ. Որպէս հարիւրապետ երկրորդ աստղման օրհնաբան հրաշալուրական զլհատեալոյս զարդս ափոփէ, և մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ փրկութեան համբերս. որ յաղթականն է գլխոյ և տարակոյս բանաստեղծին. որ իւր զխաչին անբաւնի նշան բարեբախտ պանծալին պանծալուխտ, անխառնարհելի բարձրութեամբ լուսոյ և անպարատելի վերինոյն զօրութեամբ կանգնեալ է ափայլեան անվանական և անշարժական ամենայնիւ յաւիտենականն ընդդէմ անդարձ բարբոյ բանութեանն ըեղխարոյ, որ ունի յինքեան զանձս հոգևոր օգտից գիտալոց մտաց ընծայեալս զպարատումն մահու և զյուծումն մեղաց, և յոյս կենին յերկնա յաւիտենսն, և զնորոգումն խառնման անեղծութեան արդարոցն, կանոնս

բարեհրաւէրս և կենդանատուութս գը-
րեալս հոգւոյն Աստուծոյ. որպէս
ամենայն իսկ երգ առաջնոյն նմա-
քուր սորին է անտանելի կատակ կե-
նաց մարդկան նկարեալ:

Դ. Զի թէ ՚ի նախնեացն օտար
կերպարանն զայս առեալս և մատա-
հութեն ընդ գոգեալ ունելի՝ կործա-
նման մահու նախաժամանն մեծ աւ-
աղքիր և կեանս երկնաւորաց վեր-
նակենցաղս միշտ անմահականս, և
այն՝ ընծայական գիրն և յեղանակաւոր
օրինակն, և պաշտամանն զատապարտելի-
վհատութեան յանցաւորացն, և խա-
փանելի կապակն երկրայինն, և օտար
հաշտարարութիւն միջնորդացն, և
թերութիւն բանից մաղթողացն:
Որ զի թէ Աստուածէ փրկութիւն
խոստովանելի է անդուստ վկայեալ
յետ այնպիսեաց մեղաւորաց անդորրմը-
կականաց. որ արեամբն արդարոց
եղից զնուիրեալն մեծի թագաւորին
հրաշամանւն փառաց հայլենի, բառ
մարգարէականի անուամբ պատանու-
թեան. որ և զմեծն իսկ անտանողաց
բազմերախախս ձեռնականութեան

խնամողութեան պաշտպանութեան նախնականաց յարկին անուշութեան, մանկավարժ ինչեան և նախնի մե-րձնոյն մաշտոց ադրեաց, ՚ի յեր-կուս մատունս իւրեայ գանգնալ ան-քանզի մնչեաց. իբր խորհրդով ա-պրպտականութեամբ գլուսոյն փրկական կարեաց։ Նա որով զգոր յանկշտանան մնչեցնականն՝ գրչականն վերծանող-ութիւն ՚ի բարձրեալն յանդգնու-թիւն. բանզի ոչ պատկառեաց եր-բեք զանեղծային պատիւ և զանուն յիշատակաց խորանեն մերժել, հա-լածեալ զՆաւածոյ հօգին, Նեյթու-րայ զանուն զատանեաց. Բանզի թէ-նոյն տաճար ախտական խնկարկու-թեան հատոյցին առհասին՝ հոյակա-ւորն երկրի անդառնալն՝ զապարանքե-լին ազանց արարչին, որ անաշխ հրեշտակականք և տասնութին հրամանք յայթաղականք լուսա-բանկս յայտնութեանն ադգեալ երևելին, զոյն վայր երկնաննան ա-հաւոր արդանշեալ՝ Թեւանոյ ա-մեն քառադիմակի նախանձարկու-թեանց ուներանցն անկատար

պաշտամանեացդ գալցէք և գխոստմն-
ձէք զոհարան պատարագաւ կող-
մեալ։ Զերկեալ զանդունդ երկնաւոր
'ի յաղթութեանն կայից, զանմա-
հարուան' ունայն 'ի տապանաց
իւրոց, զանուանելին՝ անհանդիստ
և թափառականն ստամբեալ, Աբէլ զ-
գերունդ Անդրէն նկարեալ, և զս-
նունն ածէք վասարանգի արարեալ։
գերի տարեալ զամուրն գանձեցին,
ողջոյն զզդրաւմածին մնան նուագե-
ցուցեալ։ ապաւենաւ փոյթ. տալա-
րանք զդաւոն յուսոյ կարգեալ։ և
բնաւիք անձինք և ոչ զհետոյն տալա-
ւար մխրացոյն եղեալ։ Համեալ
գգանձ հզօրին, բարեաւիք հեծելից գսե-
գանն մեծափառնչ ալեանն ալրանկ-
ման երևեցուցեալ։ Նորին հետ
բազում ընթացեալ 'ի գայթակ-
ղութիւն, համբ կորստեան հասին
ստամբման, մերձաւորեան բանն
փարգասեա, և այն' զխոստմանս
կրօնիցն օրինաց. Հայր անձեալ զմեծն
Եզեկիա զեհովակիմն Դաւթի։

Ս․ Աշխարհն տապալեալ զանձինա
չարեաց. որ և զԱստուծոյ պատուին՝

որ զարդարութեան փառաւորընծայեալ ծնիս , հոյհոյեալ և թշնամանեալ , և զաղօթկերպոյն բարձրութիւն սու-սերաւ մահու խողխողեալ ։ Ընդանի գաւազանն , մերձաւոր վախճանին , հա-րազատ սատանկին , կցորդակից սպա-նող ։ Նա Աստուած ոչ գոյր դա-նող , զի ուրացեալ էր զնա . զՏէրա-համ ոչ էր յիշել , զի խորթացեալ էր 'ի նմանէ . Խոհականաւ ոչ էր ար-թել , զի նզովեալ էր 'ի նմանէ . Խա-բայէիւ ոչ էր պարծել , զի սպառ-գիր էր անուան կոչմանն մեծափառ-հուրդն շնորհի . զգացութեան երգ ոչ էր նուագել , զի կշտամբիչ էր նո-րին . 'ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ , զի ապծեալ էր զնա . 'ի տապանակն աստուածագիծ ոչ էր ապաւինել , զի ընդ դարշութեան ձուլածոյն էր փոխանակեալ . առ Մովսէս ոչ էր կարդալ , զի անպատկեր էր պատ-ուիրն որ առ նա . առ Ահարոն ոչ գոյր ապաշխել , զի մատնատարար էր առ նա . առ մերձաւոր մարգա-րէիցն գունդ ոչ էր դիմել , զի սպա-նող էր նոցա ։ Եւ նորա քաւու-

թիւն մեղաց, եւ արքայութիւն թա_
գաւորութեանն վերնոյն պարգեւեալ_
տուր. զի քեզ, բարերար, բազ-
մացուցեր կարգեցեր զամենայն
անձինս եւ անդուստ ʼի յաղթս առ_
մեց եւ ʼի գալս ժամանակաց, եւ ըղ-
ձանս յունայն մեզ անփակելի պա_
հեցես ʼի փառս քոյդ բարձրու_
թեան եւ ʼի փրկութիւն զաստուած_
ակերպս, անմահութեանց պարգեւաց
սուրբ Քրիստոս, զամենայն յաւի_
տեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԾԲ.

ՎԵՐՈՅԻՇԵԱԼ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՆ ԵՐԿԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՃԱՇԱԿՄԱՆՑ ԵՐԳԷ.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ:

Ա. ՕՐՀՆԵԱԼ արարողդ ʼի քումդ
էութեան, անհասանելի եւ անփո_
խադրելի խնկարկեալ բարի, պաշտօն
խնկելի եւ երջանկութիւն խոստո_

վանելի ամենայն երկրի, երկայն
յաւուրց ամենապարապատաս տէրու-
թիւն, գթած ողորմած, որ ոչ սպա-
ռես ըստ բազմութեան անձից մեղա-
նաց քեզ թեթեւ մի ական, որ հրաշա-
լորս զօրանայիս գեր քան զամե-
նայն ալքնա նախնեայն անսահման
առաւելութեամբ կրկին ընդ միոյ
համենգիր հեղուլ զողորմութեան
մերձաճառ վասակս ամենախնհկաւորս
ի չնորհաշարժութեանս Նորում։
Եւ զանդուստ գնուստ լուսարանի
պատուհանին անձկութեան նշու-
գլոյն աղատակնայց. շարժել զխառ-
թեանցն ըստ Սողոմոնի, եւ ինչ խոկ
նախն եւ ինձ ընդ նորին բացեր ընդգար-
ձակեցեր թշուառականութեամբ զատա-
գաւան անձկակարան եկեցն ողոր-
մութեան ձրի օրորդեայն առատա-
ծակնայց. զոր ընդ մէջ խաւս մա-
նաւորք աւետաւոր յիշատակաց եւ
ի հնումն զայլոյ առաւուրութեան ոչ-
նախաւ նկարագրեր, զդարձարպն
առ խս եւ ես զատնամ առ ձեզ. եւ
յորժամ դարձցիս եւ հառաչեսցես,
յայնժամ կեցցես։ Նա զի եւ զաղ-

ջամբքին սեւութիւն գունոյն փոխ-
արկել 'ի ձեւոյն պայծառութիւն,
և զարմոյն արևամբ ներկելոյն յե-
ղանակել 'ի պատուաստումն գեղման,
բառ Եսայեայ և Զաքարիայ, և 'ի
մէջ բարեկութեան գործեալ զայդ-
զարդարութիւն. քանզի անապատանալ
քաղաքացն Իսրայելի և գործեալ
բնակիլ, և Ճանապարհացն ամայի
լինել 'ի չգոյէ մարդկան և անցորդն
հեռանիլ, և լցանիլ 'ի ամենայն ուրախ
և գործեալ զօրանալ ձեռամբ, և
գնալ Աստուծոյ 'ի անդի խոր զայ-
րացմամբ և զաւանալ ողորմութեամբ,
բառ ներողութեան գիւղն, և 'ի մէջ
սասաւոյն պատանալեացն կրկին
պաշտպանութիւն, և 'ի սրտին խառ-
վութեան յուզումն խնամոց գթու-
թեան։

Բ. Այս մարգարէիցն ձայն խըն-
կելի, որ զարհուրեալ քո գալստեան
զազդատարարդ. հրաման կանխաւ ազ-
գէին, և զոր չէ բանիւ նիւթեղէն
լեզուի ընդ թիւ արկանել վասն ան-
բաւութեան, փորձունք են և նշա-
ւունք արինակք և նմանութիւնք,

հինք և ժամանակաւորք առ ան-
տեսցդ քո յաւիտենութիւն և խաղաղ
փրկագործութիւն։ Որ յամենայն
վայրի կացուցեր զխորանն վկայու-
թեան արեան քո ուխտի, որք մե-
ծապայծառ միշտ աղաղակեն քան
զդատաւորն մահուան Հաբելի զյաղ-
թանակ բարեաց քումդ հանդիսի,
կեանս կրկնես և անմահականս շնոր-
հաց, մկրտութեան, յարութեան,
նորոգութեան, առ քեզ ընտանու-
թեան, ընդ Հօրդ որդւոյ միու-
թեան, քաւութեան, ազատութե՛,
լուսաւորութե՛, մշտնջենաւոր մա-
քրութեան, խաղաղէս երանութե՛,
ընդ վերնայնոցն կցորդութեան, ան-
կապուտ փառաց, ՝ի շքեղութեան մեր
ձայնիւ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ
բանից աղաչանք։ Եւ զոր աշխարհն
է առեալ, կարգեալ աստանօր յիշատակ
եղելոյ մեծին երախտեաց, առաւ-
ած խակ լինել ընտրութեամբ շնոր-
հին, և ընդ հաստոցին միանալ ան-
բաւնի մարմնոյդ Ճաշակմամբ, և ընդ
լուսոյդ կենաց խառնութեամբ զոր
կատարումն երջանիկ խառնմանն,

բառն Պաւղոսի բանին, ոչ անձէր օրէնն։ Այլ դու, փրկութիւն, եկեր հայրենեացդ քո հարստութեամբ, արարեր և կատարեցեր զյուսոյն յերկարաձգութիւն, որ առ քեզ սպասեալ անհամառօտելի, քանզի ամենայնի։ Եւ քեզ փառք ընդ Հօր քում ՚ի դամեան բարերարութեանն Հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԾԳ.

Վերջին յաւելուած էրիցս Հեծեծանաց նորին հոգւոյն — նոյն աղերս ճողոպրանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Տէր ամէր զօրութեանց, բոլորից գոյից թագաւոր, օրհնաբանեալ զօրութիւն, Աստուած ամենեցուն, որ յաղթես ամենայնի լայնատարած ընդարձակութեան, ամենայն անբաւութեանց դու ես որ-

քահանայութիւն մինչ զի կարծեն քեզ հաստատուն է, և լոյծն քեզ պնդա- կազմ, և չէր քո իր անհնարաւորա- կան, յաղթող զօրութիւն ահեղ. հուրն ցող իսկ է զովական, և ան- ձրևն բոց կիզանողական։ Զքարն բաւես ցուցանել կերակրական ադա- մանդն, և զլուսաւորական գնդեր անխոս և անշունչ արձանն։ Զօդարանայինսն զազ- քեալ պատուական անձեռ, և զխոր- ծեցելոյն մարդոյ՝ խրատուրբք քըն- նեալ գտանի։ Զմատուցելոյն ՚ի մեզ՝ բերկրութեամբ բարեաց արձակես, և զամաչեցելոյն՝ զուարթ անու- թեամբ ածեալ գործուցանես։ Կան- գնես զմատնելոյն հալածից զերծման, և զատուանելոյն՝ ՚ի վտանգութիւն մեղաց հատուածես։ Զախտացելոյն բազմահնարս՝ երջանիկ կարգես, և զյառաջնահեալոյն գործնեալ անդրէն ՚ի յետս նահանջես։ Եւ յորժամ աղաւթիւ ու ՚ի մեզ բարիքն, զատու- ցել զարդարանալեան յայտնեալ մեղդա- ծես. քանզի մանն քո գինուս թո- զուղ զօրաց և ջնջել զանօրէնութիւն, և քաղել լինել անխրատութեանց և

զի նոքա մեզ ոչ վիճաբանեսցեն․ բայց Եսայեայ և Երեմիայ։

Բ. Նա՛յն առ չորս նորա փրկութեանս բարիքս գոհացողութեամբ հետեւեալ, ՚ի յաճախութիւն անբաւից լռեալ առ ամեն խոհիւն կարկեցայ․ քանզի կրկնեալ զուարթ անապատ բարիս, որ ՚ի քեն առ իմ յանձնաս (?) թշուառութիւն, քաջին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յորմորեալ գարշեալ ՚ի նիւթս բանիս զատա ողբերգութեան այսր մատենի, լցից թախծութեամբ և հեծեծանօք։ Նա՛յն առեալ խառնեցից ՚ի սաստկից համութիւն ընդ ցաւոյն գծեցին, ընդ վհատութեանն զխրախոյսն, ընդ յուսահատութեան զպիշատակս (?) անուան հատուցից, ընդ անիրաւութեան զախտանոց, ընդ խնամս զառնութեան զքաղցրութիւն կենդանարարից, ընդ պատժոց օրհնին զշնորհն, ընդ պարտս անձինն զազատութեան շնորհութիւնս, ընդ մերժելոյ մահուն զանմահութիւնս նորոգութիւն։

Գ. Հաւատամ՛ հզօրիդ բանի, առ-

ափ մկրտեալ. լոյս լուսաւորութեան սորին, ամէն Յիսուս, որ հնչումն է ա-քեզ մեծութեան ձայնի երկար գո-չելոյ։ Որ մարմնականց և պատկերա-կաց մեր եղեալ, և քահանայապե-տութեան անօրինակ զօրինակին խոր-հրդեալ պաշտօն, ընդ զենման մաքրա-կանացն՝ բարեբանեալ մարմնոց նուիրման անմահացեալ միշտ մա-տուցանես, և անմեռ ազատարար քաւու-թեան շնորհես, ոչ սակաւամտիցն միայն, այլ և որոց հասեալ է ախտ-կալութիւն առ եւս կենաց։ Զի որ-քան զօրէ մարմնոյ անդամոցս մեր կենդանութիւն, թէ և բժշկաց ա-մաց ունիցի յերկարաձգութիւն, յորժամ Աստուածդ բաշխեցան վասն արեան կամաւ և յաժողութ-զենումն ընկալեալ, մաքրու հանդէ-րես բարձեալ ՚ի քաւութիւն։ Զի ոչ եթէ մարդկութեանդ ազգեր պատարագական դոյ մաքրու յոր բառ որ-կատարելին, այլ կամք քոյդ հոգ-ւոյդ գործակցութեամբ՝ ՚ի հաճո-թիւն հօր և ՚ի մեր հաշտութիւն ցանել մատուցանես։ Իսկ եթէ ան-

ներգ Աստուած անձնին՝ խնամս վասն իմ առ իմ փրկութիւն, 'ի դէմս իմ, երբ թէ ընդ քոյդ էութեան եւ խելամ մարմնով պարունակութեան կցորդ միա_ ցեալ. եւ դու, բարերար, յաղագս իմ 'ի յիմս կերպի փոխանակեալ ընդ խնամ պարտեաց, եւ մահ ըն_ կալեալ անպարտ զմահապարտիս ժխտեաց պատուհաս, եւ 'ի յիմ ա_ նուն յանցաւորացն որպէս թէ կամաւ ընդ յեղ եւ կրեցեալ, բաղումս մեռեալ եւ մեռ կենդանի. ոչ ա_ րացուցին ձեռք, այլ դատաւորացն հաստատել տատուածայես նուի_ րեալ եւ 'ի մասունս անձանս բաշ_ խեալ։

Դ. Նաեւ ամն ողորմութ՝ չուա_ ալեացն պաշտամունք. մեծ իմն եւ անլեզուելի առ ամեն գառներ անյար_ մարագիր անձին յաւսադիր։ Հա_ ստատեալ զխնամս եւ զերջանկութիւն, զան թէ մարդասիրութեանց իմ թող թէ ողջութեանց իմս թշուա_ ռութեան յանցաւոր մարմնոյ փոխ_ նանդրութենէ։ խակ գանձարանութիւն արհեստագիտս այսու զխաղցի. դաւա_

նէր խնկոյն, որ գի և մաքրոյն ան-
ձինք առանց նուիրման այսր քրիս-
տոնկի չև են խնկաւէտ կատարելապէս
'ի սպաս, եթէ ոչ ընդ այս հրաշա-
կերտութիւնն մեծութեան հոգւով
խառնեսցին: Նոյա թէ մեղաւորքս
մտօքն կրկին մատուցայր բաժինն ան-
լով յուսայր. իբր այն թէ և ինքն
եղեր Ճշմարտիւ, գրաւեալ զխն
գաժանութիւն ընդ քում համեստու-
թեան, պատարագեալ քաղցրանութ
զանգուածոյ նշխարաց կենաց լա-
սոյ: Նոյն անմեռնջենի 'ի վերնա-
տանն նախանուէր բարեշնորհու-
թեան՝ անհնարաւոր ախտիցն ճա-
բակ՝ զմարմին և զոգիսն իւր բաշխեաց
'ի քաւութիւն, 'ի վեր կարծեցու-
ցանէր քան զնահատակի վկայեց-
ելոյ արեանն կատարմանն. յուսոյ
ողբնակ յարդարութեանն զգել-
զեա 'ի փառս, այժմ փրկանօք հաւա-
տոյն երևեցուցանէր, քան թէ քա-
ւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որ-
չափ սատուածականին առ մարդ
կրութիւն, և ախրական առատա-
ծախան մարմնոյն կամաւորա-

կան նուիրումն առ անստանական ըն_
դանդին մատուցումն, և անմահն առ մահկանացուս, լոյսն ահաւոր առ տառապեալսն, յաւիտենականն քան զանցաւորս, բարձրեալն քան զերկրաւորս, անառակեղծն քան զե_ղծեալս, բարին խոկութեամբ քան զթիւրեալարութեամբ, մանաւանդ զի իւր է կամքն և իւր կենդանագոր_ծելն, որչնութեամբն առաւել քան զանձինս պատառման:

Ե. Արդ առ որ խոյելըս ՛ի սիրտ և յոգի, աղաչեմ զԹան, զառ ՛ի յերկնաւոր ընծայեալ գթեղդ կե_նաց. մասնիւ քաղցրութեամբ առ ախտացեալս մերս, քանզի ՛ի պար_տեաց՝ անմնականաւոր բառականու_թիւն: Իսկ առ ՛ի յինէն այս է ձըղ_մարիմ և անխարտելի կերպարան բա_նի, որ զի Հատուցից անմնից ՛ի աւարս ընծաներ, և ըստ տարածքոյ ռեքմանն և հնձեալն է իրատացի, ըստ Ձեռնարկ բանին Պաւղոսի, և աշխարհայն ՛ի տառապ արծաւ ոչ է զորութիւն: Այլ գու, բարերար Հատուցող յոքնից, յոր_դեա յաւէտ խնդրեա Հանձն և

զգաստանալն զիրեզ՝ բաւական առ կեն-
դանութիւն. և ոչ ևս ընդ սահմա-
նաւ փախելով օրինի, այլ յաղթեա՛
մանաւանդ թէ խուզեա զկայս կանոնս,
և զամենայն մնաս օրինաց աւետեաց
համարեն յանցաւորաց տարաբերո-
ւեց։ Նա քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ
սրբով փառք և իշխանութիւն յաւի-
տեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԴ.

Վերջին յաւելուած նորին հեղինակին
նորին հոգւոյն առ նոյն ազգէն ժողովրդեան
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ե՜ւ սուրբ յամենայնի առ ա-
մենայն անեղականութիւն քո է սուր-
բութիւն, անկզբնականութեամբ ասչափ ան-
սահմանելոյ և սրբոյ խնամոց Յի-
սուսի. քո է բարերարութիւն,
կեանք և անմահութիւն։ Դարձ առ
խոյ զիթութեանց, և հանդերձեալներո

դառնալ առ քեզ ինձ կրկին բեր_կրութեամբ. զի առանց քոյ կամաց ոչ ումեք լինել նորոգ փոփոխման. և եթէ ոչ կամք քո գթասցին, ոչ զօրեմ փրկել մահու պարտականս. և եթէ ոչ կառավարդ յարդարես_ցես պատրաստել ինձ չետս Ճանա_պարհին՝ որ առ քեզ բերէ, մինչ է ինձ խորոց յաջմէ և յահեկէ ։

Ը. Եթէ ոչ պարծիմ ամենայն իրօք նախատեալս, ոչ պանծամ գրո_վեալս, ոչ խրոխտանամ լքեալս, ոչ մեծարանեմ պարապանձեալս, ոչ բա_րաստանեմ ձաղեալս, ոչ երջանկա_նամ եղկելիս, ոչ արդարանամ ամ_բարիշտս։ Զի ոչ երբէք հարթ ըն_թանայ երիվար առանց սանձակալի, և ոչ նաւ հանգստանայ հանդէպ ա_ռանց ուղղչի, և ոչ արօր կէս ինչ գործէ առանց մաճակալի, և ոչ եր_կուորեակք ըթոյն 'ի Ճահ Ճեմեայինն առանց եղանի, ոչ ամպ վերուստ առանց հողմոյ, ոչ աստեղք ցոլին և կամ գումարին առանց ժամանա_կին, ոչ արեգակն փոփոխարերեալ շուրջմանեկի առանց արարչական

ոգւոյ, և ոչ ես նոքօք հանդերձ ա-
ռանց բարեգործից հրամանաց անի-
արկութեան։ Զի դու միայն ես
տուիչ կենաց բանականաց և խնա-
միչ կարգաց հոլովման արարածոց,
և 'ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ
աստղմասողին. և դու ձայնես բարբառ
խնդալից աւետեաց հնչման յականջս
ընկալութեան ամենայն հասակի, Ե-
կայք 'ի հանդիստ իմ բնաւին աշխա-
տեալք, և ես մխիթարեցից զձեզ 'ի
պարտեաց։ Իսկ զի՞նչ օգուտ 'ի լուաց-
մանէն, եթէ կրկնակի զաղտեսցայց.
և կամ ո՞ր օգուտ 'ի ծոմապահմանէն,
եթէ դեհենին մատնեցայց։ Ու կամ
զի՞արդ յԱբրահամ պարծեցայց խոր-
թացեալս 'ի գործոց նորին որդիս
գարշութեան հօր ամովրհացելոյ, և
մօր քետացելոյ կամ քանանացելոյ,
ըստ մարգարէին որ առ իս յանկա-
ւոր ձայնի. Ժառանգս մերժեցի ե-
թովպացի և ոչ որդեկին Սառայի,
ըստ տեսանողին առ իս առածի, եղ-
բայրս Շամիրի և կամ Գոմորայ, համ-
բակս անլուաց և անապէկելի՝ խակա-
կուն սերունս խակութեան Սոդոմ

և Ողողիբայ, ըստ Եզեկիէլի կրկնա_
նախատան կշտամբութեան ։

Դ. Եւ քանզի 'ի Ծննդոց բազմա_
պատիկս ալէտանէ հօրմոյ տատկա_
ոչէս զդուեալ ուժգին ըլեալք 'ի
տապառ առագնամարմնի 'ի Ծովին, փա_
խեալ ընկեցեալ 'ի վտակէն վայրենա_
կան ողողիչ. առ որս զմատուն ձե_
ռասա ոյոր անդր տարաբերեալ իբր
'ի հասանող բանութեանց գալոսա_
նաղայր գետոց, արտածեալ յա_
կանմոյ ընթացս ողորմագին գետա_
մանն, ջրակեալ ողեսալու ազատուր_
թութեանը, զամանաշատ սեփական
մանմարմասս խառնախառն մաշա_
րեր երկամբք վանեալ. ըստ որոց
յուղխեցն հեղեղիցին հեղձուցեալ ։
Այսու առակաւ և նա եղկելին՝ խօ_
սին և ոչ խմանամ, գոչէն և ոչ ինչ
լսեմ, բարբառեն և ոչ զարթնանամ,
հնչեն և ոչ փոխադրիմ, փողեն և ոչ
դուամբրիմ, վերաւորիմ և ոչ եւ ըղ_
ձամ, կրույն զարշութեան նմանեալ
թախուր յաղթանեալ բարբառոյ խմա_
սից ։ Արդարև չար առաւել յա_
ւէտ խակացէս քան զվենակդ. Ո՛չ_

մարտութիւնս, առնէլի և մեղադրե-
լի և ատենին Քրիստոսի արժանա-
ւորս մատնէլի։

Գ. Նաև քանզի անդաստանայի ա-
ռ.ոյն յիշատակ առաւելագոյս պարտեայ
գոյս կատակ թողի որոց ընթեռնուն,
խնդրեմ բանիւս առ Աստուած հայ-
ցել հանդարտաբերութեամբ, որ
կայցէ առհաւան յանձնառականն խա-
ռովութեամբ մշտնջենաւոր ձայն-
արկեա առաջի քո, ամենակալ. զոր
գիրդ ընդ մարմնոյս և բանդ ընդ
հոգւոյս գանտահանելոյ մեջս թա-
խանձեցէ. ետր յանեղծական մաղ-
թողէ ընկալեալ աղերս 'ի մեյս
ձայնէ, բարեգութ, մարդասէր,
ողորմեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԺԷ.

Վերջին յաւելուած իւրին հեծեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ.

Ա. Եւ վասն զի աղաչեալ աղաւ-
Թեաց 'ի Թիւս անբաւից ծննդոց
մարդկան եղէ 'ի կշիռս խնամակալեացս
մտաց, ոչ գոյ համեմատ զոր ինձ
պարտաւոր. և առ այս զգացութեան
[illegible] զբանն 'ի յերգ ինձ առի
դառն կշտամբութեան [illegible]
ւոր գործակալս. ահ յարուցէ ընդ իս
'ի չարիս հաւատարիմ յանդիմանու-
Թիւն. Եւ քանզի այս բան անձին
մահուին կնքեցաւ և ջամբերեցաւ առ
այլոց մահու, և ես մկրտեալ կրկին
հաստատեալ. առ այսր խրատուն
գրեմ ինձ միայնոյ զեղծանել 'ի
[illegible], քան խնամս բանիւս բազմաց
[illegible] Թերեւս աւելին առ այսու

արդեւք և ինձ շնորհեսցես, շնորհօքն զաղաչանս իմոյն ։

Բ. Եւ արդ զի՞նչ քեզ աղերս հաճոյական 'ի յայսմ և 'ի սոյն, և ծուխ անուշից ընդունելի խնկոց մատուցից. գովեալ Թագաւոր երկնաւոր Քրիստոս, եթէ ոչ զսա 'ի յինէն անիծեալսն օրհնել, մաղթել, զեղծալեալսն արձակել, ազատել զգատապարտեալսն, բարերարել զվըրաւորեալսն, ազատել զթշնամանեալսն, ամոքել զարտասուեալսն, դարմանել զխոցոտեալսն, խնամել զարտացեալսն, պատսպարել զնեղեալսն, զվիրաւորեալսն 'ի մարմինս՝ յոգի բժշկել։ Եթէ օրհնութեան բանիւս որ մատուցայ, լուիցես. իսկ եթէ անփութիւք, մի հայեսցի ընդունել, զի թամծ ։ Եւ տառապելոյս աննաթշուառ 'ի վերջին աղաչաւորութեան մաղթանաց այսր մատենին 'ի բաժանորդակ մասոյ շնորհեսցի խոցդ՝ փոխեալ առ. 'ի քէն զանխծիցն գծըգակ ըղձիցն չարաչարք ձայն. և զգենեցից նենգողացն խոցդ՝ ընդ բարիս 'ի բոլոր արտաքէ հաշտութեան արդա-

հասնելի, վասն որոյ և ծունր պա-
ղատանաց կրկնելի. որչափ դու ինձ
աւձա յայդ եղեալ առաւել ողորմու-
ցիս լաւ քոյդ մեծութեան, զմեղաց
խնամակալ, կեանքդ՝ մահացուիս,
հզօրդ՝ տկարիս, ամենակալդ՝ վա-
րանելոյս, խնամածութեամբդ ազբեր՝
յիմարիս և թմբրեցելոյս: Քանզի
յաւէտ սխալեալ անկայ խորս գայթա-
գակ մեղացն ոչ ընդելականն ՚ի հաղորդ
մահու անդրդուելի, յիմարաց զկե-
րաւանն, չխնայի զորդւոյն, ձախ-
ակ զրկողեալ որոյն ծածուկ մեկե-
նոյս, չկարծեցի զխորութեան կերպա-
րանաց կեղծաւոր վարմին, չնկա-
տեցի զգայթագութին շուրջանա-
կի, չշոշափեցի զորասանդին զցանց-
ակ կարթին, ժամանեցին ինձ չա-
րիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել, բա-
տաղմատղին:

Գ. Քանզի և որպէս խմորակի
ռամենն արտաքնոյ բարւոք թուե-
ցաւ, չար սակէ զմոջ առ չխմորա-
կոյն պատճառաւ, և ես մեկնեմ խմորս
բանից, քանզի իբր զանդզալ պատճառս
անմտանտ մեռանելոյ և ոչ զարշու-

րիմք, կորնչիմք և ոչ հիմնամք, թա-
գեցեալ լինիմք և ոչ խոնարհիմք,
տարագրիմք և ոչ տագնապիմք, եղ-
ծանիմք և ոչ զղջանամք, մաշիմք և
ոչ մնասեմք, պակասիմք և ոչ պատ-
րաստիմք, գնամք և ոչ զգուշանամք,
գերիմք և ոչ ես զգամք։ Իսկ հան-
դիստ առեալ երջանկին Յոբայ զխոր-
ծանն մարգոյ, և ես խոստովանիմ
զայս ընդ սորայն, եթէ ոչ ունէի
զբեան աշխատութեան մահացու
գործոց առանձնեալ։ Մանաւանդ
զի որոգայթն գաղանի և հնարագիտ
աներևակի, տարր ժամանակիս յան-
էից, անցեալն անյայտ և ապա-
նին կործողական, ես անհամբեր և
բնութիւն թերահաւատ, տաք ան-
հաստատք և միտք ցնդեալք. կիրք
հարկաւորք և բարք անժուժկալք.
մարմին մեղսամակարդ և յոժարու-
թիւն երկրասէր, գիմամարութիւն
անեկակից և խառնութիւն ներհա-
կական, բնակութիւն կամեղէն և
անձրևք ուժգնակիք. կարիք անթէ-
ւելիք և պատահարք անմնագրաւք.
միտք չարախնամք և անձնամ

բարեխառնացք, կեանք առօրեայք և զեխացք սակաւաւորք, խորամանկք յիմարութեան և խաղալիք աղայա_կանք, աշխատութիւնք ընդունայնք և փոյթեռանդք երազականք, համ_բաւք ունայնից և պաճուճանք հողմոց, նմանութիւնք ստուերաց և կերպա_րանք ծիծաղելիք։ Քանզի իբրև եկն եհաս պատուհասն, ըստ պաւղո_սեան բանին, անդադարատար գալեալ զիս ինքեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանելով յարդարութեանցն, և ես մահացայ կենացն և կենդանա_ցայ կորստեանն։

Դ. Գաղացան ատաքք, չարին գա_մարքք, զառացուածս որախս խմա_ռից, ըստ գրոյն կանխարանութեան. որով եկն եհաս խակոյն առատանոր խաստութեան խնձմուագանալ, ըստ առակողին, և առաւելով ոչ բար_ւոյ ցանկութիւն։ Ոչ յառեցի զակն ոգւոյս 'ի գլուխն իմ կենաց Քրիս_տոս, որով ընդ ուղիղն հեռանե_ցայց։ Քանզի կամելով ուժգին ըն_թանալ՝ ընկլայ առատապաշտս, յան_չափին ձգտիլ՝ խմոյն ոչ հասի, 'ի մե_

ծառայոյն ամբառնալ՝ աստուած գը-
լորեցայ , յերկնային ուղւոյն ան-
դընդոց մատնեցայ , 'ի զգուշանայն
առաւել յաւէտ մխանեցայ , յան-
պատան պահել՝ մանր խորտակե-
ցայ , կարծելով ընդ աճեակն մերձ՝
յաջն գծեցի , 'ի զերկրորդն խու-
զել՝ զնախնին կորուսի , 'ի խնդիր
սակաւուն՝ 'ի կարեւորացն զրկեցայ ,
'ի յուխտին պահել՝ դաշինն դրժե-
ցի , առ աղքատութեանն կարիք՝ կո-
րուսիչ գտի , 'ի փոքունցն փախու-
ցեալ՝ մեծամեծացն մատնեցայ , զոր
ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝ չարաչար
դատապարտեալ անձին կարգեցի : Յորոյ
փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն
զօրեսցես , կենաց մատուցեալ զըն-
ծայեալս մահու զհոգիս . զի դու
միայն , տէր Յիսուս , Ձմանոյես բա-
րերար , անհամեմատ փառօք ընդ Հօր
և Հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ յաւի-
տեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԾԶ.

Վերջին յաւելուած կրկին հեծութեան սրտին հոգւոյն — նոյն ողբերգութեանց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԽՕՍՔ դառնութեան մահու գիտուածագործողութեան ծառայութեանութեան պատուովք, ընտանիք ճշմարիտք. հարազատք հակառակք, և որդիք գաւառածննդոցք տառապագրեցելովք մասամբք նշանակեցից՝ գրեալ յանուանէ, որ են այսորիկ։

Բ. Աբրահամ նախահայրահաւրդ, բերանն չարախօս, ակնն յայլատառեալս, ականջս վրիպալուր, ձեռնս մահաձիգ, երկիւղածութեան անփորձ, ոտնս մոլորաշաւիղ, ընթացքս աներկեալ, հետք խաւարնակ, շունչք ծխախառն, գնացք խուսափողին, գոյութիւն չերդի վճռական, խորհուրդ ծորեալ, կամք անկայուն,

չար անփոփոխ, բարեձևանութեան տատանեալ, անձն տարագիր, աւանդ վտանգեալ։ Գաղտն վիրաւոր, թըռ-չուն ՚նենգաւոր, փախստական քա-րավէժ, ըմբռնեցեալ մոլորաշրջապատ, աւազակ ծովակուլ։ Զինուոր նեն-գաւոր, մարտիկ անպատրաստ, ըն-կերակցէն անժուժկալ, մշակ հեղ-գացեալ։ Աղօթական անխորհուրդ, -բեմական առաջնորդակոչ, քահանայ անկենդանի, օրինական անմաքուր։ Դպիր կշտամբեալ, խմաստակ խե-լագար, ձայնատառն անձայնելի։ Կերպ անպատակառ, գէմք անամօթ, երեսք բորբոքեալ, գոյն անհամբոյր, աչք ամբարտի, գեղ ծամակեալ։ Խորհուրդ խանգարեալ, ճաշակ գործեցեալ, այգի գաղտնաւոր, որթ որդնահար, պարտէզ փշալից, հասկ ուռաճ-հալ, մեղք ՚ի մեղաց ճարակեալ, ան-պատասխանատու անկեալ։ Ամբարտաւան յա-ռաջատ, անհամոզելի նըղով, անհաշ-տական բաժանեալ, ունայնաբան շաղակրատ, պաճուճամիտ գուռո-անասնօրէն ապիրատ, գժտաքոյթ աղաւ, անհերքան յանդուգն։ Մ-

լեզնութիւն անաստուած , ձեռ-
նամզութիւն սպանող , աստուածակա-
ցան երկրպագորդ , երջանկութիւն
եղկելի , մեծութիւն վատթարեալ ,
վայելչութիւն անշքեալ , կարողու-
թիւն ակարացեալ , բարձրութիւն
խոնարհեալ , փառաւորութիւն
ընդոտնեալ , պատուախնամողանցու-
թիւն յարտաքոյ , որոյ լնդիր ինքնո-
կամ: Մատակարար կամակոր, խոր-
հրդակից նենգաւոր, բարեկամ հա-
տուածեալ, հաղորդակից գողովքա,
մերձաւոր կծծի , բաշխող ժլատ ,
վերատեսուչ կարկամ, ողի անոխա-
տակիր , խղճք անահր , բարք սատ-
ցոք , աղիք անգթականք , գնացք
անխոհեմ, աներեւոյթք վնասակարք ,
ծածուկք անխծեալք , գիտութիւնք
թշնամանեալք : Վաճառականն վաս-
նից , չաւարար չուսալեալ , պաշ-
տօնեայ արբեցող , գանձուց տամ-
կան երկմիտ, պատրաստական բանսա-
րկու , գանձապան քինեալ , աղքատ
հպարտ , մեծատուն ժխտող : Դի-
տանապետ անօրէն, պահապան մատ-
նիչ, ընտանիք չարախօս, սուրհան

դակ անճամանն , Թղթարեր պար-
տաւոր , առաքեալ խաղաղարար , մի-
ջնորդ անխռով : Արքայ արարած ,
Թագաւոր Թարմատար , կոյսր ոգե-
կործան , խլեան ափրադաւ , զօրա-
վարզելոց գաւառաւոր ակնաւաւոս , տա-
մեկ խնկնագործ : Նախաստղի ծաղր ,
ափրեղյ ասխար , բանագրի դարով ,
յանդխմանչի դատախաղութ : Բան-
զի և 'ի մեհագանից կոչմանց եր-
ուրեք արգելք զի էի , խակ 'ի վատ-
Թարակմանայց մասանց եկն երբեմն
եհաս զի եղէ : Արդ այսքան մտա-
տակարութիւնք խարդախութեանց
յաձնախագանից . յորոց յամանց խա-
բեցայ իբրև գլխոր , և յամանց ափ-
բեցայ իբրև զանկար , կամաւ մատ-
նեալ զիս խնդին մահու :

Գ. Արդ զոյս 'ի վերադրելոցդ
մասանց քեզ աւելեաց և խմ կորաւ-
չաց 'ի սպառ պաշտաման քեզ ըն-
ծայեցից . զորախոխի ապականու-
Թեանն պարապաբեալս անմնաւոր-
բրդ քո մեծութեան հանդէպ կա-
ցուցից , և կամ ուրանելոք երկայն-
մաութեանքն համբերելոցես այս-

քանեաց պարտուց, մինչ ես ներես, մոռացես լուեալս, զխաւր խոկ անտեսա-ցես, երբ ոչ մատնեսցես հարուա-ծոց գանից զարժանիս տառապեման մահու։ Արդ այսուհետեւ անընչալ մթու-թեանց հոգւոց խաւարի՝ ողորմու-թեամբ լուսոյ քո պատահեսցես բժշկել, քաւել եւ կենդանագործել, զե-րեղութիւն անմթարելի. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԷ.

Վերստին յաւելուած երկին հեծութեան սրտին հոլովի առ նոյն աղերս ճաղնանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ՔՐԻՍՏՈՍ Աստուած անուն ահաւոր, մեծութեան անեղ, անքննին բարձրութեան պատկեր, անտահման զօրութիւն, կերպարան փրկութեան լուսոյ, պաշտպան կենաց, դուռն արքայութեան վերնում

հանգստեանն, ճանապարհ հան-
գարտութեան, ապաքինութիւն նո-
րոգ և անտխրական երանութեան,
ամենակալ ինքնիշխանութիւն բոլոր
էականութեան, օրհնութեան կա-
յումն, աւետաւոր ձայն, բերկրու-
թեան բարբառ, անմահութեան
գեղ, որդի անճառ Աստուծոյ միոյ,
որ ինձ անշնորհին է, քեզ դիւրին
է. որ ինձ անհնար է, քեզ առհմա-
նեալ է. որ ինձ անհասին է, քեզ
հզաւոր է. որ եղկելւոյս ինձ ծած-
կեցեալն է, քումդ երանութեան
մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է,
քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկըշ-
ռելին է, քումդ անճառութեան
չափեալ է. որ ինձ յուսահատու-
թեանն է, քեզ սփոփանաց է. որ
ինձ անբժշկականն է, քեզ անխափա-
գելի է. որ ինձ հեծութեանն է,
քեզ խնդութեան է. որ ինձ ծա-
նունք են, քեզ թեթևագոյնք են.
որ ինձ եղծեալն է, քումդ զօրեղու-
թեան դրեցեալ է. որ ինձ կորու-
սեալն է, քեզ ըմբռնեալ է. որ ինձ
անճառն է, քեզ համարեալ է. որ

ինձ մայրն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ անթիւն է, որչնեալց քամ ձեռին բովանդակեալ է. որ ինձ սառկային է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախչելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քաղցրականութեան զօրութեան ընդ ողջոյն համարեալ է։

Բ. Նոյն դու, ողորմած Աստուած բոլորից տէր Յիսուս Քրիստոս. և այժմ զօրէս առ. ելից հնար՝ եթէ գթասցիս. վասն անուան փառաց մեծութեան Հօրքոյ օրհնելոյ, վասն կամաց գթութեան Աստուծոյ քոյ ողորմոյ, տես 'ի տառապանաց կրկին անգիտանական յաղանութիւն, և 'ի խորոց սրտի ինդրանմատոյց գառախաղութիւն. նոյնա 'ի ընութեանս ամենապատաղ խակութիւն, և սպագնեա բաշխութիւն միրոյ և հնարաւորութիւն կորուսեանս, զերծուձև բազմամանեայ մահուս և շաւիղ կենաց ապականելոյս, նորոգութիւն եղծմանս և մաքր յուսոյ անկարօշանելոյս. Եթէ ես զան-

նմանն ինձ կամս ցուցի, որչափ առաւել դու զինուորականդ քո զինուանն բարեբարութիւնդ. եթէ 'ի փոյթ պատուղ ընծայեցաւ քաղցրութեամբ, որչափ առաւել 'ի ծառայկենաց ճաշակ անմահութեան. եթէ եւ խմոց առաջեաց ողորմութիւն մաղթեցի, դու քոյոյս զխնդիրդ ոչկրկին մատուցես, հզօր, յաննուազ առատութենէ:

Գ. Արդ ահա 'ի քոյդ մեծութիւն, բարձրեալ, նայեցեալ 'ի յիմս փոքրկութիւն. ընկալ զանկաւ խոստովանութիւնս անհամար մեղաց, որ զինուած համայն աւանդես. եւ որպէս զի խմին գթել ոչ գրեցեր, եւ զառաջոյս փոքու աստանել մի համարեսցիս. եւ իբրեւ զԳութին ընդմեղայն առել խակոյն անդուցեր զպատիժ պարտուցն, եւ առ իմ ձայնիս հեծութիւն զնոյն գործեսցես, երկայնմտութիւն. որ առս ամենեցուն առատատպէս անձաշատութեամբ որպէս յաղթող բարի բաղձմանս, եւ ոչ նախատես զյեանեալ սարուկս որպէս ողորմած եւ ամենատեսքդ.

առաջիկ վերստին, և մի կորուսաներ զյուծեալս արեամբ քո, գթած ։ Զի քո է փրկութիւն, և 'ի քեն է քաւութիւն, և քեզ վայել է փառք յամենայնի յաւիտեանս. ամէն ։

ԲԱՆ ԾԸ.

Վերստին յաւելուած իւրին հեծութեան նորին հայցուածի — նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա. ՕՐՀՆԵԱԼ տէր Յիսուս ընդ Հօր, 'ի կամս հաճութեան Հոգւոյդ քո սրբոյ. և օրհնեալք ամենայն առ 'ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն Որդի օրհնելոյ. չէք իմ թագաւոր իշխեցող շնչոյս բայց 'ի քեն, Քրիստոս ։ Այս է օրհնութիւն Յակոբայ, առ Եսաւի, յորժամ բարձից զմեղս նորա ։

Բ. Արդ ողորմեաց ինձ, տէր բարեգութ, ըստ նախնեաց քո առատու-

թեան, և օրհնեա զանօթս քո բա-
նականս, ընդ ձայնին Դաւթի և ընդ
Մովսեսի. զի բանիւք քո փրկու-
թեան ժամանեալ հասից քաւութե՟
օրհնեալ առ 'ի քէն: Աստուածա-
պէս ինձ հրաշագործես, ողորմած
արքայ երկնաւոր, որպէս անկելոցն
'ի բազմաժամանակեայ մահճացն
խշտիս, ժողովելոցն 'ի սրահին
Բեթհեզդայ: Յորոց մի էր և կրկին
թերահաւատն երից տասանց և ութի
միոյ ամօք ախտացեալ յօդիցն լուծ-
մամբ, որում ոչ անխայեցեր զբժշ-
կութեանն ձեռնտուութիւն, երբ
գիտելով զանբոյժ չարութիւնն՝ որ
նիւթեացն քեզ յաւուր մատնու-
թեան զատան գիշերին ախրամարտու-
թեան երախտաւորիդ, մեծիդ և
բարերարիդ: Որ թէպէտ և կան-
խաւ իմն զգուշացուցեր, թէ մի մե-
ղանչեր, զի մի կրկնեսցին կրկին
քեզ չարիք. ոչինչ վերջացաւ լինել
ձեռներեց սկզբնաւոր անհամբու-
րեղի դատաւորին զքեզ 'ի խաչին:
Եւ դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ
մահու ծնդեցեալ չարաչար առն

ողորմելոյ, անձնառ բարութիւն, սիրոյն մարդասիրութիւն, սարսափելի ներողութիւն, առաքելի երկայնմտութիւն, անբաւելի քաղցրութիւն, փառաւորելի հեզութիւն։ Որ միշտ յաղթիս 'ի գթութենէ և ոչ թշնամանիս, ողորմիս յողորմութէ և ոչ պարտաւիս, բռնադատիս 'ի մարդասիրութէ և ոչ անգանիս, հարկիս 'ի բարութենէ, և ոչ հայհոյիս, առնուլիս 'ի սիրոյ և ոչ բամբասիս։ Պաղատանաւ գործին իմ առ քեզ և ոչ ձանձրանաս, որպէս զկնի ապերասանիս և ոչ լքանիս, ձայնես չլսողիս և ոչ սրտմտիս, փութաս մեղկելոյս և ոչ խափանիս։ Առ չարս ես բարի, առ ամենապարտս ես ներող, առ մեղաւորս ես քաւիչ, առ խաւարեալս ես լոյս, առ մահացեալս ես կեանք։

Գ. Այս են գիրք ամենայն հոգեշունչ օգտակարութեան, որ յաճախս ծննդին երկնաւոր պատուոյ անձնառս և զարմանալիս։ Նա և ինձ թշուառացելուս, որհնեալ ամենապարգևէ, արդ առ զմահիճս

խշտացդ մեղաց 'ի վայր կործան-
մանեց, և հետևեալ ժամանակս յան-
գորր հանգիստ անաշխատ կենաց:
Խզեսցես ամենակարող աստուածու-
թեանց հրամանի զերկիզանդեալ
մահացդեսս ապերախտութիւն զը-
ժողովրդեան կապտանօքս, և լոյծ ինձ
զհանգոյցս իւնդդողականս ողբա-
հանջ տառակութեանս, առաջելով
զարժանաւորս մահու յաղթանու-
թիւնն վերին անանց բերկրու-
թեանն, կենարարն և աստուածային
քո բանիւդ: Մի տակաւ տակաւ ազ-
դեսցես, և մի որ 'ի յոր յերկարա-
ձգեսցես, զի մի սատար ծանրութի
բեռանցս մեղաց տիրեսցէ թիկանցս
ազգերաց, և կործանեալ զիս կորա-
ցուսցէ հոյլ 'ի դժոխս, և ամ-
փնակի գռուզ բռնութեամբ անդա-
րաց հոգեւորական զինուն արա-
բեալ մահու ծառայեցուսցէ: Այլ
ողնեա ինձ, բարի, վշտակից հեծու-
թեան կորուսցս մահու երկանց,
առեալ յինէն զխայթս ատամնակմանն,
որպէս երբեմն յուսայ պահանջիւն.
որով կառուսցես զնայեկականն

յաղթանակի արի զգուշութեանն, անդադրելս հաստատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բնակել անսայթաքելի: Եւ քեզ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԾԹ.

Վերջին յաւելուած երկին հեթանոսեան նորին հաւատքի առ նոյն ողջոյն մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ՀԱՒԱՏԱՄ և վկայեմ մտաց զխոստովանութեանս' ի քեզ աղաչեցեալ աղօթս խնամակալութեան աշխարհի, զի բղխեալք են քեզ, բարեբար, աղաչանք մեղաւորաց քան զխնդրուածս արդարոց: Զի մինն պարապանութիւն անձինն յայտնեալ' ընդունիս զապաւէն, առ որ ծանուցեալ զքնութեանս չափ, և մեծ կշռամբ ևս ամէն հանդիպեալ խնդրողաց մար_

տակից նմին խակ ինքեան և գտան գործիչ և ծածկամեա գատախօսք. Իսկ միւսն յարգի ինքեան բարեացն իւրոց նայելով, յանձին հարկաւ ձեռն վստահութեան, մտաւոր զգաչման բնութն, և պարզելով քան ողորմութեան գիտեալ ակն ունի: Վասն որոյ առ մինն անթիւ են տանջծուածք ձեռաց, որ զողորմութեանց քո փոխել բարբառոյ ազդէ. իսկ առ միւսն լսեալ են քոյդ, անձինն աշխատ և անմխիթար, ամաչեմ ատել՝ թէ և երկրաւորս գործոց պատմութիւն դքոյդ յառաջեալ: Արդ արի տէր, և մի զորասցի քան զքոյդ աջ հողեղինի. մի կշռեսցին ողորմութիւնք քո ընդ ջանից մարդկան:

Բ. Իւ արդ առաջքն անդամք անկարօտք են բժշկութեան, և առողջականքն աչաց չունին պէտս առաջնորդի, և փարթամքն ընչիւք ոչ գեղգեղին առ դուրս լինոյն, և անհնայինիւ յղփացեալքն ոչ սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի, և առողջքն վարուք ապաւինին են ողորմութեան

Եւ արդ ինձ դժուարին ողորմել, բարձրեալ երկնաւոր հօր, ամե-նախնուր վարդապետեցելոյս: Քանզի թէ էի իբրեւ զՅոբ, առէի զանձն իմ իբրեւ զնա արդար եւ անարատ. թէ էի իբրեւ զՄովսէս, առէի վստահու-թեամբ զնորայն, ծանիցէ տէր զայնոսիկ որ իւրն են. թէ էի իբրեւ զԴաւիթ, առէի՝ արարի զիրաւունս եւ զարդարութիւն, եւ դարձեալ զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ, զմեղս թէ տեսանէի ՚ի սրտի իմում, մի լուիցէ ինձ տէր. թէ էի իբրեւ զԵղիա, առէի զանձն իմ այր Աստուծոյ. թէ էի իբրեւ զԵղիսէ, զզոյգ շնոր-հութեան յանձն օրինակէի. թէ էի իբրեւ զՅեզեկիա, պարծէի զբարութն եւ զիրաւացին՝ զնայի առաջի քո արդարութեամբ. թէ էի իբրեւ զՊաւղոս, առէի զնա ընտրական անօթոյն եւ ընդունարան Աստու-ծոյ բանին: Այլ ես անպէտս ՚ի մէջ գիտութեան օրինացն, ոչ միայն չիշխեմ զանձն իմ քեզ ընծայել-յարդանոք բանից իբրեւ զնոսա եւ զանուանս չարս որպէս զայնոսիկ ա-

առաջի քո յիշատակեսցէ. այլ և ոչ զամենայն գոյից զբարեհաճելեաց անուանդ. հզօր ամենակալութեամբ լե-ցուցով գովել։ Իսկ դու տէր. ամենայն հնարս գործոց՝ մատո ինձ ոգի փրկութեան ձեռն այցելութեան, հրաման բարութեան, լոյս ողորմու-թեան, բան նորոգութեան, պատ-ճառ քաւութեան, գաւազան կենաց օգնութեան։ Զի դու ես լոյս ապաւինութեան, տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ ընդ Հօր Հո-գւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտե-նից. ամէն։

ԲԱՆ Կ.

Մերոյին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հայցողի առ նոյն ողորմածաց բանին.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Էին արդ որպէս զի ոչ վայ-ելէ օրհնաբանութիւն 'ի բերան

մեղաւորի՛ 'ի Ճշմարիտն առաքել.
կանխաւ խակ ուսայ , զիա՞րդ յաւե_
լից կրկնել զնոյն գովութիւն աղօ_
թաւորս բազմապատկաւ , որ համա_
պաղ ընդունիմ անէծս 'ի ապամախս
բարերարութեան : Զի Եղբ Եր_
գեցից ինձ վասանդս և արժանացու_
ցից նախատինս , և 'ի մերկութեանս
գրկի փուշս ընդ շուշանաց ծաղ_
կեցից . զիա՞րդ ընդ Պաւղի համար_
ձակեցայց ասել , թէ զատամանս
մեղաւորաց փրկեցայես . զիա՞րդ դար_
ձեալ , թէ մի անօրէնք բնակեսցեն
առաջի աչաց քո . զիա՞րդ , թէ դատ
արա ինձ տէր ըստ արդարութեան
քո , ըստ անմեղութեան իմոյ որ յիս .
զիա՞րդ , թէ կատարեսցին չարիք 'ի
վերայ մեղաւորաց . զիա՞րդ , թէ
խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի
և չարի , և զայն որ գտնի . զիա՞րդ ,
թէ անկցին 'ի վերայ մեղաւորաց
որոգայթ , հուր և ծծումբ . զիա՞րդ ,
թէ սատակէ տէր զշրթունս նենգա_
ւորս և զլեզուս մեծաբանս . զիա՞րդ ,
թէ փորձեսցես զսիրտ իմ և ոչ գտեր
անիրաւութիւն . զիա՞րդ զյանձորդն

ամին, թէ ես պահեցի զճանապարհս խիստս · գիտէք զնա, թէ ես արդարութեամբ երեւեցայց երեսաց քոց · գիտէք, թէ և ես եղէց անբիծ ընդ նմա · գիտէք զմեւան, թէ հատուցէ ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում և ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց · գիտէք անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանուցեցիք՝ ասել ընդ որոյն, թէ ըստ ազգաց սրբութեամբ զձեռս իմ · գիտէք ՚ի մէջ նախնութեան զամբարշտացն անթուս բաժանեցիք · գիտէք զերջանիկն պարծանս թշուառացելովս կերպարանեցիք, թէ դատար ինձ Տէր՝ զի ես յանդրծաթեան խնդում զնոցին · գիտէք սատար ՚ի բարեաց՝ գիտակիր գաղանեաց արդահատեցիք, թէ մի համարիք ընդ ամբարիշտս զանձն իմ · գիտէք ես ինքն գոլով զայլս անիծեցիք, թէ տուր նոցա Տէր զգործս նոցա, և ՚ի կարգ բանիցն համարձակեցայց ·

Բ · Վասնզի թէ զյետինս բանիցն առաջնովքն առաւնոր եղիք, երկին ծանրանան ինձ ցաւք և յանձնխու-

ցեն զառնութիւնք։ Բայց 'ի շեղջե-
ցելոյն արտասուաց՝ գոյզն մի շա-
փելով, բաւականացայց համառա-
գրութ յանդիմանութ աստուածաբանա-
նին ընտանի ձայնիւն, որ զպարտա-
ւորեալս միշտ կշտամբէ. առ. որս և
ապատուած քառասներորդի իննե-
րորդի հատուածի բանի յանդիմա-
նողի զիս գարշեցուցեալ. համարձակ
խայտառակէ. խցեալ զբերանս 'ի
փառաբանութենէ, եղկելի զանձն
իմ՝ ցուցանէ աստուածային ձայ-
նիւն դատախազելով, յանկելու-
թենէ կենաց լքանէ, միանգամայն
և վիրգս մահու ինձ իբր 'ի պատմէ-
տաքէ։ Իբրանովի թէ չար է անէծս
տանուլ յատարէ, այս անձամբ
զանձն անիծանել կրկին չարաչար.
իսկ եթէ չառնուլ նախատինք 'ի
մերձաւորաց որէնք են, այս 'ի
տեսողէն հայել զայրանիկ. կրից
արեան ատամանանք, վիշտք այդե-
ալից և խելիք մտաց։ Բայց թէ սա
խոնարհութեան անձին իւրում
մտանեսցի, ջնեալ և կշտամբեալ
անիծիւք 'ի լեզուէ իւրմէ, 'ի խոս-

տռավանեալ և յամենեցունց շրթանց բերանոյ վերնոյն օրհնեալ. զի Ճշգրտեալ թարգմանեաց զգործն իւր առ նա՝ զչեառ կենաց ոչ լեա-նելով. առաջնմանն սիրոյ զպար-տեացն արման կրճնաեաց, ու-տրեալ 'ի խաղաղանաց շարադա-նուզաց. ոչխար հովին Վերիսաւ դասու ըմշկեալ՝ գիմելով 'ի յոյն րուժից աղեացն արկածից. Բայց ևս անդրանական բարոյից է՝ առան կենդանեաց 'ի մէջ գալարոց ծաղ-կածին վայրից կենաձիր բանից թմբրութեանն մասց 'ի յորսա մաշու Ճարակել։

Գ. Նու. արգ. քանզի իմ՞ է առանս վերջին կշառամբողական, և առ իս անհնարինէ զդիպուածոյն չար պա-տահմանս, որ ինձէն անձին նիւ-թեցի մէջս զեղմունս կիզանողա-կանս հրոյ աղջորման, հասեալ 'ի յերկնաւոր զգոյխ գաղաթանս խնամատարանի բազմակիս։ Վասնզի զխոյրց 'ի յարդիւնս ինձ սզոյից ադ-ման եկեալ, յորժամ անպարտ 'ի բազմերգութենէն լինիցիմ, ոչ նո-

ւաքել հոգւով , քան Թեղագրելոյն
Պաւղոսի . զիարդ ընդ մարգարէին
եւ զանխրանին խառնեսցիք մեծա
մեղաւորաց՝ նկունս ախտանեաց ,
տալ ընդ որոյն , Թէ ՚ի բաց կա_
ցէք յինէն ամենեքեան որ գործէք
զանօրէնութիւն . զիա՞րդ ոչ անն_
լով ՚ի բազմայն պատուիրանաց կա_
տարեալ՝ չորրհին և օրինին՝ բարբա_
ռեցայց զերջանկին , որ նախ ինքն
արար զոր միղ կանանեաց , Թէ
քանզի ծառայս քո պաշտեսցի զայս ,
և որ զհեան գան առաջեալքն . զի_
արդ Թափուրս ՚ի լրութենէ խմա_
ռից կենաց ընդ երկիւղածս առանն
օրհնեսցիք . զիարդ ընդ մեծին մող_
Թանաց զխմն յօդեսցից , Թէ զմին
խնդրեսցի ՚ի առանէ՝ զանաւիլ վայ_
ելչութեան նորա և զհրամանա_
տրութիւն առաձնորի նորա . զիարդ
՚ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեսցից ,
յորժամ լսեմ , Թէ ուղղոյ վայել է
օրհնութիւն . զիարդ չլԹամիք ի_
մովք զանձն իմ անեիծից՝ առեալով
զինի յուռիից առաւելն , Թէ ներեալ
առանն ՚ի վերայ չարագործաց՝ առ_

տանել զյիշատակս ծոցս յերկինս. զիա՞րդ զմեռեալն գործեալ, թէ չար վարդավառանի տատանեսցին. զիա՞րդ զկերպարանացն իմ նմանութիւն, թէ բազումք ամբարշտաց խորակեսցին. զիա՞րդ տառապելման իմ պատառեսցին, թէ ահա մեղաւորք կորիցեն. զիա՞րդ զբազմամայրեան լեզուս 'ի յորջնեալն բանն մխեսցի, թէ առաջի արջնեալ զծնանդապետս իմ, զի մի մեղայց լեզուաւս իմով. զիա՞րդ փչովք մեղաց հեղձեալ զանտրտաստին ապարծեցայց, թէ այլ զիս յանդգնութեան իմում ընկալայ. զիա՞րդ եռ մեղաւորս եւ կրկին պատածւոյ զչանդուանեցայն գործեցից տայել 'ի նոցանէ, թէ 'ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա զիս Աստուած։

Դ. Զի՞նչ լինի ոչ կատարաշատեալ անպատմառաւորս ապաշխարեցայց առնայն պատմածանցն տուել ընդ Դաւթի, միթէ մտաւորեալ լինէ մեզ զանուն Ա՜յ, կամ՝ յաղեալ զձեռս 'ի մոց թանս տարր տառուածոյ. քանզի որ 'ի մեզ գործութեան խնդր.

հեացի, առաջի կայ Նորին կառու_
ցեալ ատեան 'ի պաշտօն յաւիտե_
կանացն ախտարծարծութեանցն պատճէ_
կապարանիս պատկերացն կերպարան՝
Նաասարայ և Գամաղիէլայ և Մեղ_
քամայ առաջադրանի և Թադառհասայ
թարմանաորի, ընդ դաղղանեացն
կանոնացեալ՝ խչանդակիցն պատկա_
ռանք անձկեքարկու. Ծանակու_
թիւնք: Երբ ոչ պատկառեցից առ_
վիմք աւել ընդ Նաճատակին, որ
զայս գինադրաւութիւն առ քարին
ունէր միջա, թէ վասն քոյ մեռա_
Նիմք զօրհանապատ, և որ 'ի կար_
գին է արքին առաքմա: Երբ յիմարա
յարա և վատթարա աւել ժողովիմ,
թէ բերան իմ պատմեսցէ զիմաս_
տութիւն և սիրտս զխնդամար. երբ
մարդկեղէն կերպարանաւոր՝ զմար_
դանամոյլիցն ասկերս ցրուել մաղ_
թեցից. երբ զկերկին երկրորդեալն
մեծանուն բարութիւնս, թէ ճա_
ճոյ եղէց առաջի անուան յերկրին
կենդանեաց: Զփառս ունողս ան_
րաեկց մեղաց զօրդարոյն աւելով
կարգացից. թէ ոչ մեղք իմ և ոչ

յանցանք. առանց մեղաց ընթացայ
և ուղիղ եղէ. զիա՞րդ զիս ինքն մատ-
նեցից կորստեան յաւելս զայս բան,
Թէ մի՛ ողորմիր գործողացն զանօ-
րէնութիւն. զիա՞րդ. Թէ որպէս
հայր մեծ առաջի Հրոյ. այնպէս է
մեղաւորք յերեսաց Աստուծոյ. զի-
ա՞րդ զրդեալս ապականացու փափ-
կութեամբ՝ առհամանեցից զանձնանն
ինձ բան, խոնարհեցուցի սպառ
զանձն իմ, և զարդարեցա նորին ընդ
նմին. Թէ եւ 'ի նեղել նոյա քուրձ
զգենուլ, և իբրև զոգաւոր և զոր-
աւոր խոնարհ առնէի։ Որպէս հան-
դարտեցից զմամանեացն իմ սպառիծ
միշտ յիշատակել, Թէ առկայն մերոյ
բարեկութեանն Աստուծոյ ոչ սպա-
ռեալի, և արբեցեն 'ի նմանէ ամե-
նոյն մեղաւորք երկրի. Իբրև զեան
առ ալին, Թէ զամենայն եզեր-
մեղաւորաց փշրեալս։ Զիա՞րդ զա-
ւերախառնութիւնն Յակոբայ 'ի Նոա
առեալ հենդնեցից. որ ընդ առաւ-
րին զճշմարտութիւնն ընկալեալ.
մտաւոցյ ընդ նորին նոցին Թերու-
Թեամբ զերախտին Քրիստոսի առ.

տուածոյնովքն արտաւետսիւք խա-
չին փրկանօք. քան նոքա զշրամա-
րութիւնն Մովսէսի ցուցին սքան-
չելեօք, որ զօրինակն նկարագրէր
տէրունական տնտեսութեանն։ Զի-
արդ շարունակելոցն 'ի վերայ դիւաց
զօրէնս ցուցից, իբր նոքա զատարա-
ցեղից խուժադուժ ազգացն սան-
ձով. թէ արկին զդիւակունս բա-
րեացն որ 'ի մեզ կուռ մեծատակարացն
Թռչնոց, այս է՝ այսոցն օձայնոց.
ո՞րպէս զանկեալ զսերմն բանին 'ի
Ձմեռապարհին, և զմրափանեալ ըղ-
կամս ընդ չարին՝ սուրբ անտա-
նեցին. երբև վնասակեցին առ 'ի
նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝ զօ-
րութ գաղանամարտ մասացն օձանեաց
զոր եւ զօրացուցի գործակցեալ
հնարիւք բանսարկուին։ Իսկ ոչ ունիմ
տղեկան. թէ մի լուէր և մի գաղա-
րեր. Նստուած. և խորշեցան 'ի
վերայ արբոց քոց և տայքին. զոր
'ի կարգէ աստմանս է ասելթել։
Քանզի յոյժ պատեհագայն է առ-
նուլ զայսոսիկ 'ի վերայ բանու-
թեան մովսեկան դիւաց մէջ Ձակա-

տեղւոյ առ ներքնայիս խաւարութեան, և ընդ նոսին նոցին մշակաց։

Ն. Յորոց զմեզ, տէր Քրիստոս, Որդի բարձրելոյ մեծիդ Աստուծոյ, պահեսցես և անփորձուցես եր-կնային զօրուդ շքնաղութեամբ յամենայն ընթացից խորոցին հող-մոց խաւսիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպա-նեալ. որ զի թէ և գոյցին յի-անօրէնութիւնք բազմապատիկք, այլ ոչ հայհոյութիւնք։ Որ ոչ հան-գեաւր 'ի կորուստ նմանեացն խոց անհաւատաբանելոյ, այլ ամենագորով թախանձանօք ընդ եղծման ջրոցն զազրագործաց կրկին վշտացեր. աստուածային զմահուն նոցա զխոցումն քեզ գիտեցեր, առնելով զպարտանս-լեան լողոյ բան, ածեալ զնա ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վասն գործոց մարդկան։ Նա մի-թարիս մեծ խին պարփակեալ ըն-կենաց անմարդելոց և պարարտաւորոց տապանակին. որ երբեմն առաւել զզմեռնոյն զանխայլին 'ի կործանել-լիսն ցուցեր, ազդարանս, և առ այլ-ումեմն նշանեցուցեր տապանին վասն

պետս ընդ յամենայն անձինն առ-
ուրացողացն գործոյն։ Ընծայեցէք
ցուցէք բարութեան անուանս յիշա-
տակաց անձանց' ի վերջին աւուրս.
քո 'ի ձեռն առաքելոցն քոց'
ոգեղէն հաստատակաց անհամբերելոցն
հեռաւորաց քաղցրաձայնակս հրա-
մայեցէք։ Այժմ և յետ ցոյցս կեն-
դանի պճնալինի գթութեանցդ
զսէր, զի և ես փրկեցայց քաւել-
անմնասաս քո այցելութեամբդ։
Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով
փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԱ.

[illegible]

[illegible]

Ա. Եթէ ընդէր է ինձ ընթացն որ
'ի [illegible] [illegible] 'ի
կեալ [illegible], որ 'ի [illegible] մի-

անդամոյն և 'ի նորոմս ինձ յարակայ-
ին, հանապազ երգել խմբիս սու-
րբ ։ Վասնզի զիմաստ սրբեալ զօր-
երջանկին ինձ դատապարտելոյս
նմանեցուցից՝ առնելով ընդ նմին,
թէ ոչ մերձեցաւ առ իս թիւրեալ
արտօքն ։ Զինչ զկարգադրութիւն
առանցն 'ի յայսմանէ զենի թուելոյն
պարհուրեցուցչաց ընդդանկից կայից
կանոնաց օրինաւորին՝ զինուորին և
թագաւորին և մարմնական հրաման-
նատուին, որք և երկնայնոյն են
համբուրելիք առնելով, ոչ յուսահատ
եղէց 'ի կենաց պատմողս ան-
անացս և նորոյս աշակերտ անման
յամենուստ բարեկարգութեանց ։
Զինչ ըստ իրաւամբց արդարոյն,
ընդդէմ մեղաւորացն մահու զեն-
ցոյց առաքեալ առաւօտին և նկերն
արիութեանն մեջս պատերազմա-
կան լինելոյ, որ և ոչ զանգար
մարմնոյս գանել խրատեցի ։ Զի-
նչ մանկացեալ մեծին արութեան
ստանկեցից 'ի քաղաքի անսան զան-
օրինակին, որ և ոչ զրուեալ
քինա հոգւոյս խմոյ մեռուցի ։ Զի-

ա՜րդ առեցից գրողին չէ յայտնելոց, թէ զմխիթար որպէս հաց կերայ. զի֊ արդ որ ոչ միացուցի յիմոյս կերից կամեցիլ մի ազատոր ընդ յատուկ ար֊ տօսր աղբերց երգողին՝ առեալ ընդ նմին, թէ զըմպելիս իմ արտասուօք խառնեցի, և արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացի ։ Զո՞րս ինձ գրեցից մեղաց մահացելոյս, յորժամ սիրողն Աստուծոյ ՚ի բոլոր սրտէ զյանցմանս նախնեացն իւր վարկա֊ նիցի, թէ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք, և որ ՚ի վախճանն յանցի առաջնա իրա֊ ւամբք առ. իս, քան առ. խորոցել ։ Որո՞վք յարդեցայց գաւիլ ընդ բա֊ րեաւն, յորժամ մարդկայինն հնարից այս գեղ պատուեցաւ՝ որ ոչ յիս գատու, ՚ի գարշութենէ կերակրոց ՚ի մահ ասպեցելովք և յաճախութե֊ նէ ճգանց ՚ի հոգւոց նուաղելովք, ըստ խորութեան ինքնորէն կրօնից և հեթանոսաց ։ Զի՞արդ արդարու֊ թիւն իմ մեոյ յաւխեանս, զոր ոչ բնաւ խակ կատարեցի ։

Թ. Նա զի մի տաղտկացայց յամեալ

՚ի բանիս, ՚ի համառօտել զայն
փութացայց: Զի՞նչ ունիմ առել ՚ի
ակցի բանիցն՝ զոր աստուածաշունչ
ձայնն նուագեաց օրհներգութն Դաւ-
թի, թէ բոլորով սրտիւ խնդրել խըն-
դրեցի զքեզ. զիա՞րդ ընդ ամին ըղ-
ձեծն քան զայս, թէ յամենայն ճա-
նապարհէ չարաց արգելի զոտս իմ.
Երբ ընդ եղեալս և զայն մատուցից,
թէ ՚ի սրտի իմում թաքուցի զբանս
քո, որպէս զի մի մեղայց քեզ: Ո՞ր-
պէս զունայնութեանցս երբ զըրու-
թեանց ձաւեցից ընդ պարս մաք-
րոց, թէ ՚ի պատուիրանաց քոց ի-
մացեալ, ատեցի զամենայն ճանա-
պարհս չարաց: Զիա՞րդ զհեզոյն
ճշմարտութիւն իմում ատութեանս
մշանջենական երգմնահարութիւն
կարգեցից՝ ուխտել ընդ հաս-
տարմին, երդուեալ զոր հաստատեցի
պահել զդատաստանս արդարու-
թեան քոյ: Զիա՞րդ ինձ հրեշտակ
մահապարտ անհրաժեշտ վճռի՝ զբա-
նին պատգամ կրկնեցից, թէ հեռի
է ՚ի մեղաւորաց փրկութիւն: Զի-
ա՞րդ չարս խակապէս՝ զբարեացն

գրեցից՝ որք 'ի տեառնէ առնուն
զնոյն հատուցումն՝ զայս առն յեղ-
յեղել, թէ բարի առնէ տէր ուղ-
ղոց սրտից: Զխնդրք զհամառօտն
փոխատրութիւն անուշառութեան՝
փոփոխեցելոյս ինձ սահմանեցից, թէ
զթիւրեալն յափշտակութեամբ
առնի ընդ այնոսիկ, որ գործեն
զանօրէնութիւն: Զխնդրք զատուա-
ծագգեալն պանծանս անմաչեցե-
լոյս ինձ պատուատաեցից՝ առել
զնորայն, թէ տէր ոչ բարձրա-
ցաւ սիրտ իմ և ոչ զբօսան աչք իմ
և ոչ յետ ասրին պատմին առացեալ-
քն: Զխնդրք զանձնատն քան զմար-
մին բան 'ի ցոյցս առնից քաջալերու-
թեան վհատելոց ես զանձ գեհե-
նին, առել ընդ օծեալն Աստուծոյ
հոգւոյն, թէ յառաջագոյն անկեր,
զի ոչ գոյ նենգութիւն 'ի լեզուի
իմում, 'ի սկզբնաւորին նախանձոյ-
նեայ ատարմուխս մինչև 'ի յլուսն
առաջանան բանին: Զխնդրք զատա-
կացութեան զգենեից մարգոյ համա-
բան այլս մաշու և որգիս աստակ-
ման բարբառիմ զբարեչորհին,

ոչ առաջ պատեհիս քո առ իր առանցի, և զմնացուածն աւուրն կարգի։ Զխորհդ մեծաւն վստահութեամբ տանել վեհին, անձն իմ և դու աշխար աչ-խարհի, զանդաստ քո ոգի յառաջ ըն-ծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պատ-կերոյն, թէ փորձես զիս առ իս և առես, թէ իցեն անօրէնութիւնք ՚ի ձեռս իմ, և զյաւելուածն որ զնես աւուրն։ Զխորհդ ես զոլով և յայլոց աղօթեմ առ իս՝ յուսացելոյն յՆա-տուած ձայնակցեալ, պաշտես զիս առ իս ՚ի ձեռաց մեղաւորի և ՚ի մար-դոյ չարէ։ Զխորհդ համբարձայց ընդ փառաւորեալն մաղթել Դաւթայ թէ դու ես յոյս և բաժին իմ յեր-կրին կենդանեաց։ Զխորհդ իւր համ-գիտացեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմկրա-նակն յաղթանակի թագաւորին մա-տուցանելով զառաւելեալն քան զորինակ աղերս աղօթից, թէ ինձ արժանացեն արդարք քո մինչև հա-տուցես ինձ։

Գ. Բարեբանեալ է և այս ի-մաստ հոգևոր և տէրունի գործոյն նմանի, որ զփորձիչն պատկառեցոյց։

յորժամ զամենայն արհամարհէ-
ցէ և զանզբնապատճառն եղելոց
միայն ընտրեսցէ անսխալ, թէ երանի
ժողովրդեան, որոյ տէր Աստուած
է նոցա։ Մեծ է և այս բարձրու-
թիւն շնորհի և գթութեան համար-
ձակութիւն լսելոյ երանութեամբ,
թէ սուրբք քո օրհնեսցեն զքեզ։ Բղ-
ձալի է և այս ընտանութիւն մերձա-
ւորական հոգւոյ հաղորդութեան՝
յԱստուած յուսալ և ՚ի նմին արձա-
նանալ բանիւ աղօթական բերկրելոյ,
թէ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ
տէր. և զխնդրս բանին կատարէ,
մինչև զողբալին և զդառնաճայլն
ազդեսցէ, թէ պահէ տէր զամենե-
սեան որ սիրեն զնա, և զամենայն
մեղաւորս սատակէ տէր. ՚ի գլուխս
լրման գրոց նուագարանաց աղ-
մկախս՝ իբր թէ զգրիտակն իսկ եցոյց
վերջին հատուցման արդարոց և մե-
ղաւորաց։ Զուգակցորդք են մի-
մեանց և զենի երգեցելոյքս, զի թէ
ընդունի զհեզս տէր և խոնարհ առ-
նէ զամբարտաւանս մինչև յերկիր.
ապա ինձ որքան եղկելութիւնք կան

տաճարի. իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ և բարձր տանել զհեզս 'ի փրկութեան, ապա հերքեալս 'ի բարեմասնութեանց եւ մեր հաստատեցայց. իսկ եթէ որհնելի է Աստուած 'ի սուրբս նորա ախրապէս, ապա ստոյս եւ 'ի մաքրութեանց ընդ ո՞րս դասեցայց. իսկ եթէ 'ի կանխերգելոյն մերձ այսր եգից յիշատակարան ինձ կշտամբութեան, թէ սիրեցէք զտէր սուրբք նորա, զի ատուգութիւն խնդրէ տէր՝ և կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն, ապա յորում գնդի ես դատայց գերեալս 'ի դաշանեաց դատողին չարեաց։ Քանզի զոր օրինակ տատանին տագնապաւ տերեւք անկոց եղևին ծառոց շարժեալք 'ի հողմոց ուժգին բախելոց հոսեալք 'ի խոնարհ, այնպէս ջանացայ ջարդել զընթացից խմոյ վերարձակութեան քաջարեր ուղէշ՝ գյորմարեալս ձեռամբ անեղ մշակին։ Զոր հաստատեցես արմատացուցեալ վերաստին դարձեալ նոր պտղաբերութեամբ անապականաւ. յան-

դատաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ անհետազօտելի թագաւոր Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերաբերին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս ճագնեալ բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՅՆ արդ ընդէր ոչ 'ի մերապրեցեալն աստղիս նախախնամութեան և յայլ մարգարէիցն մասն ինչ յօդեցից։ Քանզի զինչ վայելչութիւն իցէ կերակրոյն, եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ. և կամ զոր շահ աստղեան ունիցի, եթէ ոչ 'ի մին առնուցում։ Քանզի նզովեմ զիս ինքն 'ի նոսին և ոչ խմենամ, լուսացեալ լինիմ և ոչ պայծառանամ, արեւու ծագեալ և ոչ լուսաւորիմ, մերը ճաշակեմ և ոչ քաղցրանամ,

ուսմանս չնանիմ և ոչ բժշկիմ. մնականխեմ 'ի նոյն և դատարկ երևիմ, հանապազ ձայնիմ և ոչ երբէք խօսիմ, ողբեմ դարձեալ և ոչ զգաստանամ:

Բ. Արդարև մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես մաշիմ 'ի նոսին ըստ մարգարէին որ 'ի գինւոյ պարտաւորացն բանի և անէրունական տառակին հին ակոյն և նոր գինոյն: Վասն զի թէ տառակին անօրէնք և մեղաւորք 'ի միասին ըստ Եսայեայ ձայնին, ապա և ինձ զըժնէին նոյն բաժին համադերձեալ պահի: Քանզի սակս զայսպիսոյն, թէ հասուցանէ այնոցիկ՝ որ տառալւանեն զամբարտաւանութիւն, և կցորդեալ ամին զընթերցուածն, թէ որ անեանն 'ի վերայ հալածակաց և ամբարտաւանից, ասեմ, թէ օտար եղէն մեղաւորք 'ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ. յարեալ ամին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկրի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մերժեսցին 'ի նմանէ: Աղէք ինձ կարգասցէք ա

ձայնն, թէ զոր օրինակ վասն ե_
ղեգն 'ի կայծականց հրոյ, այնպէս
այրեսցին մեղաւորք 'ի բորբոքեալ_
բոցոյն. լուիցէք առ սաղմոսն, թէ
արկցես 'ի վերայ նոցա կայծականս
հրոյ. աշխարհ պատմեցէք 'ի բանս
աստուածեան վճռին մարգարէին
ասացելոյ, թէ ոչ կամիցիք լսել_
ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կածեցա_
րուք առ սաղմոսն, թէ մահ հա_
մառեսցէ զնոսա. ազի արտասուս
ողորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիս
իմ՛ յարմարեցէք. յորժամ բարձրեա_
լըն ընդ Իսրայէլի և ինձ ասասցէ
բանիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ
իմ՛ ոչ լուաւ ձայնի իմում. աւաղ
կարդասցէք թշուառացելոյս, յոր-
ժամ այլ մարգարէ զնոյն դիցէ, վայ
նոցա զի վաղեցին զինեն: Բարբառ
փողեցէք 'ի սիրտ միջնեալ նոր ա_
զգականի, յորժամ ահաւորն Աս_
տուծոյ անմաշեցուցեալ զնա կշտամ_
բեսցէ ընդ ապարասան տանն Յա_
կոբայ, ասասցէք արհամարհեալք՝ զար_
մացարուք և եղծարուք:

Դ. ԱՅԼ դարձուցեալս և անմիտսն_

ցես զբարձրացեալ զաւր բարկութեան աշաւորիդ սպառնալեաց ՚ի տարածելոյս յերկնայց մեծից, և խնամովք անչոյդ բարերարութեան ամ. իս ժամանելոյ՝ օծումն կենաց պարգևարարեսցես քո աղաչողիս։ Նա քեզ փառք յերկինս ՚ի բարձունս, և ՚ի մանկացուաց յերկիր ՚ի խնդրաց. ՚ի սահմանս բոլոր ազանց և յամենայն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԳ.

Վերջոյին յաւելուած երկին հեթանոսեան նորին հոգւոյն առ նոյն ազերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԲԱՐԵՐԱՐ և բազմագութ, մարդասէր և երկայնամիտ միայն Թագաւոր, ընդ Հօր քում պատուեալ և օրհնաբանեալ անէր ամենայնիւ. Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ. անպատճառդ միշտ խնամով կողմանեան, որ

ամենեքին անփոյթ ես 'ի չարեաց .
որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի , որ
փրկութիւն ես 'ի քոյ կամաց ըն_
ծայեցեալ, որ գործացանես զմեղկ
մեղաց 'ի յոգ քաւութեան , որ ըղ_
ձուր բարկութեան յանձինս փոխար_
կես ։ Որ զյետնեալ զկինն 'ի բարեաց՝
կրկնակի գոյիւ նոհանջեր երկեակ
բնութիւն 'ի նոյն արձանի , ոչ խա_
կայլես ընդ անպարտան , և ոչ հա_
մայն ընդ պատժաւորսն ։ Որ զլու_
ծութիւն ծովուն առհանաց խոր ըղ_
կարկատս քարանց կառուցեալ յե_
զանակեցեր . որ զկարծրանիւթ վէմն
անապատին 'ի վիժակս վտակաց հո_
սեալ բղխեցեր ։ Որ զՅորդանանու_
ջրոյն արտաշարժ վայրեկութիւն՝ հրա_
շաւոր անգրադարձութեամբ 'ի յետ_
նորդս հեթանոսացն ուսուցում առա_
ջանին 'ի թիկունս առաքեցեր ։ Որ
զպատուատարեալ պարիսպ Երիքովի .
յոքնակի կործանման բնութեանն
աստուածային խոր զթեթևութիւն յար_
գի ցնդեցեր . որ զնստաստակար ջուր
նորին 'ի յաւակ այլայլութեան առ
'ի բարին փոխարկութեան՝ քանա_

Նայեցոյն փրկութեան խորհրդական աղխն համեմատ անուանեցեր ։ Որ զՄ՚եսային գաղտնութիւն, երբ ըղ-մասաց անհաւանութեն, կենացն փայ-տիւ 'ի քեզ յարմարեալ ակնածի աւարակէր ։ Որ զաւեակն 'ի գետոյն 'ի գծագրութիւն անասահմանից քո հրամանի անպատմելիք գունակու-թեան՝ 'ի Նոր երանգ բառարայն մածեր աղխն 'ի ցամաքի ։ Որ զան-կենդանն ցուպ գաւազանին 'ի կերպարանութեան 'ի զգոյշ մորմի նկարագրել . այլ և յառաքինեացն ընտրութեան , 'ի տեղւոյն աղաթոյն կերպիւ վիշապի նմանեալ ցուցեր ։ Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն Մովսի-սի , 'ի ցոյցս ուսուցեան ապագայ-իցս հրաշից մարդեղութեանդ քո , բարձրեալ, եւ գեւ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխա-րութեանն՝ կրկին դուշակեցեր ։ Որ յայլայլեալս շրջագրութիւն բա-րեխնամակէս արուեստիւ տիրդ զանակենդան գիւտ մեղաւորաց կո-րստականաց նշանակեցեր , որհ-նեալ ամենազութ ։

Բ. Որ բուսուցանես յերկրէ դալարի զխոտն յանշնչականէն, որ զանշարժն իւր զընթացս կառավարես, որ յանարգ արգանդէ կոչես քեզ պատկերակիրս, որ ոստ պատանեկաց ազօրիս ըմբոշխնելիս, որ յայսմ մարմնոյս հերս ընծայես, որ զաստուածութեան վարուց 'ի ձեռն կերպարան զարմանագործես, ցուցեալ թէ առ ամենայն սահման հետևորական յաղթող ես հզօր. որ փոփոխես զչրթունս բնաւորականս, ըստ բանին Յոբայ, 'ի կամս հաստատութեան։ Որ աստանես զերկիր և զխուն նորին 'ի հիմանց, նշանակեալ հաստատութեան գոյին՝ թէ զումբայն մեծս անկործանելի. որ հոլովես զաստղս իւրև զանցաւորս, և դարձեալ 'ի նոյնն կարգես իւրև զյարակայս, յայս արարեալ՝ թէ և առանցաց բաղմութեան գիտակէս ունել կամ թողուլ գոյակս զօրաւոր իցես։ Որ զարուեստին անզգայ էութեան իւր երատնատեւ իմն գտանելու տանես, երևեցուցեալ այնր իւրի կերպին, թէ զբնութեանս չար գիտե-

ցուածն յորժամ և կամիս հանդարտ ատնիցես։ Որ զանդրադարձուն բոլորակ լուսնին կարգես ուղղոյն և պատարուն, լուսաւորելով զպատճառն առ աւելի անկեալ՝ թէ 'ի նուազութենէ բարեաց զպարտաւորս մարմնոյ դու ածես 'ի լրութիւն առաջնաակերպ հաստատութեանն։ Որ զպատկերս անխառն առաւելոյց իւր ըղդաստակս զօդն հասից արտահես և մացոյց, յորս խմն կենաց առ որ խորհրդարերելով, քաղցրահասոյց անաստութիւն, թէ և անկարգաչաւորաց լեզուաց կարօղագոյն բանս ոգորմել։ Որ 'ի մէջ մահու և կենաց շաւիղ փոխանաչութեան ուղղես 'ի ծովու, մկրտութիւն եղելով հաստատի, թէ և յանկարծասորն փայլի քն պաշտպանմանց անդադարդաքիւ. որ իւր զօրութ կամեցայ 'ի հրոյ և ասպեսով, որպէս զմեզաց մերկել արդարելով՝ բանին կամոց քոց խոստովանես։ Որ հայիս յերկիր և սաստնես զառ, զի անբանին զմաւորս զգաստացուցանես. որ իւր զամէ մի անձամբ նուաճ 'ի վերայ շարժմ-

թեան ալեաց՝ զանրաւ թանձրու-
թիւն գետնոյս գօգելս, որով ծա-
նուցեալ լինիս ամենից հաստատա-
ծոց՝ թէ իցես անհրկրայելի, որ 'ի
բանքս զօրեղ հիմնացեալ անձիս զա-
մենայն։ Որ սկսանելեաս զօրաւորեցա-
ցեալ մարմնա յերկրի, և զնոյն ան-
կորուստ պահեալ կրկին կենդանա-
ծնես, որ ապականացուս սուան-
գեալ՝ անեղծս առնես, որ ընդ մա-
հացու նիւթոյս՝ զնշխարս կենաց
խառնես, որ հրամանաւ ակնարկեաւ
'ի խուն վայրկենի կազմեցեր՝ սպա-
սաւորս կացուցեր զանզարդութի ա-
մենից էակաց։ Քո է զօրութիւն
և կարողութիւն, որ շրջանակես ըզ-
ժամանակս ամաց հոլովման աւուրց
յայլ նմանութի բարեպատեհ ան-
ապաղութե ․ որ կարգաւ զանձնմունչ-
ակն իւրն զկենդանիս ․ որ ազգես
միայն, և նորա ընթանան, որ միայն
հենուս անկանելս անձառս արուես-
տիւ. հնարագիտութեան մեզ և ա-
ռաւօտ։ Որ յետ նախակարգ յարի-
նուածոյն տառապանաւեցն լինելու-
թեան, արարեր զխառնուրդեալն

մեծամեծս հրաշակերտիցն հանդի-
սից. բաց դրոյն երջանկութեան
կանխահասիցն զարմացման, այլ իմն
գոյացութիւն տանելի տեսակի ան-
եղծ աշխարհագործութեան եւ քան
զայն 'ի մարդանալդ քո, որոց ոչ
գոյ թիւ։

Գ. Որ ահա զձեռան մեր քեզ գրե-
ցեր, որ զարդարութիւնն քո մեզ
շնորհեցեր, որ ընդ քեզ կրեցեր ըղ-
հաշտութեանն մերում փրկանակ,
որ ոչ երբեք լցանիս յաղորմութենէ,
դարձո զամբարշտեալս 'ի պաշտօն
բարի երկիւղի, զթմբրեալս 'ի զգաս-
տութիւն արթնութեան սրտի. զան-
մաքուրս 'ի սրբութիւն պայծառու-
թեան կերպարանի, զդաղմարեծս
յանդրծութեն հանդարտական սուրբ
պատակերի, զբեկեալս յողջութիւն,
որ 'ի գիրկմանց ոչ խորտակի, զլո-
ցեալս 'ի խնդութիւն զուարթու-
թեան անախտելի, զյուսահատեալս
'ի սէր միաւորիչ անպակասելի, զա-
մաչեցեալս 'ի վստահութիւն համա-
տութեան անշարժելի, զխռովեալս
'ի լոյս երանութեան անմեկնելի. ըղ-

մաքուր գերեալս 'ի կեանս որ ընդ եղծմանէ ոչ անկանին ։ Զի փառաւորեալք անուամբ քո, Յիսուս, խոստովանեալ յամենայնի ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ 'ի բարձունս երկինս և 'ի ստորեաս երկրի և 'ի բնակիչս նոցա, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն ։

ԲԱՆ ԿԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծեծութեան նորին հաւաքման առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ո՛վ Էն արդ առ ամենայն բան յամենայնի ուղիղ ես, Աստուած, երաւամբք գանձիս, արդարութեամբ կշռես, ճշմարտութեամբ չափես, օրհնութեամբ հետեւես, բարութեամբ ընթանաս, ստուգութիւն սիրես, յստակութիւն կամիս, ընտանօրութիւն համբուրես, փորձիւ յանդի-

մանեա, երկայնմտութեամբ քննեա-
ոչ ամենևին նենգութիւն և ոչ գոռո-
զութիւն, այլ ամենևին հեզութիւն,
հանդարտութիւն և ողորմութիւն ։

Բ․ Արդարացար վերին խնամատու-
թիւն անպայմանական Հօրդ հանձնա-
րոյ՝ կրկին վկայեալ անդրէն գովեա-
լիւ յորդեցրելոյն շնորհօք․ բա-
րանին սրբութեան՝ որ աւետարա-
նաւն կենաց 'ի քէն ընկալաք․ որ ոչ
'ի կամելն ողբայի, և ոչ 'ի փոխելն
կայանալի ։ Ասացեր անօրինին՝ թէ
մի անօրինիր, և ես 'ի նոյն չարիս
անդեցայ․ մեղաւորին՝ թէ մի ամ-
բառնար եղջեւր 'ի բարձունս, և ես
զընդդէմն քեզ գործեցի, և ոչ ըղ-
ձայի երբէք զառաւածեալս, թէ 'ի
ձեռին քո են եղջեւրք արքայու-
թեան հպարտից ամբարձելոց․ խո-
նարհեցուցանել և բարձրացուցա-
նել, բառ Ամբակումայ, Դաւթի և
Զաքարիայ ։ Օրհնութիւն ինձ կա-
մեցար, ողորմած․ և ես անիծեալս՝
մեծ տարապարտութեանս խոստովանեցայ
յարժանին ինձ մահն․ սիրեցի բար-
կութիւն և ոչ բարութիւն, շշա-

փեսցի ըստ գրոյն զխաւար և ոչ զլոյս, կենդանի ձայնիդ քո, գթած, ա_ պատուամն պատասխանեսցի։ Զորդին անմահ տացէր բանիւ. Նմայեայ, և շնորհն անշէջ և զկշտամբութիւնն անվախճան և զանեղին յաւիտենից և զգրիհնակ նմին սոսկալի, և ես ոչ խմեցայ ըստ սաղմոսողին և ոչ մը_ տաւեցի. այլ 'ի մեռայլ մտաւորա_ կան կուրութեան գնացի։ Ցուցեր մարգարէին, թէ զօրհնութիւն տասցի որ զօրէնս գնէ, և ես հա_ մառաւել զնոյն փութացայ։ Արձան հոգևոր վիմի գրեալ մատամբ քո, տէր Յիսուս Քրիստոս, զՆաւխթ երանքն բանիւք կանգնեցեր, առե_ լումն ինքեան ընդարութեանքն սա_ սոյն, թէ պահեցի զօրէնս քո յա_ մենայն ժամ, յաւիտեան. անդրա_ դարձութեամբ բանին միջնորդեալ զկրկին հաստատութիւնն, թէ և յաւիտեանս յաւիտենից. ընդ որս զարքին նմանիս պարծանաց առ խնա խրախոյս, և ոչ զկծեցայ. Նմայե_ ցայ 'ի անձն Բահաղու և ոչ Աստուա_ ծոյ. 'ի յերկուս հեստ երկմտու_

թեան կրկին կաղապարի կատարեալ 'ի բա-
րեաց, ըստ երգիծանելոյն Հեզիոս:
Ունիմ զՄովսէս խորովքն օրինակք
էկեալ 'ի մեռելոց, և զատեալ մար-
գարէիցն գրեալ 'ի յոգի, և զմա-
ռեանս առաքելոցն ընդ մեացս մեան
յեռեալ, և զանէրդ հասարակաց կը-
տակաւն աւետեաց յարուցեալ 'ի
թագմանէ անթիւ նշխեցելովք, և
անհասատադոյն քան զհնդեմին եղ-
բայրակցութեան այնր մեծառան,
որ է առակ իմն յարմարական, նը-
մանեալ զեպայականացն մտացն ան-
ցողականն յղփացելոց, մինչ իբրև
զուլ գարրինաց անտառ՝ յամառեալ
քարացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն
է Բեելփարայ, և ոչ ապաշխարեցի:

Դ. Այլ ազգեա վերաբերին առ. այն
կեբալարան լքեալ կրկին ողորմու-
թիւն բարի, աշխաւոր, մարդասէր,
խնամակալ, կենդանի, առբբ, լու-
սաւոր և անփոփոխման թագաւոր,
զօրութեանն սպանծակի խաչից խոր-
հրդոյ, 'ի կարծրացեալս մեզ ան-
րեր անդատան, երկիրպագանեմս յի-
մաստութեան և անպատաղ սրտիւ ըլ-

քութեան · զի առաւել նուաստացեալ ան_
դակութեան 'ի գթութենէ կամաց
ամենակալին , որստացեալ բղխեսցէ
հոգիս , ընծայեալ աչաց վերադնե_
ցելոյս վասն արտասուաց արբու_
ցանողաց ինձ 'ի փրկութիւն և 'ի մա_
քրութիւն, և քեզ 'ի հաճութիւն ըն_
դունելութեան, ամենապարգև տէ_
րէդ բոլորից · փառաւորեալդ յա_
ւիտենից · ամէն ։

ԲԱՆ ԿԵ·

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան
ներքին հոգւոյ առ նոյն աղերս խոստովանութ
բանի·

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա · Եւ արդ ես նախնին ամբա_
րշտաց · գլուխ մեղաւորաց , օրէնս
անիրաւաց , առաջին ապերասանո_
րաց , պատկերս յանցաւորաց , առա_
ռաջեցի ընդ վատթարութեան՝ այլ
ոչ ընդ բարեբաստութեան , աչա

զանճառելին խնդաց ճառեցի, զպա-
կուցելին խոյատռանկեցի, զպատ-
նելին հրապարակեցի, զծածուկն
յայտնեցի, զխորհրդականն ցուցի,
զամփոփեալն տարածեցի, զպա-
նութեանս մաղձ ժայթքեցի, զգոր-
ծակցութիւն չարին մատնեցի, զամ-
բարեալ թարախս վիրիս քամեցի, ըղ-
խորս սպառնեայ խնդոյ ծանուցի, ըղ-
պատրուակն կեղծեաց առի, զբող-
ոքեցութեանն վերացուցի, զան-
թաքեայն զգեստ մերկացուցի, ըղ-
գաղջեցին յանդիմանեցի, զմերուրն
մահու փախեցի, զպատկերս հոգւոյս
խածուածոց քահանայապետիդ
Քրիստոսի բացի։ Յանձնիս մատնեց
ոչ անխնայեցի, մարմնոյս սիրոյ ոչ
աչառեցի, զարմանն հնութեան
աւելորդ աղտոյ, ընտրութեանս կարեաց
ոչ ողորմեցայ, զմխարանութեանն
կապ խզեցի, զդժնեայ ոստոյն քան-
դեցի. ընդ կամացս որպէս իմն ընդ
դարանակալի մահու կռուեցայ,
զպատահեալ անյայտնիցն որոգայթս հա-
նի, զխորհրդոց գանձ՝ մեծին գու-
շակեցի, զդատախազն դատաւորին

հանդէպ կայուցի , զապատանեայն զփոքրամայրմէն խոկ զանի , զդաշն կոր_ծանողին կարեցի , զուխտն խորա_գին ցրուեցի , զկատարած մաքրին յաղթութեան՝ ի քեզ առէր Յիսուսա_պատառանեցի , զպատերազմին խումբ գրգռեցի , զդիմադրութիւն զինեց_մանն բանից Աստուծոյ յուսա_ցոյ , զխաւարամտիրացն փաղանգ լու_սեղինացն զինուց ատագրեցի ։

Բ. Նա արդ , առեղծիցդ ամենայն եղելոց Քրիստոս որդի բար_ձրելոյդ Աստուծոյ , զատեան գոր_ծեալս յայսպիսեաց բանից և զհա_րուածեալս յայսցանեաց բանից մի կշտամբեացես կրկնակի զաւել ՚ի մեծի աւուրն ։ Նա , հզօր ամենին անձամբ բարերար Թագաւոր ան_մահ , առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարտաւոր խոնարհութեան , որ ինձէն զանձն մեծաւ ձաղանօք յոգի զատեցի , լից նուագօք այսր մնալենի անդրադարձ ամօթոյ զգէմսն ատամանայի , և զերեսս կերպի պատ_կառեցելոյ նշանաւ խաչիդ զօրացո ։ Միայցի կնիքդ լուսոյ ՚ի գեղ աւա_

կէս , անիրաւութեանց. Նշանն հաստա-
տեսցի 'ի սիրտ գիտակէս , Երեակ
կենդանացդ փայլուն ձեւսցի 'ի պատկեր
աչացս , արտաքնոյ հրաշից 'ի ճա-
կատս շուք նշանակեսցի։ Մի՛ այլայ-
լեսցի յինէն գրաւեալդ լուսապատճառ,
մի՛ բարձցի 'ի տեսանելեացս բոլոր
ճաճանչք օրհնութեան , մի՛ մերկա-
ցի 'ի գլխոյս առ հասարակ վար-
տահութեան , մի՛ սասանեսցի 'ի բե-
րանոյս անիրաւութեան սեմոյ՝ փառք
տեսանողութեանց ։ Պահպանա-
կեալ երկրպագեսցի 'ի զգայարան սրբ-
տիս մտացի , չորիցս նուիրոց խմբոյ
գոյութեան յատակութեամբ. Նշանն ագ-
գեսցի , ձեռագիծ կարկառման փրկ-
չիդ իշխանութիւն ամենազօրեսցէ,
մատուցման հաստատութեան մատանիս՝
խորհրդապաշտից համբարձականութեան
բարեգործեսցէ ։ Ի միջնելս խնամ
մի՛ հեռասցի որդեգրութիւնս , մի՛ լքցի
պատուականս 'ի պատուիրեն պարգեւաց
մի՛ մերժեսցի 'ի հոգւոյս անդամա-
ճանաչելեաց փրկութիւն , մի՛ ընջեսցին
գիծք կենդանագրութեան 'ի քո դրե-
ցեալս շնորհ , մի՛ եղծցի նկարումն

սրտեան զօրութեան 'ի տկրատից
խորանէս, ընդ իս բնակեսցէ յի-
մում գերեզմանին. 'ի ծոցել մար-
մնոյս թշուառի՝ օծումն շնորհիդ
սա իս պահեսցի, 'ի նորոգութեանն
սուրբ սկսա հանդիպեցայց փա-
ռաց փեսայից. 'ի քոյոց այսր ծա-
նուցայց, քոյովքդ վատասեօք ողջ-
նեցայց, երախտեօք մեծիդ յարգե-
ցայց, առաքինին զգեստիւ պերճա-
ցայց՝ քաւեալ ողորմութեամբ։ Մա-
ռո, բարեգութ, զվերարկու անա-
պականութեան աստուածանեցեալս մե-
ղք մարմնոյս, մի՛ յարիցէ ընդ քոյս՝
բանսարկուին, հնացուցիչ հոգւոյս
վտանգեսցէ, խառնարանականացն սպա-
ռելք մի ընդ իս մերձեսցին։ Օրհ-
նեսցի անուամբ քո. գթած, մինչ
իմ հանգստեան, ողորմութեամբ քո
լցի դուռն իմ գերութեան, ընդ ար-
ձակեսցի քեզ ինձ տեղին թշուառու-
թեան, անդորր եղիցի. խնամող,
ինձ բանան բարեկութեան, անուշցէ
զիս առ յաճումն արդարոցն մթու-
թեան. յուսով քո շահեմարանեսցէ
զիս յարկն այն անձկութեան, ձե-

ռամիք քո պահեցայց 'ի խշտին տար-
տամութեան, թէպէ քո ընկալցայց 'ի
տունն տաղնապի, դու, դովեալ,
ընդ-խս 'ի սեննակին վտանգի ։ Աստու
ինձ ստտամնոր 'ի թիւս հաւատոց, զի
երբեմն էի վերնային և այժմ ան-
դրնդային, երբեմն տանելի և այժմ
աշխարհելի ։

Դ. Այլ և անդ կրկին դու որ-
հնեալ 'ի բոլորից դոյից յերկնայնոց
և 'ի տարրնոյնոց և 'ի սանդարամե-
տականաց մտելոց, անպարտականդ
այս տարադրութեան ։ Նա վրիպե-
ցայ, ես տառապեցայ, ես յիմարե-
ցայ, պարտեցայ և խոտան դտայ.
ես լքայ, կամեցայ և կործանեցայ.
ես մոլորեցայ, ես մատնեցայ, ես
մերժեցայ, ես խորթացայ, գերե-
ցայ, և գայթագղեցայ, ես Դրժե-
ցայ, ես թշուառացայ, արբեցայ և
վատթարացայ. ես ընկլուզայ, ես
խարբեցայ, ես անօրինեցայ, ես ա-
պականեցայ, մահացայ և 'ի սպառ
եղծայ. չիք քո առ այս ինչ մասն
չարի, որ ես միայն անփոփոխ բարի ։
Արդ կամիք քո յիս, և խաւարն ինձ

Ճառագայթ. Ճրագ յուսոյ քո անդ. և զինչերն վաղորդայն. մարմնոյ քո հաղորդեսցի, և յամենայն կարծեաց ազատեսցի: Իսկ ես ոչ գիտեմ զանձն իմ կենդանի վասն անփոփոխելի վախճանին, դարձեալ զի ոչ մարկանիմ կորուսեալ վասն աներկեան նորոգմանն: Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացս վասն անքաւելեացն պարտեաց, դարձեալ բացեալ ինձ զդրախտն՝ վասն փրկութեանն աւետեաց. քանզի ոչ այնքան վհատութեանն գոյժ ազդեցաւ, որչափ փրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ: Սրբ տուր, տէր, տուր ազատութիւն, առ ամենայն ձայն գոհաբանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԿԶ.

Վերստին յառնելոյն երկին հնդութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՐԴ որ ոք և առցէ զայս գիրք մաղթանաց այսր մատենին աղօթից ատեանին պաղատանել առնու, եթէ ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղիցի և ես խնդակից բանին կցորդեալ նմա. իսկ եթէ յարդարոց գտցէ յառաջեալն, գտայց և ես առլիւն ընդ նմին աղերսեալ նոցա։ Նաև եթէ երջանկացի այնմանիկն ընթերցանելն՝ իմ միանոյ գրեալ զերկիւղութիւնն, և ես ընձէն միայնեմ այսմիկ։ Բայց յիշեսցէ նաև զԱստուածն և զբանս նորա գծագրեալս, թէ ո՞վ որ վաստակեցի ական առաքել ունել, և կամ ո՞վ պարծեալ մարդուն ընկել՝ ի մեղաց, և զի ոչ յարեւուս մարդ երկրածին ազա-

տեալ 'ի պատասխանեաց. և ոչ ըն-
դէր՝ ինքնաբուն վարդիք. և ոչ՝ թէ
և 'ի թախիծ ամբարձման թևոց ըն-
րեալ. առ որ զգոյշ լինիցի կրկին
երկուցեալ 'ի միւսին խոկ հաստատու-
թեան՝ ուսեալ 'ի Պօղոսէ, գուցէ
անկեալ 'ի յերկիր՝ առհմանողի այսմ
կանոնի խրատագառի կշռեալ նմա-
նեցի: Նոյն առցէ զայս կշտամբու-
թիւն մարմարին՝ նաւթ պատկոց, առ
'ի չինանել անընդդպատ յանձն-
ընհասն բարձրութենէ. և պատ-
ժարապան առիթ ապատութեան.
որով ամբարձեալ 'ի կործանմանէ
հոգևորականմահուան՝ առլեալ յա-
ռաջ: Խոկ ինձ եղիցի պատգամ
այս բանի արձան փորագրեալ ան-
ներին անեղծանելի, որ փոխանակ
իմոյ եղկելւոյս անձին մահացուի՝
անդադար հնչմամբ հեծութեան
լուցէ առանց լռելոյ միշտ աղաղակե-
լոյ և ամերայն քանաեցելոց 'ի հո-
գատարեան չիւիմ մերաբեկւոյն՝ ան-
մուռնչ ձայնիւ զայս խրատանել.
հայեց և մարմնոյս 'ի հող լուծելոյ՝
բարբառով խիթ անարգելիւ ծածկ,

կատարեսցէ զայն պատուէրն ։

Բ. Տէր գթութեանց, աղբիւր ողորմութեանց, պարգևք բարութեանց. Որդի բարձրելոյ Տէր Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա ինձ, մարդասիրեա, նայեա 'ի վտանգս, ակնարկեա 'ի բեկութիւնս. խոնարհեաց 'ի թշուառութիւնս, եւ 'ի տարակոյս անձկանձնաց տագնապիս, հասիր հաղորդել կարօտականս կարեաց ։ Շնորհեա բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս, ունելի մատուցեա քաղցրութեամբ ողորմածին հեծութեանս, լուր 'ի խորոց անհնդգոց մաշտոն գերեզմանի անմահնչելի հառաչմանս, մինչ յականջս ամենալսութեանդ ձայն պաղատանաց վտանգեալ անձնանցս ։ Եւ վասն զի գրաւական կենդանութեանս անապական է, անփոփոխ լիցի եւ սիրոյդ քո գթութիւն. կցորդ լեր հեզութեամբ տածանաւորութ- կարութեանս ։ Մեռեալ պատկերիս մի ոխս պահեսցես, ընդ անշունչ կերպարանիս մի 'ի դատաքննութեան մտցես, մահու տանջեցելոյս մի հա-

բուածս յաւելցես, ընդ բեկեալ_
խելքեղէն անօթոյս մի ուժգնու_
թեամբ մարտիցես, վճռաւ կոչիս_
ճեղոյս մի բարկութեան կրկնեսցես,
կործանեալ չինուածոյս մի պատու_
հաս մատուսցես, շանս ազանելոյ
մի քարշիս արձակեսցես, լուսոյ
ջախջախելոյ մի սաստիկս արտասու_
ցես, հողոյս անպատուելոյ մի խիր
ամբարհաւաճ ուժգին մռնչես_
ցես։ Զմոխիրս մերժելի մի 'ի դատ
ընդդիմութեան կոչեսցես, զփոշիս
ցնդելի մի խիր գթո զխամամոյոտ գլու_
ցես, զախտալս առողջական մի խիր զօ_
րոխ վարկանիցիս, զզարշութիւնս
անդառնալի մի խիր զբռնամարտիկ
վանեսցես, զխէթս 'ի բաց ընկենլի
մի նիւթ գեհենին պահեսցես, զայս_
քանեաց բազմապատիկ բանից կըշ_
տամբերալս մի վերանին յանդիմա_
նեսցես։

Գ. Այս անձնաթշուառ և խա_
ւարարգել չիրմին են առ հաս որոտարեկ
և յաղթանդամ արդարահատութիւնդ
հատատեսցէ որ հնեալդ քո բան ան_
փոփոխական լինել, բաս որոփ ար

գոհանալոյս . քանզի և այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհնարին . որպէս 'ի կորուստ մահուն ապականման՝ ամենազօրին հրամանի անեղծ եմ հաստատեալ ։ Արդ աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս Քրիստոս, հայեաց յիս ողորմութեամբ, և մի՛ թողացուցես լինել անմասն ինձ բեւեռելոյս . և զմահացուցելոց տարրայնոյն ազդուածս անկենդանաւորն թնդման թշուառն թաղման՝ տրտմական ձայնի հառաչման լսելոյ քեզ հաւանեցուցող՝ յարդարեսցես լսել, միայն բարերարդ, հզօրեդ, հզօր մարդասէր . և հզօրից քո բարի ընտրելոյն ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ 'ի խաւարին ։ Մնասցեն ընդ իս կենդանարարք քո կրկին աղաչանեցեալ մատանց . զի իբր զաւանդ զանձու զիս պահեալ 'ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայեցուցեն . ածնութք անխափանելի զինուց ինձ պատսպարանութիւն, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հագեալ հնարից՝ զչարին հալածել ընդդունեց ։ Մարդն որ առ իս, քո անէր վանեսցի . զի եթէ յարիցէ 'ի վերայ

խմաստութեամբդ, անասնոց գիտակցին ունայն 'ի զօրաց և զազդ ապականացն գործի ապառաժոյն, գթեղ ամէր ունիմ մնանջենուոր և անխրճելի պահապան ։

Դ. Զի եթէ այժմ խել կանխաւ-տրաղեալ յառաջ քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգելան ինձ պատրաստեսցէ, առ այլեմ զաղթան եկրուծականս նմին զան մնահու. եթէ 'ի վայր զիս հնարի կործանել, զծնրագրութիւն արարչին. եթէ 'ի մխիկ երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երևացն Աստուծոյ 'ի նոյն մածուցանեն զնա հերքեսցէ. եթէ վառակիս ինձ ցասոյ նիւթեսցէ, քրիստոնէին յաւաթի աջանանին զանեղեալ փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ. եթէ յղնեթացեց բարեաց զշանչա խմ պատարագեսցէ, կարպանդր անենասակգծին զիս արձակեսցէ. եթէ յուրացութիւն պարգևաց լուսոյն բանագատեսցէ, հայհոյութեամբն հանդերութիւն յաստուածամարտին՝ զնասին ընդ նոյն կարկեսցէ. եթէ հարուածանեակց զալանանջեց.

զինուց ինձ արձակեսցէ, կարծ հը-
նարից աղեղան փառաց հօրն կա-
տարմից նմին պատահեսցէ: Եթէ
քաղով լուսոյ խաւարականին մտանել
ընդ այս անամօթեսցի, կափուճ
գլխոյն ձորձով պատեսցես լման
տանից զնա տանջեսցէ. եթէ մոլեա-
ցի զվստահութիւն ձեռին կամել
եղէգն մատուցեալ 'ի յաջ դրա-
ցուցչին զնա չարչարեալ ընկենա-
նեսցէ. եթէ ձաղանօք այպանման զնա
կատակեսցէ, ապականին ծաղու անկնա-
գործին զնա հեղգնեսցէ: Եթէ բամ-
բանօք ինչ յուսոյթից կախարդել խա-
բանանեկեսցէ, ապառակն գլխոյ հզօ-
րին ԱՅ զնա սատակակալեա անմաշե-
ցուսցէ. եթէ 'ի մուտս գիշերոյն
մթութեան խաւարու խարխա-
թեան ընկեալ մարդիցէ, 'ի Ձմեռ-
նայթից լուսոյ երեւման քո, տէր,
խայտառակեսցի. եթէ 'ի միջօրեա-
կան առաւօտ փորձութեանցն արե-
գակնակէզ վառանիչ խորշակին զնա
'ի յարատոյց խախանել կարծիցէ, 'ի
զօրութենէ նշանից լուսոյ խելել
դառնացի: Եթէ 'ի փչմանն ընթերհէ

խմպատերազմիլ, անսանձ զբաղմանն
ունայն 'ի զբօսս և զուարճութեանցն
գործոյ ապաժոյն, զերեզ անէր ունիմ
մշտնջենաւոր և անկորնչելի պաշտա_
մանն :

Գ. Զի եթէ այժմ իսկ կանխա_
րոզեալ յառաջ քան զօրն կատա_
րածի, և անշուքիւ արգելան ինձ
պատրաստեալք, առաւել զարգութեան
մերոյ նախկանու նմին պատ մանչու.
եթէ 'ի վերայ զիս հնարի կործանել,
զծնրադրութիւն աղօթիցն. եթէ 'ի
մէջս երկրի Թագաւորել ձեռն բերել_
ցէ, երեսացն Աստուծոյ 'ի նոյն մա_
ծուցանէ զիս հերքեսցէ. եթէ վտա_
անգս ինձ յաւուր նորութեանց. ԳԲԲ_
ունդին յաւելի արեւմտին զանդ եալ
փրկչին աշխարհին զիս խուեսցէ.
եթէ յղեցեալ թարեաց զշնորհս
իմ պատանդեսցէ, կապանօք ամե_
նաակեղծին զիս արձակեսցէ. եթէ
յուրացութիւն պարգեաց լուսոյն
բանադատեսցէ, հաշտութեանն
համբերութիւն յաստուածանար_
եացն զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ.
եթէ հարուածոյ նեղեաց զաղտնանց

ունայն զիս առնել հնարաւորեայցի, Թուքն զոր ընկալաւ ակրն քրովբէից ընդ մեղաւորիս զնա սպառնալեցու-ցէ։ Եթէ ժանիք խածողք ինձ ցու-ցանիցէ, լռութիւն երկնաւորին բե-րանոյ զնա պապանձեցուսցէ. Եթէ խածմունս աղուականս հոգւոյս ազ-դեսցէ, բեւեռացն հարմունք հա-տողին բնաւից զնա կակղեցուսցէ։ Եթէ յղփացս անիրաւութեանց խորհրդոց զիս մեղադրեցուսցէ, սեւաք-ամից անհասանելւոյն զնա կարկե-ցէ. Եթէ հրապոյրս ինձ գժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղւոյն խառնեալ 'ի յարբուածն բարերարին զնա դառնացուսցէ։ Եթէ առաջին Ճաշակմանն փայտին զիս գացէ, առա-կայի խորհրդով խաչին ընդունեալ 'ի սպառ. պարտաւորեայցի. Եթէ ընդ-վզել ընդդէմ հնազանդութեան տեառն հրամանի զանձն իմ՝ ուսուսցէ, բե-րումն սպարանոյն անհասանելւոյն զնա կործանեսցէ. Եթէ 'ի մահ աստառակման զիս վանեալ վիրաւորես-ցէ, առատաւր անդ զինու մահոյն 'ի կող առեղծին Ադամայ զնա հերձեա-

ցէ․ Եթէ երկամիք վշտաց դժո-
խականաց զևս պարփակեսցէ, պա-
տանոյն կատա էից ունողին զնա
ըմբռնեսցէ․ Եթէ յաստակս մաշու-
ճոյել զնա խորդախեսցէ, ընակել
կենդանւոյն ՚ի վէճն մաշու զնա մե-
ռուսցէ․ Եթէ խնդասցէ ընդ մարգ-
կորէնս իմ գայթագղութիւն, կըր-
կին կորասցի կարկամեալ կամս,
յորժամ անմաշն Աստուած յարու-
ցեալ փառօք ընդ իւր նորոգեաց
զինա մաշացեալս։ Եթէ ընդ լու-
ծանել փոքր կապանաց հողարա-
մեից բերկրեսցի, զօղասցի կրկնեալ
վերստին խակոյն ընդ վերջին շղթայս
անլուծ տագնապին ըմբռնման
աստուածագունի յանխախտան անձա-
նարանին։ Եթէ ընդ առաջին հա-
րուածն զժուարեսցի, զոյժ կորըս-
տեան յեռանուլ աստուածեանն անչէջ
գեհենին, որ պատրաստեալն է նո-
րա և նորին հրեշտակաց, նմա պատ-
մեսցի, որ յաւուրն մեծի մեծին
ատենի․

Ծ․ Խակ ինձ ապաւինեալս ի քրիս-
տոսէր Յիսուս, միայն թագաւոր ին-

քնարական զօրէք, առաւելիւ երկնի և եր_
կրի և ամենայն զարդուն որ ՚ի նոսա,
որ գալստեանդ քոյ ունէին ուրախ և ո_
ղորմութեան փրկչիդ սպասեալ_
յուսամ. ՚ի յոյս քո անկանիմ, և
զգթաշտապարիդ հետս համբուրեմ,
զպարտաւորութիւնս խոստովանիմ և ըղ_
մեղանս հրապարակեմ, կշտամբա_
նաց քարոզմէք կոծիմ և հառաչանօք
արտախս տառապանաւ, ՚ի խէթ խղձիս
խոցոտիմ և բոցով շնչոյս ձննձերիմ,
աղի ցօղով արտասուացս այրիմ և
երկիւղամանօք անդամոց կիզանիմ,
յուսահատութեամբ ցամաքիմ և դառ_
նացուցիչ հոգւով շիջանիմ, թախան_
ձանաց բանիւս երերիմ և կողկողա_
գին հեծութեամբ գոչեմ, տաժա_
նելի կրիւք տուայտիմ և տագնապա_
հոգւոյս տատանիմ, ՚ի կոծ մրրկաց
ծփիմ և ՚ի բախմանէ ալեաց տատա_
նիմ, ՚ի լսութենէ համբաւոյն սար_
սեմ և յիշատակաւ ահին կարկամիմ,
կերպարանօք ամենեցին հալիմ և ըն_
դառնանալեօք մեծիդ մեռանիմ, լուր
բազմագութ, քաւիչ, մարդասէր և
երկայնամիտ, քաղցրութեան անձնա,

որ բարին է եւ առ. ամենեցուն: Քանզի կա-
րող է սա յամենայնի եւ առ. նա շնորհս
խնայ՝ փրկութեան մերի. եւ քեզ ընդ
Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւի-
տեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԿԷ.

Վերաբերին յաւելուած իւրին հեծութեան
նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց աղօթից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԲԱՑՑ քանզի յայժ արդար է
բան խրատականցն Քրիստոսի Աստու-
ծոյ առ. ի մ քան առ. ակզբնահայրն
չարեաց սատանայ. զի վասն նորա
յայն սակս յայտնեցաւ, զի լուծցէ
զգործս նորին. եւ վասն իմ՝ զի ըղ-
ձնացեալ պատկերս նորոգեսցէ. ա-
ռեալ զկերպարանսն բաղար էութեան
կերպարանին խոնարհութեան մեծին Աստու-
ծոյ՝ միացուցեալ ինքեան անճառապէս խոնար-
հութեամբ: Նորա ոչ են շնորհեալ

'ի բազմացն, և ինձ զբօսանդամն եհեղ առատութիւ. վասն նորա ոչ երբեք չարչարեալ, և վասն իմ հանապազ պատարագի. նա անհաղորդ է կենացն, և ես միշտ վայելեմ 'ի փրկութենէն. նա վանեալ է խաչիւն, և ես զօրացեալ նշանաւն. նա հեղեալ 'ի լուսոյն, և ես միացեալ ընդ փառացն. նորա ոչ խոստացաւ հանդերձ և յերկիրի, և ինձ զերկինս ակաչհականեաց. զնորայն կարկեաց զաւհաւասչեաց, և զիմն առաւնց խղելոյ յարուցեալեաց. զնա յերասանկս խոզեցն արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարծեաց ոխնակեաց, և զիս ճառագայթ նշանակեաց. զնա աղենց նեմանեցոյց, և զիս խաչին անուանակնքեաց :

Բ. Խակեա զերախախին Աստուծոյ ըթի զայազանեաց բարեաց արարողի, և չարին զկնի միաեցայ՝ հայել ընդ նմին յառասկս գձխոց, ահա անտարժանս բարեաց. անձիր երախտեաց, անընդունակս սիրոյ, առատիք մեղաց ձգեալս, յերկնամանս խորոց խոցեալս, քանզեալ

ծառս արմատենոյ, գինիս յեղա-
շորջելով, ցորեանս հեղեղելով, մար-
հակս ջրելով, վճիռս պատառելով,
կնիքս այլակերպելով, նմանութիւնս
փոխելով, արկանելիս կիզելով,
բնաւորակս կորուսելով, նաւս ըն-
կլմելով, մարգարիտս մանրելով,
ակնս պատուականս աւրելով,
տունկս գաւսելով, նկարուկս խորտա-
կելով, փայտս անտառին փտելով, ման-
րագործս ապականելով, յարկս տապա-
լելով, խորանս խախտելով, բրդս
արմատովի խլելով. ձեթս հեղելով
՚ի գետս աղբեաց, կաթնս հանելով
՚ի կոյտս մոխրոյ, այլս մահու ՚ի յա-
րեաց գնդելոյ։ Քանզի մեղաւ խորտակեալ
ընդ Երուսաղէմի տառապեալ Բաբե-
լոնի ՚ի մարգարէիցն ձայնից անձն
իմ ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցելոյ.
որ առաւել անդամանեալ եմ և անդէն
խայտառակեալ, առ գործով և
անդ կշտամբեալ, առ ձայնեալ և
անդ նախատեալ, առ թշնամա-
նեալ և անդ յանդիմանեալ, առ-
տառս ապշեալ և անդամանօք լքեալ։
Նաև հեծութեան և անդ հառաչանք,

տաս կարծիս և անդ կատարած, տասխէթ և անդ հատուցումն, տաս արկածք և անդ հանդէպք դատաստանի, ուր ոչ է բան խրատանց և ոչ ձայն պաղատանաց, ոչ թիւք աւուրց և ոչ եկք ժամանակաց, ոչ ուղք յուսոյ և ոչ գլուխք ողորմութեանց, ոչ աջ պաշտպանութեան և ոչ ձեռն այցելութեան ։

Գ. Այլ դու ապաւինութիւն, դու խնդրն փրկութիւն, դու այցելութիւն, դու և քաւութիւն, դու երանութիւն, քո բժշկութիւն, քո ողորմութիւն, միայն հզօր, կենդանի, անձառ, տէր Յիսուս Քրիստոս բարերար Աստուած. օրհնեալ, օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ. ընդ Հոգւոյդ քո սրբոյ յաւէտ բարձրացեալ՚ի փառս հայրենի խնկութեան մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն ։

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերջինն յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ 'ի յիշատակ ահարկութեան մերձաւորեցելոցդ՝ որք յաստուածուստ են պատահմանքն ժամանեցելովք, զհայրդ դադարեցայց 'ի նորոգ ողորմութեանց, եւ կամ մրմռեա [illegible] ազգէ հեղեղք արտասուացս ։ Զի եթէ զօրէնսդրական առաջնո գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ, որ զԵդեմ եւ զերկիրն առ հասարակ ոռոգանեն՝ լիապէս բաշխականութեամբ բաշխեալ ամենայնի, եւ զդրախտունն եկից խորհեանց առ այս իմ եղեալ, զանձինս մեղաց ամբարշտութեան զդոց զըվացուցանել ոչ բաւականացին ։ Եւ կամ մարգարէին որոյ ըղձականա-

թիւն կրկին ինձ լցցի գլուխս ջուրց բազմութիւն, և ծիրագարան ականաթեանց կերպիս՝ այրեաց կայլակմունք, զբեկման ոգւոցս չափել բղձանաց ոչ ձեռնարկեսցեն. և ոչ եղերականք ջայլեց հասմոյեն բանահիւսից կանանց բալականաց 'ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց՝ զաղետ վասնգիս 'ի յերգ արկանել և կամ 'ի նուագս ձայնից բերել:

Ը. Իմ է օրն լինելութեան նզովեալ, և ոչ Յոբայ կամ Երեմիայ. քանզի անէծք է օրն նոցա, զորոց մի 'ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ, և ոչ տարապարտելի. այլ ուրեմն զիս նկատեալ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ և կամ միոյ մնանաւոր բարւոյ. զչանգիպումն աւուրն անիծիցի՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահուգրոյցիս, մեծակս մեղաց և ապերանեակս անօրէնութեանց: Որ ոչ կայցի յաւիտեան կենաց զոր դու սահմանեսցես. Աստուած բարերար. ոչ գնայցի 'ի քո պատուիրանն կենդանականն անմահացուցիչ. ոչ վաստակեսցի 'ի հանճրս արմատոցն, որով 'ի մուտս ձեռանն

աւուրցն խաւարութեան կերակրել պատրաստեցայց . ոչ կառուցի ամբարտաւութիւն որմոց և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի, որով 'ի ջերմանէ մրրկացողաց ապաստանեցայց . ոչ համբարեցի նշխարս ապաշարաց 'ի յուղին անձրևական, որով դարմանեալ սովոյն իմ բժշկեցից . ոչ հանդերձաւորեցի քեզ ալեւրս աղօթից, որով առաջի քո կալ համարձակեցայց . ոչ կազմեցի թռչակ փրկութեան վարուց մաքրութեան, որ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ . ոչ եստ զխնդրութեան հաշիւն 'ի կենցաղոյս ճանապարհի՝ իմոյ մանկելին, զի 'ի դատաւորին ձեռանէ ատենէն իսկ փրծայց . ոչ ըստութեամբ ձեռին օրհնութեան մատնեայ յանդիմանն, որով օրէնսդրին մատնանկից գտայց արժեցեալ: Ոչ զիմաց եստ զգուշութիւն և ոչ թիկանց պատսպարութիւն, ոչ աջոյս իմ զինուորութիւն և ոչ ահեկիս պարածածկութիւն, որով 'ի պատերազմիս վանեցէ զերծայց . զերբեվարս ոչ զգեցուցի զրահիւք, և ոչ զմարմինս սպառազինութեամբ, ո-

բով զծածկեալն յարգարեկեցից ։ Զկա-
մունսն ոչ կապանեցի պատուով, և անտա-
գանին ոչ ժամանեցի, և աշխատա-
րակուսիմ ունայն 'ի բարեաց ։ Մա-
քրութեան ծաղիկ ոչ ունիմ և ոչ եւղ-
ազերմութեան, և գիշերոյն մրայլ
անշշուկ ։ 'ի նիրհումն մահու ննջեալ
եմ, և տարածեալ կոչողին փողոյ սաս-
տէ ։ զզուրդ հարսանեացն կրկին մեր-
կացայ, և զձէթ վառուցն վերստին
լքի, և զդուռն մտին հարսանեաց ա-
ռաւին փակի ։

Դ. Եւ արդ զիարդ առից մխիթա-
րութիւն այսքանեաց վշտաց, և կամ
ընդ որքանեաց տարակուսանաց խա-
ւարի լուսաւորութիւն յուսոյ կե-
նաց խառնեցից, և կամ ո՞ւր արդեաւք
զգարշապարս ոտին կառուցից, և
կամ յո՞ր վստահութիւն զաչս իմ յա-
ռեցից, և զի՞նչ անդորրութիւն ծփա-
նացս նկատեցից, և կամ յո՞ր ընձա-
կան զիւրութիւն ձեռն համբարձից ։
Զի եթէ 'ի ձեռուն բարձրութեան
երկնի, անուն անձրևեաց հարցն Սա-
ռամայ, որպէս առացեալ է ։ Իսկ եթէ
'ի յատակ խորութեան երկրի, ստ և-

րաց զկոկորդն ըմբռնողական և ե-
կուլ զԴաւաղան բանակացն Ասորւոց :
Եթէ յանդգնեցայց փախչել յու-
նողէն, գուցէ կայցէ զիս մշտան
ահագին : Եթէ ընդ գաղտնոս ինչ
թափառեցայց, արարածք են խըն-
դրել զկեանս առաջոցին առնուլ առ-
իս քան երկրանն զՆերգինան առ մա-
տաղ մանկունս ըմբռնելոյն քրմոր-
գիս : Եթէ յամենատարած օդոյս
սպարզութի, այն եղև եգիպտացւոյն
խաւար շօշափելի : Եթէ 'ի թաւշուտս
բարձանց, նորա են կոչեցեալք 'ի բա-
պանեցն զռ... բարուրայ գիտակենցն :
Եթէ 'ի ակարան խոխոխեցից, վաս-
նզի 'ի սլիծ ակեացն, և զի սլիայ են
ինձ առ իւծ ունք : Եթէ յարբջոյն սլա-
տասպայ ապրեցայց, մեկինքն ա-
րեան ծարաւիք ինձ սլատահեսցեն :
Եթէ յանհնարս ուրեք նաւիցիմ,
մկրտեալքն անդարդադոյնք իբր ցըն-
ցուղս հրոյ եռացեալն զինև մաղեա-
ցին : Եթէ յերջերէ միեւզերբ այ
փախնուցում զերծեալ, նեկուն ձի-
րանք ազեղակեալ մարդն մարմնապաշ
զիս կերգերեսցեն : Եթէ 'ի անհնարի

շանձնալանաց խորշից զօրեալ ամփո_
փիցին՝. տարակուսանօք գործու_
թիւն գործոյն զիս զարգացուցեն ։
Եղեն 'ի վաղուց ինչ անդստանոց կա_
ցեալ զեռանեցայց. չորք շանտաճան_
ճոյն տարածից զինն պատուեցեն ։ Թու_
զումաւել զխառնիճն և զձորեանին
գգոյն զօրութեր ընդ թունաւորն թըր_
թուրն ընդ անկենդանական երեկին.
Համդերձ Ջրանկարծ կարկառին և ա_
պանկանոգործ եզեմանքն, որ առ ա_
չաց անսխալ առաջինք և նուաստա_
գոյնք. բայց 'ի յանդարկեն Աստու_
ծոյ յաւէտ զտառողարար ուժգնու_
թեամբ հարկին հանքին վաներգին զհը_
պարտն ամբարհաւաճութիւն փա_
րաւանի բռնութեանն բաւան զաւա_
զանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ են
կերպարանք թագաւորացն կոյց ըկա_
զաց անձնականայն անկերնութիւ ե_
գիպտացայն անօրէնութեանց՝ յա_
գի առանձնացաց՝ զաւազանի մխատացայց ։
Դ. ԱՅՍ զու ամենազօր արարիչ
բնաւից աներգ բոլորից. 'ի յաւէլեան
հանդիսացից հերքել զնա. և ինձ
պարգևեա կրկին զթութեանք ձեռն

մատուցեալ փրկութեան արարածո-
ւեցեալ կոչեցեալ վարդանեալ ՚ի
մեզ պարգևելոյ։ Զի դու միայն
Ծննդեան Աստուած փառաւորեալ
միշտ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԿԹ.

Վերջին յաւելուած եղեն հեղուածեան
Նորին հանգոյն առ նոյն աղերս համբառնայ
բանէ.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Եւ արդ, վասն զի ՚ի ձեռն մե-
ծիդ և անմեկնաշնորհ արարչատուութեան
խնամ և զգօնութեան անուանդ և Աստու-
ծոյ՝ ելեր ՚ի քրիստոս ընտրութեան փառ-
թոյ քոյ սիրոյ հնարապարտ եւ ունելի ոչ
երբեք պարտեցի, միշտ խառնեցի զաւ-
գիլ և ոչ եւս միանալ, աղօթ զօւր ար-
ծաթագործ երկնաւոր Ճարտա-
րապետ, ՚ի նմանիս փառաւորեալ առ-
խաղաղութիւն, ընդ մարդկանց յայտ-

նի տաւղի , և չարութեանս խմ՚ ու_
հալեցաւ . զոր ինձէն մղել չարա_
չար՚ խոր զխեղդար զիւտրախ իմն
ողորմելի յանդգնել անկարգ ա խռ_
ովմ՚ զխմն զարարախս աձեցուցանել.
քան հաշտութեան հնարս ինձ այսու
կարգմել: Նա զի մի անընդել գիպուած
և անկիրթ պատահումն և անհաւա_
սար հանդիպումն՚ պատարաստութեք
հանդերձելոց անքնանարանայն ինձ
երևեսյին , ամենեին անմոռաց պա_
հեաց ատտաւոն 'ի յիմում մարմնի
նշխար մնացուած ոչ նախնումն անի_
ծիցն. զոր 'ի փոքու է ասարբե անարգ է
զմեծն է ուսանել:

Բ. Քանզի խաղաղն ինքնարերա_
կան գիւտք որավայնի՚ բատտաք Ձա_
պուէք չարամ ողականք և ազգխուզեր,
որդունք ազէաց գաղանակուրք ,
խաղաղաւորք Հրակայծակք և բիծք
բոյանկիծք և անխծք անկերպուրք
և երամակք ամանք քրտնածինք զաղ_
բաթորմք կածեցուցիչք և մարմա_
ջողականք: Սաղաստակք այլոց փայ_
րեննեաց . ըստ նմանութեան գիտաց
գիշերամարտից և մեկնաղէն թարբա_

րոս գնդից խուստորակաց. և զա-
զանութեանն քաղաքաց գայլոց ա-
բարացուցոյ. կորակոր գնացիւքն, որչ-
նաթեալք գունոյն, կրկնապատկալք
կուամպ կոչուած, որ զօրէն ունի
խայթոցաց կարճի. իբր գծնիկ փը-
շալք խոցոտեալ ծծեն ձգեն զա-
րեանն խոնաւութիւն, և յանկո-
ղինս մահճաց համբաւեանն վաս-
տակս կրից ցուցանեն։ Իսկ կորկո-
տեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել
զհատուցումն նոցա նոցին, վազ-
վաղակի զգամն զինուս վասնզի՝
զոր աղբեն մարդոյն. և անդէն
խակոյն ընկալմարմին փոքր հատա-
կուռն իբր թեւք խոն թուխչս արձա-
կեն, և ըստ մարմնոյ ձևոյ տոտա-
տեալ այսր անդր տարաբերին. և
ըստ բազմապատիկ նմանութեան
բարոյից զաւուր աղուէսուց՝ խորա-
մանկեալ խուսափեն ՚ի պատուանդա
բազում էլից, զի յերկինս զնման
ապրեցին։ Իսկ այնքան չբռնի և ան-
քաղ անձանցն ոչ միայն զգուշեն
և զխառնիճաղանճս, այլ և զխոտա-
ւորս հզօրս և աչանքին փախուցա-

նեն հանեն առաջադրեն 'ի դասակարգ յորկէի աստուածայնոյն բարձրութեան, և կամ 'ի բազմի ընտելացուցանեն. քանզի արտոյց արեւաց, որք իշխեցին անդրանկաց և ախրեցին ժողովրդոց և տանին գլխաւոր ազգաց, զապաստաթիւն իւրեանց զորութեամբ ձեռնտուն ինքեանց վկայեն, թէ քանզի ոչ կարացեալ 'ի գլուխ հարկանել վեհիցն բանութեան, վասն այնորիկ խոյս տուեալ հասանէ յայս անգի.

Գ. Եւ զինչ է ինձ զխոցմանց և զանձկանծից ծագրականաց անանց գոյութեանց 'ի կեր արկանել, որք զբեղ և անշնչելի ջառագայթ են տառատութեանն յիշատակել ինձ զշանցելեածալն, որք 'ի մարմնոյս անդրինելոյ ընծային պատուղք դատնութեան: Ընդ որս և եկամուտ տառակչակաոյն ախտից գեւաք, և կերբայն կարաք անողորմելի. յորոց չէ զերծանել, քան թէ հարկաւմարմնոյն վասնզի զատարագոյին արդք խնաստակել. և ոչ անգի է զանձել աստուածի՝ փախստական անկանել առ 'նոսա. այլ առանց կա–

մայքումդ անհնարինութեան և մարդ-
կային կարգ և հնարք վրիպեցան ։
Իսկ դու, բարերար, զամենայն ու-
նիս բաւականապէս զենեալ հնար՝
եթէ կամեսցիս փրկել, նորոգել,
քաւել, բժշկել և կենդանացուցանել. և
քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն ։

ԲԱՆ Հ.

ՎԵՐՋՈՅԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԵՂԻՑԻ ՀԵԾԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳՒՈՅՆ ԱՌ ՆՈՅՆ ՈՂԲԵՐԳ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ։

Ա. Եւ քանզի համբարձեալ զըն-
թացս բանիս ՚ի փոքունց աստի եր-
կրայնոց չհամարելոց ընդ գոյս ե-
ղելոց՝ ՚ի մեծագունիցն անուանս,
ասացից զանձկալի հանդէս խրատուց
աշխարհին անպատուութեան ։ Որ
զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն Աս-
տուծոյ իբրև զնախածանօթ հայ-

բարեկամութիւնս . և կամ մարդա-գոյնք որպէս մարգարէքն , կամ անմարմնագոյնք իբրև զառաքեալսն , կամ ընտրելագոյնք որպէս մարտի-րոսսն , եթէ ոչ գու մարգարիտա-ցես անձնուաց բարիք և անփոփոխ խնամակալութիւնք և անպակաս ողորմութիւնք , ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ 'ի նոցանէ ։

Բ . Զի եթէ առ նոյն ինքն Ա-բրահամ ձայն արձակեցեմ՝ իբր ողոր-մագին առակ ընչեղին ինձ վարդա-պետէ , 'ի տապոյ անտի պապա-կեալ , կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւակա-նանայ · քանզի և նա փակեալ է ընդ կարեօք հաստատակաց անջրպետու-թեանն ։ Իսկ եթէ առ Մովսէս , և նա դդածեալ է տկարութեամբ , որ ոչ զօրեաց առնն փրկութեան , որ զհայթայթանաց կրկնումն 'ի պահ-պանութեանն աւուր ժողովքր · իսկ եթէ առ Ահարոն , և նա ին-քնին իսկ կարօտացեալ մաղթողի · իսկ եթէ առ Դաւիթ , 'ի մէջ բարեացն առաւելութեան ապաւինեալ է և նա · իսկ եթէ առ Նոյ և Յոբ և Դանի-

էր, զայս Եզեկիէլ մարգարէ մեկ-
նեաց յանուանէ իսկ յիշատակեալ
զնոսա, և զայն ընդ նոսին իւրև ՚ի
գիտնոց Աստուծոյ ազդեալ, կեն-
դանի եմ ես ասէ տէր. թէ ոչ
ապրեցուսցեն զուստերս և զդըս-
տերս իւրեանց ՚ի բարկութե-
նէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ին-
քեանք միայն ապրեսցին. իսկ եթէ
առ Պետրոս վկան հաւատոյ, ՚ի
քումդ խնամոց իւրոց մի խախտեցեալ
և նա ընդ կրկին իմն գրաւեցաւ.
Թողումն առեալ զբազմացն գումարու-
թիւն խոնարհեալ առ կարիս կարիս,
թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. ընդ
որս և Յովհաննու ամն մարգարէի ՚ի
մէջ աստուածառաքն առաքելու-
թեան մարգարէին գայթագ-
ղութիւն մնայ յոլովից անթարգմա-
նելի. թէ և ՚ի գէտս իմն մեկնու-
թեան ձեռնկերպութեան.

Դ. Նա քանզի չափեալ սահմանե-
ցաւ զօրութիւն փրկութեան մարգ-
կան, և ցուցան նոցա ողորմեալք բա-
րեբարից և զօրացեալք ամենակա-
լից. կոչեցեալք պաշտպանոցից և

քաղեցեալք հնարաւորիւք , ընդ-
հանուր ազատեցուցիչ և բժշկեալք
անախտականեից , կենդանացեալք ան-
ապականեից և լուսաւորեալք նորո-
գողիւ , այսուհետև գիտացեալ
զաւակն որդեգրութեանց հողածին
բնութեանս , որք մխիթարեն արի-
նականն նմանութեամբ հարազատաւորելո
վստահութեան յուսահատելոյ , ա-
հա առ քեզ գիտեցից՝ որդի Աստու-
ծոյ կենդանւոյ Քրիստոս օրհնեալ
յաւիտեանս : Մանաւանդ զաւակն
ազգակցից այսմ մարդկութեան առա-
նոր յիշեալ , զկերպարանս բան
մերմանին արդարացուցանէ . բայց
է , բառ խաւարին ամենին երջանիկ ,
անկանելէ ՚ի ձեռս ամառն , և մի ՚ի
ձեռս մարդկան . զի որպէս մեծու-
թիւն նորա , և ողորմութիւն նորին :
Եւ այս բան թէ և զ՚իւութիւն իմն
գծագրեր , որ զերբերանաննեան հա-
բուածն աստուածեան առաջի է-
գեալ՝ ընթացեալ ինքնին կամաւորա-
բար զգաստանիք մաշման ապատակ-
մանն՝ երր զկենդանին Քրիստոսի հա-
ւատոցն յանձանձութեամբ , քան զեր-

կուսն եւ այլ փորձութեան՝ որք տան-
ջեննն եւ ոչ օգտեմին. առակայն եւ խմ
օրինակութիւն բանիւս պատկերի Ձա-
բակեցելոյ հնարս կենաց կորու-
սեալս անձին՝ ոչ է այլայլեալ յար-
մարութենէ. զի ոչ եթէ զփրկեալն
նուաստացուցանեմ 'ի մասանց այսր
օգերութեան՝ տանեց որոց ոչ
է մատչել առ այլ, այլ զփրկողին
անուն պատկեմ, եւ զշնորհ նորին
առ ամենայն բարեհաշակեմ, եւ
զքնական բարձուան 'ի թախս փա-
րացխոստովանիմ բանիս պայման-
յանէս կարտաեալ օգտմութեանն
գեղոյ.

Դ. Այսա գու կեանք, գու փրկու-
թիւն, գու բժշկութիւն, գու ան-
մահութիւն, գու երանութիւն,
գու լուսաւորութիւն. արա ինձ
անց որր 'ի մեղաց աշխատութեանց,
զի եւ քեզ լեցի հանգիստ 'ի մշտա-
գատս հեծութեանց՝ ձանձրացու-
ցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ի-
ւիք, քան թէ փրկութեամբ մարդ-
կան պարապիս, օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԱ·

Վերջին յաւելուած երկին հեծութեան Նորին հոգւոյն — նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ո՜վ քաղցր երջանիկքն և փառաւորեալք սրբոցն պարք, յորոց ամենք գոյզն ինչ գթեցին և յանձախագոյնս համառօտեցան, փոքունս տառանեցան, և մեծագոյն վաստամբ նշուլից հոգւոյն մաքրութեամբ լուսաւորեցան. յորոց մինն զանձգանածոյն յայտնեաց պճնաւորականութեան կատարեցն անկարութեան, իսկ միւսն զգերազանցն քան զինութեանն օրէնս, վարս և առաքինութեանս հրեշտակականս։ Եւ արդ նոքա որ հնեալքն են յամենիշխան բերանոյ աստուածութեան հօրն Քրիստոսի, ընտրեալքն անձեալքն իմնկեալքն և բարեբանեալքն, իբրև

զանգուածս Քրիստոսի պաշտեցեալք. և իբրև զԹեմփոնս Հոգւոյն սրբոյ յարդարեալք. յորս չէր ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի. այլ ամենեքին անեղծութիւն և լուսաւոր արդարութիւն, և որքան մարթ է զմարդն Աստուծոյ՝ Աստուծոյ նմանեցուցանել: Երեւք պարզք և անպատկառելիք, կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք, կեանք զգաստք և անապականելիք, պաշտօն առ Աստուած կարծր և անփոփոխելի, ընԹացք արփականք և անկասելիք, Ճշմարտութիւն միասար և անցընդելի, գիտնագիտութիւն զօրեղ և անհերքելի, անարատութիւն պայծառ և անաղօտելի, խոնարհամտութիւն վերինական և անկործանելի, պատուէր մաքուր և անաղարտելի· Զորոյ կերպարանս և զնշանակս անուանեցն ապաշէ՝ Աստուած իսկ վարդապետեալ, և նորա համաԹիւն 'ի մէջ խնամութեան արարչին բան լուսաւորեաց:

Բ. Այլ եւ անտախտամոն յանձնայնի, և որքան բան զօրէ պատառ-

ւեալս, որ մինչդեռ արթունս եմք՝
նիրհեմք, մինչ դեռ դդաստ երեւիմք՝
թմրիմք, 'ի բարեպաշտութեան խոկում՝
գայթագղիմք, մինչդեռ աղօթեմք՝
և վրիպիմք, 'ի յընթերցմանս խոկում՝ և
կասիմք, յարդարանալս իմ և մեղան-
չեմք, 'ի խաղաղանալս խոկում ամբո-
խիմք, մինչդեռ արշաւեմք՝ առ 'ի
յերկնային հանգստարանեմ, 'ի չուելն խ-
մում՝ ընդ կրունկն դառնամք։ Ընդ
բուսոյն մեռանին և խաւարս յարեմք,
ընդ քաղցրութեանն ձմեռան՝ ոչինչ ըր
խառնեմք, ընդ կուղս բարեկացն՝ չա-
րեաց հիւսեմք, ընդ կանգնելն և կրկին
գլորիմք։ Նուազիմք և ոչ պակասե-
բիմք, ասեմք և ոչ առնեմք, խոստանամք
և ոչ կատարեմք, ուխտեմք և ոչ վճա-
րեմք, կարկառեմք և անդրէն ամփո-
փեմք, ցուցանեմք և ոչ ընծայեմք.
մերձեցուցանեմք և ոչ մատուցանեմք։
Ի ձեռնարկել խոցուածոյս անդրէն
վիրաւորիմք, 'ի հաւանեցուցանելն՝
վերստին խուսափեմք, զոր հանդիսա-
նամ և իրաւունք պարտաւորիմք,
գրիմ և խոկոյն եղծանեմք, նշանեմ և
'ի գիծն թուլանամ, սկսանիմ և 'ի

հանգիստ ոչ ժամանեմ։ Դադարիմ և դադարեալ սատանիմ, լնանիմ. և կրկին հեղում. շարունակիմ սաստ և անդ ՚ի սորին հարիմ, բարդիմ և անդէն աւերիմ։ Հիմն արկանեմ և ոչ գլխաւորեմ, սակաւ վաստակիմ և բազում վատնեմ, գոյս գանձեմ և անխնայ ապականեմ, զայլս խրատեմ՝ և ես ինքն անփորձ եմ, միշտ ուսանիմ և երբեք ՚ի ճշմարտութիւն գիտութեան ոչ հասանեմ։ Զչինչեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ, առուղ ինչ քաղջալերիմ և առաւելաղէս ըլքանիմ, լարիմ և խակ և խակ առ նմին մերձկիմ, զայս կարկառեմ և զայն պատառեմ, խլեմ զեղինձն և տատասկ անկեմ։ Ընդ ամբառնալն և այսրէն բերիմ, մտեմ ՚ի բոյնն աղաւնի և անդստին ագռաւ եղանեմ, զամ սակաւ մի ազատակ և սրանամ դառնամ բնութիւն նեացեալ. առնեմ զիս քեզ գառանել և ապականողին նուիրիմ, ընդ յանդիմանն լինելն և Թիկունս դարձուցանեմ։ Մաքրիմ և այլ մրձնոտիմ, լուանիմ և նովին շաղախանամ, կերպարա-

նիմ զԳառաւթին և զործք զՍառաու֊
գայն կատարեմ, չքնաղք ճշմար֊
տեմ և ստեմ երկիրանմանք, աջողա
մատակարարեմ և առհեակ կողմանքս
առերեմ։ Ընդ երկրագործութեան
ցորենոյն որոմն սերմանեմ, 'ի բար֊
ձրագոյն խնամոցն 'ի վայր իջեալ,
եւ ինքն զատնիմ։ Հրեշտակնատամ
յերկաս և 'ի խորհուրդս զիւանամ,
'ի յոյս հաստատիմ և 'ի միտս տա֊
տանիմ, առաս ձևանամ և իրօք խա֊
ապրիմ, կեղծաւորիմ արդար և որ֊
գեանքս ամբարշտեմ։ Դասիմ 'ի
դարս հեղոց և ընդ այսս կարգաւեմ,
'ի մարդկանէ զովիմ և 'ի անաողեղ
պարսաւիմ, 'ի հողածնելոցս երա֊
նիմ և յորդւոցն լուսոյ առաղիմ, հա֊
ձոյանամ յետոյն ուամկին և թագա֊
ւորիզ մեծի յաչաց երանեմ։ Ջա֊
տեանն զատաւորին թողեալ, խա֊
նակրանիցն ադերսեմ. հերքեալ 'ի
մեհիցն, սոսկականացն ապրիմ.
մարմնովս արտաքսեալ պաճնիմ, և
անձամբս երկինս ձայլին ձանաչիմ.
հպաւորիմ զաշն հաստատել, և
ուխտակերպս արտաքս միջիմ։

Այսօր մայրս հոգեկիր և փոփո-
մամբ խեղճացայ․ զանկրունս պա-
տուերն լքեալ, Թեղագրութեան ս-
ձին հետևիմ․ արիւնամ զգրտակս, և
վատթարագոյնս ընկերակցիմ․ զծան-
րութիւն սուրբն բառնամ, և 'ի
ժամ վարձուն անձնան եղանեմ․ 'ի
բացուստ ձեռնամն խոսիմ, և 'ի պա-
տախանատուութեան պահու պատրաստ-
ձեալ կարկկիմ․ 'ի յերս արևուն հա-
րուստ երևիմ, և ընդ երեկս ունայն
գեղերիմ։ Յանձնաւ ծերոց բաղ-
մեալ, և խեղայլեցից կցորդիմ․ ննջեմ
խեթիւ, և արշաւաքն զարհուրեալ
զարթնում։ Զանդստատանս կամաց
չարաչարս հերկեմ, փոյթ խնամով
'ի չարիս, մեջս անտառակ որդիս,
անդարձ տարածելեալս, անղջա-
կան զառածեալս, անմխիթար
արտամեալս, ինքնագլուխ դերեալս,
մահու և ապականութեան ծա-
ռայեալս, անօգուտելի տանջեալս,
անփրկելի մատնեալս, անդա-
տաստանելի հատուածեալս, ան-
արծարծելի շիջուցեալս, անկաղ-
դուրելի խորտակեալս, անհանդեր-

ձեռքի կործանելոյ ։ Իսկ եթէ պարտ է զատուցին տառանօք տալ անօրինելոյն անձին նախատինս , ահա զրկեմ զրկեմ և ոչ անխայեմ զխաւսս նեւթեալ դեհենին ։ Սառացուածս նախանձու նորոյս Ադամայ երկնայնոյ , որպէս և կայէնն առաջին հնոյն և հողեղինին . որ ունիմ ըղբնուն տառուս 'ի յանձին զնշանակ ամբաստանութեանս , ոչ ըղձիցս տարբերութիւն , այլ զրանիցս կշտամբութիւն ։

Դ . Իսկ արդ մեր իցեն փրկութիւնքն , որ սկզբնահայրն հաւատոյ 'ի յուսահատութեանն փայլի զանգթութեանն խմ չարիս կրկնէ , մեծն մարգարէից քարոզք բանից կոչկոծէ , արդին բարեփառ աշտէին նիզակու 'ի մահ տառակէ , պատակեր ձայնարարին ընդ Աքարու հաւանյնեւ քնքէ , տառուածարելոյն վեհից յարադադայն փախճուց մատնէ , մարդարէածին ակամանոյն ընդ ամաղէկայեցւոց առաջի ակաան սպանանէ , նախանձաւորն Աստուծոյ երկնաւորայ բոցոյն վառնէ , տառերին

լրումն և Նորայս սկիզբն՝ հեծանոցին ընտրութեամբ հաւէ , ոյեան առա-ջելոյ ընդ Սափիրայի 'ի կենաց գը-րաւէ . զարմանալին քննութեամբ հոգւոյն՝ բուրումն ինձ մահու ընդ կենացն քարող խառնէ ։ Երգ անա-չառք և ինձ կաճառք երջանկացն , և ուժգնութեան հրամանին վերինոյն որի սպառապէնք . ընդ հրեշտակացն և մարգին , ընդ ախեղերաց երկրի և տարերք , ընդ անդդայիցն և չար-ժողովոնք , որովք դառնալ մեջ լինիմ՝ սուժիւք լեկանոյ յարինակ և յիշատակ առակալեացն ապագայից . իբր հոգեոյ փոխթոգկի ալեաց յաւէտ մըրըկեալ կենաց վատահութիւն , մեայ անկայուն 'ի հաստատու-թեանց ։ Զոր եթէ ոչ խնամատու-թեամբ 'ի քննին առեալ խուզեսցէ զուղղակացն բազմատեսիլ զանազա-նութիւն , զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դառնալ , որ առանց թուոյ և քանակութեան համարոյ թինդս առեալ անդրա երամոց եռան զեռան սջանան 'ի մարմինս ծովու , վկայեսցէ և հաստատեսցէ Ձեռն-

րեա լինել զառաջնորդս բանաւորու-
թեան ։

Դ․ Այլ դու ինչն օրհնութեանս արժանի թագաւոր բարի երկնաւոր մարդասէր Քրիստոս , Աստուծոյ կենդանւոյ միածին որդի . հզօր բարձեալ անչափին անճառ քաւիչ ահաւոր , տեսեալ 'ի ձեռան ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց , արձանացս զծաւալս մոլեգին շարժման արարիս խաղաղութեամբ , ընդունեա 'ի սանձս կարգոյ երկնանոց ըմբռնմանն զգնդեալ մտացս վայրագութիւն ։ Նշխըլ խաղաղութիւն հրամանաւ մեծիդ ամենակարան բերոյս տառամանմն , տառապեալ խափանեա զբաղմանցլինեան անդամս ստրուկանս դադանեաց անմթոյս երկրակենցաղս հինից ։ Գրեացես աղօթս մշտամնայուս զայն նորընծայ սատ . ողորմաղերս թախծագին ձայնի ողբերգաւորութեան այսր մատեանի . հան 'ի խորոց մահուս անդընդոց չքնաղ ապրեցեալ ընդ մարդարեին փրկելոյ . ընկալ զխոստովանութիւն անձնադատ բանիս 'ի հաս

անուշից․ շնորհեա մխիթար դատ-
նութեան վշտաց ամպքին հեծու-
թեան յուսադրեալս։ Եւ քեզ ընդ
Հօր Հոգւոյդ սրբոյ փառք պատիւ
և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԲ․

Վերջին յաւելուած երկին հեծութեան
նորին հոգւոյն — նոյն աղերս մաղթանաց
բանի․

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա․ ԱՅԼ առաջ ձեզ ասեմ, ով ե-
կեղեցիք միաբանից և աշակերտու-
թիւնք կրօնաւորաց, որք միաբա-
նականք մատանցք ձեռօք ա-
ռնէկալութիւն յատայն պարգևաց
բաշխեալքն անդրանիկ տեսած զինու-ո-
րեալք, որոց գայս անգամ հանդեր-
ձանոց խորհրդոց բանից ընծայեցա-
ցի․ ընկալարուք գայս աստուածա-
թիւն խառնախառնութեան ՚ի շը-
նոսած փրկութեան հոգւոյ Դաւանե.

բաց առնիլը զմարմնոյս պարտու-
թիւն, յիշելով զմարդարէականն
ընդ առաքելականին առեալ մեզ
'ի խոսա, զի մի պարծեսցի ամենայն
մարմին առաջի Աստուծոյ, և զոչ-
ոք է արդարն և ոչ մի. Զանձրու-
նականն մի մտանմայք, 'ի կատա-
րածն խոկ պատուիրանին դադջեք
զձեզ ծառայս անպիտանս. մի եղի-
ցի լինել ձեզ որպէս խարդողին. զգու-
շացարուք և զլոյն, թէ կերակուրք
նորա ընծայքն։ Պանդի և եւ խոկ, որ
զայս նուաղութիւն մտածութ արա-
զոյ ձեզ ջանիկեցուցի, վկայեալ զան-
ձնէ կամաւորական առատանդք բիւր
բամբասանաց անրժչկական մեղա-
նաց, 'ի սկզբնաշաւղն սկսեալ մին-
չև 'ի սպառումն ծննդոց նորա' կա-
մայականն յանձնառութեանն հաւա-
տեցի եղի զիս ամենայնիւք պարտա-
կան չարեաց.

Բ. Լուսոյ յումեմնէ ոչ պարտա-
ւորէ, և ոչ հանձեցոյ. 'ի յամէլն նո-
րա անդարմանականա առ այն, որոյ
առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ
երկրածնի, թէ ոչ երբէք ընծայոյ.

ոչ պատժեսցայ և ոչ զաշխարհի-
ինչ համբուրեցի ճաշակս մահու։
Այլ ոչ ընդ հաստ ինչ յանօրէնութե-
նէ․ թողցէ ՚նմա տէր Աստուած
զայսոսիկ․ թէ և ճշմարտիւ իսկ
գրեցաւ, ոչ ընթացաւ, որքան թէ
գծեաց, ՚ի յաւել զանյարմարան ՚ի
գինաց ժողովրդեանն Իսրայէլ-
բանիւ Զաքարիայ, օրհնեալ տէր,
և մեծացաք․ որ է փարիսեցւոյն
ձայնն կերպարան։ Բայց եւ քանզի
գիտողին Աստուծոյ մատնեալ եմ
դատաստանի, որ զկիրս աներեւու-
թիցն մտաց ՚ի կշիռս եդեալ հա-
մարի դատել զիս նորոք ամենիխա-
հատուցմամբ․ ոչ կերպարանե-
ցայց անառզին, ոչ կեղծաւորեցայց
քննողին, ոչ առեցից զուշ գործե-
ցեալն նկատողին, ոչ խաբէու-
թեամբ ընդ միս ինչ մտից մեծին,
ոչ ՚ի առնել բարուոյ ցոփութեան
զչափս քաղաքէկեցից, ոչ ՚ի պատկեր
ընտանի զանախկարս եւրեքս յարդե-
ցից․ ոչ խնճեշացայց ՚ի զարդ սաո-
րոտի, ոչ պճնեցայց այլով պայ-
ծառութեամբ, ոչ պաճուճանս յար-

մարկեցից ազգեղութեանս գեղոյ ։ Ոչ
որ մեղաւոր իբրև զիս , ոչ որ անօ_
րէն , ոչ որ անիրաւիչ քան զիս , ոչ որ անխ_
րատ , ոչ որ չարագործ , քան զիս , ոչ որ վրի_
պեալ քան զիս , ոչ որ սխալեալ քան զիս , ոչ որ մոլե_
գնեալ , ոչ որ խարդախեալ քան զիս , ոչ որ
շաղախեալ , ոչ որ ամպարշտեցեալ քան զիս , ոչ
որ դատապարտեալ , և միայն եմ և
այլ ոչ որ , և ամենայն և յիս ամե_
նեցուն ։ Ոչ հեթանոսք , զի ոչ գի_
տէին . ոչ հրէայք . քանզի կուրա_
ցան . ոչ ազգերք և խառնիճաղանջք .
քանզի յիմարք էին իմաստից ։ Պետ
վարժից կոչեցայ յանձինս դատա_
խազ . ռաբբի ռաբբի անուանեցայ ,
և զգօտեան առ Աստուած եղծի .
բարի առաջոյ առ եկեղութեան ժա_
ռանգութիւն . առոյր վկայեցայ 'ի
մարդկանէ , որ եմ անմաքուր առա_
ջի Աստուծոյ . արդար դաւանեցայ .
ամենայն իրք անիրաւիչս . հեշտա_
ցայ 'ի գովեստ մարդկան , զի ծածք
եղէց յատենին Քրիստոսի . յաւա_
զանէ կոչեցայ Սրբուն , և ես 'ի
քուն մահու ննջեցի . 'ի փրկու_
թեանն առուր հակող յորջորջեցայ ,

բայց զգաստութեան աչս կափուցի։ Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութիւն, ահա նոր կշտամբանք և հին դատապարտութիւն. ահա ամօթ դիմաց և աղտոտ հոգւոյ, ահա խնդրելք փոքունց և կշիռք մեծամեծաց։

Գ. Այլ դու միայն տէր Աստուած մարդասէր, անոխակալ և երկայնամիտ, համարեաց մեղապարտս անձին ընդ վերջին արդարատուութեան աւուրն ահաւորի զայս կսկծեցուցանող ինքնադատապարտական նախատինս։ Մի լուայց 'ի քէն զայսոսիկ, գթած, փոխանակ զի ես ինձէն անձինս գըրեցի։ Այլ բարձցես և վերացուսցես զպարտ արդարատուութեան կանոնս ընդ քեզ կապելոյս աննշանօք հոգւոյս։ Հան զնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս, ծածկեա աջոյդ կարողութեան ըզտգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան, մասն հանգստեան զթոշեալս ուժգին մեղացս բեռամբք, կարգեա ինձ առհամն հեշտ բարութեան առ ելս կենացդ, պահեա յի-

շատակ ինձ ողորմութիւն և զինի մահու-
կեանք անմահին, օրհնեալ յերկինս
և գովեալ յերկրի, բարեբանեալ
միշտ յամենայնի յաւիտենս յաւի-
տենից. ամէն։

ԲԱՆ ՀԳ.

Վերջին յառաջասացեալ երկին հետևութեան
նորին հանգոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԹԱԳԱՒՈՐ բարձրեալ հզօր
ահաւոր, օրհնեալդ միայն տէր
Յիսուս Քրիստոս, քո է փոխար-
կել յանմահականս կենաց յաւաստա-
տութեան դատապարտիչ անէծս առ
կեցուցանող օրհնութիւնս, զպար-
տաւանս վճռատութեան առ զուար-
թացուցիչ գովութիւն, ընդ ամօ-
թոյն՝ համարձակութիւն, ընդ պատ-
կառանացն՝ պատիւ, ընդ տարա-
գրութեանն՝ յոյս բարութեան, ընդ

բաժանմանն անկեղծութեան միու-
թեան, ընդ առաջնականացն բա-
նից՝ որոշական սահմանս, ընդ մի-
անգամ դատաստանութեանն՝ կըր-
կին ազատութիւն։

Բ. Որոշեմք, ասէր, մանաւանդ մի-
ջնորդութեան յաւուր արձակմանցն.
չոյս կենդանութեան, մինչ աչաց
ողորմագին հայեցուածս 'ի բար-
ձունս կողկողիցի, զխոստովանեան
ուղղոյն զանգերծ ընթացիցն զան-
փոփոխելին ճանապարհ յայս բերե-
լով մտաց առանձինն ամենայնիւ վե-
րանդեալ. և 'ի յերգ բնականութեան
յորդորս նկատեալ յելիցն շաւիղ.
թշուառացեալ կիրառութեամբ,
զինչ ալլոցութեան, առատանմամբ
մտաւոցս, կարեկամ հաւաքմամբ,
նուաղ հեծութեամբ, նորոգական ձայ-
նիւ, յոգի թափծութեան յորդոր-
մանն եայ առաքականաց՝ 'ի խորոցս
անձերլութիւ զգործեցելոցս ողբա-
լով հառաչեմ։ Կարող ես, բարե-
գութ, և անդ հրաժարածել յանէս
զորեգութեամբ ասելով, թէ ով է-
զինջիւր յոգւոյդ խորտակմանէ, և

կամ թողեալ լեզուն քեզ մեղանչէ քո , կամ թէ երեթ 'ի խաղաղութիւն սրբ- բեալ 'ի մեղաց ։ Նա զոր յայնմ ժա- մու ոչ ժամանեցիր պաղատել , այսօր ընկալցիս մարգարէապէս . ով եր- կայնամիտ բարերարդ՝ անճառելե- ցոյց ։ Յորժամ , որ այժմս բանադա- ձայն խորհրդածայն սիգացող բար- ձրապարանոց , անկեալ զնիմ զի ան- կենդան , կարկեալ 'ի խօսից , կաշ- կանդնեալ ձեռօք , լքեալ անդամօք , խափեալ շրթամբք , կասկուցեալ աչօք , տախտակ անշարժութեան , կոճղ կնայ- բեալ , արձան անզգայ , պատկեր անբարբառ , գոյութիւն անշունչ , ողորմելի տեսիլ , աշխարհելի կեր- պարան , ողբալի օրինակ , եղկելի դէմք , արտասուելի նմանութիւն , լռեցեալ լեզու , ցամքեցեալ խոս , թօթափեալ ծաղիկ , ծորեալ դեղ , չքջեալ զամբիւր , գատարկ կոկորդ , խապանեցեալ սիրտ , ապականեալ ար- դարան , աղտաղեալ ազդեցք , թալ- կացեալ մարմին , ժողովեալ ոսկերքն , քակտեալ տաղաւար , կորուսեալ տուն , բաժանեալ յօդք , հատեալ

ծառ. , ողջնելով արժան . թողելով
տուն , շինելով սուր , տապալու-
ցելով բոյս , ստացելով բարեկամ ,
մատուցելով պատճառ , թողելով
գործութիւն , մերժելով ատելի ,
բարձելով խէթ , անարգելով կեանք .
և իւր զանազանումն առ ոմն կախելով .
կարօտելով այլոց մաղթանաց , որք
չհատուցանող թշուառի ձայնիւ նե-
ւագելով աղերս հառաչման , ցաւով
արտասուաց բարեբարիք գթու-
թեան 'ի բարձանս աստուածանեն :
Զառ քեզ դարձն յեզանակեն որ-
դաջանուելով , զոր որչնեմ . զնշան
խաչիդ փրկութեան , զոր երկրպա-
գեմ . զյարութեանն ճշմարտու-
թիւն , որում հաւատամ . զփառացդ
քո յայտնութիւն , զոր փառաւորեմ .
զդատաստանիդ ահաւորութիւն ,
զոր խոստովանիմ . զբանիցդ յանդի-
մանութիւն , յորմէ զարհուրիմ .
զՀոգւոյդ սրբոյ ինձ ողեկցութիւն ,
զոր պաշտեմ . զծնանդ անեան-
գրութիւն , զոր և համբուրեմ . զթա-
գաւորելն ընդ քեզ , այր Յիսուս ,
որում պատարագիմ : Արդ լուր մեր.

ժեչաւ բարձաւ արտաքսեցաւ փախեաւ սրտացաւ անգիտ եւ կցորդութիւն զուգութեան կենդանացուցչի կենդանութեան. եւ յորոց որ 'ի քէն արարչէ՝ մնացական եւ անընդնջական յիշատակարան պահեցաւ ։

Գ. Տես ողորմութեանց 'ի տարակուսանս վտանգելոյս, միայն բարեգութ փառաւորանեալ որդի Աստուծոյ, քաւել բժշկել կենդանացել պաշտպանել նորոգել նկարել կանգնել հաստատել, վերստին բաւեղծագործել յերջանիկն անարատութիւն. քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո ողորմութիւն, չէք քո անկարօտութիւն, այլ ամենեւին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխանութիւն, անվախճան թագաւորութիւն, խոհութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն, բարերարութիւն, լուսաւորութիւն, փառաւորեալ անպարապէս, անսպառական եւ անյաւելուած, ինքնեկեալ խորհրդով անթարգմանելեաւ յերրորդութեանդ սրբոյ, գոհաբանեալ յաւէտ եւ եւս առ. անձն 'ի նոյն

պաշտօն հաւատարութեան միաբա_ նու զուգակցութեան, երէկ և այսօր և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն ։

ԲԱՆ ՀԴ.

Վերստին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՐԴԱՐ երկնաւոր, տէր բո_ լորեցուն. առ ամենայն բան յամե_ նայնի միշտ երկնայնոյնումն, Աստուծոյ կենդանւոյ անդրանիկ որդի։ Ահա անդ է ողորմելին խնկարկել. յորում հա_ տուր անձնականութեան վաստակոյն. անդ է բարեգործելն, յորում աւե_ տութիւն խնամոցն խոստմանեցուն. յայնժամ ժամու է մարգարէանալն, յո_ րում ակարութեան վասանդ պաշտա_ բեալ ափրեաց ներքոյ և արտաքոյ. անդ անդր է բժշկութեան աստուա_

ծայլին քո ձեռինդ , յորժամ ընդու_
անդամոցն տեղի են կենդանու_
թիւնն · այն վայր է այցելութեան ,
յորում ելք հնարից ոչ գոյ · այն է
քո մեծութիւն , յորժամ զյուսա_
հատութեան մերն ողջացուցանես ·
այն է հարազատ քում ազգակցու_
թեան , եթէ յանակնկալն ժամու_
պատեհատուրեալս փրկութիւն ·
այն է հանդիսարան քում յաղթա_
նակի , եթէ զխափեալսն մուտ կե_
նաց 'ի սպառուածն ճնշոյս բացցես ·
այն են քո շնորհք վայելչականք ,
եթէ զչարեաց խմոյ մնացեալն՝ ըղ_
բարեացդ քո յիշեսցես ։ Յայսմ ես
անտխտակեալ , եթէ ապախտաւորս
ընդ երախտաւորացն խնամարկեա_
ցես · 'ի սոսին ծանեալ գիտացից՝
եթէ նայեցայ 'ի նուէր բանիս
ձեռինն գթութեանցդ , եթէ զառա_
տութիւն չարեացս բարձցես ։

Գ · Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք
և եղանակին նուագերգութիւնք ,
յորժամ անկրին բարի՝ չարն ծառայի
զբարեն , գործայն պարգևեալ է · որ
մինչ խրատամք մեռցէ բանիւ , նա

յորդորական ապարանս զնա համ-
դուսցէ. մինչ հրաւիրեալ է 'ի գուբ
տղմոյ, նա 'ի բազմականս անձնա-
պատիկս գահուց դրդեցուցանիցէ.
մինչ բոլորեալ դաշտն գիտասցէ, նա 'ի
բարձրութիւն բերկրութեան հայե-
ցուցանիցէ. մինչ ծայրատութեան
մատանցն ապաւէ, նա մատանի
համարձակութեան մատուցանիցէ.
մինչ հայր հարուածոց գանիցէ, նա
գթոյ գիրկս արկանիցէ. մինչ պա-
տուաստեալ յուսոյ կորանեան, նա
երեւելի աւետաց բաղձից առնիցէ.
մինչ ակն ունի աստուածային մահու,
նա ընդ կենացն եւ փառս ընծայե-
ցուսցէ. մինչ համամանդ գլխոյն նայես-
ցի, նա զնոյն պսակաւ պայծառա-
ցուցանիցէ։ Այս պտուղք որդեգրու-
թեան, գթած, պանծելագործ
քաւմ շատափիղայ. այս արդարոյ
կենաց արարչականք քո հրամանաց.
այս իղձք խորհրդոց խոստովանեալդ
քո անձնչանաց. այս նշմարք լուսոյ
անձնասիրաց ծառայութեանց. այս
ախորժութիւն ճաշակաց բարեբա-
նեալդ քո քաղցրութեան։

Դ. Քո միայնոյ են այսոքիկ, տէր. 'ի քէն ազդեցաւ գրել ինձ զսոսին. ուշս զգոյշ յառաջ ադէրս ազա_չեմ, որչնեալ, 'ի քոյոյ այսոի պարգ_ևեալ շնորհէս. բայց, տէր, զգանձս քո բարիս, բաց աղբերանց աստ_կին. Մի խառնեսցես 'ի համբարս բարեացդ քոց 'ի չարեացն իմոց. մի անմարմնեսցես զատեալսն քո՝ որ են սրբութիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելիսն քո՝ որ են գթութիւնք և ողորմութիւնք. մի պահեսցես 'ի ստացուածս քո պաշտելիս զան_ախորժելիսն քո՝ որ են մթութիւնք և դառնութիւնք, և զիմ մնաց_եալսն՝ որ են մեղք և թշուառութիւնք: Մի գրեսցես աջովդ օրհնութեան 'ի մատենիդ կենաց զմուրհակ պարտ_ուց իմոց անիծից, այլ զանձն հնարա_ւորն ինձ համարեալ՝ մեծացու_ցես կրկին աստուել զանուն քո տէր 'ի նոսին, ցուցանել զգօյն ինձ գիւ_տին և հեշտակառայութեան: Շատ են իմ պարտաւորքս և անդուլ քան զթիւ, այլ ոչ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմութիւնդ. բազում են մեղան_

քըս , այլ յաւէտ են նուաղեալ ա-
ռաջի քոյդ ներողութեան · յանձինս
են չարութիւնքս , այլ յաղթական
են համայնից , հզօր ամենակալ , քոյդ
մարդասիրութիւն · ինձ են անհա-
մար խնայս անձին իմոյ , այլ քեզ
յոյժ դիւրաւեալ են ըստ ամենայնս :
Ոչ են այնքան զօրաւորք առ կեն-
դանութիւն զէնք մեղանաց պատ-
կառեցելոյս պատրաստութեան , որ-
քան յիշատակ մահու կենդանութեան
առ փառաւոր կործանողին բանու-
թեան : Զինչ ազդեցէ փոքր իսա-
ւոր' աւուրք Աստուծոյ , զնոյն
բաւեսցէ գոյն ինչ այժմեանցս' մե-
ծիգ Ծառայութեան , զինչ համ-
բարձցի կշռեալ ընդ խաչի քո երկրի'
խոնարհութիւն հեշտութեան մարմնոյս
ախտարութեան : Զինչ երևեսցի յաւա
ամենակարողիդ քո առատութեան'
կարող մեղանաց ամենայն ախտեցելոցս
ահա կշիռ մի հողոյ գիւրաւիրելի
'ի կործութեանն բախման վանե-
ցեալ · իբր զանգաշնակ անձրևոյ բազ-
մացեալ հասանելի քո կամացդ շրջա-
ցեալ պայծառեալ անդամին : Զինչ

սխալ են քում գրութեանց անե_
ռաՀնարգ կարգութեան ժամանա_
կաց տատանելութիւն առ յանցուա_
ծոց խմոց քաղաքութիւն . ոչ գիթթել_
մի ակամն , ոչ խառն մի անտառութիւն
ծանանցական , ոչ աակառ մի Նայե_
ցուած փոյլական , ոչ կխամանանեայ
յամբութիւն , ոչ փութայեղց ամից
յեղյեզումն , ոչ յեղից բարձրութե
մից կանգնոյ կամթի անկելոյ , ոչ
գիծ մի չափոյ մնայ Հեռանեցելոյ .
ոչ Նչուցից արարդութիւն , ոչ չնչոյ
ասրեառութիւն , ոչինչ յայամ յան_
գոյ և յանդապատական Նմանու_
թենէ անՆՃև սրխնակաց յաւէա ան_
կայից՝ այնքան առժամայնք կամ
Հարկանցիկք . այլքան եղծմունք .
ցնդմունք և Հալմունք մեղայս ստա_
մանեայ պարՀեստի՝ քումդ զրու_
թեան , Աստուած անՆնայնի առէր Յի_
սուս Քրիստոս , Որդի անդրնին կեն_
դանոյդ Աստուծոյ ։ Որ ասա սպար_
գեես սրև քաղցրութեան՝ չարաց
ըսդ բարբիս , և անձրևես երկարան_
չիւրդ անդաչաստակես . կշռես սաՀ_
մանես խրատակք և գլխանդաս կրիցն

հաւատարտար · որոց մեծ է հանգիստն առ ամենակալութիւն պարգևին, փոքր խնդանաւ փորձութեան զանկասութիւն պարտուցն առաւել վճարես · իսկ որ զերկիր ընտրեցին, ներես ողորմութեամբ, տալով և առցա գարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ գործին աղաւես ։ Եւ քեզ փառք ամենազօրիդ առ ամենայն հրաշագործութիւն բարեխնամող երկայնմտութեան, որ հնեալ յաւիտեանս · ամէն ։

ԲԱՆ ՀԵ.

Դարձեալ առ Նմին կրկնադարձիւ երկրորդութիւն ապաշաւանայն հոգւոյն աղերսելով, յոր ինչ յառաջելոցն սահմանեցաւ աստուածութեան՝ առ ամենայն ուղղափառութեան եկեղեցւոյ դաւանութեան մերձեցեալ նորին աւանդը: Առ առ անշնորհս նորա թէպէտ ցուցանէ երանաւոր կերպարանութեան անձնականն:

Վերստին խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ ընկղմեալ զմայլեալ և 'ի սպառ ծածկեալ 'ի յանձնառութենէ առաւելութեան բարգաւաճանաց յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ անհնարաւոր լինայն անհնարակելիս յաջմէ և յահեկէ՝ 'ի գիրկս և 'ի թիկանց համբարեալ կան անդրաւութեամբ:

Բ. Մատուցանեմ ընծայեմ զարձեալ սաստանօք առանց գովեստի դասանման ծնծղայականի: Զի որ-

պէս երբեմն հերձուածականին չա-
րափառութեամբ ամենապատիրն
խաբէութեամբ նենգողին կարթիւն
հատուածեալ 'ի բաց հերքեցայ՝ ե-
լեալ 'ի գլխովէն . արդ մխիթարա-
կանաւս այսու ուղիղ անդրձու-
թեամբ 'ի յաւանդ խնկարկես շնորհի
անդրէն միւս անգամ համբարձեալ
ամփեամբ՝ 'ի թռիչս թևոցն լուսոյ
աւհա յերկինս ժամանեցից հեռե-
ւեալ :

Գ . Այլ քանզի յարգանդէն՝ յո-
րում յղացայ հոգևոր երկամբք ծնի-
ցեալ, զմեծ և զերջանիկ գլխոյ անա-
րատ՝ ամենից կուսից խնկուհի՝ ըղ-
ձանծալի մայրն իմ զովելի պարտ
է կանոնաւ սահմանի բանի արձա-
նագրել յայսմ մասունի, զի ծանիցի
ցուցցի և այլոց եւ ապագայից ազ-
գաց պատմեալի որքանութիւն փա-
ռաց խնկելոյն, արժանապէս պաշ-
տամամբ պատուեալ իբր մայրուր մար-
մին, ընդ գլխոյն մարդեղութեան
բանին Աստուծոյ, 'ի յիշատակ Ձա-
ռիս հաւատոյ Ներբողութեանն
դաւանութեան : Եւ արդ 'ի յայս օ-

րինակ հոգենկար պատկերի բանի , որ գեղապանծեա լուսոյ յարմարի . ընկալ զիս , զխժած արջնեալ , քաւեցեալ և սրբեալ 'ի ամէն : Հան ատեա 'ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս , անմեղս և անբիծս ընդ հովանեաւ արին բազմեցո , յաւէլ զակաթս 'ի առաՆՆ Դաւթի , և անդուստ փոխեալ 'ի տաՆգ Աստուծոյ , ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ 'ի քեզ Յիսուս ակնարկի : Մի տար զմխիթն , և մի անդուստ զելեյն հեռաւորութեան արտացես . մի դժնատեսոյս ջերմութեան ցուրտ համարեսցիս , և մի գժանդրայր ողջունիս անկարգ խոչմարեկանեցիս , մի զպաշտաման սպաշնորհ զրկեսցես , և մի զերկրպագութեան անխորհուրդ լքցես . մի անպատուլ լիցի տեսականութեան պատակերին , և մի անմնչոյլ կերպարանին արանչելութեան , մի անհնար ողջակիզին ապանդ մնասցի , և մի պատարագ ունածի այս Ձանփ՝ արտաքոյ ցրեսցի , մի Ձաշակդ լուսոյ խնձ մահու լիցի , և մի բաժակ քո կողեցդ արեան 'ի դատապարտութեան եղիցի :

Դ. Աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս մի՛գ յէութենէդ, որով զգիտութիւն Հօր քոյ եւ Հոգւոյդ սրբոյ ճաշակեալ ծանեայց, քանզի 'ի քէն իսկ փառ-գաւորեալ զամենապարգեւ կարգս եկեղեցւոյ, եւ 'ի սմին աղօթանուէր լուսարան կենաց փրկութեան բա-րեաց, տարածեալ զխորս ձեռաց համբարձմանս զայս կնդրուկ բանի ընծայեցից 'ի սմա ախորժից ընտրից երկրպագելեաց. մատուցեալ յանձն ընծայեցուցանեմք այսու բարբա-ռով բարեխորհրդութեան:

Ա— որ 'ի Նիկիայն առաջնորդացն քան, այլ եւ խորհրդաժողովն առաքելա-կան աւանդութեան:

Ե. Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագօք օրհնութեան երգոց 'ի համատ պաշտամանն բանի զբարե-հրաման պատուական եղելոց զնորոր-գութեան անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութեամբ անհասական խոր-հրդոց եւ անքննելի խնամոց. անզննելի զգայութեանց եւ անբե-

բեղի եղելոյ, քանակութիւն վեր-նականն երկնի և անսահման ներբ-նոյին խորոց, լռութիւն անպատմանց և նախագրութիւն սկզբանց. մի յե-րեց անշփոթ կերպից, և երբեմ՝ 'ի միոյ անհատուածելի խելութեանց, 'ի վերքան զմտաց անարգելութիւն յարամնակեալ ամենայն ուրեք բովան-դակ։ Անփոփոխ բարի, անսասա-նելի ուղղութիւն, անխառն կեր-պարան սիրոյ, մեծութիւն անչա-փորդ, բարձրութիւն անխոնարհե-լի, անվանելի առաքինութիւն, բարերարութիւն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, անկե-արկութիւն փրկչական, երանու-թիւն ճշմարիտ, անկեղծութիւն հաստատուն, խոստումն անստելի, ա-ւանդ արդատաւուր, առոյգ աւե-տիս, վերամբարձութիւն անձեռն-արկելի։

Զ. Մի հայր միայնոյ Որդւոյ՝ միական հոգւովն պատուեալ, ա-մենահզօրուստ բարութեամբ ամե-նեքին ամենայն 'ի չարէ, որհնաձայն գո-հարանութեամբ անքնին ներբողե-գովեալ։

Է. Մին բարձրեալ աշաւոր
անուն՝ համապատասխան կցորդու-
թեանց, անպատումն ազգականու-
թեանց. եռալուսեանն զուգակցու-
թեանց, անյաւէլուածն լրականու-
թեանց, ինքնիշխան կամաւորու-
թեանն պատուաւորեալ առ հայրն
հանգունատիպ՝ գործակցութեանն
հօգւոյն սրբութեան խոնարհեալ
իջեալ 'ի յերկնից, անճառ գոլով
ընտանի փառացն, համեցաւ մտա-
նել յարգանդ մայրենի Աստուա-
ծածին կուսին մաքրութեան. յա-
րուց անձեռյց գրոյն օրհնութեան
'ի լուսատուհման անդաստանին ան-
արատութեան. ընդ անմեկնակաւորն
էութեան համանմանեալ յանմանեբր-
ակեա մեկանութիւն, թափանցա-
կան խառնութեանն յաստուածու-
թեանն ազի բաղկացոյց գգոյութիւն
ընչյս հրաշալէս։ Որով անճառամ-
բակելի երաստանու անձանց կրթու-
թեան զաստուածակութիւնս իմ՝ հան-
դարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ
խաչին՝ անմարմնա ծաղկին պտղոյն
կենաց 'ի ծայրս լրութեան անմա-

հականն անկոյ . 'ի մահ վիրաւորե_
ցաւ՝ աստուածութեանն անընդմի_
ջելի 'ի մերձաւորն մարմնոյ , որով
կենդանացոյց զգործին պարտեաց ,
արարչութեանն խոկութեան 'ի նմին
յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիւթա_
կան մարմնոյն վշտացեալ : Իջեալ
'ի վայրս խաւարայինս դժոխոց , ե_
հան զկապուսն խորտակեալ 'ի կա_
պանաց օդայինն . և իբր 'ի նիրհման_
նէ քնոյ զարթուցեալ , յինքն նահան_
ջեալ զգիտնացումն մահու , կանգնե_
ցաւ կենդանացաւ աստուածապէս՝
ելեալ 'ի յերկրէ հացն կենաց և հա_
մփան հարկց բանաւորականաց : Հա_
ւատարիմ եղև յաշխարհի , և երևե_
ցեալ նորոգութեամբ ամենեցին ան_
նուաճելի , որպէս էին համայն , և
համբարձաւ բարձանդակ . բազմեցաւ
նստաւ 'ի գերունակն գահոյս նախ_
նականին պարզութեան արարչա_
կան փառաւորութեամբ : Զոր խոս_
տովանիմք Աստուած բարերար և
անէր բոլորից , որ գտանի զամենայն
երկիր արդարընթացութեամբ յաւու_
րըն մեծի . որ ինքն է սկիզբն և ինքն

կատարած, նոյն առաջին և նոյն
առայարոյ, անպակաս բովանդա-
կութեամբ թագաւորեալ 'ի լոյս
անմատոյց:

Ը. Օրհնաբանեմք ընդ Հօր և Որ-
դւոյ և զանբաւանելի բղխումն
նոցին՝ փառակից Հոգւոյն սրբու-
թեան. որ առեալ զբնաւս և կեն-
դանածնէ զամենայն, որ անդադին
խօսի 'ի բնէ համապարփակ մթու-
թեան աշխարհակալն միգի շրջէր
նկարէր և կերպարանէր ամենա-
նակ ջուրքն անդրաւութեան եր-
կրատարածն ծովու՝ 'ի կատարումն
արդեան խորհրդոյս՝ զաւուրբ աստ-
զանն լուսոյ. նախ արար և այժմ
գործէ, գոյացոյց և միշտ կատարէ
արարեալս, պահպանէ, նախախնա-
մութիւնս սրբանալոյ, աղխմունս
աստուածօրէնս, զօրութիւնս զար-
մանաւորս, մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս վարժողս կրթութեան
հանճարոյ: Զարդարարն մատուց-
մամբ արեանն Քրիստոսի յարգա-
րեաց, քաւութիւնս անձանց, ա-
ռաքինութիւնս մարմնոյ, ընդ նմա-

նութեան Քրիստոսի ողորմութբ հրամայեալ ։ Մկրտեալ և գեր ջան զջուր , ինքեան միայն բաւականութեամբ նորոգեալ լուսաւորեալ ․ հանապազ նովին բարեգործութեամբ զօրանայ ։ Վկայեալ միածնին աստուածութեանն ՚ի հօտանէն Յորդանանու , օրինակաւ տեսութեան ամպոյ ցուցաւ ձայնիւ Հօր ՚ի լերինն Թափօրական ։ Ի նոյն տիպ նմանութեան հովանի եղև յակոբեան առաջին ՚ի յելսն Եգիպտոսի ․ յուղեգնացութիւն զօրավարութեանն Մովսէսի՝ հովանով սատակութեան զփարաւոն ընկղմեալ ։ Քահանայս կատարագործէ , իմաստունս կազմէ , Թագաւորս զօրացուցանէ , քաւութիւնս ընձեռէ , կեանս շնորհէ մահացելոց ՚ի նորոգութիւն յարութեանն ։ Նոյն ինքն է օծումն մարգարէացելոյն Աստուծոյ ․ մշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ Հօր երկրպագեալ՝ ՚ի պատիւ մեծութեան Որդւոյ , անսահման փառաւորութեամբ օրհնեալ յաւիտեանս ․ ամէն ։

Նախանձու Հռոմ եկեղեցւոյ, ընդդէմ մա-
նիքեցւոցն, որ են պաւլիկեանք։

Թ. Դաւանեալք 'ի հաւատ ուղիղ
և անխոտորնակ անդրդուելութեան համ-
բուրիւ շրթանց ողջունեալ զկատա-
ցեալս խորան յանճաշակական արժա-
նաց՝ աստուածային բնակութեան
եկեղեցւոյս շինուածոյ. որ գերա-
զանց գոտու և երկնի ամենազարդ
բարձրութեամբ, որ 'ի նոյն իսկ յա-
ռաքելականացն դասուց հիմնեցաւ,
յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ. 'ի
սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ։
Սկիզբն առեալ կենացս այս դան-
ձու 'ի վերնայարկն սրահէ, խորհր-
դականացն վայրէ, զոր Հոգին Ա-
ստուծոյ լցոյց, փայլեցուցեալ 'ի նը-
մա զօրութիւն յաւուր մեծի պեն-
տակոստէին. նախ զառուն բարեան-
ոիլ՝ յօրինակ սրբութեան կատար-
ման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կան-
խամնծաւոր առաւելութեան, յո-
րում այսպ և 'ի նմին բնակչացն

տուաւ լուսաւորող բարեփառու-
թիւն։ Ուստի արիւն հզօրին Սատա-
ծոյ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ
քան զՀաբելին մաքուր զոհաբերեալ,
մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրու-
թեան կենդանութիւն անմահու-
թեան ՚ի մեզ աղաղակով։ Քանզի ոչ
է կար զօրութեան ուրուք ընդ եր-
կնաւ յանդիման արեգական ՚ի սպա-
սաւորութիւն խորհրդոյ այսր աշխա-
ւորութեան ձեռնարկել, եթէ ոչ
ընդ թեւք սորին պահեսցի. նա զի
ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նը-
ւէր անէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ զայս
ձեզուն օրհնութեան ծածկոյթ ու-
նիցի. վասն զի մաքու անիծիւք հեր-
քի այլ ըստ արինին, որ արտաքոյ
խորանին այս վկայութեն պատուա-
ծայրին պատարագն մատուցանէ.
մանաւանդ զի պարտաւոր արեան
կոչեսցի, որ ոչ զանձինն արինակ ա-
րիւն յայս նուիրան ընծայեցուսցէ։
Մի ՚ի մեզ լուսացումն ՚ի մաքուն Քրիս-
տոսի, զի մի յանդգնա անարգեալ
աստուածութիւնն՝ ՚ի ծանուցե-
լումն զնախնեաց կրեսցէ. մի ձեռնա-

գրութիւն 'ի պատիւ ածութեանըն-ւոյն, զի մի յամբծութիւնն խարէ-ութիւն խառնեսցի. մի և ընտրենք քան թէ ապաշխարութեանց քա-ւութիւն, զի մի Ճշմարտութիւնն կերպարանօք խորամանկեսցի. մի յընտրութիւնն ազատնի՝ հաւատ, զի մի ապաւանօքն հաստատեամբն զը-րոյցս ինչ սուտ համբաւոյ գրեսցի. մի երկպառակութեանց գայթութեանց մե-րոց իրաւամբք կշտամբութիւն, զի մի՝ կխտամանեայ առ մարդն ինքին և առ արտաքին՝ չարի և կամբարուսց փոխարարութիւնն կարծիցի յանձնանց զօրութիւն արքայական որդեգրու-թեանն, զի ընդելութեամբ երկրայ-նովս առաւելութիւն վերընուին թա-գաւորութեան յայտնապէս Ճշմար-տեսցի. մի յոյս կենդանութեան առ անեղծութիւնն որոց. զի ան-երկեանութիւն խառնակելոյն 'ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հա-ւատասցի:

Թ. Այս գլխոյ պաշտպան անչիշա-կան եկեղեցի առայ կեանս և մահու-իշխէ, ըստ օրինակի ադամեան պըտ-

զոյն յարմարագէս ճաշակելի․ գե-
րազանց քան զբանականս յանչըն-
չութեանն հրաշագործէ․ մինչ զի
կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաս-
տատէ, վերափոխեալ 'ի մեզ ըղ-
կերպարանն փառաց լուսոյ։ Գը-
րեալ են է ասակ մեծութե վեր-
նումն կամարին ակզբնաւոր յառա-
ջակատոյց քան զընակիչս հոգեղի-
նացն 'ի նմա զօրութեանց։ Նոր ինն
ընծայէ թուիչս մարմնոյ ընդ թե-
թևութիւնս հոգւոյ, պատուակա-
նին հարստութեամբ զանարգն յար-
գաւորեալ։ Ոչ ինչանկիր մեզք զաղ-
բանոյ, եթէ ոչ 'ի մարդոյ չարաց
և կամ յանհնաւանից կոխեցի։ Տեղ
ինն է զարմանաւոր յաղթող խմա-
ստից մերս անասութեանց․ անդամն 'ի
բանաւորէն կառուցեալ, նմին օժան-
դակեալ իւր վեհագոյնն յաւէտ
նուաստի։ Մեծ է քան զմարդ, որ-
քան ընտրելոյն Ադամայ ցուցն
յաղթողական, առաւել քան զբա-
նաւոր, որքան զԱստուծոյ զուա-
զանն խորհրդական ծածկեցեալ․
գերազանց քան զմնաւոր, որ-

չափ զՆշխաս և զՆշխեցոս գետա-
հերձ մուշկեան պանծալահրաշ
փայլեալ արուեստիւ։ Օգնութիւն
պարգևէ կրկին անձնականաւ սրբ-
բանեալ ձեռաց մաքրարար, քան
թէ զինուորէս. մարմին նշխա-
րանս քարի և հողոյ, զոյակից հարա-
զատ զգայականաց և սրբոց։ Իբր ըզ-
մէմն անմահ կենդանի 'ի կործանում
է և 'ի կանգնումն. ամփ զգաստաւորն
անձնից հոգւոց հանգիստենց հրա-
շալէս ազգամաց յանէծս և յորհ-
նութիւնս. իբրև աներող անկրկնու-
թեց զամե հրապարակէ և զամե ատ-
ծէ. առ. ինքն կոչէ յանուանէ իբր
զախրող հրամանատար էիցս։ Իբր ըզ-
լեաան յաւիտենական անհարատա-
ծելի է 'ի գիտնամարակից. ըմբռնէ զհա-
գևորս իբր զհնարագրութիւն մեծին
արուեստի. անմեղ և անվրիպու-
թիւնս ըստ Գրիստոսի հետոյն ըն-
թանոյ, բարձր Տիրութեամբ ան-
պատկառարար համարձակապէս զը-
րէն գովելոյ գլուխ ամբոխաց։

ԺԵ. Այնքան մեծ ունիսարութի,
մինչ զի զորս ըստ պատկերի Աստու-

ծոյ եղեն, կանոնաւ խօսել ։ Յետ յոգունց ընդարութեանց փորձից թէ համարձակեսցի մարդ որ սիրելով 'ի գաւիթս նորին մտանել՝ ոչ պղնծի. այլ ընդ անպատրաստութեան թէբութեանց գժուարի. ոչ նզովի, այլ անցի առաջ ոչ գիտողացն զշնորհին զլափ. ոչ լքանի ինքեամբ պարտաւոր խորհին գտանել, այլ 'ի մերոց գործոց խրթնանայ. ոչ թողացուցանէ երկեցս մտաչել յանդանուանութիւն կենդանատուաց. ընդ տիրական անձնա. խորհրդոյն. ոչ կրկին յաւուր զնոյն ցուցանէ, զի մի անընդունակ նուիրանն խոյտասակեսցի։ Վշտակցէ կարեաց զօրավէս իբր անախատակիր ապականութեանց որ 'ի մեզ շարժմանց. աւանց բարրաւոյ տիրակէս հրամանաւ գտանի ։

ԺԲ. Նա զի և ատայան իմն է մաքրական, կրկին երջանկական, 'ի հեղձմանէ կենցաղոյս անեալ պահապան. ոչ բազմաց անդրանիկք գալանաց գատուք և ամբաւ մարդկանց, այլ ընդ երկրայնոյս և զեփիւռն յինքըն հաւաքէ. ոչ յակիս խաւլա-

թեան բերի, այլ 'ի բարձրութիւնն
երկնից համբառնայ։ Իբր զաշակերտ
հրահանգեալ Հոգւոյն Աստուծոյ
փախչի 'ի նենգութենէ. ոչ 'ի բաղք
մահու մարմնոյ հարուածոց, այլ 'ի
կենացն աւետաբերանեալ ածէ. ոչ
'նոյն ձեռն արկեալ գործի, այլ
հաստոցին հրամանաւ չինի. ոչ Մով-
սէս ընդ Բեսելիէլ, այլ միածինն
Աստուծոյ Հոգւովն որով զնա
հանդերձէ. ոչ յարաշարժ հանա-
պազափոխ, այլ մշտակայացս հիմամբ
անսասանելեաւ զնա հաստատէ։
Դարձեալ իբր զառաջնակն անխօս
փայտեղէն մածեալ տախտակօք ա-
ռանց զգայութեան աւաղակա-
նաց մեզ աւանդեալ է. որպէս կեր-
պարան անքանակ կէին յառաջ հե-
տեւեալ 'ի հանդերձեալսն լուսոյն կե-
նաց անկցի պատրաստել։ Ընդ Եզեկիէլի
անուսուսատ տաճարէ, եթէ ոչ խաչա-
պէս յոգի բերիցի. այսպանէ վառ-
նեալ փայփայեալ աստուածայն, եթէ
անմանայինն ըմպելութեամբ եր-
կրաւորապար գեանուկին այլեւս.
իբր զանօթ խնչ ձեռնայննին բար-

ձեռաւ առնիցի։ Ոչ ըմբռնաւ մարմնոյ, այլ բանիւ Հրեշտակաց խօսի. ոչ ան_կան գոյականութիւն, և արարա_ծական ատաւ է նա, ոչ ձայն կերպա_ւորական բարբառոյ, և զգայացմա_գործոցն Յիսուսի Համբերէն ազգաց պատահմամբ Հնչակէ. ոչ խաղալեաց շարժականութիւն, և տառածայ_նով ինն կենդանութեան Հաղա_գաւ ազդէ։ Ոչ ամեկեաց և Ջրաց յօդուած, և երկուք Հաղորդք կան_գնոյ լայնութեամբ՝ իբր զգունդն անՀամար բարձրեալն Աստուծոյ զկենդանական զօրուն զումարտակ Հերկրայական վասն եւ արխսխին. և այժմ ընդ նուսին իբր զանձնա_քաւոր ՚ի սրբութեան զանձնս առաքիւ_մեզանեաց Ջեռեալս Հաստատեալ յինքնէնէ Հեռի, ուղեկցէ աղբեցե_լոյն ՚ի առաժանաւոր այլուապետու_թեանցն։ Նոյն խոկ էութիւնն Աս_տուծոյ մարմին եղեւ՝ անուանք այս վեհի նշանակեցաւ, պատուա_մամբ կոչին զինուս արբուցեալ։ Ոչ արեան երակաց ընթացք. այլ լուսոյ վերնոյն շատաւորք թափան_

ցանց միութեանն զայն կենդանա-
ցուցեալ՝ նորոգ պաշտպանէ. ոչ Ա-
ղամին կամ Զօրաւորին մահկանա-
ցուացս տափկանութիւն, այլ ամենից
ունողին խմաստ զաս գծագրէ. ոչ
անձնաւորական հաստատականաշակ
խաղալառ 'ի Յակոբայ պարարի, այլ
աշատորին արեանն և փառաց մեծին
ծանի։ Ոչ առան երկրայն նիւթոյ՝
քան թէ մարմին երկնայն լուսոյ
Աստուծոյ զարին որդիս կերեալ
ձեռնագրէ. ոչ կենդանագոյս յերկրէ
յղացմանս, այլ արքայութեանն
երկնից ժառանգս կոչէ, զի ծոց
իւր գրգեալան գոգոյն Աբրահամու
ընծայեցուցանէ։ Փեսայ հարսնու-
թեան սորա որդին Աստուծոյ կեն-
դանւոյ, որխորդք խնճոյից՝ հայրա-
պետացն գումարք։ Այն ինքն մա-
ռացումն առնէ սպառել բարձանցն
կռամոլութեան, զի զերկնայնոյն
Աստուծոյ ունի զծանօթութիւն.
աստուածութիւնէ ամենայնիւ զիշն զրա-
շեալոց. զի 'ի համարէն քարինս սորա
Քրիստոս երկրպագի. քանզի ամ
է յայտնապէս ուրուական ըղձիցն

անտառաց, զի 'ի բնաւից մայրից ա-
խարհինանուԹեամբ կենացն փայ-
տի 'ի սմա տէրն նուիրի· խաչատակուԹն
է համայն գիւտապատիւ յաղԹիցն
արձանաց, զի քարն գովեալ կարկե-
հան ակամբք և վիմօք կենդանեաց
այսրէն հաստատի:

ԺԴ. Այս յարկ չքնաղ և սո-
տուածընկալ ապա է միանգամայն
'ի յաւիտենական ծառայուԹենէ, ոչ
օրինակ վերնոյն Սիոնի, քան Թէ ճըշ-
մարտուԹիւն նմին ճանաչի. ոչ կաւ-
պաշտուԹեանն կապս բացին և
կամ ընծայ օրինին ուխտի պարտաւո-
րուԹեան, այլ ազատուԹեան բարերա-
րուԹեանն պարգևարան 'ի մէնջ համ-
բուրի. ոչ սատանի եւրէք յայլ խոն
կերպարան ձեռյ փոխարկեալ, այլ
'ի նոյն չուք փառաց մեծաւէս ընդ-
արձակի. սոյն ինքն և երկին երկնի
յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հրա-
ջակի: Որպէս չէ առանց հօրն Բրիս-
տոսի, և ոչ առանց այսր մօր արգան-
դի յոգի կատարիլ: Այնուն չքնի
անդրաւանդակեալին, եԹէ ոչ 'ի սմին
տան տաղաւարեայի. ոչ ունի ուխտի

գլխոյն հանդառեան տէրն բոլորից, եթէ ոչ 'ի յայս կայարան կենաց մնեալ ազանիցի։ Բան 'ի կամաց վերնայինն երկնի՝ 'ի յայս հիւթաւոր բնակութիւն առաւել պարծի. անբաւութիւն աստուածեան լուսոյն, որպէս զցէմս մարգարէին և զբրինակս սորին ծածկեցին, որպէս փախեան 'ի փառաց երեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ 'ի տաճարին, ոչ հանդարտեցին, 'ի սոն հանդիսի մեծի գալստեան, և 'ի բանականացս զաստուց խնկեալ նուագի. առա օրհնի կրկին բաղձանօք, քան 'ի գրախտն վայելչական։

ԺԴ. Այս մայր հոգևոր երկնաւոր լուսաւոր, քան թէ երկրաւոր չընջաւոր մարմնաւոր, զիս զգուեաց որդի. կաթն առեանց աղբեր արիւնն Քրիստոսի։ Եթէ աստուածածնին իսկ պատկեր զայն որ գրեացէ, ոչ անորինի։ Իբր զնշան խաչին փրկութեան զօրութիւնս զարմանազանս և արտաքսաս բաղձորինակս կատարեալ հրաշագործ է. բեմ աջասորին առենի՝ 'ի սմա հաստատեալ անա-

նի ․ սոսկա խորթարարոյին հեր֊
ձուածոցոց մոլեգնամաղ բերանք
կարկին ։ Ունի և քարինս իւն խմա֊
նալիս և բանաւորականս, որով զգա֊
ցանամիտս անմտաբոյս բացուստ ՚ի
բաց հալածեալ տարագրէ ։ Ընտանի
և աստուածատուս ոմանս եղականս՝ պատ֊
կերս մաքրուրս միոյն Աստուծոյ
Քրիստոսի ։ Ունի և զգիրն իւր ընդ֊
արձեալ՝ ՚ի ամէջի խոստմանն բնակու֊
թեանն մերոյ առաջնոյ․ ձեռամբ իւն
ցուցանէ յայտնապէս զզարտեանն
Աստուծոյ շաւիղ, զխայլականն ա֊
ռակ արբականն ՚ի դէմս բերեալ մեզ
վարդապետէ, զիրկութիւնն ՚ի յե֊
լից անուն ծաղմանն արուեստին
քրիստոնեան երեմանն ՚ի վերջնում
աուրն սրբարածոց երկրի թագաւո֊
նէ ։ Յասա հալածէ, սխառամբեա
բժշկէ, զկեալ բանութեանց զօրէ ։
Արգանդ որովայնի ասրին ասպանն
կենդանարարս ․ ՚ի պարս հարսանեաց
սորա դասք սռաքելոցն ։ Միջանն
ձոխացեալ բարգաւաճեալ երանու֊
թեամբ, մինչ զի նոյն իւրն փրկչին
անուամբ փայլելապէս յորջորջեցաւ․

տիրամօրն լուսոյ կուսամայր 'ի մերձաւորաց միածնին ձայնիւ կնքեցաւ : Նաւելոց մեղաւորաց նաւահանգիստ հանգստութեան, խրախճանութեան վերնոյն գաւառաց , բժշկարան ախտալիցն տարակուսեալ տառապելոց : Երրորդութեանն անպատում 'ի սմա փառաւորի օրհնեալ յաւիտեանս :

ԺԵ . Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան 'ի վերինն արքայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ , և զխումբ մարմնաւոր և կամ հնարք մարդկային և կամ արուեստ երկրակենցաղ զառահմանեալ աւանդութիւնս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի , և ոչ պարգև առաւել կենաց և անձկալութիւն աստուածային և հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ նախագրութիւն, և երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր ընծայութիւն, և կամաց արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան , և առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեհանճար հիմնարկութիւն , և միանգամայն տեղի՝ դուռն երկնից և քաղաք Աստ

կենդանւոյ և մայր կենդանեաց ա-
զատ 'ի պարտեաց և ճշգրիտ անեակ
կերպի երկնային բանականի, խնա-
նային՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շքա-
փելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբու-
թեցն անդ անձնաւոր գերազանցեալ-
նոր սրբութիւն, և քրիստոնեանն
նշանաւ պայծառատպարծ պատկե-
ցեալ. զայնպիսի ոչ խոստովանողսն
մերժէ յերկնից իւրոց Հայրն ամե-
նակալ 'ի ձեռն Բանին իւրոյ էակցի.
բարձեալ 'ի նմանէ և զաւանդ շնորհի
Հոգւոյն փառակցի. փակեսցէ ըղ-
դուռն կենացս այս առագաստի
յանդիմանն նորին։ Իսկ մեք զորս
գրեցաք՝ ամէն և վկայեմք, հաւատա-
ցեալ որում կարգեցաք, յանուն
և 'ի փառս ամենակալ Երրորդու-
թեանն և միում աստուածութեան,
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Այն իմ հաւատ յԵրրորդութիւնն, և այս
'ի Մայրն իմ լուսաւորեալ ուղղադ-
աւանութեան։

ԲԱՆ ՀԶ.

Վերջին յաւելուած երկին հետեւութեան նորին հոգւոյն — նոյն ազդեցս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ ողորմած, բարեգութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ, որ ոչ եղանիս երբէք ըստ բանի քո իր անձկանարկելի, որ և միայդ ես անհնարաւորութեանց քո է հաստատչանել պատուի բարձրութեան ընդ փչոյ խոստովանութեան, բազկերկնահայից ապաշխարողաց և գոյանանաւ որ կանոնաց կենաց. քանզի բարի առնել ամենեցուն և ազատել ՚ի մեղաց հալածչին, և փրկութիւն հայցել խոցողին, և ապաւինողին ներումն խնդրել՝ ՚ի քէն ընծայեցաւ պատուիրաալս հրաշից. որոյ քաղցրութիւնն անճառ է քան զգինեակ և բարերանեալ կամաց քոց ախորժելիք և գո-

վեալ չըմթանց քոյ ճշմարտելիքդ. հոգի երկնայց և զօրութիւն գեղջոյ մերոյ ամէր Քրիստոս օրհնեալ 'ի բարձունս: Ա. յլ մարդք երկրածինք և անձնավիճակք՝ և բարեմասնայց ձեռաց շարիս գործուցին. իսկ դու լոյս և սուրբ լուսոյ ոչ լսես անէծս, ոչ ախորժես չար, ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ, ոչ յուզիս 'ի խռովութենէ, ոչ տիրիս 'ի ցասմանէ, ոչ հարկիս 'ի բարկութենէ, ոչ մթանաս 'ի սիրոյ, ոչ այլայլիս 'ի գթութենէ, ոչ փոփոխիս 'ի բարութենէ, ոչ թիկանց շրջումն և ոչ երեսաց անդրդարձութիւն, այլ ամենեւին լուսաւորութիւն և նկատումն փըրկութեան:

Բ. Եթէ քահանայես, կարող ես. եթէ բժշկես, զօրաւոր ես. եթէ կենդանացուցանես, բաւական ես. եթէ շնորհես, առատ ես. եթէ ողջացուցանես, հնարաւոր ես. եթէ սրբագրես, ամենայն ես. եթէ դարձուցանես, ամենարուեստ ես. եթէ մխիթարես, ամենիշխան ես. եթէ նորոգես, ամենակալ ես. եթէ

հրաշագործեսցես, ամենաթագաւոր ես. եթէ վերստին հաստատես, արարիչ ես. եթէ կրկին գոյացուցանես, Աստուած ես. եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. եթէ կորզես 'ի մեղաց, այցելու ես. եթէ չարչարանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. եթէ յորդորէն զերծուցես, փրկիչ ես. եթէ զեղցես 'ի քոյոցդ 'ի մեզ, հարուստ ես. եթէ նախքան 'ի մէնջ խնդրելն դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես ներողութեանս, անդորրիչ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, խնամակալ ես. եթէ զատանեալս հաստատես, վէմ ես. եթէ պարգևելոյս արքայութիւնս, աղբիւր ես. եթէ զծածկեալսն երևեցուցանես, լոյս ես. եթէ զօգտակարն իմ ծանուցանես, բարի ես. եթէ զբիծան անտես առնիցես, երկայնամիտ ես. եթէ ընդ փոքուս 'ի դատ ոչ մտանիցես, քաղցրեալ ես. եթէ ծառայից ձեռն մատուցես, առաջօղ ես. եթէ աջովք քո պաշտպանեսցես, յանձանձիչ ես. եթէ վհատելոյս դարման մատու-

ցես, կերակրիչ ես. թէ զանդէտս պարապեցես, վարդապետ ես. թէ զգիտնոյն առ քեզ ընկալցիս, ապաւէն ես։

Գ. Իսկ արդ քո են այսոքիկ, ահա առողջութեան, ոչ միայն գրեալ. այլ կատարեալ և գլխաւորեալ. Նախնի նախաճառակք համբերութեան վիկայից, որ վասն խմոյ փրկութեան հանդիպեցար զօրապէս յառաջաբնի Ճանկառուն, զի կանխեսցես զկարծր բնութիւն մարմնոյս զառողութե վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վասնդի. և յանդարատակերդ մարմին չափեալ զբնութեանս մերում զառաջնորդականն առաջնորդ առժի, զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես 'ի քեզ օրինակեալ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԷ.

Վերջին յաւելուած երկին հնծաւթեան նորին հանդէս առ նոյն աղերս ճաշակաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ո՞Վ քանդղի որ է օրհնաբանեալ և լուսաւորող կշռութեան երկուց ընտրութեանց արարածոցս ստանութեանց՝ յեղանակելոյ յայլ ինն էութիւն երկնակենցաղ անփոփոխելի, ամբարձելոյն խոնարհութեան և կործանելոյս վերբերութեան, սարսափելի սրբութիւն մեծի սպասուքս, յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուազ ձայնի հեծութեան զուարճախօսն երկնիւղին, առհաս ըղձալի համարիմ առել աստանօր 'ի քոյոց սպասի՝ զոր ընդ իմ կրեցեր. Աստուած բազում.

Բ. Կայցեր յառանի քում առեղ֊

ծուածոյն խմոյս կերպիւ, ոչ խոստ-
ցար տուիչդ բանի, ոչ բարբառեցար
հաստիչդ լեզուի, ոչ ձայն արձակե-
ցեր ստանիչդ երկրի, ոչ մռնչեցեր
ամենազգեցիկ փողդ մեծութե, ոչ
երախաեւոյն քո յանդիմանեցեր եւ ոչ
չարեաց նոցին ընդդիմանեցեր, ոչ
մատնեցեր ամօթոյ զմատնիչսն զքեզ
տանջանաց մահու, ոչ 'ի կապելն
զքեզ զխնգարձեցեր եւ ոչ յապտա-
կելն դժուարեցար, ոչ 'ի թքնուլն
թշնամանեցեր եւ ոչ ընդ կոփելն
երբեք խռովեցար, ոչ ընդ կապա-
կելն սրտմտեցար եւ ոչ ընդ խաղ-
արկանելն երեսս փոխեցեր: Մեր-
կացուցին զզգեստ պատմուճանին
իւրն 'ի ակարէ, եւ դարձեալ ազու-
ցին իւր անփրկանաւոր ընթանեցե-
լոյ: Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի
քացախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ
էր հեղեալ մաղձն իմ մթերեալ
նախինի զաւանութեանն. Ճաշակեաց
մհատութեանն եւ արգել անդէն
տապականաւոր, առին մոլեգնա-
բար եւ դարձեալ մատուցին անպատ-
կառապէս: Գանիւ հարուածոց

յետոյն անարգութեան 'ի մէջ խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին, ծունր կրկնեցին նախատանաց և պսակ եդին արհամարհութեան։

Դ. Ոչ եստան հանգիստ կենդանարարիդ, եթէ ոչ զգործի մահուան կրել քեզ պատրաստեցին. ընկալար իբր երկայնամիտ, առեր իբրև զհեզ, բարձեր որպէս համբերող, բատանձնեալ իբր զպարտական զփրկայան վշտաց. որպէս զծառայի չաչանաց հովանաց՝ ուսով բերեալ զգէնն կենաց, զի յարհաւրաց գիշերայնոց զխաւարակերպս դահճորակս մարմնեղէն գոյութեանս ապահանեսցէ 'ի դատապարտութեանն վայրի իբր 'ի խորախանան խնջոյից։ Հանին արտաքս իբր զոջջակեզ, կախեցին իբր զխոյն Սաբեկայ ձգեալ զեղջերացն, տարածեցին 'ի սեղան խաչին իբր զպատարագ, բևեռեցին որպէս չարագործ, պնդեցին իբր զապստամբ, զխաղաղութիւնդ երկնաւոր իբր զաւազակ, զանկապուտ մեծութիւնդ իբր զաւա-

պեսալ. զառ 'ի քրիստոնէից պաշտե-ցեալց իւր զքահանայեալ, զառաջնորդ կենաց իւր զարժանաւոր սատակ-ման մահու, զաւետարանիս նկա-րիչ իւր զհայհոյիչ օրինին, զանէր և զկատարումն մարգարէից իւր զհա-մաւօրիչ գրեցելոյն, զճառագայ-թըդ փառաց և զկնիք անձինն խոր-հրդոցդ Հօր իւր զՆերհակ ծնողիդ կամաց, զօրհնեալդ խնկապէս իւր զառաջադրեալ, զկապոյն օրինին լու-ծիչդ իւր զայր 'ի նզովս գրեալ, զհուրդ ծախիչ իւր զհերքեալ խմն կալանաւոր, զահաւորդ երկնի և երկրի իւր զհաւատոյ պատժաւոր, զ'ի լոյս անմատոյց ծածկեալդ իւր զհողածին ըմբռնեալ:

Դ. Ո՛վ քաղցրութիւնդ և եր-կայնամիտ բարերարութիւնդ ողոր-մածիդ գթութեան, որ վասն ա-պախտաւոր և անօրինեալ ծառայ-իս անէրդ բոլորից զայս ամենայն կամաւորապէս և հաւանողական համաձ.թեամբ՝ կատարեալ մարմնոյդ մխութեամբ 'ի քեզ ընկալար, և մինչև 'ի քնարան չիրմին առայանի

անապական 'ի լրութենէ ամբողջ նոյնութեան Աստուած անքնին՝ զնոյն կրեալ նախաստեղծին անձնա համբերութեան, յարեալ կենդանի ինքնիշխան բարձրութեամբ յուսոյ, աննուազ մարմնով և անթերի աստուածութեամբ։ Օրհնեալ փառօք. գովեալ գթութեամբ. բարեբանեալ մեծ ողորմութեամբ. յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՀԸ.

Վերջափին յաւելուած կրկին հետևութեան նորին հայցողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Էր արդ անկեալ յերեսս հազանգիւթ կերպիւս, 'ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ զբարեգործից ողորմածութեան զկենդանարար սոս համբուրեմ, զայս օրինակ մաղթանաց մեծից ընծայեցուցեալ։

Ի. Աղաչեմ զքեզ, միայն խնամա-
կալ, մարդասէր, գթած, կեցու-
ցիչ, հզօր, այցելու, պաշտպան, մի
ունայնասցի վաստակք աշխատու-
թեան փրկականդ կրից մարդացե-
լոյդ վասն իմ Աստուծոյ, մի առակ
եղիցի քրտանցն կաթուած խառնե-
ցեալ արեամբ 'ի մանմնութեանն
ասուր գիշերին. մի լիցի ատուե-
րացեալ լուսոյդ երախտիս զոր ձրի
և առանց փրկանաց թշուառացե-
լումս ետուր պարգևեցեր. մի ջնջեսցին
շնորհացդ աւետիս, զոր կողից քոց
կայլակք նորոգեցին. մի անշահ եղի-
ցին կրիցդ պտուղք, զոր կարօտու-
թեանս խնամ մատուցեր. մի պար-
ծեսցի բանսարկուն վանեալ՝ զքո
ստացեալս խուրացուցանել. այլ
յաղթեսցես կամօք քո ըղձից չարին,
վերջային ապշեցուսցի մի անդամ զար-
հուրեալն, կրկին պարտեսցի 'ի
պատ զատեցեալն. մի անխայեր
պաշտպանորդ քո բան, որ զանեղ-
ծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերբե-
րին առ քեզ դարձուցանէք։ Զան-
ձնան արարեր բարերարութիւն

յանակնկալ ժամանն յուսահատութեան, յորժամ բնաւ իսկ կարեալ և ստարացեալ էր կենդանութեանն շարժողութիւն. մնայր անմահհգ և զմահացեալս նորոգեցեր. եթէ զկանոն համաձևութեան օրինին փոխեցեր, արդ զցիւրինն և զհեշտականն և զևս հնարաւորն մի արգելցես, ակզբնաձիր ողորմածութեան բարեգութ սրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր: Ազդես բանիւդ ամենազօրաւ, որ զգոյութիւն լուսոյն ստեղծեր 'ի նախնումն աւուր, և վաղվաղակի փոփոխեալ դառնայց 'ի լուս անդր. և փոխանակ զի եա ոչ խնդրեցի հեռանել լուսոյդ, դուեյցես ինձ յայց՝ ձնաուագայթ ծագմանն հայրենին կերպիդ, և կոչեցայց առաջի քո ծառայս մնասպարար՝ ողորմեալ շնորհեալ առ 'ի քէն. ոչ է ժամանակ յերկարաձգուե առ 'ի զղջարութ հատուցանել, աչա շնորհեա ինձ տատապելոյս զերեսս քո՝ լոյսդ 'ի խաւարի սրտիս վհատելոյ: Արգել և կրպեա զընթացմանս եկից, որ մեկա զեղուն բարեկն հասեալ 'ի

յուշոյս իմ անսութենէ. պահեա ինձ զչորս ամենապայծառ դանձուցս մտացականաց, որով պատուական զարդեալ՝ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ ՝ի քէն, անսահման բարի։

Գ. Ահա ողորմեա ինձ գթած, աղաչեմ զքեզ ողորմեա ինձ, հզօր, երկնին ողորմեա։ Մի փոխարկեր երկուսն ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարեաց ամենեսին. մի բառնար ՝ի վտանգելոյս զառ ՝ի քէն պարգեւեալս շնորհ. մի կապտեր զփչումն ամենօրհնեալ հոգւոյ. մի լուծաներ զխնկեալ զկնիք աստուածական պատկերիդ։ Մի յայտնեսցին փուշք մեղանացս ՝ի սրբութիւնս մտացս. մի խզեր զկապ միութեան ընդ քեզ սիրոյն պնդութեան, մի մերժեսցես զարուեստ զօրութե՛ն լեզուոյս յարմարութեան, մի պակասեսցեներ զաջողուած աջոյս առ ՝ի զլուսոյդ մտաւոն բաշխել։ Մի գրեր ՝ի դպրութեան կենաց մատենից զմահուն պարտիս, մի պահեր, մի ինձ համարեր, մի յիշեցուցաներ, մի ա-

մուշկացուցանէր, մի՛ նախատէր, մի՛ ստմն հարկանէր, մի՛ արձանացուցա-նէր զմեղկութեանցն, մի՛ ամբարէր զկործանմանցն, մի՛ խըր գանալ խմն ամբաստանէր։ Մի՛ յարուցանէ ընդ խս զծառն անխիծից, մի՛ արձակէր 'ի յխս զատողութ մխոսուցն, մի՛ ընձի-չէր զծաղիկ մեղացս, մի՛ բերցես ընդ առաջ զնամակ սպարտուցս, մի՛ սպառաբերէր զէութիւն սրտղյն։ Մի՛ թուեսցես 'ի ձեռս երկրա-ւորացն մտաւնդդ զզխս գործոցս. մի՛ մատուսցես բան ընդ զէմ ածէղ զանդրդէնութիւնս իմ յիշատակէլ, մի՛ մատնեսցես խմոցս կամաց զուանգս հոգւոյս մարել 'ի գերութեն, մի՛ առ-նէն զխս փառաւորէր՝ զի անմանոր դատապարտեսցես, մի՛ նուաղու-թեամբ այարանցաւորի զյուխենա-կան բարին առածէր, մի՛ 'ի սակա-ւամ այամ ժամանակի զանվախճա-նէլի զխառն չափէր, մի՛ ընդ հով-ախս փչոց հեծութեան զանախ-տակամն զկեանց զրաւէր, մի՛ ընդ առուերի այար մթութեան զանձա-ւէլից ընյս փոխանակէր, մի՛ զերա-

ամենայն մտացս լսելեաց՝ բառ արտա-
դի հեռի հեռանալ, մի՛ զկամաւորս կեն-
ցաղոյս գրեսցես ինձ հանդստեան
բաւականութիւն. մի՛ զհոգիս հան-
ճարոյս տառապական արտաքս 'ի
հանդերձելոյն ինձ հրապարակել:
Եթէ ամբարես զառանց համարոյ
գործոյս իմ՛ չարիս, մեղայց կեն-
դանեայն, եթէ չանաւարտանես 'ի
սրտի, առաւօտին կիզեալ անդրոց
այրեցայց. եթէ քննեսցես զանօրէ-
նութիւնս, առանց յանդիման քեզ
լինելոյ 'ի ատեան հալեցայց. եթէ
անկանիցի ինձ թողցես զմեղսն, 'ի
նոցին փառնակայ մաշեցայց:

Դ. Ընդունեցեր, մեծա զօրեղ ամե-
նակարող, փոխանակ չարութեանցս
որ յիս, զի բարիք քո եկեալ փոխա-
նորդեսցէ. հրամայեա, գթած,
խնամակալ, գովեալ. լոյս անշիջա-
նելի, զօրութեամբ անսահմանե-
լեաւ. զի նոր հաստատեսցի գոյու-
թիւն բնութեանս մարմնեղէն յար-
կի անդամոյս. յորում հանդուցեալ
անլուանելի բնակեսցես բազմաս-
տիրապէս անձնանտես՝ միութեամբ հօ-

գուցս իմ՝ ընդ քեզ զապաշխարութիւն մեղաց մերձեալ 'ի սպառ՝ յանաբաւութիւն զիս պատրաստեցես անմնակեցոյց Թագաւոր անմահ տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն ։

ԲԱՆ ՀԹ.

Վերստին յաւելուած երկրի հեծեծանաց նորին հոգւոյ առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ՅԻՇԵԱ տէր, տէր գթութեց, ողորմ խրատանաց. Աստուած ճշմարիտ. նայեա վերաւորիս 'ի բնութեան կերպարան մեզս ախտականս. զննեա ինձ դարձեալ զամենընթաց տարածմանս եղեց արեանս շարժողութեան. բժշկապէս մատիր անսանել, զի մարդ եմ՝ հաստատեալ մասն խակութեան թերի խորհրդոց յայն ինչ, զոր դու ինձ վկայեցեր

տեսողդ ոչէից՝ միայն դու անմահն առուԹեան խաւարի։ Այսպ խրա_ ւանս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալն մարդկորէն վրիպանաց սխալմանց պարտեալ կրկին իբր գերկրածին մանչացու մարմին, քան բանիւք քում ուա եւեւէլ. քանզի արդարեւ գի_ տակ՛ իսկ ես, Թէ չար է արարն եւ ընդարդոյս չարուԹիւնն մեր. եւ ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր, յաւի_ տեան, ըստ հոգեհանճար իմաստ_ նոյն կանխագէկոյց առակի։

Բ. ԹեԹեւացո զատակուԹիւն անճխանոյն, որ պատրաստեալ է մեայ ինձ՝ արկանել զորգիս գեհե_ նին զարդ մանչուն յաւիտենականի. բարձ զամօԹոյս պարտիս, որ պա_ հեալ է յայտնելով Թշուառականիս յետին աւենին յանդիմանուԹեան։ Խոստ խաղաղուԹեան յաւաշա_ ալորդե ողորմուԹեամբ քո ընծայե_ ցու. զի մի անտանելիքն աշհաւորու_ Թեան ՚ի ցոյցս ինձ եկեալ կեր_ պարանեսցին, անյոյս ապչուԹիւն ընդ կենաց զգծման առաջի կար_ գեալ, դատաստանն աշհաւոր, ան_

կուսան և անխաբելի դատաւորն, ամենայն տեսակալի, կշռամտանքն առաքելի, յանդիմանութիւնն անփախչելի, առողջանայն անձողոպրելի, պակասութեան անխոտորելի, գովութեան անվճարելի, բարութեան անսասանելի, կրճտութեան ատամանցն անդադարելի, աղաղականութիւն անողջանալի, անէծքն աղաղակելի տառապանացն քո բանից. փակութեան գթոյն և արդելութեան որորմութեանն։ Որ ընդ դալարին երկնի և ընդ երկրի դպրելն ընդ կարծրութիւն յատակին, բաց կատակելոյ կոհակաց խառնութեան ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ հետ խափանեն կանելով յերկիցունց. և տառանելով տառանելով բռնադատած դեանոյ թանձրութեան ՚ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ ներքնոյին խորոց հարթէ զեզերն, և հալելով հրդեհին բռնութիւնք միմոց և անձնայն առաքելոց դոյիցույլայլին երկինք յանեղծ փոփոխութիւն, և յեղանակին արարածք առ-

բերոց խուռնք 'ի նորոգ նմանութիւ։ Ծածկութիւք գործոցս հրապարակին և աներևոյթք կրից մեր յայտնին. վարք կրանից ներգործեցելոց 'ի մարմինս մեր նկարին. թագաւոր երկնից յաւէտնի նման, վճիռ հատուցմանն 'ի ձեռին իւրում։ Ահա վայ ինձ եւթնեցա անդամ կրկին եղկութեամբ, քան չափոյ կշռութեն այսր համարոյ, որ զանիրաւութիւնս թըւոց պարտապէ։ Զինչ գործեցից ողորմելիս հոգի յայնժամ մեծի աւուր վտանգի. քանզի սաստիկ է յիշատակն իմ յառաջեալ քան զհանդիպումն. զոր ոճն մարգարէն զորինակին նմանութիւն 'ի գեհեն բերելով զձևոյ ապագնայի անդերձ փախուտեանն նշանակէ աւելորդ. զոր օրինակ եթէ փախնուցու որ 'ի ձեռաց առիւծու և պատահեսցէ նմա արջ, և փախուցու յերեսաց արջոյն և մտանիցէ 'ի տուն և յեցուցէ զձեռն իւր 'ի յորմ, և խածանիցէ զնա օձ. և զարհուրեալ կրկին տատակացուցանէ առ նոյն կերպարան երկի զանեսիլն քանակեղի. ոչ ապա-

քէն. սակ է, խաւար է որ անուանն, որ խաւարոյ և մթոյ, որ ամպոյ և մառախղոյ:

Գ. Յորժամ հրեշտակն պաշտպանողական կենակից հզօր տանիկան իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանողն ահաւոր արդարութե յանդիմանեսցէ, ապաստանութք թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապեն, զոմանս 'ի կեանս հրաւիրեն և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոց դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն, և ինձ աշխարհս և քամինելի երեւեցուցանեն. ոմանց պատկս լուսապաճոյճս մատուցանեն, և այլոց կորուստ մահու բողոքեն. արդարոյն ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց: Յորժամ առբարին մահու յաղթութիւն 'ի պատու մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. ուր գրանն բաժնել ոչ ինչ ազդիցէ, վճար եղեալ գթութեանն առ իս: Յորժամ զայլութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուց հատարածեաց վարուցն անսակէ

մարդկային բնութեան գործոց. յա-
ղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ան-
նային էին. յիւրաքանչիւր մարմինս
անպակաս գրութեամբ խակոյն երե-
ւին. և խորութիւնք անձառելոյն կըն-
քեցելոց յիմաստից աստեացս առա-
ջի աչաց մերոց կերպարանին ։ Ուր
այժմ շահավաճառութիւնք ոգւոց
և արտասուաց զերկինս գրաւեն, և
անդ իբր պատարագամամբ ընդունայ-
նութիւնք արհամարհեալք լիա-
նին. հաստատմամբք հեծութեան ոչ
կանխաւ առամ տառապելոյ. չէ եր-
րեք գտանել անդէն. ողորմութիւնք
Ճշգով սերմանելոյ. ոչ պայծառա-
վառմամբ գնալն առաջի։ Ուր առ-
պանն նախայանցից և կատարմանն
տիրանորդիցն և նշանն ահաւոր
այժմուցս՝ յանդիմանն եղելոյ մեծա-
ձայն զաստախագեն. յորում առ
կայ վայրի ոմն զուխան կցորդու-
թեան հայրենի և ոմն զխորանն
վկայութեան անառնոյն, և ոմն զու-
րիշն մեծին Աստուծոյ ամբաստան
նմն իրաւացի առաջի իմ տարած-
նեն ։ Զանձնամատենն բարձրա-

պատժիս անձամբ անձին առաջին իսկ պատրաստեցի, զերծ մխիթարե-ցայց համառօտելով յուսոյ. զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դասուք արդա-րոցն, որ փառաւորեալքն են երա-նութեամբ, առաջին դաղալով. ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ ե-րեսաց մեծ դատաստանին, եւ եղ-կելիս՝ աւանդակերպս ստասկման որդիս մեր երեւեցայց. որ ոչ միայն չեմ պատկերոց, այլ եւ պատուհասն իմ անստանելի եւ կորուստն անապա-ռելի։

Դ. Այլ արդեւս, ամենապարգեւ զօրութիւն անձինս, ձեռն փրկու-թեան ՚ի կորուստ գերելոյս. զի օ-գնեալ ՚ի քէն՝ դարձայց միւանգամ ՚ի դրանց դժոխոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենեցին անվախճանելի սրբեալ ՚ի պատժոց. առաւօտ տեսանել մնացս խնամոց զարդա-դարիցն զխաղաղութեան, բաւականա-ցեալ ՚ի լոյս երկնիցին ՚ի ստացնութե տանջանաց՝ անշէն համբաւով. կամօք քո բարեաց զերծեալ տալեցայց. եւ մի մատնեցայց կորեանցն տուժոց.

որք խնդրեն 'ի քէն զիս 'ի կերակուր՝ ծախել ստամոքսին գազանութեան. զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝ զստացուածս պարարեալս անդ ձգեալ_ հալեն, ուր անապառ պահի մնա_ ցուած մթերից 'ի ծախուածս յա_ ւիտենից: Զի դու միայն բաւես կորզել 'ի ժանեաց սատակման 'ի կեանս և յերանութիւն, ընտրեալ ա_ պաւէն թագաւոր լուսոյ տէր Յի_ սուս Քս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Զ.

Վերստին յաւելուած խրթին հեծութեան նորին հոգւոյ առ նոյն տէրն մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ 'ի վերայ այսքանեաց յուսահատութեանց և անհամբերու_ սրտաբեկութեանց, պակուցանողա_ կան սոսկութեանց ստացուածոյ_

ին բարեկութեանց, աստուածալեալ ոգւով թախծութեան 'ի սպառ, աղաչեմ զքեզ սուրբ Աստուածածին. Հրեշտակ 'ի մարդկանէ, մարմնաւորիլ քերովբէ, երկնաւոր արքայուհի, անխառն խորհ զօղ, մաքուր որպէս լոյս, անշաղախ բաս նմանութեան պատկերի արուեստին բարձրութեան, գերապանց քան զընտրութիւն անեղանելին սրբութեանց. երանաւոր խոստմանն անգի. Նշխեմ չնչական, ծառ կենացն անմահից բուղեզէն որոմն պարտուծակեալ, 'ի բարձրեալն Հօրէ զարդեալ և հովանացեալ. հանդստեանն Հոգւոյն հանդերձեալ և մաքրագործեալ, բնակութեանն Որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ. միածինն Հօր և քեզ անդրանիկ. որդի քո ծնընդեանն և ազգ արարչութեանն. ընդ անարատ մաքրութեանց և անդրիծ բարի, ընդ անպատում սրբութեանց և խոնարհեալ բարեխօս. Ընկալ զմաղթանս այսոր աղերսանաց քում զաւանողիս, և մասն ընծայեա ընդ ամին խառնեալ զբանն իմ նուիրի

մեծիդ ներքոյն 'ի քոյդ պաշտաման. հիւանդս միայն զմեղուցելոյս գտան հեծութիւն ընդ քումդ երջանիկ և խնկաւորեալ հայցուածոց, առնենք կենաց պարզեն օրհնութեան. զի 'ի քեն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ, և 'ի մայրական քո ծնելութենդ ապաւինեալ և լուսաւորեալ, կեցցէ Քրիստոսի որդւոյ քոյ և տեառն։

Բ. Օժանդակեա թեւոցդ ազատիւք. խառնաւանեալ մայրդ կենդանեաց, և եկեսցն իմ յերկրես համած. առանց ցկանաց հեռանել 'ի կեանս օթեւանացդ պատրաստութեան, զի թեթեւացի կատարածն իմ իմ ծանրացելոյս անօրէնութեանս։ Առաքեա առ իմ բերկրութեան զօրն իմ տագնապի, ողջացուցիչ երկանցն Եւայի. բարեխաւսեա խնդրեա աղաչեա, զի ըստ անճառելի մայրութեանդ և ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելութիւն։ Արտասուք օգնեա վասն դեցելոյս, գողէլոց 'ի կանոնայս. ծունր խոնարհեցա առ իմ հաշտութիւն, ծնողդ Աստուծոյ. ընդ իմում

թշուառին հոգա, խորան բարձրելոյն. ձեռն տուր անկելոյս, տաճար երկնային. փառաւորեա զորդիդ քո ՚ի քեզ՝ աստուածօրէն իմն հրաշագործել քաւութիւն և ողորմութիւն, ազատիլն Աստուծոյ և մայր. բարձրացի պատուիւ քո իմն և ցուցցի փրկութիւն իմ քեւ։

Դ. Եթէ զիս գտցես՝ անիրաւեալ, թէ իմն ողորմեսցիս՝ որբուհի, թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ անառակ, թէ զհարթութեալս յանձնանձնեսցես՝ երջանիկ. թէ զամաչեցեալս յաւազ մատուսցես՝ բարեշնորհ. թէ յուսահատելոյս իմն միջնորդեսցես՝ միշտ ուրբ կոյս. թէ զմերժեալս ընտանեցուսցես՝ ծնարեալց Աստուծոյ, թէ յիս ցուցցես զգթածութիւն՝ լուծիչդ անիծից. թէ զծփեալս հաստատեսցես՝ հանգիստ, թէ ՚ի խռովութեանցս յուզմանց փախեսցես զիս՝ խաղաղարար. թէ վրիպելոյս իմն հնարաւորեսցես՝ գտեալ, թէ զնան իմ մեղաց ՚ի հանդէս՝ մահանահանջիչ, թէ զդառնութիւնս իմ անուշեսցես՝ քաղցրութիւն, թէ

զբաժանմանն իմ խորոց քահանա_ցես՛ հաշտութիւն, թէ զանմաքրու_թիւնս իմ բարձցես՛ եղծմամն ընդ_ատնիչ, թէ զմտանեալս մահու փըր_կեսցես՛ կենդանի լոյս, թէ զլա_լեացս ձայն հասցես՛ բերկրութիւն, թէ զխորտակեալս կազդուրեա_ցես՛ դեղ կենաց, թէ 'ի կործա_նեալս յիս ակնարկեցես՛ հոգելից, թէ ողորմութեանց ինձ պատասխա_ցես՛ կատակ նուիրեալ։ Օրհնեալդ միայն 'ի շրթունս անբիծս լեզուաց երջանկաց. ահա կաթիլ մի կաթին քաղցր կուսութեան յանձն իմ ան_ձրեւեալ՛ կենաց ինձ դորէ. մայրդ բարձրելոյ ատեանն Յիսուսի արարչին երկնի եւ բնութին երկրի, զոր անձա_ռայէս ծնար բովանդակ մարմնովն եւ համայն աստուածութեամբն, որ փառաւորեալն է ընդ Հօր եւ Հո_գւոյն սրբոյ էութեամբ եւ անբաժանու_թեամբ միոյին բնութեամբս միա_ցելով. ամենայն եւ յամենայնում, մի յԵրրորդութենէն. նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՁԱ·

Վերջին յաւելուած կրկին հետեւութեան Նորին հաւաքի առ Նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ընդ Աստուածածնին մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց, որ վասն իմ գոչեն առանց լռելոյ հանապազորդեան արգահատութեամբ մաքուր բերանոց, ընկալ բարեգութ. որք են բարիք բարեգործեալք ՚ի բարերարէդ անկիրթք չարեաց, հաստատեալք յամենիշխան հրամանաց քոց, զօրութիւնք հզօրք անպարտելութեան բարձրելոյդ, սուրբք, մաքուրք, անարատք, օրհնեալք, փայլակնակերպք, յաղթողք և անպարտելիք, և ըստ ընթացից անսասանութեան մտաց արագունք։

Բ. Որք և պտղաւորութեան անկոյ թըլ_
զենոյն եռամեանն գառապետու_
թեամբ, որ զրնաւ յաւիտենս պա_
րածանկէ ժամանակին՝ զանցեալն ընդ
ներկայիս և ընդ ապառնոյն, յա_
մայր յամրութեամբն յերկրպա_
գելոյ. յայգի աշխարհիս արմատա_
ցելոյ. ոին ապարթիան պաշտօնէ_
ըն՝ զրկեալ ՚ի պտղոց. որ է ճշգրիտ
պատկեր թշուառ մարդկութեանս,
որպէս բարեխօսք. հանդերձիւք. այլ_
և խնամակալք որ գեղեցին հանա_
պազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրկցս
կարեկցելով, բարեմասնութեանն
մեր ապաւէն. և յաւիտենականն
կենդանութեամբ փրկութեանն մեր
աղօթէն՝ զայս բան ասելով, զգործս
ձեռաց քոց մի անտես առներ: Քան_
զի արդարև մեք են այս աղաչանք
՚ի բարերարէդ. Աստուծոյ վասն մեր
կարգեալ առ նոսա. զի նոքա բանխօ_
են առաքծեալ, և մեք ձեռաց ներ_
գործեալ: Որք և գաղոյ են ընդ մտա_
ծնիգ վկայք առաքելոյ դատաստանին
հատուցման, ճշմարտապատն գատա_
խազք յանցաւորութեան երկրպայ_

նոցա, յաճախորին ատենի յայտ-
նիւք իրաւամբք զմտաւորականու-
թիւնն որ առ մեզ. որ և անդադար
կարեկցեն ազդեալ հառաչմամբ
զմշտամնաւորն նուագ ձայնի, որոց-
մեա՛ գուառ առեղծեր, մի կորուսանէր:

Դ. Արդ ըստ գոհարանութեան
ձայնիցն խնդրուածոց անմահակա-
նացն վեհից՝ և ՚ի մեր հեծութիւն
հաստատեալս, ընտրեաց արարիչ, որ
յաղթեա զթութեամբդ քո վերնոցն
և առօրեայնոցս. քանզի քո է բարե-
րարելց առ մեզ և առ նոսին: Արդ
վասն բարեգործութեան անտխնայա-
կանացն, հրաշաւորով հրակերպիցն,
անշաղախ մարմնոցն, անմեղիցն, բո-
ցանիւթիցն, հոգեղինացն և անմա-
նելեաց, ամենաձեցաւն առաւե-
լութեամբ ՚ի բարձրն ըստարականու-
թիւն գերափայլ յաձախ գիտու-
թեամբ՝ անցաւոր ջերմութեամբ ջե-
ռուցանողք խնդմարան առաջինէ առ-
առածախութեան ըստ խնդրանցն
մերս առանձնակր արարից անդորրոց
չինջումն, այրեալ անապատ ՚ի մեծափառ-
հուրդ սրբում ակղանիս՝ որ ՚ի խո-

րանիս, առանց նիրհելոյ և դանդա-ղանաց սպասել հրամանաց երանա-կանաց կեցուցիչ կամաց ամենա-ստեղծիդ. քերովբէովբէն առաքինու-թեամբ յԱստուած միացելոյ ան-բաժանելի: Որք երկնաւոր պետու-թիւնք են մեծք, և զինուորութիւնք անբիծք, աջաւորք, երկնաւորիդ Աստուծոյ ազատագնեայ պաշտօ-նեայք, ՚ի յամենայն լուսոյ ցոլմնը-շողից:

Դ. Որովք և ինձ մեղաւորիս հա-ղորդինի մաքրագործեցես ողորմել, Յիսուս, աղաչանօք խմբոյն հրեշտա-կի, դարձուցանելով զիս, տէր, ՚ի բարւոյ քո հետ լուսոյ. զի պատանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաստատեցեր նմին անաշութեան, զընկալեալն ՚ի քէն ՚ի կենցաղ սա-տեացս՝ ուրախութեամբ սրտիւ. յիս բերկրեալ. անմեղագրելի ա ՚ի քէն արհնեալ՝ խնդալից գիմաց զուար-ճութեամբ քեզ, որոյ բարձրու-թեան փառաց անհասից, ՚ի խրախ-ճանս կենդանախումբս բերկրեցե-լոցն պարուց մատուցեալ ընծայե-

ցուցէ, գովեալ ողորմած։ Եւ քեզ անքնին ընդ Հօր անհասի՝ Թուակցութեամբ Հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք պատիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՁԲ.

Վերջին յաւելուած երկին հեղինակին նորին հաւաքումն առ նոյն աղօթս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Տէր Աստուած բարերար, բազմապարգև թագաւոր, կենաց պատսպարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարր հանգստարան, որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար, գործեցեր զանպատումն և հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչև կատարեցեր զաւետեալն ընդ ամենայնի աստուածութեամբդ։

Բ. Արդ վասն աղաչելոյս սորոց

յերկնաւորեալ քո ձեռայդ ձեռնա-
դրելոյ և հոգւովդ սրբով օծելոյ,
զորոց զգովեստ արժանաւորու-
թեան բաւ իմում կարել՝ առ 'ի փառս
քո, տէր ամենայնի, յայլում բանի
պաշտեցի, և ինձ ողորմեացիս յիշա-
տակաւ սիրոյ նոցին ընտրութեան:
Շաւիղ ինձ ելից նոքօք հանդերձեա-
ցես յերանութիւնն փափաքելի.
ձայն բարի հովուութեան նոցին 'ի
յաջոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի:
Մասն կալցայց 'ի յանեղծութիւն
փրկութեան անեղեալ յուսոյն՝
ընդ առաջնորդացն կենաց, սկըզ-
բնաշնորհիցն պատուոյս, փառաւո-
րեալն դասուց, գերացն բանակա-
նաց, աւետարանչացն բարձանց,
իշխանացն պանծալեաց, լուսապայ-
ծառ թագին պսակելոցն, 'ի զարդ-
անկապուտ զօրութեան շնորհին
պայծառացելոյ, խաղաղ զուար-
թութեան անխրական լուսոյն կա-
տարելոյ:

Դ. Ընդ աշակերտաց մեծին հրա-
մանի բարձրեալն Աստուծոյ Քրիս-
տոսի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց

նահատակութեամբ, որք մահացու. և վշտաչարչարին մարմնով, վտանգաւոր և ամենակիրին անդամօք, երկրաւորական և հողագանդուածն բնութեամբ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից ամենայն նիւթից՝ պատկերացն բարձրացան և կենդանացան հոգեղէն․ արիաբար ելեալք 'ի յերկրէ, ըստ մարգարէին, վկայք ճշմարիտք ամենափրկչին մահու, իմանալեացն անմարմնոցն և ծածկելոց աներկրայ բարեացն յուսով տեսելոցն տանէն նկատիչք․ աշակերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին․ որ հաւասարեալ գործովք ընդ նոսին, կատարեալ զնմանս անպակասելեապարէն 'ի խորախնամս աննկէան երանութեան․ որոց հաճոյական և ընդունական մայլթանօք, արիւնընծայ վաստակաանուէր զբանականգրուեալ աղերսիցն յարգմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոցին մասին՝ նուէրն փրկութեամբ 'ի քեզ արժանացեալ։

Դ․ Ընդ խաղաղեալն հոյլք և տուներ արեամբ նկրկելոցն, և Ծըննուորացն սրբոց հարցն միաբանից

և քեզ հեռանելոյն, որդի Աստուծոյ, անպարտելի քաջութեամբ և անպարտելի զգաստութեամբ, ընդ դժնեայ դառողի մարմնոյս բռնութեան արիաբար մարտուցեալ, ամփոփ վանեցին զանմարմինն Բելիար. և մշտամարտ հանդիսիւ յաղթապսակի կենցաղոյս առանց զգուանաց ծանրաբեռնութեան 'ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովու ապականական մարմնոյս թանձրութեան զթեթեւութիւն հոգւոյն թռուցեալ 'ի նաւահանգիստն կենաց հասին. և իբր օրհնեալք վերնում վիճակին առանց յետնոյն մտածութեան, ըղձայն յաղթութեան համարձակապէս պայծառ ճոխութեամբ պըճնեալ իսկապէս 'ի գլուխ կայսեցին. վասն նոցին արժանաւոր մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց և զիս զմեղաւորս 'ի պատժականաց ընկալ ընդ նոսին։

Ե. Եւ ահա խառնեալ զանմաքուր բան ընդ նախադրեալ երջանկացն փառաւորական աղերսարկութիւն, որ վասն իմ կոչեն քեզ 'ի հա-

ճութիւն, և եա ընդ նմին իբր դանութիւն եղեալ ընդ քաղցու, կամ տատասակ ընդ ողորկութեան, ազեղութիւն ընդ վայելչութեան և անդամ ընդ գեղեցկութեան մարգարտի, կամ հող ընդ յառակութեան ոսկւոյ, և կամ քարինս անտարգս ընդ պայծառութեան արծաթոյ. բացառութիւն ընդ ճշմարտութեան, կամ աւաղ ինչ առատանաու ընդ կանգնութեան զանգուածոյ հացի․ արդ լուր, հզօր, հնարաւոր, գովեալ, զնոյսայն վասն իմ և զիմս ընդ նմին ՚ի նոյին գովեսս, ՚ի փրկութիւն իմ և ՚ի փառս քո, անձնագութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ, կարող, անքննին, անձառ, անեղծ և անստեղծ ։ Դու ես պարգևք, քո են շնորհք․ դու ակնյայն և պատճառ բարեաց ամենայնի ։ Ոչ ես դատապարտիչ, այլ ազատիչ․ ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ․ ոչ ես մահացուցիչ, այլ կեցուցիչ․ ոչ ես տարադրիչ, այլ ժողովիչ․ ոչ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ․ ոչ ես ընկղմիչ․ այլ վերածիչ․ ոչ ես դլորիչ․ այլ

կանգնիչ · ոչ ես անիծիչ, այլ օրհ-
նիչ · ոչ ես վրիժառու, այլ շնոր-
հիչ · ոչ ես թշուառացուցիչ, այլ
մխիթարիչ։ Ոչ եղծանես, այլ գրես ·
ոչ ատանես, այլ հաստատես · ոչ
տան հարկանես, այլ ափոփես · ոչ
պատժառու յօգես մահու, այլ հնարս
խնդրես կենաց · ոչ ես 'ի կամս շար-
ժեալ ատակման, այլ 'ի փրկու-
թիւն պարգեւութեան։ Ոչ մոռանաս
զայցելութիւն, ոչ լքանես զբարի,
ոչ արգելուս զգթութիւն, ոչ բե-
րես վճիռ կորստեան, այլ կամս
ազատութեան։ Ոչ թշնամանիս յա-
ռատութեանց, ոչ բամբասես 'ի
շնորհաց, ոչ հայհոյես 'ի պարգեւաց,
ոչ նախատես 'ի ձրի ձրից, ոչ անգոս-
նես յերկայնմտութեանց, ոչ եպե-
րես 'ի ներութեանց, ոչ բանսարկես
'ի բարութեանց, ոչ անպատուես
'ի քաղցրութեանց, ոչ քամահես 'ի
հեզուէց, ոչ առապին այրացիկ տրտ-
նջմունք, այլ անլռելի գոհաբա-
նութիւնք ։ Բարձ զմեղս իմ, հզօր ·
լոյծ զանէծս իմ, օրհնեալ · քաւեա
զպարտս իմ, ողորմած · ջնջեա

զյանցանս իմ, գթած․ մատն մատն ողջկութեան, և անդառնին իսկ կատարեցայց․ զինչ քեզ, տէր, քան զառաւին դիւրագոյն, և կամ զինչ ինձ պարտաւորիս կարևորագոյն ։ Այլ կենդանադրես, բարեխնամ, քոյ-նմանելդ պատկերիս փչումն կրկին 'ի շունչ նորոգման լուսաւորութեան մկրտական շնորհի զանձնամեղս ոգի պաշտպանեալ ։

Բ․ Մի՛ անկեր, ողորմած, ինձ որ տարաժամ 'ի հանգստոս երկրի՝ անթուակ տարաժամանութեամբ ընդ անկասար ուղին հեռանել․ մի՛ մատուցաներ բաժակ դառնութեան 'ի ժամ ծարաւոյ․ մի՛ փակեր, գթած, իմ հանդէպ զյաղթողութեան հոգևոր ողորմիս, և մի՛ իբր յանկարծ ողէպ հինից տարապատակ գիշեր մահուն ինձ պատահեսցէ․ մի՛ առաջ ամօթոյն յանդատարաստ պահուն զարհուրանս հասեալ ցանկըեցուցէ, և մի՛ լուսանկան գիտութեանբ հասեալ դադանեաց մտանեսցեն․ մի՛ պահեսցի ինձ սան մեղուցս, և մի՛ հասանք ուղիղ կենցաղոյս զիս ողողեսցեն ։ Մի՛ հան-

գլխոյն մահ բերիցէ, և մի՛ ննջումն ՚ի ստացուածս յառաջեսցէ. մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի՛ նիրհումն ապականութեան գործեսցէ. մի՛ վախճանն անյարմար ՚ի վերայ իմ արշաւեսցէ, և մի՛ շնչոյս վերարձակութիւն ընթանալ ՚ի խոնարհ լիցի։

Է. Դու ես տէր, դու գթած, դու բարերար, դու երկայնամիտ, դու ամենակարող, առ ամենայն բան անհասութեան անճառ զօրութ, քաւել փրկել կենդանագործել լուսաւորել, վերստին հաստատել, ՚ի մանկանց կերպից գազանաց և կամ յատամանց վիշապաց ՚ի կեանս կոչել. ՚ի խորոց անդնդոց ՚ի լոյս բերկրութեան ածել, և ՚ի հեղձմանէ ծփանաց ալեաց ընդ արդարս երջանկաց փառք բաշխեցուցանել։ Ամենայն ազգի բեղ ակնկալեալ յուսով ապաւէ, կարօտեալ քում շնորհաց, եթէ երկնայինք և եթէ երկրաւորք, եթէ անկածն մեղք և եթէ ամբարշտեալն արդարութեամբ, եթէ տէր և եթէ ծառայ, եթէ ախկին և եթէ աղա-

խին. և 'ի ձեռին քո է շունչ կենդանեաց բոլորեցուն: Նա քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՁԴ.

Վերջին յառաջացած կէրպին հեծութեան նորին հոգւոյն — նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԲԱՐՁՐԵԱԼ անքննին, զօրութիւն ահեղ, անեղ արարածոց, թագաւոր երկնի, անեղծիչ հրեշտակաց, գոյացան մտաց, հաստիչ հրեղինաց, պետ բարի հոգւոց, աջ ապաւինութեան, անդորրութիւն հանգստեան, անսպառ լուսաւորութեան, պայծառութիւն բերկրութեան, Ճանապարհ երանութեան, պատճառ կենդանութեան, առիթ բանաւորութեան, փրկութիւն առանց չարութեան, առաջ

նորա խաղաղութեան, պարկեշտ ամրութեան, պատուար պաշտպանութեան, ցանկ բոլոր մեծի օրհնութեան, առհման անսխալականութեան, յիշեա յայսմ ողբերգութեան մասանցն բանիս խոստովանութեան և զօր 'ի մարդկային ազգէ թշնամիս մեր՝ 'ի բարի, և արա կատարեա նորին քաւութիւն և ողորմութիւն: Մի բարկանայցես նորա վասն իմ, տէր, իբրև զուրբս բամբասողաց՝ առ յանձնս սիրոյդ որ յիս, այլ որպէս զայլս կշտամբողաց և իրաւամբք նախատողաց՝ ներեա յանցանաց նորա: Եւ արդ մատուցեալ երկրպագանչութեամբ առաջի քո, արդարոցս, ամենքս առ մեզ ողորմակարողոյնք սակաւուք, թերևս և յիրաւի բարեխօսելոցս, և ես առ քեզ, ամենապարտն, անթիւ և անկշռելիս բազմօրինակ ախտաղանցութիւնս:

Բ. Արդ յիշեա զքո մեծութիւնդ, տէր, նայեցեալ 'ի յիմս անարգութիւնս. և ընդ խնդրելս իմ 'ի քէն բարի իմոյն սանելեաց, և դու առ

քոյս ըստ քում մեծութեանդ ան-
ճառելիս հրաշագործեցես ։ Մի
սատակեցես զիմն խածանողն,
այլ փոփոխեցես. խլեալ զխստասնա
քարս երկրաւորս, զքարեղեն սրտա-
տացուցես և լից և ՚ի նոսին ։ Մա-
նաւանդ զի դու լոյս ես և յոյս, և
ես խաւար և յիմար. դու խոհա-
թեանդ բարի զօրեղի, և ես համայ-
նիւն չար ապիկար. դու անէր սատ-
րիցս և երկնից, և ես ամենեցուն չնչոյս
և հողեղոյս. դու բարձրեալ ՚ի կարեւոյ
զօրեալ, և ես սաստանաւոր և վատն-
գաւոր. դու ՚ի վեր քան զկիրս երկրիս,
և ես կաւ անարգութեան զարշու-
թեան. դու ըստ մարգարէին մեծա
յաւիտեան յանդուս բարձրութեան,
և ես միջա կորնչիմ ըստ նորին բա-
նին. ՚ի քեզ ոչ է մթութիւն կամ
նենգութիւն, և ես բովանդակն խոկ
իցեմ՞ որ զաւանդն իմ ոչ պահե-
ցեմ ։ Հան զիս ՚ի բանտէս, արձա-
կեա ՚ի կապանացս, զերծ ՚ի շղթայ-
ից, փրկեա ՚ի խեղդմանէս, ազա-
տեա ՚ի տագնապէս, քակեա ՚ի
յերկաթիցս, լոյծ ՚ի պաշարմանցս,

առատաբանեալ յերկնաւորութեանցն, ամփո-փեալ 'ի ամփոփութեանցն, հանգեալ 'ի նեղութեանցն, փարատեալ 'ի վշտացն, հանդարտեալ 'ի խոնարհութեանցն, առաքինեալ 'ի բարեաց, մերձեալ 'ի հեզութեանցն, հեռացեալ 'ի յոյլոցն, կազդուրեալ 'ի կանխամանցն: Աստուած ողորմութեան և պարգևատու քաղցրութեան, մի զգրաւեալս արեամբ հզօրից անուանեալ ընդ վայր կորուսանել: կանգնեա զչարեալս յանցն մաքրու 'ի բազմախառնեալ հիւանդութենէ:

Դ. Ահա բարեկեցան կուսակեցան շրջանակք ամենայն ընդունայնութե, յորժամ հեռաց յայտնեցելով ցուցոյ յուշակաւ երևեալ 'ի յանդգամանէ մոլին խելոյ անձանց փուշս զգեցեալ մեղաց շաղաւութի: մի լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ որպէս անդ առաջին Յուդային, և կամ զաւակին Եփրեմի: Նա քանզի բռնացեալ անկեալ յագիս փոխանակ ցորենոյն բարեարմութեան խառնախայթ որոմակատունն իւրնաթոյնս ընդ արմատացուցիչս, բաս դերոյն բանին՝ որ երկեցն է քան զաւե-

տիւն, զի՞արդ ոչ կոչեսցիք զանձն իմ՛ գարշելի անդաստան անխծծարկէր փշովք մեղաց հեղձեալ։ Ոչ ապաշխա-նեցի արդարութիւն, ըստ բանին Ովսեայ, և զի՞արդ հնձեսցիք և ժողո-վեսցիք զկենաց պտուղն։ Անկաւ ըն-տինք կուսութեան անձինս մաքրու-թեան, ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ Իսրայէլ, կարող էս ասէր 'ի նոյն հաստատել։ Լայնեցի ընդարձակե-ցի ըստ մոլեկան բարուցն Յուդայի զանկողին կամացս՝ գիւտացն համա-նեաց, 'ի ձեռաքս է ամփոփել գար-ձեալ 'ի նոյն զգաստութիւն։ Եթէ մարմնաւորեան կցորդութիւն ընդ ան-սանձոցին անպարտ գործեաց զպղտո-նիւքն, խակ դու փրկութիւն հոգե-պէս միացեալ 'ի յիս՝ կրկին մաքրեա-ցես. եթէ արկեղանեյ այս անկեն-դան սահեցեալ առ 'ի քէն երկրիս մատակարար, և զկարաւկումն մորից ցամաքէ և զահաւոս պտուղս հատու-ցանէ, խակ սատացող ամենից հոգիդ Աստուծոյ ո՛րպան զորեայս զախզմ չարեաց պտղոյ և զխարախա պղծու-թեան մեղաց մթերից խակոյն սպա-

ռել։ Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանակի հայցել առ 'ի քէն բարի՛ առաջելոցն խնոց 'ի կարգ այս բանի, զի պչեղելով մնա-տակարս պարապոյ մահու յամենա-խնամ աչաց Հզօրին մի մերժեսցես, ոչհնեալ զթութիւն. արդ կենա-գործեա զիս զամենամեծս անդամօք մարմնոյս ընդ բնութեան Հոգւոյս խորհել միշտ զբոյդ։ Նաև բարե-գործացն խնդրել բարիս, բնութեան են օրէնք՛ անդրանդաստ կրիցն յա-րակցական առ սոյն ընթուածս։ Վան-զի արդարև առ միգ այդ պատուէր ամենայն Հասակ զօրանայ, իսկ մե-սոյդ երկրորդի առաջնոյն խնամով Հանգիսել՛ աստատուած ակամնից. է նր-մանութիւն. յագագս այսր իրի նախ-նի զաւակի զթշնամեացն խնոց աղեր-սանաքան զերախտաւորացն բարիս։

Դ. Նա արդ յիշեա զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ 'ի քո անուն բարձրա-ցեալ զանդարժանս զիս ընկալան. և առւրնոցա, ակր ամենատաստ բարե-բար և անտխակալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, Թէ և եւ յաւէս Թա-

փուր խցեմ յարմանեաց. ըստ հա-
ւատոց նոցա և առ յոյս նոցին անհ-
կարութեան, որ առ պարտաւոր
գերիս ողջամիտ կամօք ակնարկեն,
որպէս թէ 'ի մատանցդ քո կեցուց-
չաց 'ի պատահմանցն հոգւոյս ծած-
կութի լինել ունիցիմ: Եւ զպատմա-
ւորս անմահափելի 'ի քոց անսա-
թեանց և յանխափանելի 'ի յուզից կըշ-
ռութեանց՝ փառացն զթութեանցդ
անտահմանելեաւ մերձեցեալ առ ի
մաքուր արտասուս, անխայտառակե-
լի պահելով 'ի ահեղերականն յան-
դիմանութեան: Եւ որպէս շար-
ժին վայելչական գնել ահարժեն ինձ
անպարտանիս սիրելին քո վասն քո,
նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս բա-
րեկերպութեան, չզխտելով զրծս
գաղանեացն՝ երջանիկ կարգան եղ-
կեղեցւոյ, և զու հնարաւոր անձնա-
պարգև որ հնեալ մարգարէր՝ առ
բնաւս ողորմած վասն անձնաթշուա-
ռիս հեծութեան հաշտեաց ընդ
նոսա ըստ հաւատոց նոցա. ընծայ-
եալ նոցին միտս պարգևեա գան-
կած մեծութեանց և զանթառա-

մեջ զպատկեր յաջաւոր աւուրն յետ-նում հաստատմանն անմահափոխ ըն-տրութեանն ։

Ե․ Զի դու ես գրաւ փրկութեան մեծութեան անվախճանելի և անծախ գանձուց տարեկա և տուեցելոյ, 'ի վաճառ վերինային չաջուն օգտու-թեան՝ բանիւք որ 'ի քեն՝ յարգեալ ծախանակը։ Կատ ինն ատ հաճման ջրոյ հանդարեան․ արծանացո, անփո-փոխ, պատրաստական վառաջու-թիւն․ կարգեալ, որհնարանեալ, անեղագաներծ յուսոյ ամրութիւն․ տուր, անմահախնամ գու, անաշառ պաշտպանութիւն, տառանեցելոյ բարեաց անդորրութիւն, տարակու-սելոյ լուսոյ առաքինութիւն, աշ-խարհելոյ մեծ երջանկութիւն, վե-հառելոյ կենաց օգնութիւն, լսե-լոյ անդայթագղելի ուժանդակու-թիւն, նահանջելոյ անսայթաք վեր-ընթացութիւն ։ Զի քո է բնաւք և 'ի քեն է ամենայնք, և 'ի ձեռն քո բաշխին հաստատութիւնք պիտանա-ցուաց համայնից կենաց․ քեզ վայե-լէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն ։

ԲԱՆ ՁԴ.

Մերժումն յաւելուած կրկին հեթանոսութեան նորին հալածիչ — նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. ԱՐԱՐԻՉ երկնաւոր, թագաւոր բարձրեալ, տէր բոլորից, անհնից անեղականութիւն, անեղծող անապականաց, հաստիչ խնամակալեաց, պատճառ կենդանութեանց, կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ լուսոյ, առիթ առատատու, պատրաստիչ վաղորդայնի, երեկեցուցիչ երեկորի, տարրիչ խաւարի, արուեստաւոր բարեհնար, խնամատութեան գործոնեայ, քուարան ողջնեալ, հալիչ մեղանաց, հալածիչ ցաւոց, քակտիչ դառնութեանց, պահպանարան հանդստեան, հնարք նիրհման, յարմարիչ քնոյ, պարգեւիչ ննջման, ընչից յարակարգութիւն, զգայու-

թեան անօգտութիւն, ցրիչ շնորհից, յեղծանիչ անդորրոց, փոխարկութիւն զարհուրմանց, այլայլութիւն տխրութեանց, խափանիչ խիթմանց, ընդարձակիչ կարծեաց, համագրութիւն ծփմանց, անհաստութիւն խարդախմանց, հարուածիչ գլխոց, փախուցիչ ախորժից, ընկղմիչ դայթագղութեանց։

Բ. Պաշտպանեա երկնաւորեալդ ձեռամբդ, զօրացո բարձրացեալ քո աջովդ, ամփոփեա անձնակալդ թևօք, ծածկեա աստուածեան խնամօքդ, ամրացո վերակացութեամբ վերնայնոցդ. շուրջանակի պարսպապեա գումարտակօքդ անմահից, ի յամենուստ պարփակեա կցորդութեամբ հրեշտակացդ. վանեա զընդդիմամարտն իմ զինուորութեամբ զուարթնոցդ, պատսպարեա զսատանեայս՝ Աստուածածնիդ մաղթանօք, գլխաւորս անդրանկացդ բարեկարգեա ինձ պահապան։ Նոյն ընդաչօքս գիտոյ և զմտաց իմ անանելին, զզաստ առա ընդ ոգւոյս և զծանրաբեռն կենաց դանդաղու-

թիւն, վերայս առէր ՚ի զգայու-
թեանցս զմածեալս յիմարութիւն.
բարձ, միայն բարեգործ, զպատ-
րուակիս թանձրութիւն: Ընդ սկըզ-
բան բերմանս լուսոյ՝ զողորմութիւն
քո ծագեա, ընդ ելից արեւուն՝ ար-
դարութեան արեգականդ ՚ի յանձ-
կութիւն սրտիս մաղէ. Ծառագայթ
քո փառացդ ՚ի յիմաստից խորհըր-
դանոց ջահեսցի, խաչիդ անստա-
գրութի ընդ շունչս և ընդ մարմնա-
համառաքիւ տարածեսցի: Յանձն
առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմա-
րեալ աղաչաւորս պաշտպանու ո-
գւոյս՝ որ ՚ի սմին: Զի դու ես Աս-
տուած անքննելի, առ ամենեսին բա-
րեկամ և յամենայնում բովանդակ,
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԶԷ.

Վերջին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հանգոյն առ նոյն ազնիւ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ե. Իսկ արդ վասն զի արթնականն մեր զուարթութիւն քեզ նընջումն իմն է համարեալ, իսկ ՚ի խոր թմբրութիւն ընկեցն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն ՚ի քեզ՝ անթարթափ բացութիւն աչաց, ուղղեա հոգւոյդ քո խնամութեամբ զյաջողուած ձեռինս գործոյ ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց։ Զօրացո, տէր, ՚ի հանդէս բարի Ծննդաւորական արի վատառակոյ, կցորդ լեր կարեաց տկարութեան, թեթեւս կացո զաշխատութեանս այս սկիզբն. արագեա, մերձ կարող, զյառաջադրեալ ձեռնարկելոյս, զերբուռուորս ընթացս ՚ի յառաջատուամն ըղձմանն։ Ի վախճանն

իւրին բերկրութեամբ զիս հասո, ժա-
մանս կացուսցես 'ի հանդիպումն յա-
ւոյն, կցորդ լեր ուղւոյն Ճանապար-
հիս ընթացից. 'ի թուիչս ամբարձման
փութացուսցես յօդաւորս, ընդ
աջմէ իմ լիցիս 'ի վտանգի ծանրու-
թեանն, զձայն քո լուր 'ի յանձկու-
թեանն սրահու, ձեռամբ քո կեցո
'ի կորստեանն ժամու, մատամբ քո
աղջես 'ի սահմանին անձկութեան,
հարթեա զխորոց անհնաչար խա-
փանմանն, հողեղինին առաջամբ
բաս Ամբակումայ ինձ հնարեա, բան
ինձ շնորհեա 'ի յաւենի բարգմու-
թեան, իմաստութիւն յիս անկեալ
'ի հանդիպման քննութեանն: Ամպով
կամաց քոց հովանացիր հրաշալեօ,
հանդարտեցո փոյթիւդ. կենաց ըղ-
ծալուս մրրիկ, անձնեա զատեաց
կենցաղոյս պատկեր քոյին հրաման-
նաւդ. քանզի թէ սոս ողորմու-
թիւն քո, ակր, կամեցի, այս լու-
ծութիւն կռհակաց կարծր է քան
զվէմ. և թէ 'ի ցամաքի անան ա-
նիցես, իւր զանկայունն այնղութի
յաստկիս 'ի նեղոյ աստիճա-
ստանի:

Բ. Արդ ընկալ, Յիսուս, զպա-տառանայս ձեռնարկութիւն քեզ 'ի հաճութիւն, և տուր ինձ զամենա-կարծն գայթագղութիւն մեծ վըս-տահութիւն : Որպէս 'ի Ջրահեղձոյց ամենակործանն գարու, որք 'ի հարթ տարածման գետնի տաւանց երկինցի յանհոգս կէին, յաղթութենէգ-ամպի միացեալ կորուսան, իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստին յորդնառատան հիմանն հայթայթա-նօք յանուն գթածին յեցեալ պա-հեցան. ընդ որս և զաղաչողս մշտա-տատան 'ի նաւահանգիստն խաղա-ղութեան մարգարէական պրծեալ ապրեցո. փարձ 'ի քոյոյդ ընդ իս բերելով հոգևոր շահից, զառորա-բերս այս տառաարութի պարառուցս լքեալ բանից աւականս, 'ի քեզ առէք անկայց միացեալ 'ի սպառ անդրաժա-նելի, որչնեալ յամենայնի : Եւ կը-ցորդելով այսմ մաղթանաց հոգե-ղէնքն ամենամաքրութք ընդ հոգեղի-նայն մարմնիրաուց, որք ջրով և հրով փորձեցան, և յեկից զերծ-մանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ

յիշատակ թողլին օգնութեան, ա-ռացեն ընդ մեզ համարձակաբար զուգամասնութեամբ՝ եղիցի եղիցի։

ԲԱՆ ՀԶ.

Վերջին յաւելուած երկին հնդուբեան նորին հօրեղի — նոյն տեղւոյ մաղթանաց բանք.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ։

Ա. Ընդ այսր հառաչանաց թախծութեան ողբոց 'ի բարձանց կերպիւ շարադրելոց, և ամենից հոգւոց օգտակար, գովեալ և երկայնամիտ թագաւոր։ Նա և այնպիսի տառիւք որոց հասեալ է անհնարութիւն փրկութեան կենաց. որք նոքեցին անպատմատարաբար չիջեալ լուսաւորեալ խոցին պակասութեան։ Մի՞ա յիշեա, ուր իմ գթութեան, և 'ի յայս ես պատմեալ խրատուն ինձ գրեա։ Քանզի թէ և 'ի փառս աշխարհութեան պանծեցելոց մե-

ծիգ՝ հաւատակցն համդերձեցեր
զեկեղեցական մարդոյս, զոտն ծանր և
զոտն թեթև, զմին զօղ և զմիւսն
հրայլին, զի զխնդրութե 'ի հաւա_
տակացն հարթ պահեսցես՝ արդար
կոչեցուք հաւատարիմ հաւատա_
րութեանցն. և 'ի յայսմ 'ի դատաման
առաքինութեան վերաբերեալ ընդ
ամբարձելոյն, զխոնարհութիւն առ
կաւն դիմաման անձնուաց պահեալ՝
պսակ ընկալցուք ճգնաւորական:
Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի
վրիպեցաք, և անսանձաբար առհեց_
մամբ բառ հողոյն զիջման ընդ եր_
կիր մածաք, այլ ոտն ափափ և այլ
ոտն անդթութեբ, միա մանն մոլու_
թեբ ամենարազմ կերակրոց խոր գա_
զան մշտառոյծ յարակայ կապեալ
ընդ բնութե: Իսկ 'ի քաւախս ոտն
անդրամբունելի և անդարձելի ապացման
'ի բաց առացեալ՝ վայլենալեռ
ամբարատունն. եթէ ջեռնումբ
տապով սիրոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարա_
բոցոյն որ 'ի մեզ, ցուրտն ապըն_
թեր կենակից նմին զնոյն կամեցու_
ցեալ, բարեւոյն ընդ միջէ. եթէ օգա_

կանոնաւն հրեշտակայնոյն յաւիտենից
'ի քեզ, ծանրութիւն թանձրու
անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ 'ի
տարրս քայքայեալ խափանել ։

Բ. Նա արդ յանձնատու ապա-
ւինեալ և 'ի սուտս լցեալ՝ խոր զգամ-
կար հաշմեալ հեղձելոյ կորեալ վա-
նեցայ, վատնեալ 'ի բազմաց 'ի մահ
զբաւեցայ. վասն որոյ 'ի պարգեւա-
կանէն զգեցեալ՝ յաղորդութեան
կողմ նորին, և պատկառեալ դի-
մաց համայնից անուղղ գրնաւից ա-
ղերսարանեմ զմեռելոցն՝ քեզ կեն-
դանեաց. քանզի կարող ես յուէս
հնարից և կորստականոյն բաս ի
մեռելոցն. ամենայն ինչ քեզ դի-
րին է, նա զի և ընդ անակար կա-
րելոյդ և կամելդ է անխորժելի ։

Գ. Արդ այսոց երկուց բարգա-
ւաճ՝ շնորհաց նորոգչաց առ մի-
մեանս եկեալ՝ կարելին ընդ կամելին,
բարձեալ եղիցի և յուսահատու-
թեանն վհատութիւն ազգաց մեղա-
ւորաց. և ժամանեալ հասցէ աւե-
տեացդ լոյս հոգւոց բժշկութեան
քումդ հրամանի, առ ամենայնի-
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն ։

ԲԱՆ ՁԷ.

Վերջին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հայցողի առ նոյն ողբոց մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ.

Ա. Եւ արդ քանզի 'ի գլուխ կատարման հասեալ ամփոփամասնա_
նեայ կամացս այսր ողբերգութեան, առաջ, աւել, վախճան գագաթման աւանդեալ ընդ այսոց բանից մաղթա_
նաց ինքնամփոփառու կշտամբութեն և որ չես կրկին չար աղօթութիւնք. Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւե_
տեաց անընկալութեան դատապար_
տելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առա_
ջի Հօր իմոյ եթէ կորնչիցի մի ոք 'ի փոքրկանցս. և դարձեալ, այս են կամք Հօր իմոյ զի զամենեսին ինձ յանձն արարեալն ոչ կորուսից:

Բ. Ահա օրհնեալ ես 'ի գթու_
թեան, բարեբանեալ միշտ 'ի քաղ_

ցրութիւն, խոստովանելով յերկայն-
մտութեան, ծանուցելով ՚ի յայտ-
նութեան, քարոզելով անդ ՚ի փըր-
կութեան, ներբողելով զու. յառա-
տութեան, պատուելով ՚ի պաշ-
տօնութեան, փառաւորելով եւ ՚ի
փրկութեան, երկրպագելով յան-
բաւ բարձրութեան, պաշտելով
՚ի յանքննութեան, գովելով մի-
այն ՚ի յաղթութեան, վերաձայ-
նելով ՚ի մեծ զօրութեան, խնկա-
ւորելով յողորմածութեան, համ-
բուրեցելով յանճառ հեզութեան,
ճաշակեցելով ՚ի խոնարհութեան:
Ընդ քեզ եւ ծնողդ քո երկնաւոր
Աստուածդ բոլորից մխիթարու-
թեան. ըստ որում հոգիդ քո սուրբ
բարութեան, որ զանեկելով զգրաստ
թշնամւոյն եւ զգայթագղելով մարդն
անպատութեամբ՝ կանոնեցեր ոչ
տանել առնել: Որոյ երախտիս հը-
րեղ ՚ի յիս եւ առաքինութիւն մեծիդ
՚ի բարձունս առնելով անդադար յան-
վախճան փառաւորանողաց. որովք
զայս ձայն աղերսական յարգելով
ընկալցիս մարտիրոսացն պաշտաման-

նոց 'ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից։ Նաեւ այսու փրկանօք հաշտարար բանին՝ զնախնեացն պարտս և զաներեւոյթ վէրս միջնոցին և վերջնոցն մահացուցանողքն զանձն և զմարմին բժշկեաց, ամենակարող, զներքինս և զարտաքինս, զախտքն և զցեցքն և զխարանս հարուածոցն. բարձեալ և մաքրեալ դեղովք որոցմանեղ զեռեալ խառնուածս բազմագունիս, որք գարշելիս ընդ ախորժելեացն քեզ ցուցանեն զէութիւն բնութեանս ։

Դ. Նա եթէ հասից յամս ծերութեան քո առաջնորդեալ արժանիս մահու, մի թողցես զանկարութիւնս, մի անարգեր զալիսն, մի կորացուացես զկործանեալն, մի զկջուացես զկքեալն, մի վայրաբերեր զխոնարհեալն, մի չնչման հողմոյ մատներ զատկայծեալն, մի ընդդպահեցես զդեդևեալն, մի անվերադարձու առներ զատատուցեալն, մի անդարման լքցի տագնապեալն, մի առանց տածելոյ յարկին խափանեալ, մի անպատուպատկերն հնացեալ, մի պարար-

տութիւնն անհամեմալ. մի շուք շնորհին անարգելով, մի հնութիւն քամահելով, մի նաւ հոգւոյս ալէկոծելով, մի երկարութիւն յուսոյն կարեցելով, մի լոյս շաւեղին խզելով, մի ուշ խնամոյն բարձելով, մի գոյքն կազմած գեղծելով, մի ամբարձմանն թեւք փետելով, մի զուարթութիւն գեղոյն ապեղելով, մի ճաճանչ նշուլին քաղելով. մի պատուհանք աչացս փակելով, մի լուսաւորութիւն նորին խափանելով, մի պատկերին խաւուն անկելով: Այս աղաչեմ զքեզ, բարեգութ, ամենայն որովք պաղատիմ, լուր ազին ինձ կանխաւ, զի զանազանն մի մոռացցիս: Դու առաջնորդեցեր ինձ ըստ ապաւինաւորին եւ ապրեցուցեր. հան, տէր, ընդ երգողին եւ 'ի կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկընչիմ: Իսկ ես չեմ արժանի 'ի քէն եւ ոչ հաստատականն կերակրոյն վարձու, այլ դու կարող ես ամփոփարար եւ առ զլացողս բարեգործել: Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց, միայն հրաշագործ առ ամենայն

երկայնմտութիւն, ընդ Հօր և Հո_
գւոյդ սրբոյ օրհնեալ համապատւոյդ
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՁԲ.

Վերստին յաւելուած լինի հեծութեան
նորին հոլովոյ առ նոյն ողբերգ մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Եւ արդ ջուր կամաց և կաթ
արտասուաց՝ ըղկութեամբ հոգւոյս
մատոյց քրքմամբ՝ խորտակմամբ սըր_
տիս հեղեալ առաջի, զմորմոքելին
յիշեցուցանեմ զարամաթացւոյն
Սամուէլի. զոր առեալ և հեղ ՚ի սկա_
ւառակէ յանդիմանքո, ամենատեսդ,
առ ժողովրդեանն օրինակութիւն
զանձն արկանելոյ խոստովանու_
թեամբ և հնազանդութեամբ կեն_
դանարարդ գարշապարաց:
Բ. Եւ արդ ընկալ զայս հիւսուած
բանի աղերսողիս հեծեծանաց, և

հաստատեսցիս յայս նուէր բանի ան-
տրփան զոհի, թագաւոր երկնի.
և օրհնելով սրբեա զսա մատենի
այսր ողբերգութեան, և գրեալ
դրոշմեսցես յարձան յաւիտենական ընդ
հաճոյականացն սպասաւորութեան։
Կացցէ առաջի քո մշանջենա-
ւոր, և յիշատակեսցի 'ի լսելեաց
քո հանապազ. բարբառեսցի շըն-
թանիք ընթերցող քոց, և խօսեսցի
բերանովք հրեշտակաց քոց. տա-
րածեսցի հանդէպ աթոռոյ քոյ, և
ընծայեսցի 'ի սրբոյ սրբութեան քոյ.
խնկեսցի 'ի տաճար անուան քոյ, և
բուրեսցի 'ի սեղան փառաց քոց.
պահեսցի 'ի գանձարանի քում, և
համբարեսցի 'ի ստացուածս քո։
Պատմեսցի 'ի յականջս ազգաց, և
քարոզեսցի 'ի լուր ժողովրդոց. նկա-
րեսցի 'ի գրութս խնամոց, և տպա-
ւորեսցի 'ի սեանս զգայութեանց.
Իբր կենդանեաւք զինս պատմեսցէ
խոստովանելով զանօրէնութիւն. և
թէպէտ վախճանն ընկալցի իմ զմա-
հացու, այլ յարակայութեամբ բա-
նի այսր ասփիւռի գրեցայց կենդանի։

Մնասցէ առ անեղն 'ի կամս քո, տէր, ինձ պատմաբանութիւն համբառ_ ձայն միշտ անդուլ գոլոց, անսկսա_ կշռամբիք. անպատկառ յանդիմա_ նիք, անանձնայելի զօրամբք, անտող_ րելի արարածոք, անհամբոյր ծանօ_ կիք, անմարդաւայելի մնամնիք, ան_ փրկելի սանձիք, անկաշառ կառա_ վիք, անխնամելի յայտնիք, առա_ ւամ հրապարակիք, աշխարհալուր բողոքիք: փողով մեծութեան աղդ_ մանն առանց լռութեան և կամ գոգարման զինուոր պարատեսային խառ_ նալանեալի:

Գ. Սոյն գիր խմոլս ձայնիւ իւր զնա ընդ իմ աղաղակեայ, արածեալ զծածկեալն, հաչա_ կեայ զգաղանիսն, կականեայ զկատարածն, հնչեսցէ զմռա_ ցեալն, յայտնեայ զանհետեւյթն, բարբառեայ զբարբառն, քարո_ զեայ զխորոցն, պատմեացէ զմե_ ղացն, մեկնեսցէ զանմեռնեցն, ցուցցէ զներհակարան թղթոցեալոցն: Ըշխարհեալին սովու որոցն, գոյին գայթագղութիւնքն, յանդիմանեա_

ցին անձանցն, քաւութին չարեաց մեղուցելոցն: Եւ թագաւորեսցէն կենդանեաց շնորհաց ողորմութեան քո, Քրիստոս, ՚ի դանձա պաշտեալ ա- կեղեացն ցամաքելոց. որով ՚ի ժաման- նակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մեծ դալնայնոյն նորոգման ուռիս պայծառութեան՝ քոյով ցօղով յոգի անձնեղեալ այսու փրկու- թեանն անմահականաւ, եւ անշա- մանելի վերամբարձութեանն շնոռա- հիղս ձգեալ խմնութեանն բարեաց՝ դարձեալ գեղարութեան եւ կեկին ծաղկեցելոց բոն քաղինուշեանչ գերյն յաստվարութեան: Եւ քեզ միայ- նոյ փրկողի եւ Հոգւոյդ քում Հօր խակակցի, միաստականութեանդ եւ անձնա Երրորդութեանդ խոստովան- գակեան գովեստի փառք եւ երկրպագ- ութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԶԹ.

Վերստին յաւելուած երկին հեծութեան
նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց
բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

ԱՍՏՈՒԱԾ եւ տէր, կենդանի եւ արարիչ, ողորմած, գթած, քաղցր, երկայնամիտ, անոխակալ, մարդասէր, ամենագութ, պարգեւատու, փրկիչ, օրհնեալ, բարեբանեալ: Դարման ամրութեան, պատսպարան վտանգութեան, առանց նենգութեան բարի, առանց խաւարի ճառագայթ, քաւիչ մեղաց, ողջացուցիչ վիրաց, անհնարինելեաց հնարք, անմատչելեաց հզաւոր, անյուսութեան ելք, անուամբ խոստովանեալ Աստուծոյ որդի. եւ Հօր քո ընդ քեզ հզօրի եւ ահաւորի, եւ Հոգւոյդ ամենակալի եւ ընդ քեզ երկրպագելոյ՝ փառք եւ պաշտօն գոհաբանութեան յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Գ.

Վերոյին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ Աստուած երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ, մեծութիւն ահեղ, գթութիւն օրհնաբանելի, ողորմութիւն խոստովանելի, բարերարութիւն երկրպագելի, խնամակալութիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնելի, պահպանութիւն խնկելի, բարձրեալ անքննին, մերձաւոր կամարար, ապաւէն անկասկածելի, մխիթար սրտից, փարատիչ վշտաց, ապաքինիչ ցաւոց, ազատութիւն վհատութեանց, բարձումն պարտեաց, փոխարկիչ կարեաց, կարգաւորիչ կրից, յարմարիչ բանից, անձնարկու լեզուի, շրջագրութիւն շնչոյ, կա-

ցուցիչ հագագի, անճառելիչ խոր-հրդոց, կրթարան կամաց, արձանա-ցուցիչ յուզմանց. հանդարտու-թեան մրրկաց, խաղաղութեան ծփա-նաց, որ ունիս զԹեւս անմերձենալեաց իշխանականիս, և խնամութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես։

Բ. Դաշհարանեալ մէջ երախ-տաւոր, որ հեզութեամբ անհնարա-ւութեան երկնայնամանեալ հանդիպա անեղանելով անձնա. հրաշից րջանհիւ արարոց։ Թագաւոր էից համայնից, անմեռայնիս. Ծանուցեալ զԹան. ակզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. Ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ զի-մեղոյս ի լոյս վերին։ Զեանեկալու-մեծ փառաւորութեան, որ ոչ Թողա-ցուցանես գայթագղելոյս ի վայր կործանել. յաւայ կերպարան, Ճըշ-մարիտ առհաւատչեա արարչաց մատանց յայտնի երևեալ. արդարու-թեան հանդստեան, որ ոչ եր-բեք մնանես վաանդի դատապար-տութեան։ Աղատութիւն շնորհա-ձիր, որ տաս լինալ առանց փո-

խոստովանութեան փրկանաց ։ տա-
տութիւն անհնարինաձեւելի, որ քոյին
փառաւորութեամբ զանազանեալ նիւթ
հոգւոյս ծնանցուցանես ։ Պայծա-
ռութիւն անստուեր, որ ծառա-
գայթիւք աստեղաբարձրութեան պա-
րածածկեալ զթշուառս կուկինբար-
գաւաձ՛ տանես ։ Քաւիչ մեղանաց
բազմաց, որ զհեղեալս ՚ի փըր-
կութենէ տառապանացս պայծառու-
թիւ նորոգեալ՝ վերստին փայլեցա-
ցուցանես ։ Հնարաւոր գիւրահաս
առ ամենայն անարատ գերամբարձու-
թիւն յաւէտ յառաջեալ, եւ վըս-
տահութեան առ խոստացելոցն
փայլեալ ։ Երանութիւն անձկալի, յոր
զկենդանութիւն շնչոյս քրտնեալն է
տիրապետելի, զի գթեղ գալոց՝ կեն-
դանի ։ Կամք անխոնարհելի առ
՚ի քաւութիւն գերւոյս զօրացեալ
ամենազօրելի . անսասանելի գեղ-
կենաց, որ և մեռելոց բնութին եղ-
ծելոյ տանես զաղանջելիս ։ Ամենա-
տեղծ անկրկնայելի, որ զհուրբ
կերպեալն և զհողեղէն հասեալն և
զմահեցւ գաղանաց ծախեալն ՚ի

քննել ական նովին հիւթականու-
թեամբ անապակաս յարուցանէս:
Ընհաւասար համարձակութիւն,
յորում աստուածորէն պանծանք
պարծելն է խրատացի:

Գ. Հայեաց, տէր, յերկնից
զուարթ քաղցրութեն յամենակար-
ծան վասանդ ներգելոյս, և որս ան-
գորը հանդատականս գիւրաւոր 'ի
բազմապատմասիս հեծութենէ: Եւ
զյարուցեալ գունդս ատանկչացն,
եթէ ապառաժէնք այսական զբժ-
նեալ հնարաւորութե բուռն մար-
տակչաց պատկանեալ զինուք, եթէ
մեղաց աղեղ և քա աւելի կերպա-
րանք, եթէ ցուաց և ախտից վառ-
նիչ և կորստական նշանադանք, մեր-
ժեսցես հանդես հատցես խափա-
նեսցես և հալածեսցես հեռի ան-
մանու 'ի պաշտ ատարդքեալ ան-
գայն սպաշմանք վերաքին կորու-
սեանն. և կատուսցես կոցուսցես
նապատակ կենաց և ամուր մնահարձան
զնչան խաչիդ ապաւինելոյս 'ի քեզ
փրկութիւն: Եւ յայամ անապարտ և
անպարտելի և անխափանելի պատուէրաց

աՀաւորից մեծութեն լուծցին որոգայթքն գաղտնածածուկ ստանայականք, կապանեցին մեքենայքն, վատնեցին գայթակղութիւնք, խայտառակեցին հաղրիցն գրունք, յայտնեցին երեւոյթք որսոյն, գոցին նենգողին ծուղակք, վերացին վարմին վերարկուք, տաշորեցին որոմանցն բոյսք, նզովեցին բռնաւորին չարարարանունք, կորեացի լար խարէութեան 'ի մահ որսողին, պարտեացին պատրողին բանսարկութիւնք, պակասեցին զէնք զրպարտողին, անկցին սուսերք մահաբերին, սուղեցին սադրողին պատրաստութիւնք, արձակեցին տառունք տագնապողին։ Ա՛յլայլեցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին, սատակեցին խորխտականացն խիստ յարձակմունք, ցրուեցին կցորդութիւնք կերչացն, բաժանեցին ազինք աւազակացն, քայքայեցին բոյլք բարբարոսացն, քանդեցին ամրոցք ապստամբողացն, արգելցին ամպրոպք յանգդնելոցն, փարատեցին փորձողին անձրեւք, հալեցի եւ ցամաքեցի

եղեւամբ աղանդաւորին : Խորտակեսցի եղջեւր դառողին , մանրեսցին ատամունք գրոշից կերպարանաց . փշրեսցին ամբարշտածութիւնք հպարտացելոցն , նահանջեսցին գնացմունք ձախամելոցն . քակեսցին միաբանութիւնք չարացն Բելիարայ՝ թէ անօրինք և եթէ մոլորեալք . փախիցեն ընդ նոյն ճանապարհ 'ի մի շաւղաց հետոց յեւթն տարակոյս . 'ի գուբն խնձ փորեալ խնդրեանք ընկճեսցին : Յեղանակեսցին ձմերունք ձանձրացուցչին , հատցի կայծ կցորդութեան մշտաջան աւազակին , նողկասցի մասցս կայից համբոյր չողոքորթին , ընդմիջեալ մեկնեսցին նետաձգութիւնք նեղչին , կասցէ 'ի սատանման նաւ խորդախողին , խլեսցին յարմատոց անախ տատամունք խածանողին :

Դ . Վասն փայլից օրհնութեան կենաց՝ յորում ալլեկցար Աստուածդ անըմբռնելի , յիշատակաւ բեւեռացդ՝ որով 'ի գործի մահուն մածուցար տարալիցդ երկնի և երկրի .

աւրեամբք անբռնաւորականաւ՝ որով ըղ-
ձիչսային մեծ կարծիս ածեալ որոտա-
ցար · լեզուայն գաղանութեամբ զոր
արբեալ, զգեղապատուութիւն կորուս-
չին արտաքս հեղեր · պատմաբանու-
թեամբ ըղձական ձառիւք կրկին
արտափելեայ՝ որով զլլութիւն
հոկատակողին ըմբերանեալ ամա-
չեցուցեր , անուամբք անհատակա-
նաւ ամենայնիւ անթարգմանե-
լույգ՝ յորմէ գոյան և գաստապարանին
ասակայեալ ասաշիկ արտաափոմամբ
բնութիւնք ամենայն երեւութից և
աներեւութից · եղիցին այս ամենայն
պարգևք չնորհաց խոստովանելոյս ՚ի
պաշտպանութիւն , ՚ի բժշկութիւն
և ՚ի քաւութիւն: Եւ մնահարեր գա-
նաթոյն ոձին՝ և որ ՚ի նմա աղգեաց
ախեզերաղա չարութիւնն , ՚ի սա-
տակումն եղիցի նորին · նոյն ինքն ՚ի
կորուստ և յանդորժչական հա-
րուած անմաքանոյն ասփու մատնեա-
ցի կապեալի և ըմբռնելոյ : Եղի-
ցի ողորմութիւն ասելածոյից ընդ
իս , և չարնչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ ան-
բաժանօրէն կապեալ միացեալ ՚ի մի:

Ն. Եւ որ ոչ ընթերցի զայս աղերս ձայնի մաղթանաց գոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնաց ոչ պաղատեսցի աստուածախրաբար, հաւատարապէս անաչառութեամբ ընկալցին ՚ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան, հասանել վերստին յանդրաստութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարելով դարձեալ զգոյն կերպարան անփոփոխելի: Ահա ախրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անպատում, անհաս, անքննալի, անպես տառանօր ՚ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան, որ ՚ի բոլորից չղթանց ընծայելով քեզ մատուցանի, վասն հօր քո երկնաւորի և բարերարի, և Հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, Աստուածածնիդ բարեխօսութեամբ և խնդրուածովք ամենայն սրբոց: Զի դու ստեղծեր զամենայն, և ՚ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի. և քեզ փառք յաւիտենիցս, մեզ յիսկութենէ անժամանակ Նշխարդու-

թեանդ, զուգակցեալ փառաւո-
րեալ յանդրանս, և յաւիտենից յա-
ւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՂԱ.

Վերջափին յաւելուած երկին հետեւեալ նորին հանգոյն ըստ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի.

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ:

Ա. Տէ՛ր ամէր գթութեանց և Աս-
տուած ողորմութեանց, անուն մե-
ծութեան, ձայն ահաւորութեան,
կոչումն աստուածութեան, լոյս անճա-
ռութեան, բարերար գոլութեան,
հնչումն հիացման, յաւագրութիւն
բարերարութեան, ամենողորմ քաղ-
ցրութեան. յորմէ երկուցեալ ա-
սանեին ամենայն բնութիւնք եղելոց
՚ի քո ապառնալեաց ահիդ պակուց-
մանն, ասուածնեին ակրաբեք, ամփո-
փին քերաբեք, պարուրին պարքէ լու-
սաւորելոյն, երկնային հրաշամասք բա-

լոր պետութիւնք վերնոցն , նոյնք ցնծան գոլութեամբ մեծաւ 'ի մի նուագարանս բերկրութեան , զոր-հութին գեր . ընկրկին չարութեանցն գունդք , պակասին խաւարասիրացն հոգիք , անդնդոց մատնին հրեշտակք տարին : Կապին նշանաւ խաչին յաղթանակմունք դիմամարտին , փակին 'ի ստորին բանտի քինուոր ամաղէկացիքն , անխզելի հանգուցիւք պաշարին խումբք հակառակորդին , արգելին անդերձ զընդանաւ մահագինացն կամաւք , պնդին 'ի մետաղս ահեղ հրամանիդ . այսականացն գումարք , պապանձին կարկեալ ընդդիմարանիցն դատակցութիւնք , պարաւանդին հիւծմամբ կորստեան աներեւութիցն ժողովք , անլոյծ շըղթայիւք նեղին տառապելութիւնք Դերաքրիստոսին :

Բ . Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս զանուանագրութիւն նշանիդ 'ի ժամ գիշերիս , որ ոչ մթանայ խաւարաւ անգիտութեան , ամենայն տեսականութիւն , քան թէ 'ի լոյս անմատոյց հանդուցեալ բնակես :

Ընկալ զաղաչանս վասնդաւոր գո-
հարանս ընդ պաշտպանութիւն թեւոց
հզօրիդ, փրկեա՛ ի չարից եկամու-
պղտորութեանց. ուստի որս շղթայ-
տրան հայելեաց սրտիս նշկամանց,
ամբարցս փայլուն կենաց ՚ի տիրա-
կան անդրջոյ, արեամբ քո սրբե-
զճշմարտութիւնս կոյսիցս, չհեա-
եղումանցն կաթուածով կենդանար
կողից գծագրեա, երգոյն պաշտպա-
նորան քառակերպից ձեռակերպու-
թեան եղից, հանդէպ անեռութեան
աշխարհս ամբարձման փրկականդ քո
կրից խորհուրդ առաքելի. ընդ բար-
ւոր յարկիս չարչարանաց քոյ գոր-
ծի հաստիցի. զծառայդ օրհնութեան
հաւատոյ յուսոյ խնայ կամեսցի: Ար-
գել, անէր, առաւա գառաստակիցն հօ-
գւոց, մայէ անխափան պաշտպանն
լուսոյ, և ընդ սատանիկ ծառայութեան
յաւուրս և զբեան պարտեւայս թե-
թեայս, զոր ՚ի լուսարանի մեռայս ամ-
փոփոխման մեհձնայս անկողնի ուշա-
բերեալ գյուսահասութեանց գա-
որն պաղոյն՝ խաստովանիմ ամենա-
գինից զանհամար մեղուցս գործոց

չարաչար անօրէնութեանցս ։

Փ. Հանդէպ զխաստակեալս 'ի բազմածութիւն աշխատութենէ, բայց զառաջնայ տարակուսանաց ոգւոյս կործանման, զչառնութիւնն ընդ վտանգն, զհեծութեն ընդ կարեացն, զանձկութեն ընդ թշուառութեանցն, զհառաչմանն ընդ խորտակմանցն, զբեկութիւնն ընդ աղշութեանցն, զթմբրութիւնն ընդ չարամանցն, զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն, զթերահաւատութեն ընդ խելագարութեանցն, զառատուձն սիրոյն և զհրայլն ջերմութիւն աղուական ախտիցն։ Օժանդակ լեր ակարութեան բազմախտութիւս տարաժամութեան, բարեգործ աջովդ շնորհի, ձեռամբդ նորոգողի, մատամբդ կենդանարարի, փառօքդ մշտափայլի, յարակայութեամբդ անեղծի, երեսօքդ զուարթականի, խնամութեամբ եւ քոյ աղաչանքի, բարձրութեամբդ երկրպագելի։ Հասո զչարաչար հեծութիւն կալտառակեալս խեղդման, զնոր դիւաչարին, զհինն խառդախութենէ բանդարկուին, զատար աղջկեմանս 'ի մահ

կրթողին, զանյարմարական երեւոյթս հանապազօրդեան եւ զեռանդագործն, զառ. այս հնարագիտութիւնն գտըն- դակ գլուխն, զողոքական բագաչնչու- թիւն ձգող կախարդին ։ Պահեա 'ի անեղում հանդատեան մեռօրինակ այսր դադարման յանեբեւոյթ մատ- ծութեանց, 'ի մանանուոր սխալու- թեանց, 'ի մեծագոյն դայթագղու- թեանց, 'ի փորձագոյն սնանաւու- թեանց, 'ի խարեբայ չար ձանձրու- թեանց։ Հեռացո զանհանդէպ մատ- ծութիւն 'ի զգայութեանց ծառայիս յանցաւորի, զխիլս բարեկէս, ըղ- ձերս թշնամանեալս, զգիրաւածս սպառնացեալս, զհեռս վերքեալս, զապաժիրս ձաղեալս, զխորհուրդս անդատնեալս, զաւերմանութիւնս նշկահեալս։ Լնձիմայ հոգւով եւ ան- չափանի մորմնով զապայութիւնս 'ի քեզ հանդերձեա, 'ի չնչմանէ հող- մոց, 'ի զարկմանէ բանութեանց, 'ի բախմանէ փոթորկաց, 'ի յատմանէ մրրկաց, 'ի յարձակմանէ դաղանաց։ Ի կախման աչաց հայեցուած որտիս մի առուեբալ, այլ զուարթացի

պայծառացի վայելչացի՝ ընդ քեզ
փայլեցի, տէր Յիսուս Քրիստոս,
լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ։
Նանիր քո որպէս զպատուապարանս
բազմականեսն՝ի խորամանկութեանց,
'ի զբաղմանց 'ի քո տանէն յիշատա-
կաց, 'ի վերնամարտ մտածմանց, 'ի
քրէական մարտութեանց, 'ի տխրա-
նենք անշնորհութեան, յատուած-
ընդդէմ հերձուածութեանց։ Գրն-
գիւք վերնոյնոյգ վերակացու ինձ
լեցիս, պետութեամբք, իշխանու-
թեամբք, զօրաւորքն անյաղթակա-
նաց մաքուր մատակարարաց սուրբ
տատուածութեանց, առաքելականքն
աւետեաց աւետարանաւն, մար-
գարէքն կառավարանքն, մաղթանք
երջանկացն 'ի կատարածի սուրբն
ընծայեալ։ Որովք նորոգեցից եր-
կիւղիւ ընդ քեզ սրբամտութեամբ,
և զարթեայց շնորհօք քո կրկին ու-
րախութեամբ. և թէ վհատութեամբ
ննջեցից, յարեայց դարձեալ հոգևո-
րականքն բերկրութեամբ. և թէ ընկող-
մնեցայց մեղանօք, կանգնեցայց վե-
րստին զատեալ 'ի խղճէ անպատ
անրծութեամբ։

Դ. Լուր խնդրուածոց ամենա-հառաչ ձայնիս հեծութեան, միայն բազմագութ, բարեխօսութեամբ սրբոյ Աստուածածնիդ և ամենայն արդարոց և նահատակաց ընտրելոց։ Եւ քեզ փառք յամենեցունց խմբից գնդմանց վերաստացեալ սրբոցդ զուարթնոցն անմահականաց գա-ւաց, 'ի գովեստ հօր քոյ Աստուծոյ միոյ և Հոգւոյդ սրբոյ բնաւից հաստողի և նորոգողի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԴԲ.

Ի ծայրն երջանիկ բարեբաստութեան ճանապարհին խորհրդածութեան. աղա-չանս եդեալ ընդ կերպարանս Թարգմա-նութեանն։

Ա. ԳՈՀԱՆԱՄ զքէն, բարեգութ, միայն մարդասէր, արարիչ երկնի և երկրի. Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, այնինչ զարթուցեալ անձկութեամբ սիրոյ քոյ յիշատակի 'ի լռութիւն

հնչման փայլուն հրաւիրման ։ Ուրախ_
ացեալ զձայնարձակութեանցն
զազդողարան, սթափեսցուք կանգնե_
ցուք . 'ի վեր յարուցեալ 'ի մեռոփ_
նակս թմբրմանէ.ուսափիր կոչմամբ
սփոփանաց բանի բերեալ ձգեսցուք
'ի ժամ պաշտաման օրհնաբանու_
թեան , յանդիման լինել քեզ
ուրախութեամբ հանդէպ հատուց_
մանս բեմի ։

Բ . Ահա փառք քեզ , անսահման
և անբովանդակելի զօրութիւն , որ
այսքանեաց հնարաւորութեամբ ընդ
փրկութեան խնամ հոգացար . գո_
հարանեալ անեղծ իսկութիւն , որ
կերպարանեցեր հրաշիւք սասանին
զհանդերձեալցն նմանութիւն , հան_
դարտ գործեաւ վայելչականու_
փայլի անոթոյ առ քաւս անյարիր
սասանիկս որոտացեր , որպէս թէ ընդ
ծուլութեանս դանդաղութիւն ըղ_
յանդիմանութիւն խրատուց խառ_
նեցեր , 'ի հայրենի սիրոյ հեզու_
թիւն զուժգնութիւն ձայթմանն
յարեցեր . յընդոստ զարկուած եր_
կուց միջնորդաց՝ մարգարիտակես

քաղցր անձրևեցեր . ոչ մեղմութի
մեղմական փափկութ. ներհամամբ ընկղ
մեցեր . և ոչ անխնամարար ահաւա-
րութեամբ զատաապելով հոգիս
զարհուրեցուցեր : Ծնրադրական
երկրպագութի առեղծ չից բոլորից,
որ այժմեն ցուցեր համայն յայտնա-
պէս , զօրինակ ահեղ բարբառոյն
մեծի աւուրն յարութե , կենդանա-
ցուցեր 'ի գագաթամանէ գժոխական
անդնդութե , 'ի խնդիր ելեալ կոչե-
ցեր զապականեալսն 'ի գինից ուրա-
խութեան . արարեր զայն լինել հան-
գերձից անապատ հարսինն առ սէր
փեսայից . երկուցեր փոխել այսխիթա-
նաս զապաշխարութեանն զկլթխարու-
թիւն , լուծ առաւար կրթութեան
աստուծականն ուսայ զայս իր գործե-
ցեր , վարդապետին փափկին չարափանն
կցանկոյ եղեալ կոչմեցեր : Փառա-
ւորեալ յաւէտ անդրաւ բարձրու-
թեան մեծին Աստուծոյ , որ փոխար-
կեցեր զխոյանին պարախս յազատու-
թեան չնորհից կենաց-խնամատարու-
ցեր վերականին գարձեալ զինմարա ցու-
գեալ՝ հոգևորական համաձայնութ .

կարգաւ կուռճմանց զանդրաճշկութիւն հարուածոց ուժին ատամանց մռայլման միջա թարգմանեցեր, ընդ Երրորդութեանդ գծագրութիւն զկայն երեքկին իմ մնասակարին 'ի կատարածին ամփոփ կրկնեցեր ։

Գ. Գովեստ ներբողից բարւմանց խնկոց վերաբերեմ քեզ, անմոռախնամ, զի 'ի աստուածային կուսդ բացալ աստուածութենէ առաւել յաճախագունիւք որոտացոյց զանձն իմ պարտաւոր 'ի քո երկրպագութիւն, խոստիւ և աշխարհէս նուիրեալ փայտիւս զմեծափառութիւնն քարոզեցեր, մեծացուցեր այսր պատճառաւ պատշաճական զնոր աւետարանութեանդ պատիւ։ Այն ինքն աղաւաղէ բարձրութեան գոչման սպառազինութեանդ քո, որպէս պետութեանդ կայսերաց երկրի անէր Քրիստոս. նշան խոստութեան աւարաման հանդիսի մարտի քո, Յիսուս, յորում խնամողին փառաւոր կապեալ ընդունեցաւ, կափիչ համառօտագործեան գլխոյ գագաթան հպարտացեալ չարագործին՝ չերաս այս

տաճկական։ Մոլաւ գուժարին ՚ի պա-
տերազմի որդւոյն Միհնի ընդդէմ ալ-
խարջակալին խաւարի. տուն ին-
տատուածատուող կրթութեան կար-
գեալ ՚ի հեռաւոր այս գրչուած
իւրեան՝ առանց հնանալոյ և կամ
խափանման, նշանակիչ ժամանակի
ապագայից հատուցման ՚ի բացուա-
նեցը ծանուցմանցն, ազգակից հան-
գուանանման կենացն փայլի՝ որ ՚ի
դրախտից Նաւուծոյ, կաշառան բա-
րուք հաւաքման փայլ ընթացիք ՚ի
յարին որհնութեան, պատկեր ան-
տակի անկոյն գիտութեան ՚ի կարգ
ընտրութեան բարբառոյն և չարի, յիշա-
տակ մեծ անասնագրութեան յե-
րեսս կերպիս հոգեւոր սրբով զնշան
խաչից, նախադրեկոյց և ատամանոյ
փառաց գալստեան ՚ի գլխոյն պա-
հեալ առըր թագաւորից. յորդա-
րիչ քաջալերական մարտարարից
խորախնամութեան, անխախտական
ախորժելու անձնահամբոյրն կցոր-
դութե չքնաղաշուք քաղցնծոյ ամե-
նածին կուսին թագուհւոյ, յարգա-
րիչ ծածուկ պճնութեան՝ որ ՚ի հո-

դին է վայելչութիւն, նմանութիւն արարչութեան Աննայ, որ 'ի տեսու-նեացն արտաքոյ տաճարին. մինչ օ-րինօք պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատին՝ առաւել փառաւոր-դէր։

Դ. Գերագոյն քան զերկնայինս միայնոյն եղբերեաց զընտրութիւնն Ելիսաբեթայ առաւել հաստատեալ տա-պալեցեր, քաջին արժանեցեր արարիչ այս փառաց՝ ընդդէմ Գաբրիելու, գալստեանն նորոգ հա-ռուցեր վէմս աշխարհի կործան-մանն սատանայի, զի խոր անձեռնեալ արժանաւոր մեկնելոյն միջնորդեալ տյաւ-թիւն, զնաւացեալ գործոյս խմ-բարեաց՝ այսը երախտեաց ընդ խո-նարհեցեր։ Զոր եթէ այլ բան ձայն բանից Աստուծոյ անուանեալ նա-խապատուեալ եկեղեցութեանն, ոչ-ինչ ելեալ քան զթէ ճշմարտեալ. 'ի տեսոյ անմահ այս նոյնթի հոգեկիր՝ մեծութիւն գործոց Սիմոն տա-ուեալ է պատմեալ հաշտեցի. ընդ... ս որ ողորմութիւնս մերձաւոր-դես եւ քաղցրութեան 'ի յայսմ ամսա-

տրամադր ապաւինութենէ երկրա-
կանաց զարմանադրելցեր։

Ե. Խոստովանելով անուանց ան-
քնին մարգարէից բարեխնամու-
թեան, խնկելով խորհրդով սրբա-
մատութեան անգծագրելի կեր-
պարան լուսոյ, որ կերկնաձևր նշա-
նաւս այսու նետս արձակեցեր հե-
ռաձիգս ձայնատրականս օդալուս
և յարմարութախիչս ասացեալս յղեցեան
հոգւոյ կենդանւոյ, որով անխափան հան-
գիտմամբ ընդդիմակս խուսափողին
ազդեցուորին զգացմունութեան յա-
ւէտ կործանմամբ ի յետս ընկճե-
ցեր։ Նոր զարմանեալ ամփոփեալ բեր-
դամասութեան կանգնեալ ան-
փոփոխելին՝ աստուածատուր ընդ-
կանել գիտութեան այս փոխանի զարկ
ման հրեշտակ կամարաց թշնամ-
ւոյն ներքնակ վերյուղարկեցեր։ Խա-
ղիւ հրամանի մեծից անկեղակու-
թեան, ծուութեամբ շնորհից ա-
րեամբ քո խառնելով՝ զայս եկեղեր
խաթեկիչ մոլի գուռային իւրս գլխոյին
փրկանակ յեանելով արեցեր։ Ի
մեծ ալըմանէ այսր աղաղակի գեր

քան 'ի վերնոցն բանդեալ վերացա-
գրանցն ազատութեան կամաց ան-
վայելուչ և ամենեքեան խեղճու-
թեան կործանմանն. ընդ հրէական
արանն խմաստից և աստուածական
տանն կործանութեան։

Զ. Փառաւորութիւն քեզ վերըն-
ծայեմ, անման թագաւոր, զոր ա-
րարեր և հաստատեցեր ամենայն քա
հզօր. ապաշխեմ զքեզ. կրկին ներ-
գործեա։ Ընդունեցեր առաւ հեր-
քեալ առ 'ի մէնջ զխէթ դժնդակ
խորամանկութեան բանսարկուին.
զաստուածականն տայ մեզաց. զհոգին
զանձնութեան չնչմանն խարազին,
զարդը արկածից մահու երկինքն,
զառ 'ի յօգից ցնդմանէ վնասակար
երկմանս անխելացուցիչս. զայսա-
խառն հեծեծութիւնս թալկացու-
ցիչս։ Ցրուեաս վերայնին քաղինակէն
հեծանուտ'ծանրակաւ թերթնչա-
նիգ' զամայս հրամիտս, զորամանս
կարկառերս, զցուայն չոյմունս
հրախառայր կերծառութեան փըշ-
մանն բազմամանի վիշայն, զառւը
տատակման, զծակատամայտ գիմեց-

մանն, գլխաւորացելոյն 'ի մէջ բայց վայրե-
նականն խորհրդոց դշխոյն կայսեր։
Յորմէ զարհուրին յայսմ խիստ փո-
քուէ՝ անցի առնելով մեծաւ զգու-
թեամբ, կիրթ իմն ծանօթութեամբ
յայսմիկ գիտացելով, թէ յայս ազգ-
ձայնի յառնէ ակն 'ի դատաստան։
Նա խորամանկանն յօգն արութեամբ
զառաջելով ընդդարձակս առաւելու հո-
գւոյն տառապանօք եղելով մնացելոցն ա-
մենայն 'ի մեծ կանոնի այսր յիշատա-
կի, որ զամենափորձ հրոյն ընդարու-
թենէ գոգմամբ անկերպարանելա-
համբերեն ազանց քաջաղէ. 'ի յոր-
նաւոր առաջարկել երջանկութեամբ նա-
հատակութեան։

Է. Հարսա ահա փող առաջա-
փող, համբարձաւ սովու Աստուած
որհնութեամբ, պատմեցաւ սովիմ
ամենայն երկրի, հնչեաց 'ի լսելիս
բաժանման հեթանոսաց, ձայն սպա-
հապանաց մեծին զօրացաւ, ընդ բա-
նին Եսայեայ, և 'ի նոյն բարբառ ա-
հաւասարակ գնծացուք։ Ցնդեցան
Քրոյն առակաւ 'ի ձեռն սորին թըշ-
նամիք խաչին, անդրադարձեցաւ ձա-

չակն պաղոյ առաւօտին փայլին , առ_
նեցաւ նիւթս այս խորհրդական
կենաց անտառանեաւ , անտարբերեցաւ
երկաթ առ 'ի պէտս պատերազմի ,
երբ զօրութիւն անառն 'ի ատանձն ե_
րկվարին մեծին նշանի այս փայլ
կենդանոյն յարմարադրեցաւ , ամ_
փոփեցաւ օծեալս ցայտով հովուին
երկնայնոյ առաջ իշխանութեան մարդ_
կային ձեռին ։ Ոչ գծեալ 'ի քար
տաձորին մարմին ինչ գործովն . իսկ
յատաստածակերտ խորան փայլս
այս նուիրեալ ընդ խաչին թեւոց ալ_
ւացեալ զօրէ ։ Ոչ 'ի գլուխս ամենայն
և կամ յետերինցս եւթներորդս յա_
րիլինոյն' յանկեան ուրեք խափան_
մանք փողէ , այլ ընդ ծագս արեգե_
րաց և ընդ ծիրս եզերաց՝ 'ի ծագս
Ջրոց բազմութեան ծովուց և կող_
մանց նոցա յաձախ տասակութեամբ
անտարբեր ձայնմանբ իմն տատա_
ծայնով հնչեցեալ աւետարանէ ։ Կա_
տարեցան առաւելք տատակայլն այս
փայլք ցուցմամբ , յանդգատաւորէ
անալ մեզ փոխանձեալ 'ի խոսս և 'ի
մանդաղս ։

Ը. Ոչ արժանաւորք արժանեաց ի խորոց ինչ գանձութենէ խոստաուորեցեալ, և ոչ գծնդակայեւ ըստ իմաստակի ումեմն ատորի զօր փիլաւորեալ, ոչ անախորժ արութեամբ ընդ ունկն մնեալ և ոչ զամեն ուղղոյն անկամակութեամբ չափ թնդեցուցեալ, ոչ ամկերծն փող խրատուցման յանձն բաւուցեալ և ոչ մտացն այլայլ աղշութիւն առաջի արկեալ, ոչ զանգակ նիւթոյ այնձոյ գանգաչեցուցեալ և ոչ քար ընդ վիրգս ասլի առանց քաղցրութեան առ նոյն զարկուցեալ: Պարգևակարան անխորտակելի նորոյ Սիոնին, մի առ 'ի տպատույն կազմուածոց արարչուանդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից ընդ զեսասկանացն զգուշաւորացէս բարձեալ յանձանձեն. օրինակ ձայնի հրեշտակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու անեանկաւ զայն ապաւորեալ. նոր գործի շնորհի նուագարանաց աւետարանին զարթուցիչ հոգւոյն առ մեզ, քան առ որ հնարանութիւն

աստուածաբանին 'ի վերայ Եղիշէին ։ Սկզբնապատճառ նախընթացութեան ազգայնական Զուարթանոց բարեխառնութիւ_ ողբերգականութեանց' բարբառօղա_ կան բանական բառամբ բարբառ_ նութեանց ։ որպէս նորոգ այլ իմն անտարակոյս աւանդել մեզ ընդ հնոյն փոխանորդութեամբ, ոչ հեթանոսա_ ազգէն ուրուական հնչմամբ և կամ հրէական խանկախորհութեան, զոր մարգարէն առեալ աղգեցոյց' 'ի բայց այս յինէն, այլ զատ ասպետաց և կրկին պատուելոյ մարգարէական աստ_ մամբ ահարկու գրոց և ամենայն ջոր պատահարաց ։

Թ. Եւ արդ ընկալեալ օրհնաբա_ նութիւն յարդելով գովեստիւ զայս աւուր սրբութեան' իմն պաշտամու_ թիւն և քո փառաւորութիւն, քո պաշտօն և իմ գոհութիւն, անապականդ արուեստ բարձրութեան արարչա_ կան փառաւորութեանդ ։ Մայէ ձայնիւ այդ աստուածաբանել ընդ պատուական յոգնիցս շարակարգու_ թեան, հանել 'ի հոգւոյս գրաւորս գրոց և ըմբռնել անխինչ և մեղոյ

տպականութեան ։ Արդարեւ ընկել զայս իր նշանակիչ ընդ որ ընդհանուրական , անընդէլի նման , ընդագով անխափանական ամբողջական անդրիմականոյգ ։ Ահա պարզեւս ամփոփ , բարեգութ , ողջամ, հզօր, երկին մեզ շնորհեա պահպանութիւն 'ի գիտնականաց յանկերպոյթ և յերեւելի ։ Ընծեռեա մեզ, ձեռն ամենայնի, որ բանաս և մասուցանես պատարագաւորաց բաշխմանցդ 'ի մասունս բազմապատիկս, որոց քաղցրութի, անձրևաց շարժականութիւն ։ Պակասեցին քոյով հրամանաւ այժմ բարբառով հօգմ տառապանաւն, շընչուին չայտարեր , յարձակմանց հինից չար խարդախութեան . ամփոփ խափանեցին ամենայն գիտնականութիւնք զինուորութեանց դըժնեայ մեծամեծին , հալեցին հասցին և մեացին յերջանիկ ձայնեն անեալ այս փառաւ որդն և ուսոյց , և ամենայն նմանք այցին , որ 'ի մերոց մեղաց զօրացեալ ընդ մեզ պատերազմին ։ Ախոտացա մեզ ամփոփ առանձ երանութեան գյուղայս 'ի քեզ մեծ

պաշտպանութիւն , աւեղծիչ բազ_
րից . ահր սրբարանաց , զայս ծառ_
Աստեկայ , որ ունի կախեալ 'ի դի_
տակ սառոյն զաւանդ սուրբ նորոգ_
այժմու փրկութեան ծաղկեալ քե ,
Երիտասս , 'ի պատուղ կենաց ան_
մահականաց : Փախիցեն յանհուն
հեռաստան խորին խաւարի՝ այսր
փայտի փառաւորելոյ բարեկեկոյց
հայհոյաբանութեամբ՝ նեռուք ներ_
հակք սատանայքին սարդանականաց
բազմահնարեան խարդաւանողաց :
Տէրութեանցն սմա 'ի յանդգնց սըր_
զառաքեալն արդարութեանց մերոց
ահաբեկանաց և 'ի քո մշակեալ կենդա_
նի երկիր՝ վէրք վատնիչք և հուզք
մոլորեցուցիչք . կարեացին սմա
յաւելուածք կերկեռոց եղե անմարե_
լուչ պատահմանց՝ 'ի հնարից չարին
'ի մեղ յայտնելոց . խակապէս վանեա_
ցի սմա , որք յերկայնամտեանց
նութեամբ մերոց վերբերին նիզա_
աւերծութիւնք մարմնաւոր զառա_
նանոց . յումեմն աւուրն վըր_
պակ մամամանու , և յաղթումն զօրչ_
զայութիւնք անմոլորք զեռանոյն ա_

պակասողաց։ Փրկեա, տէր Յիսուս,
աղաչեմ զքեզ. փրկեա, բարերար.
կարկառեա առ իս զաջդ ամենա-
զօր, և օգնեա՛ ինձ սովա՛ զերծա
զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց։

Ժ. Խառնեսցի միայն հրաման
քո ՚ի սոյն՝ առ ՚ի փոխարկել զա-
դամանդեայ սիրտս յիմարեալ՝ ՚ի
քոյին բանից արգասաւորութիւն.
հարցեա մաշեսցեա զսոյն նեցուկ հրա-
շից քոց պատշաճեալ ՚ի սիրտ
ծորեալս և յոգիս լքեալս, և հաս-
տատեսցէ կազմեալ ընդդէմ ՚ի
կայուածս ուղիղ անդաստանելի. խոկ
զանընդդատ կակղացուսցեա զարթ-
նուլ և զգաստ լինել յոգի հեզու-
թեան տառապանաց քո պա-
տուիրանից, որպէս զՊաւղոսն և
զՄատթէոսն։ Յիշեցո, մարգարէր,
պատուեալս այս փոյթոփ զերբա-
ախս խաչից, որով զանձառն ներ-
գործեցեր. բարձ յինէն, կեցուցիչ,
զխանդ պարարեալս պանծալի ըծա-
կեր ամբառնալեաց նոր տառապանա-
կից։ Նայեցին կամք քո, հզօր, ՚ի
յայս ձայն կենաց՝ լսելիք սրտիցն

յառաջեցելոց. լուծիցեն յայս մեծի բարութեան 'ի քաղց անհնարկութիւն՝ ականջք խլից. պարզեսցին 'ի ձեռն սորին լեզուք համրացելոց. լուսաւորեսցին 'ի սոյն ակնարանք աչաց. հայել մաքրապէս 'ի քեզ սրշուցեալ անայլայլապէս. զկծացին գարշելին կազդուրեալ կամք յափրացելոց. ընձեռեալ տացես, տէր, առաջնորդելոյս անձրեւաբարառատաց:

Նշխարքն ամենայն լուր ցնծութեան, ձայն ուրախութեան, բարբառ բերկրութեան, նուագ հնչմանեան, նիւթ երանութեան, պատճառ փրկութեան, առիթ քաւութեան, մերժումն մեղաց, խզումն խեղդմանց, ընդարձակութիւն նեղութեանց, համառօտումն խեթմանց, հալածումն հեծութեանց, թեթեւութիւն թառաչմանց, յաջողութիւն կարեաց, կատարելութիւն կրից, սփոփութիւն վհատմանց, բժշկութիւն ցաւոց, տեսականութիւն հեղգութեանց, ուշադրութիւն անտանելեացն:

ԺԵ. Ի յայս կամուրջ ցանկալի անխոտոր եւ անխոտորնակ, եւ 'ի վեր-

ճաշուիլ բարձրաբերձ սրբաշեա-
ամպագուղ երկնաշու, առ Հայր քո
որ հնարաւն ահաւոր անուան ձգեալ
մատուցես, բարերար, Հոգւոյդ
առաջնորդութեամբ միանալ ՚ի քեզ
անընդմիջելի. որով և որոյ միոյ
միայնոյ և միասնական անէութեանդ
և անեղծ արարչութեանդ ՚ի կեն-
դանեաց և յանշնչականաց հաստե-
լոց վայելչական գոհութեամբ փառք
և իշխանութիւն յաւիտեանս յա-
ւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԴԳ.

Աղօթք Բարեխօսութեան կուսին որհնութեան հա-
ւոյն Աստուածածնի:

Ա. ՍՈՒՐԲ աշխարհ անուան բար-
ձրեալ անպատում, անձկութեան
փափաք յորդորմեալ, ՚ի սրբեր-
գենիցն փառաբանողաց մէջ սրբա-
բանեալ ընտանեաց ՚ի սրբում, որ և
ամենայնեղուն բարութեանն տա-
ռաձեւոն անճառակեալ, ընդ բարի և

ծառայումն գովելի, երկրպագեալ_
փառաւորութիւն, ահեղն անզննե_
լի, ամէն և յամենայնում ։ Ն. յառ
բանիւ դաշամբք յուսոյ ունիմ ընդ
քեզ միութեան՝ Հայր, այո, ամէն,
ալէլուիայ. գովեալ թագաւոր հա_
նուրց, Աստուած բոլորից, առեղ_
ծիչ գոյից և տէր կամարար, միայն
առիթ պատճառաւորաց, փրկիչ
և ածեալ մշտապաշտելի ։

Բ. Ուստի մեկնողէս թարգմա_
նեալ 'ի մեզ զայս գանձ անվաճառ
և հարստութիւն անփոխարինելի,
Յիսուս Քրիստոս արքայ երկնա_
ւոր, որում գոհութեամբ մեծա_
պատուեն անմահականոյն ահեղից
լուսաւորեալն բազմաչնչութիւնք, կըր_
կնեալ քեզ յօժարութեամբ 'ի հա_
ճութենէ անխառնար մտաց, ծանր
գոհութեան առեղծող էութեանց,
որ էն 'ի սկսման և 'ի ծածկու_
թեան ։ Որ էադ և էլը միայն բավան_
դակ ամենեփն անտպականելի, առեր
զմեր խակայէս հանմայն, զի 'ի լրու_
թենէ քումմէ լցուցես . ոչ՛ընեալ_
բարեբաննեալ, ծանուցեալ յաւէտ

միշտ անբնութեամբ ողորմութեն
մեզ 'ի փրկութիւն, 'ի փառս և 'ի
գովեստ անձառ բարձրութեան ա-
հաւորից բարերարութեան։ Սկզբ-
նաձիր ծածանեա չնորհի մեծախոր-
հուրդ հրաշագործութեան, քան-
զի լոյս քո մեզ ծանուցեալ ճառա-
գայթ անհաս. ծագումն անսահ-
մանն, արեգակն անաշառափին,
առաջ ասհմանիչ երկակչին առարու-
թեանց. Ձիրատ ամից և լոյս հեան-
մանց, որով 'ի ցոլցս իմաստից եկեալ
անեութեամբ բանիս այս յարմարու-
թեան, անենայն ողորմութեն հրեշ-
տակըն յաստուածաբարար փրկ-
չամայեղու չնորհեա խնդրեալ զգար-
դեարայիս աստուածարութիւն անձն-
իմաստից յեղ զուարթ անքին
դաւանեմն։ Քանզի 'ի սկզբան անդ
կազմութեան ողորմեալ ախորժակութ-
թեամբ 'ի փչմանէ բարձրագոյն չը-
նորհին՝ հայլին իմ սկզբնատեսգծ՝ և
հնայեալ յաւէտ մեղայն գերմամբ
'ի մահ դրաւեցաւ, կայեալ ընդ
եղծման ապականութեան անդերծ
հանդուցին, 'ի ծառոյն պատաճա-

տաւարեալ յանկումն անյարիր ան-
նախործան գլորման, հեղձեալ 'ի
լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի մատ-
նեցաւ. իսկ դու, գթած տէր ողոր-
մութեան, քանզի յաւէտ քան ըղ-
նոյն ծանեար զոր ստեղծեր, և զի
չէիցն ակնկալութեանց չեկաց յոր
ինչ էրն, որով անկարողանայր խա-
կայէս տեսանել 'ի լոյսն վերին ան-
մատոյց գերակայութեան անսահ-
մանելւոյդ, ոչ մշտափայլ յարակայ
վառմանց անդադարելի տարածանե-
ցեր, այլ գիշերայնոյն առաւալիծ
մթին արհաւրաց ձեռնհասութիւն
ձիթոյ՝ չարամանութեանց նիւթոյ
սպառուցի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յո-
րինակս անախտ մրութեանց ընդ
մեղմանելոյ՝ մարդաախրալէս հիւ-
սեալ կազմեցեր. զի որ 'ի սաւերս
մահու առաջաբերեալ փառք՝ կանխա-
կորուստ անկումն պարտեաց 'ի պատ-
ճառ. իբրև ազդակցաւ պատրին ջա-
հաւորեցեալ հաւատոյն վառմանց՝
'ի նոյնն զարդուցք խնկաւորութեն
որալէս և փայլուն մահու՝ մածմանց
քո 'ի նա՝ ածեալ մածուցեր զմեզ,

տուաւորու մեծի խորհրդոյն միաւո-
րեալ 'ի փայտն կենաց:

Գ. Եւ որդ որպէս ոչ է որ ըմբռնեմք առանց գիտելոյ, և ոչ անօրէնութիւն յարկի առանց ձեւթոյ սխալից խնդրոյ. քանզի խիր օրինակն համարակայքն ոչնուիրուոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութիւն լուսաւոր առնէ, նոյնպէս և մարբեալն քրիստոսեանց շնորհին ընդարութեամբ անխափանաելաւ զանեղանելութ հոգւոյ միութեամբ 'ի մեզ անեանելից հրաշափառապէս պայծառացուցանէ: Զի որպէս յիջուամն լուսարանի առոյր առագանին լուսացմամբ մարմնոյն զանձինն հաւատամք առնուլ սրբութիւն, այնպէս 'ի յօծումն իւղոյն պարարեալ յուսամ՝ պհօգւոյն զօրութիւն առնլամք և 'ի այն համարձակ ունել ամենայնիւ աներկմտելի: Եւ որպէս հրամանաց աէրամնական օրհնարանելի զգաստութիւն մեղաց սխառացելոյն նախամձնեկի, իսկ ոչ հաւատ ունողայն առ այն բժշկութիւն հրաշալի յանդիմանակաց անգուստ առ նմին մարմնոյն տեսա-

կի հաւատարիմ՝ վկայ անդարձելոյն
հաստատէիր. այնպէս եւս այս
փրկութեան բանով կատարեալ՝
հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքին
խորանս. եւ զներքին մարդս անե_
րեւոյթ ծածկապէս մաքրեալ՝ նոր կեն_
դանածնէ:

Դ. Պատկեր պանծալի այս զան_
գուած նիւթոյ արարչին երկնի.
քանզի որք զիւղոյն կերպին օգտու_
թիւն՝ որ յողորմութենէ շնոր_
հընծայութիւն, եւ դու 'ի գովեստ
քեզ զայս բան սահմանեալ, թէ
ողորմած եմ ես ասէր. քանզի որպէս
տիրոյն անուան կցորդիս Աստուած,
նոյնպէս 'ի մասնէ եւ այսու զինեալ
գծագրիս՝ բառս անուանութեան որ
առ մեզ: Վեհագոյն մեծութեան
խորհրդոյ յարմարաւոր զխնամակեր_
պութիւն այս Ձիթոյ պատրաստու_
թեան երկրի թանձրութեան հա_
ղանդութ գոյականութեան. զի որ_
պէս այն մասն 'ի կենդանւոյն ոչ 'ի
կերպարանս հրամայիւր անդ բան զտե_
նին. այլ արարչութեանդ բոլորո_
վին պատուոյ արարչիւր, նոյն նմանու_

թեամբ եւ և ստամոքս իւր զզուրու-
թիւն՝ անտանելի մատչելի յայս սնունդ
հաճութեան էից Աստուծոյ փոյթ է
չապէս ուտել նուիրի, հոգւոյս
հարազատ զուգաձայնապարհ, ա-
բարոզիդ պահել և ունկնդրել. քան-
զի ոչ շունչ արեան և ոչ ձենձեր
ինչ զուարթութեան օրինակ հո-
գւոյս խմոյ և կարոյս ընդ անդամա-
թիւս մարմն ծախի, այլ արդարու-
թեանդ վերնում վիճակի ակրուան-
կան բազմականին ձեռեցել ձաշակ՝
այս նիւթ ջահուորական մշտաբոր-
բոք անապատելի։

Ե. Ոչ էր մատչելի 'ի նախադա-
հութիւն արու անդրանիկ զաւակ-
քննողաց, եթէ ոչ ծծմամբ ինչ նը-
շանակէր. ոչ քահանայութիւն 'ի
յանկարծելին ակզի ձեռնարկէր, եթէ
ոչ այսու կատարեալ լինէր։ Յակոբ
գթարն պատկեր Վ խմին, 'ի խոր-
հուրդ երկար՝ խորանին ընթարու-
թեան, ծծմամբն տարաւորել կեր-
պարույս. առ որ զիջուռն անձնա
բարձրելոյդ անուռ անդեղոյն յար-
մարութեան, և զիս 'ի վեր սանե-

լոյն անդուզեկցութեամբ , դար-
ձանն իւղեալ կառոյց նպատակ 'ի
ցոյցս ապատանեաց յիշատակի ։ Ա-
հարոնեանն քահանայութեանն պաշ-
տօնութիւն հրամանաւ մեծին Աս-
տուծոյ օծմամբն ձոխանոյր , որով
'ի գլխոյ անտի 'ի մօրուսն զեղեալ
գերափառ իւղոյն զարմանազանեկեն-
գանագրութիւն՝ բառ սաղմոսողին ,
զխառաց նախնեայն առաւելը զան-
գրագործութիւն , և զնորհեր կե-
նաց արքութեան ըստ մեզ խառնու-
թիւն ։ Թագաւորութիւն ոչ էր
պանծալի անդանօր պատկերան
տեղծագործեց , եթէ ոչ եղեւր
իւղոյն օրհնութեան ձեռնադրեալ՝
պատկեր պձնութեան թագին յա-
նուն քա , Քրիստոս , գլուխ աշխա-
նայր ։ Նա զխարդ զնախնին մեհից
մարդոյ , զծառայն մեծիդ և ըղ-
կերպարանն աներարագրելւոյգ ․ ոչ
աճա Մելքիսեդեկ յորինակ Ձեմար-
տից աճաւորութեան 'ի ձիթա-
տանեաց ըերինն , ար յետոյ սալ
մարմնացելոյդ Աստուծոյ զետե-
ղեալ կացին , 'ի վերնոյ անտի հրե-

տակաւ 'ի պտղոյ անդուոյն խաղեցաւ. ուստի չիցեմ անկրնահօրն պաշտպան և պահպանողական արքայապատիւ. Ճոխութեամբ 'ի քեն հանդերձեալ նստաւ, մինչև յայտնեցար երևեալ լուսամբ հաւատոյն խոկութեան ադամայնին կենդանագործութեամբ :

Զ. Նա սուրբ. քանզի քո են շնորհք և քեզ վայելեն գոհաբանութիւնք, օրհնաբանեալ որդի Աստուծոյ. դու ինքն յարմարեա բարեխնամար սպասաւորութեամբ զաղաչանս խնդակականս խնկապատարս զմատուցիս պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առնել բժշկութեան. մանաւ, տէր Յիսուս, մերոյս աներևութից զայս ձեռք լուսաւորութ, և արկ 'ի սոյն խարանս խոցոյ մահացու զկաթուած օրհնութեան խնդայց փրկութեան անապակ զինեաւ ախտոյդ. մխութեամբ արարչականաւ պատարագելով պատանօք խնամոց. զի յիշատակացն թարգմանողենն բանիս մաղթանաց՝ վայելչական ինձ յարմարութեամբ 'ի թևս հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ: Ի վերայ Դաւ-

թի հոգւոյ քո, բարձրեալ. յայնմ օրէ
խաղաց. յորում ծնութեամբն նուի-
րեցաւ. Աստուած յայլ յայլ և 'ի մար-
գարէս տեսանս անդուստ խակ գրե-
ցաւ. յորժամ ծնունն ժամանեցաւ
գաղտնեան նորին. որքայութիւնն
աստրեստանեայց ծննդեան գրաւեալ-
մատուցաւ 'ի կցորդութիւն տանն
Դաւթայէլի. կայսերս տեսանս նշանա-
ւորս վեհս և երկեքին 'ի խաժականաց
բարբարոս ազգաց եւղս այս կեն-
սացնցուց զօղով անձրեւեալ՝ խոր կար-
թիւ որսացաւ 'ի յընտանութիւն
հպատակութեան մեծիդ Նաստու-
ծոյ. բանն որ առ Կիւրոս երկնա-
ւորին պատուասիրութեան՝ զօ-
ծեալն ձայն նմին մեծ վարկաւ. ձայն
ասպնտաղին գերքան զմարգարէու-
թիւն զծեալն անուն նախայարմա-
րեաց, կանոնափակ ընդ միջարկու-
թեամբ պատուէր առանդեալ. մի
մերձենայք և մի մերձնչէք. առ
Հեզեսս առաքելութիւն աստուա-
ծային հրամանատարութեանն, նշա-
նակ իմն համնելոյ 'ի պաշտամանէ ան-
նա Բահաղու, զծելութիւնն 'ի Քո-

բեր ազգեաց Յեսուայ և Աղայէլ
խաղ Թափեալ անուան փեսայից ՚ի
հոգեւոյն բանից իմաստոյն վերա-
վիճակեալ՝ կանխաւ խնկ գրեցաւ. որ-
պէս զի հոգին, Աստուծոյ յաւե-
տարանեւր և նշանակէշ, զի փոքու
զմեծ գ կերպագրութիւն քե նկա-
րագրեալ՝ ընդ քեզ միացուք ատ-
մամբ քո շնորհից:

Է. Նա զի ևս երկարս պատուած
որէնս բացականադոյնս գծագրա-
կանս և աւանդաւորս շարագրեցի
տաւղի վերնոյդ և աշխարհից մաղ
Թղթականն բանաստեղծութիւն. ակր
և կենդանատարդ՝ առարինջ երկն
և երկրի ՚ի յօծմանէ անուն սկապ
քարոզել զաւետարանն արքայու-
Թեան. վկայեալ անդուստ ՚ի Յով-
հաննէ՝ օծեալ և զաւն Աստուծո-
բարձող մեղաց աշխարհի: Զի Թէ
պէտ ընդ օծմանն օրհնութեան հո-
գին էր քեզ խակարար ըմմամբ և ա-
տուածութեանն խառնութիւն բ-
վանդակալէս, այլ անուանն պաշ-
խորհրդեամբ շնորհին հրաշափա-
ռապէս ազգելոյ՝ ՚ի աւրբան. զի զ-

ոգեկութիւն ազատական մարմնոյն մի-
ծանալ յաւէտ այսու յորջորջմամբ
պատրաստ արասցես։ Բուցեալ զա-
ռաձս մարգարէութեանն Եսայեայ՝
զոր ինքն աստուածութիւնդ մար-
գացեալ ընթերցաք. Հաստատիմ
առնել զբան ծառայից քոց, ասէ, և
իբրև ծանուցեալ եղեր ածութն 'ի
կարգ անդ բանին, թէ Հոգի տեառն
'ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս,
ապա փակեցեր 'ի հանդիսաւորան
ածելութենէ զորդանութիւն երկա-
քանչիւրոցն յայտ արարեալ խորո-
ցաւ սահմանի՝ ընդարձակ հետա-
ւորութեամբ մեծաւ կնքեցեր. ըղ-
մերս կաթուածով ինչ չնորհաւոր-
ցեալ, և զերոյդ խակութեամբ ընդ
Հօր և ընդ Հոգւոյդ հաւասարու-
թեամբ թարգմանեալ։ Ի նախա-
ծանօթ մերակերպութեանն պան-
ծալի իմն զմկեալի՝ ածեալն կոչ-
մամբ 'ի հրեշտակացդ փառաւորո-
ղաց արարածոց երկրի ծանուցար։
Զոր մարգարէն կանխաւ գուշա-
կեաց զի Յորդանան, և յընտրեալն
լեառն թաբօրական հայրենի ձայնիւդ

եկաւորութիւն, թէ որ պատմէ ՚ի մէջ մարդկան գործեալ իւր զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզօրից փառաց զայս պատիւ առ ՚ի զառեալց ձեռնադրելոյ, օծ զքեզ Աստուած՝ Աստուած քո իւղով ուրախութեան:

Ը. Հոգին երեւեաց մկրտութեան Քրիստոսի. որ է օծեալ անուանդ իւրոյն, որով զփչումն կենդանութեան ՚ի դէմս մեր լոյս բարեբարութեանց քո արգելեր. իմաստութեամբ ամենին երջանիկ՝ մարդասիրութիւն խոստովանելի, ասելով առ մին, թէ եղ վկայութի առաջի տեառն օծելոյն. զնոր աւետեաց վկայելով, թէ կոչիլս անդամ ոչ առնի յանանայն մանկանց: Երրորդն երգ իւղէփեցականն զինի զԱստուծով ծանուցեալ զխորհուրդն ՚ի գովեստ հարցին տուրք եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ ամենայն առաջին իւղոյն. և են զմուռս և կնդրուկ մաքրութեան վարուց ամենայն փոշեաց անուշից իւղովքն զանգեալ՝ անդաստին և այսր յառա-

Չարչարեաց։ Դատինել զկենդանութեան մա-
հու քո. Քրիստոսի թագաւոր երկնի,
'ի վեր քան զօրինակ կոչումն ձայնի
դայսանտանագրեալ վկայեաց յայտ-
նի, թէ զկնի վաճառն և ինն եւթ-
ներորդայն ապառնեցի ածեալն, և ա-
ձեալ առաջնորդ գոլով յորջորջեալ
մրցանակիր աշտանակին Զուարթնոյ
Աստուծոյ՝ որ 'ի Բարեկենդան իւրում
բարեբանչի բազմապատութեամբ 'ի մա-
տանս եւթանց առաջնորդութեանց
զնգիւն վառելոց՝ 'ի ջահէ անմահ զօ-
րութեամբ անեղանելապար վիճա-
կաւորեալ, զի քոյդ լուսանէ 'ի
մեզ փրկութիւն և ածելութիւն զե-
րագնաղէս նախագահեցեր։ Զոր
բատ օրինին անդուստ գուշակմամբ
'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամե-
նեքեան իմն կրթութեամբ առաքինա-
բար մատուցեալ լինէր, պանծ բա-
ղարջըն ձայք և նաշիհք իւղովք խառ-
նեցեալք, և զուարակք եզանց իւղ-
արկեալք, և ախրակաց անուամբ
մայնեցեալք, և հաւուց ունից թա-
թաւմամբ յազգակից ձագերին 'ի
յորին, այսր խորհրդոյ առաձեան

տեսանէք և նշանակիցք յարմարականք քեզ. միածին ծնունդ որչաբանեալ մեծին Աստուծոյ. միայն դու ծնեալ նորոգ և զարմանալի ինքնութեամբ համայն էութեամբ խոկացեալ ըմբռնմամբ աննմանելի անպատկառելի:

Թ. Եւ զի՞նս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ճառակել զքեզ, քաղցրութիւն. խմանալ քեզ զոյն՝ թէ զի՞նչ իցէ և զի՞ն, եթէ ոչ զխորութիւնն 'ի փոյթն պարտեաց անփիր բժշկեալ, բառ ադամսայինն. զուարթ գործեսցես. և զի՞նչ պարարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մանասափու մատուցաք լցեալ 'ի ամանէ. և զի՞նչ ծնութիւնն, եթէ ոչ զնախբոյն թշուառ սեսութիւնն 'ի ձեռն արբին փոխարկեսցուք 'ի պայծառութիւն յաւէժ ուրախութեան, անուանք քո փրկեալ յոգի զօրութեան՝ հոր անուանեսցուք. և զի՞նչ արգելք մարդարէին հայեալ բղձականութիւն անհնարինչ բաղձանացն իցէ խմանալ. որոյ ծերու-

թիւնն տաւնկի 'ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն իւղով զգըլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն ոգւոյն տառակութեան 'ի մահ կործանմանն կենդարձեալ գեղովս այս կենաց՝ պատապարեալ ածանգակեցես. և զինչ Դրաքին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ 'ի մէջ իմն անդրաւութեան մեղացն միջի և կատարշութեանն խաւարի՝ կերպակցայես մութեամբ 'ի յիս Նմաննաւել. և կամ զինչ մարգարէն տառածարանեալ 'ի ափափանս զուարթարար օրհնութե՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս ամանցուսանէ, ծցին իւղով 'ի միրոյ պարզելոյ. և կամ խմաստանն 'ի գինաց հարաքին տանէ ոկնորգացն, հաստատեսցէք զնա իւղով և գեղեցկագոյն խնծորով յարկեալ ծածկեցէք, և 'ի պարանոց իւղենեաց տածեալ դրդեցէք. եթէ ոչ այսր առ՝ս ընտրական նիւթիւ հոգւոյն քո կցեալ՝ 'ի այն լոյս տեսոյ ցուք զանխմանալիք 'ի մեղ բարձրութիւն զամեալ: Նա արդ քեզ, միայն

ծննդեանն զաստուածութիւն քարոզ յոլովութեան. նոյնպէս և զհոգի անմահից փչման առնու և 'ի նոյն արգիւնաւորեցեր. երկուանք կենաց՝ որոյ կերպարան յառաջ եկեղցն և ոչ հեթանոսութեամբն է փոխարկու-թիւն, որպէս ոչ աստուածագրութեան խաչական փայտի ինչ երկրորդու-թիւն. նամէրոյս յերկրի խառարի բաղնամանութեան քո. ամէր. ծագե-ցեր: Քանզի յայս կերպարան շը-նորհի զանազանուս ըրութիւն անհա-սից յայտնեալ աշխարհի լուսաւո-րեցեր, զի մի անանկն կարասասցի և մի ընչեղն բարձրամանեսցէ. բաս ոգոյ հաստատեր բաշխման և լուսոյ արե-գական տարածման և ջրական փառ-կաց զեղման. զի հաստատեալս բաշխիւր երկրածնաց մանանայիս զուգամանութեամբ՝ փոխանցն ա-ռաւել քան մեծամեծացն:

ֆԱ. Իսկ այս նիւթոյ տեսատ-րութիւն խորին խորհրդոյ և 'ի բնուստ անդուստ հրաշապէս ունի զթարգմանութիւն. որպէս զի ոչ երկմտես ինչ շութափութեամբ ան-

հաստատապէս զանգի փոխել, և
ոչ նենգողարար զգնակութիւն ին_
քեան լքանել. քանզի ոչ վերջնակա_
նօք ամենայնք հերքի, և ոչ յընդ_
դիմակցէ ումեքէ ողջակալ արտաքս
եղանել: Վասն զի որպէս պատահա_
մըն զանազան յետութեան մարմնոյ ան_
փոփոխ իմն և անհրաժեշտ, որ զո_
լովն զուգացուցանէ և ոչ զոլովն ա_
պականէ, այսպիսի իմն յարմա_
րութեամբ խաղայր զօրութիւն ան_
գրամին 'ի յերկրոյ անտի կերպարան
զառաջին ամենայն միաւորական զու_
գութեամբ ընդ միջ ինչ կցորդեցեր.
ուր Յիսուս Քրիստոս, ընդ իրին
գոյի և զոլինակին ընդունելով. քան_
զի զանկախանալին անեղութեան այլոց
և մասոյ ըղձից 'ի գեղմ բերելով կեր_
պաւորեցեր. 'ի պարզոյ երկրի ձըն_
չեալ մեղելով զարմանալեաք հրա_
շագործութեամբ մատակարարիլ
մեզ պատրաստեցեր: Մանաւանդ
ոչ զի յոլովից խառնից 'ի մի եկե_
լոց խմբակցութենէ զանազան ծաղ_
կանց. բառ հնոյն և սուրբին բաղ_
մաշաբեան այլայլութենէ, զայս

եւս ածութեան հրամանատարեցեր, այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առ այս՝ դու ինքն խառնեցար 'ի սոյն մարդկութիւն վերնայլոյս ձիթոյ: Որ թէպէտ անձառ են համեղութիւնք քաղցր անուշութեան, և ընդ օրինակաց իւիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի և շուշան հովտաց և նարդոս ընտիր և եղեգնախունկ խառնեալ հալուէիւ, յարմարութեամբ հոտոյ քերթողի՝ փթթեալ ողկուզոյ և աղբիւր գինւոյ, ոչ սակ քան թէ իւղոյ միութեամբ պատշաճապէս օրինակեցար փառաւորեալ անուանց անգինին, որ զամենայն լնու, և յիրի իմիքէ ամենեքին ոչ կարօտանան: Սովաւ ոչ շփոթելովք 'ի հակառակաց բանդագուշութեց բաժանեալ կամաց մեկին առակի, այլ 'ի սիրոյ հաւանութենէ աստուածապէս 'ի մէնջ պարարիս, վասն մեր բառ մեղ առ ամենայն վայելչական նմանութիւն օրինակեցեալ. առ որս լոյս բարի և հուր ջեռուցիչ, առաջ սիրոյ առանց մասին ինչ չնշման անդթականաստանացրութեան այս

զանգուած նիւթոյ կաթուածոյ ձիթոյ մաքրոյ մտաց աներեալ խմանի, որով յիրաւի ասեաւ 'ի յԱստուած է միանալի։ Ընդ Սողոմոնի օծելոյ ու-գեգրեցելոյ Աստուծոյ երգեմ՛ բերանով հարսին երկնաւոր փեսային, բարբառն գոհաբանութեան, համբուրեալ 'ի յիղձս մտաց զհոտ իւղոց քոց քան զամենայն խունկս, և իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց ունողի, ըստ հոգելից բանի իմաստոյն և աստուածարան աւետարանչին, զհետ քո 'ի հոտ իւղոց քոց ընթասցուք լուացեալ զերեսս Ջուրբք կենաց. որ 'ի վեր է քան զերկին օդոյս այսորիկ, և օծեալ զգլուխս անախտական իւղովք երկնային՝ յանդիմանն եղեց քեզ ուրախութեամբ, զուարթացես և ոչ տխրաբար։

ԺԲ. Այս եւս խնկելի պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ ծնունդն ուղղոյս անենեկի, և կամ՛ հերոսաց վարուց գաղթան նպաստ ինչ մտաւորացնի, եթէ ոչ անքրոնական կենսատուխաչին աստուածադրելոյն։ Այն եւս

զարմանաշրաշ արշնութեան լուսոյ զհրեշտակն և զխումբն՝ զհնգիկն և զբարբառսն՝ զակլիւթայսն և զէլլինացսն՝ զգումն զմնեժարար և զարհաւրաւեսակ շանապալուխն աստակաալխաթխօսր, զանէրն աղատ և զատարուկն ծառայ. ածին՝ քրիստոսեան արարեալ, անուանի քո կնքէ, և Հոգւոյդ սրբոյ ընծայէ, և Հօրդ երկնաւորի հարազատ որդի հաստատէ։ Բազմօրինակ են սովոր արուեստից տեսանեք յարմարեցելոցն նախ նիւթոյն, ապա գործութեանն։ Քանզի իւր անոթ փայտեղէն մինչ չև ածեալ իցէ՝ դիւրարար հերձի և անդամս եդեալ անպատուի, նոյնպէս և մարգ ոչ իւղեալ սովոր՝ հեշտեաւ խորտակի, և մեկուսի եղեալ առ 'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի։ Սոյն առ քո, Յիսուս, որով զհրաշալիսն զարմանագործես. քանզի իւր անդածելի կարգմութեամբ կարծր պատահարանակաւ՝ անմնապատրաստան չքնաղութեամբ պայշապանեալ ծածկէ յայլազգունակ իւղթնի. և կամաւորս. մինչ զի պայտա մաքրութեամբ թաթաւեալն 'ի սմա

ոչ ներքինի արեւամբ, եւ ոչ արտաքնաւ առակ երփնեալ այլայլի: Նա զի եւ թափանցանց իմն խառնութեամբ հոգեպէս ընդ թանձրութիւն մերոյս գոյութեան մտեալ անցանէ. զի թէ անեծք սաղմոսողին Հիթոյ տաւղաընդ ականերս չարին համայնիւ բաշխի, որչափ եւ հոգիդ սոյն ձայնով լուսոյ զանեղերեւոյթ ներքնոյն անձանս կենդանարարեալ ողջացուցանէ. այդուհետ տուեալ 'ի խորոց անտի չնչմանն հաղագին' մինչեւ 'ի սպառուած ծայրիցն եղերաց ըղձեան ընկղմէ գլխշատակ մարմնոյ մահուն արկածից. քանզի կենդանական զօրութիւնք մեր աճաւոր, տէր Յիսուս Քրիստոս, 'ի մին խառնեցեալ ընդ սոյն խոկ բնակէ:

ԺԳ. Այս ծնունդ բարեխօսիլ եւ տառ բռնամարտիկ մերկանցանակ ըմբիշս իբր զօրաւոր հնարից կերպարան ձգնաւորական անդամրանելի ձեռաց ներհակին օրինաց պաշտի, դիւաց եւ ախտից հզօր աճապես: Քանզի յաղթապատճառ պանծութիւն բանին Աղէ կենցի առ խմանայն փա-

բանն. հեթանոսաց առաքելու-
թեանն ողջախոհից չարչարա-
նեալ. յորժամ՝ եղեր, ասէ, և համ-
բերեցար ընդ ամենայն փորձութիւնս,
որք արձանքն հրեղէնք հաստա-
տեալ կառուցան։ Օրհնաբանեալ
աճաւորութեան ամենակալին մեծա-
կայութեան, որ միշտ անձամբ ես
բանից և գերազանցեալ քննութեանց,
որ աւետարանեան կենաց խնկիս
յարակայ երբ նորանոյն ամենայն 'ի
փառաւորէ Պօղոսի, և 'ի քահա-
նայապետին հաղորդանէ, զոր ես օ-
ծեալն որդի որոտմանն, և յերա-
նաւորն զաւակութենէ Պետրոսի օ-
ծեալ միայն որդի Աստուծոյ կեն-
դանւոյ, և յարաքուստ քննողացն,
եթէ զու ես ամենայն, ասեն, առա
մեզ հանճարական. և 'ի կանոնակա-
նացն քոյ հաստատեա յամենայն
ուսուցիչ և տէր նմա. և հեռացեա
յառաջ բան զայն զամենայն առաւ
յաջողեալս հարցեալ. և զհոգի
զբեն, զու խօսք առաջնոր, զամենայն
Աստուծոյ զանձն Պօղոսի զան-
ակիզբն որդի՝ ժառանգաւոր որդի։

Քանզի այսպէս ընկալեալ վարժելոց բարս զայս թարգմանեցեալ. որ 'ի միջ բերի ծայրին կատարման խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ զգիտանեաց նախապատուութեան։

ԺԴ. Այնպան ունի աշխատութիւն միանգամայն և սրբութիւն իւղաւորական խնկաւորութի սակայի անուանս ածութեան, մինչ զի որպէս ոչ է համարձակել ուրուք յերկրայնոցս տառուած անուանել՝ այլ տառուածային, նոյնպէս ոչ բերել մարմին զՔրիստոս անուան անձին համարել, այլ զՔրիստոնեայն. անուանելի նախնւոյն մեծութեան մեկերպային՝ Քուրբ զհոգին հրաւիրողին. քանզի չեմ են, ասէ, ածեալն, այլ տառապեալ տառոյն նորա։ Սոփաշիջին, որպէս բանն ազդէ սուրբ առաքանքին Մարկոսի, տառապելականայն ընծայութիւնք, իբր ազգակից հարազատ ձեռնից Աստուածոյ՝ այսու վարեցելոց. քանզի իւրով ածանելին և առանց մարդկային հնարից անուանիսքոյ բաշխելիքն. Վասն զի որպէս իւրու 'ի Լուսոյ և ցուս

յառաջուն, գիշեր 'ի սուրբընջենել և մահ 'ի կենաց, այսպէս և 'ի սոյն իրէ ախրտապարտել ամենայն չարին երե_ւոյթք մերժին խափանին և բնաւին ամփոփին ։ Քանզի սոյնպէս ձանձր զանգիւրք և փոքր զեռունք սողոց և ունկնամանից իւր 'ի գեղցղ մահու յայտ նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյն_պէս լուսութեամբ շնորհի ողջունութն սոյն եւղ զօրացեալ՝ և զայսս փանէ և զմարմնական չարեաց ջրէ և զմծին մահու պատուաէ ։ Ոչ է առաւան կատարեալ՝ առանց ծածման ծածան_գանութեան ։ Եթէ առաւելայն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս գեղ փրկութեան մատուցեալ տուաւ . եթէ անձնարակ վիրաց Յակոբայ և Իսրայէլի, սոյն իր պա_տուական յիշատակեցաւ . այս իւղոյ փափագեալ Դաւիթ՝ իբր ձիթենի պտղալից 'ի տանն Աստուծոյ յա_ւով յարմարի . Լցեալ զիլղ փառա_թեն՝ անդրանին զօրութեան շնորհ գուշակէ ։ Եւ զի է ինձ զայսմանէ ձանել և համայնին կարծել հասա_նել, որ և ոչ վերինքն զօրեն ձեռն_

արկութեամբ ինչ բանի զայն խոր-
հուրդ 'ի մասնաւորէ ինչ ճառելով
նշանակել, թողեալ առել՝ թէ յա-
կութենէ:

ՃՆ. փառք քեզ միշտ և յամենայ-
նի, անմահ թագաւոր, 'ի յայտ-
մու երգեցեալ օրհնաբանութեան,
զոր արարեր և կատարեցեր առ իս,
բարեխնամ գթած և երկայնա-
միտ, հարուստ և առատ ամենայաղ-
թող. անդադար 'ի հարցն գծա-
գրելով զորինակն՝ մինչև 'ի լրումն
ածեր զխնկութիւն ճշմարտապես:
Դու լոյս խոկ բնութեամբ և արե-
գակն մշտափայլ առ, և զաշակեր-
տացն զառ լոյս անուանեցեր,
որով զարդարածս ամենայն երկրի
ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի
նոցին լցուցեր: Ընկալար զեւզն ա-
նուշութեան յամեմեմ 'ի յամս՝ յա-
րինակ ընդունելութեան մաղթա-
նաց առ քեզ, և 'ի միասին պուանէ
'ի գլուխ՝ նշանակ սիրոյ գթու-
թեանց առ մեզ. մշտափափաք բաղ-
ձանօք անսահմանելից 'ի սոյն հաս-
տատ, մինչ զի ուխտիւ անփոխա-

գրեալեաւ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյինս հրաման պատուէրս կենաց ընդ համօրէն աշխարհ քարոզել զամկաւաձեռն խաղոյն յարգաւորութիւն, զորմանս հրաշից լաղացն առ. ապառնեացն յաւագրութիւն։ Դուք ծնութիւն ունիք զորոյն՝ ասաց երջանիկն առաքելութեանց, մեկնեալ զխորհուրդն որ 'ի մեզ զեղեալ յառաւելութենէ կենդանարարին անպակաս բաշխանդակութեան։ Աւասիկ յաւէտ իմն յարմարաւոր և համդունաւիսլ առ 'ի մտանաւորն նմանութիւն լուսոյ և Հոգւոյ որդոյ՝ այս կանթուած օրհնութեան 'ի վերնոյդ բարերարատութեանց անապատարար սրակեցեալ 'ի մեզ. և առի լոյս իրր զնախաթիւ գող առեղծուածոց և տրարշութեանց պատկերակից, որով զխաւար մթութեան մեղաց հալածեա. իսկ հուր. զի յամենայն տարր արարածոց հաստարանէս ունի զուգութիւն բառ Լակեանին կշխրաշխութեան, ծածուկ և յայտնի, լսեալ և ծանուցեալ. և եթէ ոչ

ընդ հարցի 'ի հակառակէն. ոչ յին_
քնասաստ յաժարմտութենէ բաղձայ
բորբոքել ։ Դարձեալ և օծումն, զի
ուղղայարար որդեգրեալ ընդ քեզ
'ի ժառանգութիւն Հօրդ մատուա_
ցեա. ողորմութեանդ ազգակցաւ
նկարեալ 'ի մեզ անեղծանելի՝ 'ի
հանդերձեալ փառացն փայլեցուք.
դարձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զար_
կածս խորհէութեանն՝ որ 'ի բանսար_
կուին ներգործութենէ, նորոգ փո_
փոխմամբ հոգւով և Ճշմարտութի
Հօրդ երկնաւորի երկրպագեցուք,
բնակեալ ընդ քեզ յաւայն հաւա_
տովք, ամենապարգե ։

ԺԶ. Ո՛հա արդարև յաւէտ խակա_
պէս և ուղղ այս լուսապատար խնկա_
լեր՝ վերնականիք սիրոյ անուշութիւն ։
Վանն որոյ և Պաւղոս խոկ պատշաճ
վարկաւ 'ի ձեռն գոհաբանութեանն՝
տալով յայտնի, որ ծ զմեզ ձեւք
հանդերձ 'ի Քրիստոս Յիսուս Աս_
տուած է, որ և կնքեաց զմեզ և ետ
զառհաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս
մեր. և դարձեալ՝ մի, սաէ, տրտմե_
ցուցանէք զհոգին սուրբ Աստուծոյ.

որով կնքեցարուք յաւուրն փրկու-
թեան: Պատկառելի և անվանելի
ծութեանս յորջորջութիւն՝ իբր 'ի
նորումն յաւէտ քան 'ի հնումն.
քանզի բանն դաւթեան սաղմոսին
զախրական անօրինականացդ սկզբ-
նաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ Ճշմարտա-
բար վերատահմանէ, ժողովեցան
կաւսեցան իշխանք ժողովրդոց վասն
անուան և վասն ծննդեան Նորա: Մար-
գարէութիւն մեծ ապաւորեալ զան-
պարելի արեանդ. պարտիս հրէա-
խաւսր չար մոլեգնութեանն՝ որ 'ի
ներդ յանդգնութիւն, ով է որ ձգի-
ցէ զձեռն իւր յածեալն անուան և քա-
ւեսցի. քանզի թէ և յաղգայնոյն
սպանու. Աստուած, այլ ոչ 'ի պատ-
մերժեցան յամիթ և 'ի նախատինս
ազգաց օտարաց, մինչև արեանդ Նա-
ատծոյ հալածեալ գտան: Գրա-
ւական մեծ յիշատակի ապագայից
ժառանգութեան աղօթանօք ա-
ղերսարկութիւն առնել սաղմոսին,
վասն Դաւթի որդւոյ քոյ մի դար-
ձուցաներ զերեսս քո յածելոյ քում-
մէ. և դարձեալ, Նոյնա և անս յէ-

բեալ օծելոյ քոյ, և արա ողորմու-
թիւն ընդ օծելոյ քոյ։

ԺԷ. Զեռին քո, Քրիստոս, եր-
կրպագեալ պարգևատրութիւն այս
հիւթ լուսակիր, քանզի ոչ այլ մեծ
բարձրութիւն յարքայութեանն ճո-
խութենէ ասէ մարգարէն 'ի դի-
մաց քոց, Տէր, քան թէ զախ զԴա-
ւիթ ծառայիմ, և իւղով սրբով իմով
օծի զնա։ Ուստի կիրթ իմն յիշա-
տակաւ գծոյդ համբուրեալ լուսոյ
օծութիւն, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
ծանիցուք զքեզ անփոփոխ միանձնե-
նաւորութիւն, թէ դու ես անձ-
նայն և յանձնայնի միայն Թագաւոր
Թագաւորութեանց, և Ճշմարիտ
օծեալ իւղելոյ, փառաւորեալ
երկրպագութեամբ երէկ և այսօր։
Քանզի զոր օրինակ պատրոյգ թա-
ցեալ 'ի ձորպաւմ ոչ երևեցուցանէ
ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրբ լուցեալ վա-
ռիցի, այնպէս և այս օծութիւն
լուսոյ առ 'ի մեզ հեղեալ 'ի հան-
դերձեալն Ջահաւորի։ Այս է կեր-
պարանին մեկնութեան բացերևութիւն
'ի նախնեացն և այսր բերեալ բա-

ընդշան ինն յարմարութեանց՝ հրա-
շապայծառ երանգաւ գունեալ։

ԾԸ. Արդ այսոցիկ պատճառ վե-
րագոյն մատանց կեցուցչացս աստուա-
ծականաց արարչութեգ հարազատաց,
առանց որոյ ոչ է գրել քրիստո-
նեան, և ոչ նազովրեցի անուա-
նիլ, և ոչ յիշատակիլ յորդիս Յու-
դայի. և կամ խոստովանել յա-
նուն Աստուածոյ Յակոբայ. այս հի-
թականութիւն օրհնութեան ձի-
թոյս, յորում սուրբ Երրորդու-
թիւնք խառնեցեալ միաւորի. ճա-
ռագայթ շնորհաց. շուք մերոց գի-
մաց. նկարագրութիւն երկնայց. բա-
րեձևութիւն պատահմանց. լուսա-
ւորութիւն աչաց. անտանագրու-
թիւն բերոց. վայելչութիւն այտից.
զարդ կերպարանաց. պաճպանա-
րան շրթանց. հանդերձիչ կրծից.
յարմարիչ վարուց. շաղկապ հասա-
մանց. զօրութիւն անձանց. ուժգ-
նութիւն գիտկցմանց. խափանիչ
յուռթից. քակտիչ հմայեկաց. նա-
հանջիչ ձեռնածուաց. խայտառա-
կիչ կախարդաց. դադրիչ աղանդից.

բանախօսական գիտաց, փառաւորիչ_
ցուցոց, կատարիչ կնքեցելոց, ան_
ջանք երախայից, անդնին արտա_
քնոց, հիացումն հեթանոսաց, նա_
խանձաւորկու անհաւատից, մերկա_
ցուցիչ դաւաճանեաց, յարդանք յեա_
նոց, փառք սարկաց, պճնումն կա_
նանց, աճեցումն տղայոց, հրճուանք
ծերոց, ձեռնադրիչ նախիրելոց,
զգուշութիւն մաքրոց, պսակ թա_
գաւորաց, ճոխութիւն աղքատաց,
յառաջադրութիւն կայսերաց:
Քանզի զոր օրինակ աման ինչ կըն_
քեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն
մեծագնութեան, նոյնպէս բար_
ձրութիւն շնորհին ՚ի մեզ առաւ_
ծածկեցեալ յանուանքս, Աստուած
տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչա_
կան իմն տեսակաւ ծանուցեալ
նշանակի: Իսկ անուանն իւրոյն ան_
դրանին ՚ի նոյն յօրջորջեալ կոչմամբ
ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ
յեզինապացուցոց անուն ակնեալ, ՚ի
դէմս ածելով զիրին կերպարան՝
ահաւոր խորհրդոյ պատկեր.

Ս—ն— ու[ր]ֆ—ղ—յ— ի—ղ—յն Մի—ա—նի :

ԺԹ. Վասնզի միւռոնս այս օրհնաբանելով, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց գրեթէ զայն աղերսելով խնդրէր. ըստ քերթութեանն բարի որ ըստ խորհրդութեանն Համբրոնի, թարգմանելով իմանի, իւղ մայր. այսինքն է՝ առ ՚ի յինքն ձգող զմիաբնութիւն զօրաւոր, և կայուն հաստատել չինող փոփոխմանց զշուրջ լուծականութիւն առ աւազանին լուսաւորութիւն. և իբրև զգեղ մածուցիչ կաթին՝ ՚ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ՝ վայելչութիւն և զայլեւլոց հեղեղելով մշտահաստատութիւն : Իսկ մասնաւորաւ՝ որ և այս միւռոն, ըստ այլում բանի ցուցանի. այս ինքն է միթին, որ և խառնըչուսս գոլ և ծածկեցելով՝ կամանատականն. որ և այն կոչումն գիմառութեան չէ տարբացեղ. քանզի արդարև յիրէ անուն անուանն նշանակի. վասն զի անունն է այս իաբութիւն յանէա քան զամենայն

սրբութիւն սրբոց։ Զի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութեամբ զսիրտ հաստատէ. այլ նորոգ իմն յարմարութեամբ 'ի մասունս ազդողականացն անօրինապէս ներանձնագրի. ոգւոյն անհասութեամբն վերինականաւ և զանունն ունի անդրէն։ Քանզի որպէս Աստուած իսկ և իսկ 'ի լոյս անմատոյց սուրբ, իսկ անհասման փառաւորութեամբն յեղանակաւ իմն անպարագրութեամբ 'ի խաւար անգիտին ծածկեալ խոնի, փակեալ պարագրուած 'ի ձեռնարկութեանց մերոց խմացից, նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ 'ի լեզուաց սմանց Ճորստուրդոց 'ի Ճաշ Ճեմութեանց գրականապէս անուանադրութե մասյլ ուժայնի, փառն ոչ զօրելոյ երկրածին բնութեան զիակն գիտելոյ։ Իսկ զերկրպագութիւնս տատուածականոյն անդամին յինքեան հաւատարար ախրապէս ունի. քանզի 'ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ և այսպէս նուիրեալ անմեղութեան ազ-

նիւ կնգրկաւ . վասն զի Աստուած
մեր հուր ծախիչ է ըստ Մովսէսի ,
դարձեալ լոյս է ըստ Յովհաննու .
ուստի և Նոյսի Ճշմարտապատկէս զայն
անուանէ , եղեցի , ասէ , լոյսն խա-
ւարէլի ՚ի հուր ։

Ի. Դարձեալ այլ ինն կերպարացու-
ցանելով զբանս առ ՚ի նոյն պատ-
կեր յայտնութեան իրի . վասն զի
ոչ մտաւոր զինն նորոգութիւն՝ որ ՚ի
գթութեանն մեծի քաղցրացաւ՝ վե-
րնային զամենայնի օրհնել . քանզի
Մեռայ , որ է դառնութիւն , այս
ինքն՝ նշանակ ինն յարմարական չար-
չարանաց կրից տաժանմանց , որ և
միւռոն առուգարանեալ մեկնադէս
ըստ մեզ՝ մեռելութեան աղգանկա-
նութիւն ։ Քանզի այսու օծմամբ
հոգեորականաւ խղեալ կամ հա-
տեալ ՚ի սնոտիասէր մահակերպա-
րան առաղակաղաղականն հեշտու-
թեանց հակառակողի և կամ զար-
կուած վերածածկութեան մինար-
հետ ուժգնապարբառ խորխոսա-
հնչական կաղմուածոյ թմբկիս գոր-
ծականութէ ջրայիր ինն գիջութ

անվայելուչ թուլացուցանելով՝ ՚ի տարև կորստեան քաջէ զօրինակ միոյ գոյութեան, կապինք յուսով վերստին դարձելով ընդ անճառա խորհրդոյ խաչի քո, Քրիստոս, միաւորեալք ՚ի մահ կենդանութեան՝ անվախճան կենացն սովու հաղորդիմք ՚ի քեզ իսկ Աստուած համայնիւ խրախուսելով ՚ի սպառ ամենեքին անհատուածելի:

ԽԵ. Այս ես զգիւշեալն քաղաքականութեան քո, Յիսուս, նշանի բարձրեցելոյ հաւատոյ հասանէ. ընդ ընձեռեալ զուգափառ և նմանապէս արեան կեցուցչին նորին անվանելի փառք պատկելով մեծացուցանէ: փայլատակումն խաղաղ օրհնութեան, ըստ մարգարէին կանխամայնութեան, զի հաստատելոց կազմեցելով բազում անտառոց զօրանէս ուղղելով ՚ի խաղաղութենէ չարին արկածից և առաջ կարծեաց ՚ի սանդարամետ վերաբերելով առ նոյն նիւթս կենաց հասուն ներգործէ: Զի և որ ՚ի մեզ մախիցն պատուհանաց մշտատեւի թափանցանցու-

թիւնք. յանուն մեծութեան ահա-ւորիդ զօրութեան 'ի խոհական իմն համեստութիւն քեւ տեսանողքե-ցեալ առ 'ի յըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անապակելի պատրանաց չարին խաւարաձող խորդախոյին, այսու լուսով զարդեալ ամփոփինք 'ի նուագ գոհութեան երեկորեան պաշտաման ընդ երկնայնոցն զամ-բարբոյ՝ առ օրինակ վառամանն շնոր-հիդ որ 'ի մեզ. 'ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն առաւ անկե-ցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի, 'ի սպառ ընթրեացն պա-տրաստութեան յեանուամ գիշերի 'ի մեծիդ գալստեան. ահա զայս լոյս ճրագի համարեալ 'ի կէս արկա-նեմք։

ԽԲ. Դարձեալ բառ գծագրոցն գումարութե քանն և չորիցն չարա-գրութեան՝ որ յայլափոփեացն անափ վերաթեաւի մինչև 'ի քառնեկորդ եր-կրորդն կարգի. յորում զայս խոր-հուրդ խորութե անստուտ թարգ-մանեալ՝ ճառակ հեշտալի որոց հաղորդին ջամբեալ պատրաստեալք

ամենակարգմ յարմարութեամբ թուա_
զի յութանկարդէ անուն գլոյ 'ի
չորեքչարքին փոխադրելով՝ ստու_
գաբանութիւն քննութեամբ ընդ ձի_
թոյն անուան նիւթ Ճշմարտագրի.
որ է կերպարան արդեան խո_
մարդոյ յինքն բերողի զգանդուածն
զօրեղագոյնս, որ ոչ առկաւն 'ի յոլո_
վէն սպարապայի. քան թէ 'ի նոյն
իրն գործուցելով, բառ աւետարա_
նական առակին, զամենայն առ ինքն
վերաբերելով աճեցուն ասնել:

ԻԴ. Այն եւս հեզութեան միջա
համբարձման և խոնարհութեան օ_
րինակ և նմանութիւն առ ոմն կա_
կուղ սպասաւու մատուցելով ջամ_
բի, հարթակչիւ և բարեյարմար
բանի կերպարան՝ խակ համայնիցս
լուծականաց հաստոուա և սոտրա_
ծորեկի նիւթից գերադիրա վերա_
ջրջական հրաշափառ խորհրդոյ
սպասեկեր. քննելի և յաման ինչ մար_
թոյ արկելով՝ ոչ բառ գինւոյ ձեւոյ և
կամ ջրոյ թացութեան մեղկել, այլ
'ի առհման սպաշտաման պահել: Այս_
պէս ընդկալեալ կենդանի բարեաց

անհաւատալի առաւելութիւն որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, զօրութեամբ այս անեղութիւն 'ի ծածուկ գե-րագոյն արևելեան գրեթէ, և 'ի բնու-թիւն չնչին հողոյ քան զամենայն հաստատութեան խորհրդով մտաց, եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորա փա-ռացն իւր բազմաձեռնեայ մեծագործ-կութեամբ 'ի տարածումն յոգ-նաւոր զօրութեանց բնագործ-կութեան սրտից խորոց բնօրհնու-թեան 'ի փառս տպաւորեալ հան-դերձելոյն։ Այս ձայնս հոգւոյ երջանիկ և վերնականաց 'ի գեղս և բնագիր իմաստակերպ քաղցր նու-նաւ ջանահաւորութեան։

ԻԴ. Եւ քանզի իբր անհաս ոչ բնականաւանն այս մեծ զօրութիւն արար պաշտամամբ 'ի թես թեթևս մասինց ապարանքի, անդրքան զկարծիս ուշոյ իմաստից անհասն հեռաւորն անհնարին փառաւորեալ՝ լոյս իմն մեջա-ցաւ 'ի տարա սրբութեան, փոխելցաւ յինքն, ոչ որքանակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգադասութեամբ, ոչ առնչմանեցաւ ձևակերպութիւ,

ոչ կշտեցաւ ընկերին չարիւք ·
որչ ահա ընդ աստուածեան
խաչիւք նշանի հաւատարմութեանն
արեան կեցուցչին հոգիակս գե-
րազանցեցաւ : Եւ արդ որոշեալ զմեղ-
սէր, ասելով եւ 'ի սոյն. եա եւ անուանց
քա աշխարհ, ընտանիս, երկնաւոր
և զարմանաւոր, 'ի գովեստ փառաց
անճառաբանելապատկերանից բուրվառ ա-
խնկելով, ատել, ատել, անձնին,
անդաստանս, բարձրելով, սրբանձ,
վերբերելով, Քրիստոսի, բարեբար
և ատել, որս ասելու փրկութիւն,
ատել և քաղութիւն, պարգեւա
ըմպելութիւն, հանդերձաւորեա շը-
նորհ, աստուածեանս երանու-
թիւն : Յանուն այս մեծի եր-
կնանձրև լուսոյ անդորրու դրանց ·
յիշելոյս այս թեզան բանաւորա-
կանն մի մեղք և մի գրաւեալ տխրա-
կանուն արդող մեղանեաց՝ չարաչակել
երբեք զօգտայս կերպարան : Այլ եւ
սոյն խնդրոյ որոց մտացին օծանել առ-
վաւ հարսանաւարաձոյն պանծանաց
պճնել գեղեցկութեան ատել վայելչա-
թեան՝ երջանկապէս յագի զարդա-

բեալ։ Ողջիցի հուրս այս լուսաւորա-
և աստուածածին՝ մերձեցելոցն 'ի
սոյն ընթրութիւն մաքրի երկնաւոյ
և բարեփափուք չքնաղութեան այլ-
յօրինուածոյ, որով ամենայնիւ ա-
մենապատրաստ պնդութեամբ՝ 'ի
կարծրականութ. անապատն վիճեղ
յարակայեցեալ մէջս արձանացայց
'ի քեզ հաստատեալ աներկմտելի։
Լիցի նշանակ վերնամիցանակ այսր
պարգևի սովաւ վառելոյն, ոչ սպա-
ռել ջուրք, ոչ այրել հուրք, ոչ
յրատնեալ 'ի սատանութենէ, ոչ մը-
ստկար հողմով շիջանիլ, ոչ ապա-
կել յուրացակռն ինչ պղծութենէ,
ոչ զաղտնեալսն չարին մատնել, և
ոչ 'ի սաղրև եղիցն զմթերս գան-
ձուն կենաց յիմարարանաւ աղտաղ-
հանել. ոչ անապատալի մնալ 'ի
թեւոց քոց օգնականութենէ, և ոչ
զեղցեալն 'ի մեղ ծուլութիւն անմա-
քրապես 'ի բաց մերկանալ։ Այլ և-
ղիցուք 'ի սոյն հրացեալ, ամենե-
պարարեալ, սովաւ լուսաւորեալ,
այսու արդարացեալ պսակեալ
և թագաւորեալ։ Եւ քեզ միայնոյ

միայն օծելոյ յամենեցունց որչնու-
թիւնք երգոց , ակնլուք լեզուաց ,
հնչմունք ձայնից , յաղթանակու-
թիւնք գովեստից , բարեբանու-
թիւնք շրթանց , սրբաբանութիւնք
տաղմանց , ընդ Հօր և Հոգւոյդ
սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :

Այն էմ յետնորդութեան 'ի սրբութեան ,
և այս ազդանդերութեան 'ի սրբութեանցն
սրբութեան :

ԲԱՆ ՂԳ.

Վերջոյին յաւելուած իւրին հետութեան
նորին հաւուղի ամ նոյն ադերս մաղթանաց
բանի .

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ :

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ յաւիտենական ,
բարերար և ամենակալ , ստեղծիչ
լուսոյ և յօրինիչ գիշերոյ , կեանք

՚ի մահու և լոյս ՚ի խաւարի. յոյս
ակնունողաց և երկայնմտութիւն
տարակուսելոց, որ ամենաբարեաւ
իմաստութեամբ քո գործեցուցանես
յայգ զաւուրս մահու, աննուաղ
ծագումն և անմատոյց արեգակն.
քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս
տէրութեան քո խաւար գիշերոյ.
որում կրկնի ծունր երկրպագու-
թեան ամենայն եղելոց երկնաւորաց
և երկրաւորաց և սանդարամետա-
կանաց. որ լսես պէտութեան կա-
պելոց և հայցես յաղթս խոնարհաց
և ընդունիս զխնդրուածս նոցա Աս-
տուած իմ, և Թագաւոր իմ, կեանք
իմ և ապաւէն իմ, յոյս իմ և վստա-
հութիւն իմ, Յիսուս Քրիստոս Աս-
տուած ամենայնի, տուր զհան-
գուցեալ ՚ի հոգիս սրբոց, մխիթա-
րութիւն վշտաց և քաւութեան մեղա-
ցելոց, որ գիտես զամենայն յառաջ
քան զլինել նոցա. առաքեա զպահ-
պանողական զօրութիւն աջոյ քո, և
փրկեա զիս յերկիւղէ գիշերի և ՚ի
գիւէ չարէ։ Որպէս զի զկիտաւորեալ
տանիցի և տուր քո անուանդ միշտ

համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղ-ձութեան ընչոյ, կեցցից պահպանեալ ընդ այնուիկ՝ որ կարգան գրեալ ՚ի բոլոր սրտէ ։

Բ. Եւ ՚ի դրունս խաչի քոյոյ նշանիդ, զոր աստուածային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և ՚ի նոյն շնորհ որդեգրութեան զմեզ մկրտեցեր, և ՚ի փառս պատկերի քո նկարեալ յօրինեցեր, այսու պարգևօք աստուածականօք ամրացելոյ աստանօր, քակեսցին մեքենայք, բարձցին որոգայթք, պարտեսցին մարտուցեալք, պակասեսցին զէնքն այլասեռք, մերժեսցին մեղքն, փարատեսցին խաւարն, մեկնեսցին մառախուղն ։ Խաղաղութիւն քո հովանաւորեսցի, և աջ քո կնքեսցէ. զանձն զի զթած ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վերայ ծառայից քոց ։ Եւ քեզ ընդ Հօր հոգւոյդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն ։

ԲԱՆ ՂԵ.

Վերջին յաւելուած երկին հեծութեան նորին հոգւոյն առ նոյն աղբիւր մաղթանաց բանի .

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա. ԱՐԵԳԱԿՆ արդար, Ճառագայթ օրհնեալ, լուսոյ կերպարան, փափագ անձկութեան, բարձրեալ անքննին, զօրեղ անպատում, բարւոյ բերկրութիւն, յուսոյ տեսութիւն, գովեալ երկնաւոր, Թագաւոր փառաց, Քրիստոս արարիչ, խոստովանեալ կեանք ։ Ես արդ զթերութիւն վրիպանաց բազմախօսաց ձայնի եղկելոյս ամենագործ բանիցս, մատուցայես յաղերս հաճութեան Հօր քում բարձրելոյ ։ Որ վասն իմ՝ ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն, ամենեքին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ

համայնից ։ Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ, Աստուած և տէրդ բոլորեցուն, որչափ հաճեա_ ցիս առնուլ և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւո_ րիս մեղս աղօթելով ազգակցու_ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ առ հա_ մապատուդ քոյ Հայր ։

Բ. Եւ վասն արեանդ պատուա_ կանի մեզ մատուցելոյ 'ի հաճու_ թիւն կամաց առաքչիդ, բարձցին վտանգք մեղուցելոյ դատապարտե_ լոյս, թողցին պարտիքն, ապաքի_ նեսցի ամօթն, մաքրեսցին պատկա_ ռանքն, բարեգործեսցին գառա_ կնիքն, սատակեսցին որդունքն, վե_ րասցի լալն, հանգարտեսցէ կրծու_ մըն ատամանցն, ապառեսցին ոլլքն, հատցին արտասուքն, մերժեսցի տուզն, հալածեսցի խաւարն, վանեսցի հուրն սատակութեան, հերքեսցին անընջանալանքն բազմ_ օրինակք ։

Գ. Եկեսցեն գթութիւնք կամա_ ցիդ և պարգեւոյիդ կենաց ամենից, ծագեսցի լոյսդ, արարեսցէ փրկու_

թիւնդ , հասցէ օգնութիւնդ , ժա_
մանեսցէ այցելութիւնդ , կանխես_
ցէ ցօղդ ողորմութեան , յառաջես_
ցէ արբուսցէ զանդաստանս պաս_
քեալ՝ անկեալ աւերացս թշուա_
ռութեամբ ՚ի վիհն մահու . Ծագե_
ցուսցէ պայծառերեսցէ բաժակդ եր_
կնաւորական կենարարիդ զերկիրս
խնամեալ աւուրն լուսոյ , որ անծա_
խայես մէջս պատարագի յիշատակ
կենաց փրկութեան հոգւոց ննջե_
ցելոց : Զի ամենայնիւ մահացեալ
հոգիս մարմնովս մեղաց՝ շնորհօք
քո , գթած , ՚ի քեզ զօրացեալ վե
նորոգեսցուք , զատեալ ՚ի մեղաց ան_
մահ կենդանութեամբ ՚ի յարութեան
արդարոց , Հօր քում օրհնեսցեալ :
Ընդ որում քեզ փառք , և Հոգւոյդ
սրբոյ բարերարութիւն վայելչական
գոհութեամբ , այժմ և միշտ և յաւի_
տեանս յաւիտենից . ամէն :

ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԱՏԵՆԻՍ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ

Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժութեան, որ ըստ լրատատարին ճշմարտեկին արփիածածանեց բնաւանկին օրանշելոյն մղատափարատն ակնապարար ականին արեան՝ ամեղծականին արուեստի, որ համբարել հոլովել կուռ, ամոց յոլովութիւն ՚ի չափս գարուց չնչապատ և կենդանանարար առողեկան յաւխանեխս, ՚ի յառաջատուին կատարման ինեերեակ յորեքինին, ՚ի ակիզբն պատկերիչ մանի տասն և կին յարեթականն առհմիս առամարի յետ երից ամոց անցելոյ՝ որ զկնի գալուեան ՚ի կայս և ՚ի կայս կողմանց հիւսիսոյ գխնոց արևելից՝ յաղթող և մեծ կայսերն Հռոմոց Բասլի յորժամ ընդ արձակ և մակագոյթ կանոնասիխս առաջածել՝ զխաղաղեան և անխարէց ՚ի տուարակարկաս կոթողս կարծր արձանաց՝ ՚ի ձգումն ձևոյն և յանխոզելի բարս պարտանաց

երկարապաղունից անթարթափ 'ի նոյն մերձաւորեալ 'ի յաջ և յահեակ՝ անահակառակել յաւելուլ բաժինս մտաւորս մեծամեծաց խմբից աշխարհաց 'ի ծոց իւր. արդ 'ի յայնմ անդորրութեան միջոցի, յորում եղերեալ ընդունեցաւ թշնամին եկեղեցւոյ, ասացեալ հինեցի, կառուցի, կարդեցի, կոստեցի, արծանացուցի, գիղի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, համատարածելով 'ի հրաշակերտութեան միադոյ իւր զբազմատեսակեան գրուագս գրութեան այսմ տախտի արդասաւորի, և Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց և կրսեր վարժապետաց, գործակցութեամբ եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝ նորեկոյ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի վանականի, որք էրբև զմի մարմին բանական 'ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ գխմոց կենդաղացարելով, ոչ միայն հարազատք, այլ և միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւան, 'ի քառից աշաց առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ անսանալք:

Արդ հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ ներգանոյ յոգնորէն և աղօթ_ ժամամ հանդերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի մաղթանս ուղիղս և 'ի պատա_ րագաւոր խնդրուածս, սեան որ_ բով 'ի միում բարիս. որով և դուք եղիջիք գրեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեանն ։

ՑԱՆԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

Աբիրոն . 388 .
Աբրահամ . 174 . 292 . 306 . 395 . 442 .
Ադամ . 257 . 281 . 377 . 405 .
Ադդով . 555 .
Ադին . 256 .
Ադոյել . 552 .
Ահարոն . 57 . 292 . 395 .
Ահարոնին . 437
Ամաղէկ . 11 .
Ամասիա . 37 .
Ամբակում . 360 . 498 .
Ամնայ . 174 .
Ասորեստան . 282 .
Աստարոտ . 337 .
Արթուն . 411 .
Աւստացի . 272 .
Աքար . 145 . 405 .

Ալբիա. 268.
Բաբիլոն. 8. 382.
Բաբիլոնի. 102. 103.
Բահաղ. 361. 551.
Բասիլ. 591.
Բարեբեա. 555.
Բեթհեզդա. 324.
Բեթսայիդա. 15.
Բելիար. 111. 158. 288. 290. 362. 374. 481. 517. 531.
Բեսելիէլ. 440.
Բէեղզեբուղ. 291.
Գալիլիա. 12.
Գողիաթ. 531.
Գոմոր. 806.
Գրիգոր. 592.
Դադան. 388.
Դանիէլ. 43. 104. 395. 555.
Դաւիթ. 8. 12. 57. 59. 79. 80. 87. 182. 215 282. 282. 291. 322. 324. 329. 331. 336. 344. 360. 395. 397. 403. 427. 550. 558. 566. 566. 568. 572.
Դեմոկրիտոս. 521.
Եգիպտոս. 11. 433.
Եդեմ. 223. 284. 470.

Եգոմ . 107 .
Եզեկիա . 291 . 329 .
Եզեկիէլ . 134 . 190 . 230 . 307 . 396 .
565 .
Եզր . 158 . 283 .
Եզնազոր . 59 .
Եզնաս . 438 .
Եզնիկ . 388 . 537 .
Եզնիկոս . 438 .
Եմմանուէլ . 193 . 557 .
Ենովք . 59 .
Եսայի . 8 . 15 . 43 . 130 . 231 . 281 .
299 . 323 . 361 . 534 . 553 . 578 .
Երիքով . 353 . 531 .
Երեմիա . 12 . 107 . 113 . 210 . 282 .
299 . 329 . 385 .
Երուսաղէմ . 12 . 113 . 130 . 133 .
181 . 211 . 212 . 382 .
Եւա . 471 .
Եփրեմ . 12 . 107 . 489 .
Զաքարիա . 244 . 295 . 360 . 410 . 555 .
Զորաբաբել . 442 .
Թագուհի . 530 .
Իսահակ . 292 .
Իսրայէլ . 11 . 14 . 14 . 33 . 34 . 96 .
108 . 111 . 111 . 112 . 281 . 292 . 343 .

351 . 410 . 490 . 551 . 568 . 578 .
Լիբանան . 15 . 49 .
Ծայդան . 12 .
Ծուր . 12 .
Կայէն . 405 .
Կափառնաում . 12 .
Կեդրոն . 9 .
Կիւրոս . 551 .
Հաբէլ . 296 . 435 .
Հեղիոս . 209 . 362 . 551 .
Հերովդէս . 566 .
Համերոն . 576 .
Հռոմք . 591 .
Հակոբ . 411 .
Մանասէ . 37 . 289 .
Մատթէոս . 540 .
Մարիամ . 187 .
Մարկոս . 567 .
Մելքիսեդեկ . 549 .
Մեղքում . 337 .
Մեռա . 354 . 578 .
Մկրտիչ . 567 .
Մողոք . 107 .
Մովաբ . 220 .
Մովսէս . 9 . 12 . 74 . 194 . 214 . 264 .
266 . 292 . 324 . 329 . 339 . 362 . 395 .

433 . 437 . 440 . 578 .
Յակոբ . 8 . 83 . 181 . 214 . 323 . 338 .
351 . 442 . 548 . 568 . 574 .
Յէու . 552 .
Յոբ . 35 . 107 . 153 . 138 . 224 . 212 .
329 . 355 . 395 .
Յովնա . 396 .
Յովէլ . 111 . 280 .
Յորդանան . 205 . 353 . 433 . 553 .
Յուդա . 12 . 43 . 104 . 133 . 145 .
489 . 490 . 574 .
Նարեկ . 592 .
Նիկիա . 201 . 428 .
Նոյ . 79 . 395 . 440 .
Շամրին . 306 .
Ոզնել . 440 .
Ողա . 306 .
Ողիմա . 307 .
Ովսէէ . 154 . 490 .
Պաւղոս . 9 . 56 . 16 . 160 . 297 . 303 .
329 . 335 . 371 . 540 . 571 .
Պետրոս . 59 . 69 . 283 . 396 . 566 .
Պոլիկեանոս . 434 .
Ռուփան . 108 .
Սարեր . 434 . 539 .
Սամարիայ . 130 .

Սամուէլ . 266 . 507 .
Սարգիս . 175 . 306 .
Սատանայ . 157 . 353 . 365 . 380 . 531 .
587 .
Սաւուղ . 145 . 266 . 403 . 551 . 572 .
Սափիրա . 406 .
Սելեւկիա . 8 .
Սիմոն . 108 . 531 .
Սիոն . 443 . 530 .
Սիովնի . 536 .
Սողոմ . 11 . 387 .
Սողոմոն . 80 . 263 . 267 . 272 . 273 .
370 . 442 . 563 .
Տարտարոս . 83 . 100 . 140 .
Տիգրոս . 231 .
Փաղտի . 266 .
Փարաւոն . 38 . 389 . 433 . 529 . 565 .
Քամովս . 337 .
Քանան . 11 . 43 .
Քորազին . 12 .
Քորեբ . 209 . 551 .
Քեւան . 290 .

ԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳԼԽՈՑ

Ա Ղ Օ Թ Ի Ց

Աղօթք առաւօտու. Բան. Խ. ՁԴ. ՁԵ. ՂԲ:

Աղօթք գիշերայնոյ. ԺԲ. ԽԱ. ՂԱ. ՂԴ:

Աղօթք զղջման. Է. Ը. ԻԲ. ԻՁ. ԻԷ. ՀԱ:

Աղօթք խնդրելոյ զշնորհս և զթո_ղութիւն մեղաց. Դ. ԺԵ. Ի. ԻԴ. Լ. ԼԲ. Խ. ԽԷ. ԽԹ. Ծ. ԾԷ:

Մաղթանք հաւատոյ. Ժ. ԺԱ. ԺԴ. ԼԴ. ԽԴ. ՀԵ:

Մաղթանք յուսոյ և սիրոյ. Բ. ԺԲ. ԼԴ. ԼԷ. ԽԲ. ԽԹ. ԿԵ. ՁԸ:

Աղօթք յառաջ քան զպատարագն կամ զհաղորդելն. ԼԴ. Դ. Ե. ԻԴ. ԽԷ. ԾԲ. ԾԴ։

Աղօթք զկնի պատարագին կամ հաղորդելոյն. ԼԴ. Ա. Ե. ԻԴ. ԿԷ. ՂԵ։

Աղօթք ՚ի սուրբ չարչարանս Քրիստոսի. ՀԷ. ԻԸ. ԼԶ. ԿԶ. ՀԶ. ՀԸ. ԽԴ. ԿԷ. ԼԷ. ԾԲ. ԾԸ. Ղ։

Աղօթք առ սուրբ Աստուածամայրն. Ձ. ԻԶ։

Աղօթք բարեխօսութեամբ սրբոցն. ԼԱ. Հ. ՀԱ. ՁԲ. ՁԶ. ՁԷ. ՂԱ։

Աղօթք առ հրեշտակս և առ պահապան հրեշտակն. ՁԱ։

Աղօթք վասն բարի մահուան. Թ. ԿԶ. ՀԴ. Ձ. ՁԵ։

Աղօթք վասն բժշկութեան. Դ. ԺԴ. ԺԷ. ԺԸ. ԻԵ. ԼԵ. ԽԲ. ԽԴ. ԽԸ. ԿԴ. ԿԴ. ԿԶ։

Աղօթք վասն հոգեվարաց. յիշատակաւ մահու գերեզմանի յարութեան և դատաստանի. Ա. Բ. Է. Ը. Ի. ԻԴ. ԼԲ. ԼԷ.

ԼԹ․ Խ․ ԿԵ․ ԿԶ․ ՀԳ․ ՀԴ․ ՀԹ․ Ձ․ ՁԱ․ ՁԸ․ ԿԷ․ ՂԱ․ ՂԵ։
Աղօթք վասն ննջեցելոց․ ՁԶ։
Աղօթք վասն հարուածոց արտօրէից․ Գ․ ԿԳ․ ՁԸ․ ՁԹ․ ՂԲ։

Ա Ւ Ե Տ Ա Ր Ա Ն Ք

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Ի ՄԱՏԹԷՈՍԻ
ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ շրջէր ընդ ամենայն կողմն Գալիլեացւոց. ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամենայն հիւանդութիւնս՝ և զամենայն ախտս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն Ասորւոց. և մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս, որ նեղեալ էին 'ի պէսպէս ցաւս և 'ի տանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս, և բժշկեաց զնոսա։ Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք 'ի Գալիլեէ և 'ի Դեկապոլեայ և յԵրուսաղեմէ և 'ի Հրէաստանէ և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնոսա։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

ԵՒ. իբրև էջ 'ի լեռնէ անտի, գնային զկնի նորա ժողովուրդք բազումք: Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի՝ երկիր պագանէր նմա և ասէր. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: Ձգեաց զձեռն իւր և հասոյց 'ի նա Յիսուս, և ասէ. կամիմ սրբեաց. և վաղվաղակի սրբեցաւ 'ի նմանէ բորոտութիւնն: Եւ ասէ ցնա Յիսուս. զգոյշ լեր, մի ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քահանային, և մատո զպատարագն՝ զոր հրամայեաց Մովսէս 'ի վկայութիւն նոցա:

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ մտեալ 'ի Կափառնաում, մատեաւ առ նա հարիւրապետ մի, աղաչէր զնա և ասէր. տէր, մանուկ իմ անկեալ կայ 'ի տան անդամալոյծ չարաչար տանջեալ: Ասէ ցնա Յիսուս, ես եկից և բժշկեցից զնա

Պատասխանի ետ Հարիւրապետն և ասէ. Տէր, չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես, այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ։ Քանզի և ես այր մի եմ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինև զինուորս, ասեմ սմա երթ՛ և երթայ, և այլում թէ եկ՛ և գայ, և ծառայի իմում. թէ արա զայս, և առնէ։ Իբրև լուաւ Յիսուս՝ զարմացաւ և ասէ ցայնոսիկ որք զհետն երթային. ամէն ասեմ ձեզ և ոչ յԻսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբէք։ Բայց ասեմ ձեզ՝ զի բազումք յարևելից և յարևմտից եկեսցեն և բազմեսցին ընդ Աբրահամու և ընդ Իսահակայ և ընդ Յակոբու յարքայութեան երկնից. և որդիքն արքայութեան ելցեն ՚ի խաւարն արտաքին. անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց։ Եւ ասէ Յիսուս ցհարիւրապետն. երթ և որպէս հաւատացեր, եղիցի քեզ. և ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ։

Եւ եկեալ Յիսուս ՚ի տուն Պե-

տրոսի, եւ տես զի զոքանչ նորա ան-
կեալ դնէր տառապեալ. կալաւ զձե-
ռանէ նորա. եւ եթող զնա ջերմն,
յոտն եկաց եւ պաշտէր զնա:

Իբրեւ եղեւ երեկոյ, մատուցին
առ նա զդիւահարս բազումս, եւ ե-
հան զայսսն բանիւ, եւ զամենայն հի-
ւանդսն բժշկեաց: Զի լցցի բանն որ
ասացաւ ՚ի ձեռն Եսայեայ մարգա-
րէի. Նա զհիւանդութիւնս մեր վե-
րացոյց եւ զցաւս մեր եբարձ:

Եւ իբրեւ անց յայնկոյս յերկիրն
Գերգեսացւոց, պատահեցին նմա
դիւահարք երկու ելեալք ՚ի գե-
րեզմանացն չարաչարք յոյժ, որ-
պէս զի չէր հնար անցանել ումեք
ընդ այն ճանապարհ: Եւ ահա
աղաղակեցին եւ ասեն. զի՞ կայ մեր
եւ քո, Յիսուս որդի Աստուծոյ, ե-
կիր աստանօր տանջել զմեզ: Եւ
էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ երամակ
մի խոզից արօտական. եւ դեւքն ա-
ղաչէին զնա եւ ասէին՝ եթէ հանես
զմեզ աստի, հրամայեա մեզ եր-
թալ յերամակ խոզիցն: Եւ ասէ
ցնոսա, երթայք. եւ նոքա ելեալ

գնացին յերամակն խոզից. և դիմեաց ամենայն երամակն ի դարէ անտի ի ծով, և մեռան ի ջուրսն. և խոզարածքն փախեան, և երթեալ ի քաղաքն պատմեցին զամենայն, և զիրս դիւահարացն: Եւ ահա ամենայն քաղաքն ել ընդ առաջ Յիսուսի. իբրև տեսին զնա՝ աղաչէին զի գնասցէ ի սահմանաց նոցա:

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ մտեալ ի նաւ անց յայնկոյս և եկն ի քաղաքն իւր. և ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի՝ որ դնէր ի մահիճս. և տեսեալ Յիսուսի զհաւատս նոցա՝ ասէ ցանդամալոյծն, Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: Եւ ահա ոմանք ի դպրացն ասեն ընդ միտս, հայհոյէ դա: Եւ ծանուցեալ Յիսուսի զխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. ընդէր խորհիք դուք չարիս ի սիրտս ձեր: Զինչ դիւրին է, ասել՝ Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո. թէ ասել՝ արի

և չքնաղ։ Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս։ Յայնժամ ասէ ցանդամալոյծն. արի առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի տուն քո. և յարուցեալ գնաց ՚ի տուն իւր։ Իբրև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւոր առնէին զԱստուած զտուիչն այնպիսի իշխանութեան մարդկան։

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

ՄԻՆՉԴԵՌ զայս խօսէր ընդ նոսա, ահա իշխան մի մատուցեալ երկիր պագանէր նմա և ասէր. դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ, այլ եկեալ դիցես զձեռն քո ՚ի վերայ նորա, և կեցցէ։ Յարուցեալ Յիսուս և գնաց զկնի նորա աշակերտօքն հանդերձ։ Եւ ահա կին մի տեռատես երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ ՚ի գրօշակ հանդերձի նորա։ Քանզի ասէր ՚ի միտս իւրում, թէ միայն մերձենամ ՚ի հանդերձս նորա փրկիմ։

Իսկ Յիսուս իբրեւ դարձաւ եւ ե-
տես զնա՝ ասէ . քաջալերեաց դուս-
տր , հաւատք քո կեցուցին զքեզ .
Եւ փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայնմա-
նէ : Իբրեւ եկն Յիսուս 'ի տուն իշ-
խանին , եւ ետես զփողահարսն եւ ամ-
բոխ յոյժ , ասէ ցնոսա . 'ի բաց գնա-
ցէք . զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝
այլ ննջէ . եւ ծաղր առնէին զնա :
Եւ իբրեւ ել ամբոխն 'ի բաց , եմուտ՝
կալաւ զձեռանէ նորա եւ յարեաւ
աղջիկն : Եւ ել համբաւս այս ընդ
ամենայն երկիրն ընդ այն :

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ մինչ գնա անցանէր ընդ այն՝
զհետ եղեն նորա կոյրք երկու . ա-
ղաղակէին եւ ասէին , ողորմեա՛ մեզ
որդի Դաւթի : Եւ իբրեւ եկն 'ի տուն,
մատեան առ նա կոյրքն , եւ ասէ ցնո-
սա Յիսուս . հաւատայք եթէ կարող
եմ առնել ձեզ զայդ . ասեն ցնա՝
այո տէր : Յայնժամ մերձեցաւ յաչս
նոցա եւ ասէ . ըստ հաւատոց ձերոց
եղիցի ձեզ . եւ բացան աչք նոցա : Եւ

սաստեաց նոցա Յիսուս եւ ասէ․ զգոյշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ։ Եւ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն։ Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա այր մի համր դիւահար։ Եւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն․ և զարմացան ժողովուրդքն և ասէին, թէ և ոչ երբէք երեւեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլի։ Իսկ փարիսեցիքն ասէին՝ թէ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։

ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ շրջէր ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գիւղս, ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամենայն ախտս և զամենայն հիւանդութիւնս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ գթացաւ 'ի նոսա․ զի էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրեւ զոչխարս, որոց ոչ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտս իւր․ հունձք բազում են՝

և մշակք սակաւ․ արդ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս ՚ի հունձս իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն այսոց պղծոց՝ հանել զնոսա և բժշկել զամենայն ախտս և զամենայն հիւանդութիւնս։

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ գնացեալ անտի եկն ՚ի ժողովուրդն նոցա։ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր․ հարցին զնա և ասեն, եթէ պարտ իցէ ՚ի շաբաթու բժշկել․ զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ ցնոսա, ո՛վ է ՚ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և անկանիցի այն ՚ի խորխորատ ՚ի շաբաթու, մի թէ ոչ ունիցի և յարուցանիցէ զնա։ Իսկ որչափ ևս առաւել է մարդ քան զոչխար․ ապա ուրեմն պարտ է ՚ի շաբաթու բարիս գործել։ Յայնժամ ասէ ցայրն, ձգեա՛ զձեռն քո․ և նա ձգեաց և եղև ողջ իբրև

զմիւսն ։ Իսկ փարիսեցիքն եկեալ արտաքս՝ խորհուրդ առին զնմանէ՝ թէ որպէս կորուսցեն զնա ։

Ա— Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

ՅԻՍՈՒՍ մասնաւոր դիւահար մի կոյր և համր՝ և բժշկեաց զնա. որպէս զի համրն և կոյրն խօսիցի և տեսանիցէ ։ Զարմացան ամենայն ժողովուրդքն և ասէին. մի՞ թէ սա՞ իցէ Քրիստոսն որդի Դաւթի ։ Բայց փարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն. ոչ իւիք հանէ դա զդևս՝ եթէ ոչ Բեեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց ։

Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Երբ եկեալ անտի գնայր 'ի կողմանս Տիւրոսի և Սիդոնի ։ Եւ ահա կին մի քանանացի 'ի սահմանաց անտի նոցա, եկեալ աղաղակէր և ասէր. ողորմեա ինձ, տէր, որդի Դաւթի, դուստր իմ չարաչար այսահարի ։ Եւ նա ոչ ետ նմա պա-

տասխանի. և մատուցեալ աշակերտքն նորա աղաչէին զնա և ասէին. արձակեա զնա, զի աղաղակէ զհետ մեր: Նա պատասխանի ետ և ասէ. ոչ ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն Իսրայէլի: Իսկ նա մատուցեալ երկիր պագանէր նմա և ասէր. տէր, օգնեա ինձ: Պատասխանի ետ նմա և ասէ. ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց: Իսկ նա ասէ. այո տէր. քանզի և շունք կերակրին 'ի փշրանաց անկելոց 'ի սեղանոյ տեառն իւրեանց: Յայնժամ պատասխանի ետ նմա Յիսուս և ասէ. ով կին դու, մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ որպէս և կամիս. և բժշկեցաւ դուստր նորա 'ի նմին ժամու:

Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Իբր գնացեալ անտի՝ եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց. և ելեալ 'ի լեառն նստէր անդ: Մատեան առ նա ժողովուրդք բազումք՝ որ ու-

նէին ընդ խորհանս կաղս, կոյրս, համերս, միակողմանիս, և այլ բազումս, և ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա, և բժշկեաց զնոսա։ Մինչև զարմանալ ժողովրդոյն, որ տեսանէին. զի համերքն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք տեսանէին, և փառաւոր առնէին զԱստուածն Իսրայէլի։

[illegible] Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ իբրև եկին ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի, ի ծունր իջանէր և ասէր. Տէր, ողորմեա որդւոյ իմում, զի լուսնոտի է և չարաչար հիւանդանայ. բազում անգամ անկանի ի հուր, և երբեմն ի ջուր։ Եւ մատուցի զնա աշակերտացն քոց, և ոչ կարացին բժշկել։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. ով ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև ցերբ իցեմ ընդ ձեզ, մինչև յերբ անսայցեմ ձեզ, ած զնա առ իս. և ածին զնա առ Յիսուս։ Եւ սաստեաց ի նա Յիսուս, և ել ի նմանէ դևն,

և բժշկեցաւ մանուկն 'ի ժամէն
յայնմանէ ։ Յայնժամ մատեան ա-
շակերտքն առանձինն և ասեն ցՅի-
սուս . մեք ընդէր ոչ կարացաք հա-
նել զնա ։ Եւ նա ասէ ցնոսա՝ վասն
թերահաւատութեան ձերոյ . ամէն
ասեմ ձեզ , եթէ ունիցիք հաւատս
քան զհատ մանանխոյ , ասասջիք
լերինս այսմիկ՝ փոխեաց աստի անդր ,
և փոխեսցի . և ոչ ինչ անհնարին
լինիցի ձեզ ։ Բայց այս ազգ ոչ ելանէ ,
եթէ ոչ աղօթիւք և պահովք ։

Տէրամէ Վերաշ Յիսուսի Քրիստոսի

Երբ յելանել նոցա յԵրիքովէ ,
գնացին զհետ նորա ժողովուրդք
բազումք ։ Եւ ահա կոյրք երկու նըս-
տէին առ Ճանապարհաւն . իբրև
լուան թէ Յիսուս անցանէ՝ աղա-
ղակեցին և ասեն , ողորմեաց մեզ ,
Յիսուս որդի Դաւթի ։ Եւ ամբոխն
սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն . և նո-
քա ևս առաւել աղաղակէին և ա-
սէին . տէր , ողորմեա՛ մեզ , որդի
Դաւթի ։ Զանգի առ Յիսուս . կո-

չեաց զնոսա և ասէ. զի՞նչ կամիք զի արարից ձեզ։ Ասեն ցնա. Տէր, զի բացցին աչք մեր։ Եւ գթացեալ Յիսուս մերձեցաւ յաչս նոցա, և վաղվաղակի տեսին և գնացին զհետ նորա։

Ի ՄԱՐԿՈՍԻ

ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ

Տէրամէ Կերաւ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ մտանէին 'ի Կափառնաում, և իսկ և իսկ 'ի շաբաթուն մտեալ 'ի ժողովուրդն ուսուցանէր զնոսա : Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի ուսուցանէր զնոսա իբրեւ իշխանութեամբ, և ոչ որպէս դպիրքն : Եւ էր 'ի ժողովրդեանն նոցա այր մի՝ յորում այս պիղծ գոյր 'ի նմա. որ աղաղակեաց և ասէ. Թո՛յլ տուր, զի՞ կայ մեր և քո, Յիսուս Նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ ով ես սուրբդ Աստուծոյ : Սաստեաց 'ի նա Յիսուս և ասէ. կարկեաց և ել 'ի դմանէ : Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և ել 'ի նմանէ : Եւ զարմացան ամենեքին

մինչև հծծել ընդ միմեանս և ասել. զինչ է այս նոր վարդապետութիւնս, զի իշխանութեամբ և այսոց պղծոց սաստէ և հնազանդին նմա. Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն կողմն գալիլեացւոց.

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ վաղվաղակի ելեալ 'ի ժողովրդենէն եկն 'ի տուն Սիմոնի և Անդրէայ՝ Յակոբաւ և Յովհաննու համդերձ. Եւ զոքանչ Սիմոնի դնէր ջերմացեալ, և վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նորա. Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ. և եթող զնա տենդն, և պաշտէր զնոսա.

Ա— Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ իբրև երեկոյ եղև 'ի մտանել արեգականն՝ բերէին առ նա զամենայն հիւանդս և զդիւահարս. Եւ էր ամենայն քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն. Եւ բժշկեաց բազում

հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից. և դեւս բազում եհան. և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոսն է։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ ել և գնաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս։ Եւ գնաց զհետ նորա Սիմոն և որք ընդ նմայն էին. և իբրև գտին զնա, ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ։ Եւ ասէ ցնոսա. եկայք երթիցուք և յայլ մօտաւոր գիւղաքաղաքսն, զի և անդ քարոզեցից. զի յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն Գալիլեացիս, և դեւս հանէր։ Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր' 'ի ծունր իջանէր և ասէր. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Իսկ Յիսուս գթացեալ ձգեաց զձեռն' մերձեցաւ 'ի նա և ասէ ցնա. կամիմ սրբեաց։ Եւ իբրև ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց 'ի նմանէ բորո-

տութիւնն՝ և սրբեցաւ ։ Իսկ սաստեալ նմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի , և ասէ . զգոյշ լեր մի ումեք ինչ ասիցես , այլ երթ ցոյց զքեզ քահանային , և մատո վասն սրբութեանքոյ պատարագ՝ զոր հրամայեաց Մովսէս ՚ի վկայութիւն նոցա ։ Իսկ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ և հռչակ հարկանել զբանն , մինչ ոչ եւս կարող լինել նմա յայտնապէս ՚ի քաղաք մտանել , այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր . և գային առ նա յամենայն կողմանց ։

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ մտեալ դարձեալ ՚ի Կափառնաում յետ աւուրց , լուր եղեւ եթէ ՚ի տան է . և ժողովեցան բազումք մինչեւ տեղի եւս ոչ լինել և ոչ առ դրանն , և խօսէր նոցա զբանն ։ Իսկ գային առ նա , բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ ՚ի չորից . և իբրեւ ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի , քակեցին զյարկն՝ ուր էր Յիսուս . և բացեալ զառաստաղն՝

իջուցին զմահճիճան՝ յորում կայր անդամալոյծն։ Եւ տեսեալ զհաւատս նոցա ասէ ցանդամալոյծն. որդեակ, Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ էին ոմանք ՚ի դպրացն անդ, որ անդ նստէին՝ և խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց. զինչ է դա՝ որ խօսի սա հայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ եթէ ոչ մի Աստուած։ Եւ գիտաց Յիսուս յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին ՚ի սիրտս իւրեանց. և ասէ. զի խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին է, ասե՞լ ցանդամալոյծն թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել, արի առ զմահճիճս քո, և երթ ՚ի տուն քո։ Այլ զի գիտասջիք, եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ՚ի վերայ երկրի թողուլ ըզմեղս, ասէ ցանդամալոյծն. քեզ ասեմ, արի առ զմահճիճս քո և երթ ՚ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահճիճսն, ել առաջի ամենեցուն. մինչեւ զարմանալ ամենեցուն և փառաւոր առնել զԱստուած և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբեք ոչ տեսաք։

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ եմուտ միւսանգամ 'ի ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա՝ եթէ բժշկիցէ զնա 'ի շաբաթուն, զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ ասէ ցայրն, որոյ ձեռն գօսացեալ էր. արի անդ 'ի մէջ. Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել. ոգի մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել. և նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ Յիսուս զնոքօք ի ցասմամբ, տրտմեալ վասն կուրութեանց սրտից նոցա, ասէ ցայրն. ձգեա զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն նորա։ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիանոսացն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վասն նորա, թէ զիարդ կորուսցեն զնա։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

ԱՇԱԿԵՐՏՕՔՆ իւրովքն գնաց 'ի ծովեզրն. և բազում ժողովուրդ 'ի գալիլէացւոց երթային զհետ նորա, և 'ի Հրէաստանէ, և յԵրուսաղեմէ, և յայնկոյս Յորդանանու. և որք 'ի Տիւրոսէ և 'ի Սիդոնէ բազում ժողովուրդք իբրեւ լուեալ որչափ ինչ առնէր՝ գային առ նա: Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր՝ զի նաւակ մի պատրաստական կացցէ նմա վասն ամբոխին, զի մի նեղեսցեն զնա: Քանզի զբազումս բժշկեաց, մինչ գալ խռնել զնովաւ, զի մերձեսցին առ նա՝ որք ունէին ախտս ինչ: Եւ այսք պիղծք՝ յորժամ տեսանէին զնա՝ անկանէին առաջի նորա, աղաղակէին և ասէին, թէ դու ես Որդին Աստուծոյ. և նա յոյժ սաստէր նոցա՝ զի մի յայտնի առնիցեն զնա:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Նոր եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց։ Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի նաւէ անտի՝ պատահեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ։ Որոյ և բնակութիւն իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր. և ոչ շղթայիւք ոք եւս կարէր կապել զնա, վասն բազում անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կապելոյ և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ոչ ոք կարէր պարտել զնա։ Քանզի հանապազ գիշեր և զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Իբրև ետես զՅիսուս 'ի հեռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ. զի՞ կայ իմ և քո, Յիսուս Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, երդմնեցուցանեմ՝ զքեզ յԱստուած, մի տանջեր զիս. քանզի ասէր ցնա. ել այդ պիղծ 'ի մարդոյ այ-

տի։ Եւ հարցանէր զնա՝ թէ զինչ անուն է քո. և ասէ ցնա, լեգէոն անուն է իմ. քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզաց արածական մեծ. աղաչեցին զնա ամենայն դևքն, և ասեն. առաքեա զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք 'ի նոսա. և հրամայեաց նոցա։ Եւ ելեալ ելին այսքն պիղծք. մտին 'ի խոզսն. և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծովն. էին իբրև երկու հազարք, և հեղձնուին 'ի ծովուն։ Եւ խոզարածքն փախեան, և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակս. և ելին տեսանել զինչ իցէ՝ որ գործեցաւն։ Գան առ Յիսուս, և տեսանեն զդիւահարն զի նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ՝ որ ունէր զլեգէոնն, և զահի հարան։ Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր թէ զինչ եղև դիւահարին, և զինչ վասն խոզիցն։ Եւ սկսան աղաչել զնա գնալ 'ի սահմանաց նոցա։ Եւ իբրև եմուտ նա 'ի նաւն՝ աղաչէր զնա դի-

ւահարն զի ընդ նմա իցէ. և Յիսուս ոչ եառ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. Երթ ՚ի տուն քո առ ընտանիս քո, և պատմեա նոցա որ ինչ միանգամ տէր արար քեզ, և ողորմեցաւ քեզ: Եւ չոգաւ և սկսաւ քարոզել ՚ի Դեկապոլիս, զոր ինչ արար նմա Յիսուս. և ամենեքին զարմանային:

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ իբրև անց միւսանգամ յայն կողմն, ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզերբն: Եւ ահա մի ՚ի ժողովրդապետացն գայր, որում անուն էր Յայրոս. և իբրև եաես զնա՝ անկաւ առ ոտս նորա. աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր նորա մերձ է ՚ի մահ, զի եկեսցես դնիցէս նմա ձեռն, որպէս զի ապրեսցի և կեցցէ: Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովուրդ բազում զհետ նորա, և նեղէին զնա: Եւ կին մի էր ՚ի տեռատեսութեան արեան երկոտասան ամ, և յոյժ վչտացեալ ՚ի բազում

բժշկաց, և ծախեալ զինչս իւր զա-
մենայն՝ և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս
առաւել զայրացեալ: Իբրև լուաւ
զՅիսուսէ՝ եկն ՚ի մէջ ամբոխին յե-
տոյ, և բուռն եհար զհանդերձէ նո-
րա. քանզի խորհէր ՚ի միտ, թէ
միայն մերձեցայց ՚ի հանդերձս նո-
րա, փրկեցայց: Եւ վաղվաղակի
ցամաքեցաւ աղբիւր արեան նորա,
և գիտաց ՚ի մարմնի իւր թէ բժշկե-
ցաւ ՚ի տանջանացն: Եւ անդէն
վաղվաղակի գիտաց Յիսուս յանձն
իւր զզօրութիւնն որ ել ՚ի նմանէ.
դարձաւ յամբոխն և ասէ. ո՞վ մեր-
ձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ: Եւ ասեն
ցնա աշակերտքն. տեսանես, զի
ամբոխդ նեղէ զքեզ, և ասես թէ
ո՞վ մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ. և
շուրջ հայէր տեսանել՝ թէ ո՞վ զայն
արար: Եւ կինն զարհուրեալ և դո-
ղացեալ վասն որոյ գաղտն արար,
քանզի գիտէր զինչ եղև նմա. եկն
անկաւ առաջի նորա, և ասաց զա-
մենայն իրան ստուգութեամբ: Եւ
Յիսուս ասէ ցնա. դուստր, հա-
ւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ ՚ի

խաղաղութիւն, և եղիջիր ողջ 'ի տան-
ջանաց քոց։ Մինչ դեռ նա զայն
խօսէր՝ գան ոմանք 'ի տանէ ժողո-
վրդապետին և ասեն, թէ դուստր
քո մեռաւ՝ զի՞ ևս աշխատ առնես
զվարդապետդ։

Իսկ Յիսուս իբրև լուաւ զբանն
ասացեալ, ասէ ցժողովրդապետն.
մի երկնչիր՝ բայց միայն հաւատա։
Եւ ոչ ոք եթող ընդ իւր երթալ.
բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և
զՅովհաննէս զեղբայրն Յակոբայ։
Գայ 'ի տուն ժողովրդապետին, և
տեսանէ աղմուկ յոյժ և լալականս
և աղաղակս յոյժ։ Եւ մտեալ 'ի ներքս
ասէ ցնոսա. զի՞ խռովեալ էք և լայք.
մանուկն ոչ է մեռեալ՝ այլ ննջէ։
Եւ ծաղր առնէին զնա. և նորա հա-
նեալ արտաքս զամենեսեան, առնու
ընդ իւր զհայր մանկանն և զմայր,
և զնոսա որ ընդ նմայն էին, և
մտանէ ուր դնէր մանուկն։ Եւ կա-
լեալ զձեռանէ մանկանն ասէ ցնա.
տալիթա կումի, որ թարգմանի՝ աղ-
ջիկ դու, քեզ ասեմ՝ արի։ Եւ վաղ-
վաղակի յարեաւ աղջիկն և գնայր.

քանզի էր ամաց իւրոց երկոտասա-նից. և զարմացան մեծաւ զար-մանալեօք։ Եւ պատուէր տայր նո-ցա յոյժ՝ զի մի ոք գիտասցէ զայն, և ասաց տալ նմա ուտել։

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ իբրեւ անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն Գեննէսարեթ։ Եւ իբրեւ ելին ի նաւէ անտի, իսկ և իսկ ծա-նեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ։ Եւ ընթացեալ այնր անդր ընդ ա-մենայն գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս՝ ուր լսէին թէ անդ իցէ։ Եւ ուր և մտանէր ի գեօղս կամ ի քաղաքս կամ յագա-րակս, ի հրապարակս դնէին զախ-տաժէտս. և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ ի քղանցս հանդերձից նորա մերձե-նայցեն. և որ միանգամ մերձենային՝ փրկեցան։

Եւ անտի յարուցեալ եկն 'ի սահմանս Տիւրոսի և Սիդոնի. և մտեալ 'ի տուն ոչ ումեք կամէր յայտնել, և ոչ կարաց ծածկել: Լուաւ կին մի զնմանէ՝ որոյ դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ, եկն անկաւ առաջի նորա: Եւ կինն էր հեթանոս փիւնիկ ասորի յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ 'ի դստերէ նորա: Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Թո՛յլ տուր նախ յագենալ մանկանց. զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց: Նա պատասխանի ետ և ասէ. տէր, և շունք 'ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին: Եւ ասէ ցնա. վասն այդր բանի երթ, ել դեւն 'ի դստերէ քումմէ: Գնաց 'ի տուն իւր և եգիտ ելեալ զդեւն, և զդուստրն, զի անկեալ դնէր 'ի մահիճսն:

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ եղեւ միւսանգամ ՚ի սահմանացն Տիւրոսի և Սիդոնի, և եկն ՚ի ծովեզրն գալիլեացւոց ՚ի մէջ սահմանացն ՚ի Դեկապոլիս։ Եւ բերին առաջի նորա խուլ մի և համր, և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ ՚ի վերայ նորա։ Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նորա, և եթուք անդր, և կալաւ զլեզուէ նորա, հայեցաւ յերկինս, յոգւոց եհան և ասէ. եփփաթա՝ որ է բացիր։ Եւ նոյնժամայն բացան լսելիք նորա, և լուծան կապանք լեզուի նորա և խօսէր ուղիղ։ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի ումեք ասիցեն. և որչափ նա պատուիրէր նոցա, նոքա ևս առաւել քարոզէին, և ևս քան զեւս զարմանային և ասէին. զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա, զի խլից լսել տայ և համերց խօսել։

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Գան 'ի Բեթսայիդա, և ածեն
առաջի նորա կոյր մի, և աղաչէին
զնա զի մերձեսցի 'ի նա ։ Նա առեալ
զձեռանէ կուրին եհան արտաքոյ
շինին, եթուք յաչս նորա և ձեռն
եդ 'ի վերայ նորա, և հարցանէր
ցնա՝ թէ տեսանիցէ՞ ինչ ։ Հայեցաւ և
ասէր, տեսանեմ զմարդիկս զի շրջին
իբրև զծառս ։ Դարձեալ եդ ձեռս
'ի վերայ աչաց նորա, եբաց և տե-
սանէր, ողջացաւ և տեսանէր հա-
մարձակ զամենայն ։ Արձակեաց զնա
'ի տուն իւր և ասէ. 'ի շէնդ մի
մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո.
և յորժամ 'ի շէնն մտանիցես, մի
ումեք ասիցես 'ի շինին ։

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ եկեալ առ աշակերտսն՝ տե-
սին ամբոխ շուրջ զնոքօք. և դպը-
իրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա ։ Եւ
վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն

իբրև տեսին զնա՝ զարմացան. և
ընդ առաջ ընթացեալ՝ ողջոյն տային
նմա: Եւ եհարց ցնոսա, թէ զինչ
վիճէիք ընդ նոսա: Պատասխանի ետ
մի ոմն 'ի ժողովրդենէն և ասէ.
վարդապետ, ածի զորդի իմ առ
քեզ, զոր ունի այս համր. և ուր
հասանէ՝ զարկուցանէ զնա, և փրփ-
րէ և կրճտէ զատամունս իւր և
ցամաքի. և ասացի աշակերտաց քո
զի հանցեն. և ոչ կարացին հանել
զնա: Պատասխանի ետ նոցա և ասէ.
ով ազգ անհաւատ, մինչև յերբ
իցեմ առ ձեզ. մինչև ցերբ անսայ-
ցեմ ձեզ, ածէք զնա առ իս: Եւ
ածին զնա առ նա. իբրև ետես
զնա այսն՝ վաղվաղակի շարժեաց
զնա. և անկեալ յերկիր թաւալէր
և փրփրէայր: Եհարց ցհայր նորա
և ասէ. քանի՞ ժամանակք են յոր-
մէ հետէ այդ եղև դմա. և նա ասէ՝
'ի մանկութենէ: Բազում անգամ 'ի
հուր արկանէ զդա և 'ի ջուր, զի
կորուսցէ. այլ եթէ կարող ինչ
ես, օգնեա մեզ տէր, գթացեալ 'ի
վերայ մեր: Եւ Յիսուս ասէ ցնա.

ասացեր թէ կարող ես. ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ, որ հաւատայն: Եւ վաղվաղակի աղաղակեաց հայր մանկանն և ասէ. հաւատամ տէր, օգնեա անհաւատութեանս իմում: Իբրև ետես Յիսուս, եթէ կուտի ժողովուրդն ՚ի վերայ, սաստեաց այսոյն պղծոյ և ասէ. համրդ և խուլ այս, ես տամ քեզ հրաման, ել ՚ի դմանէ և այլ մի ևս մտանիցես ՚ի դա: Եւ աղաղակեաց և յոյժ ըլկեաց զնա և ել. և եղև պատանեակն իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց իսկ ասել՝ թէ մեռաւ: Եւ Յիսուս կալաւ զձեռանէ նորա՝ յարոյց զնա և կանգնեցաւ: Եւ իբրև եմուտ նա ՚ի տուն, աշակերտքն առանձինն հարցին զնա. մեք ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա: Եւ ասէ ցնոսա. այդ ազգ ոչ իւիք ելանէ, եթէ ոչ պահօք և աղօթիւք:

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ գան յԵրիքով. և ընդ ելանել նորա յԵրիքովէ աշակերտացն և

բազում ժողովրդովք, որդի Տիմէի Բարտիմէոս կոյր՝ նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհին։ Եւ իբրեւ լուաւ թէ Յիսուս Նազովրեցի է, սկսաւ աղաղակել եւ ասել. որդի Դաւթի Յիսուս, ողորմեա՛ ինձ։ Եւ սաստէին նմա բազումք՝ զի լռեսցէ. եւ նա առաւել եւս աղաղակէր, որդի Դաւթի, ողորմեա՛յ ինձ։ Զտեղի առ Յիսուս, եւ հրամայեաց կոչել զնա. կոչեն զկոյրն եւ ասեն ցնա, քաջալերեա՛ց արի կոչէ զքեզ։ Եւ նորա ընկեցեալ զձորձս իւր՝ յարեաւ եւ եկն առ Յիսուս։ Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. զի՞նչ կամիս թէ արարից քեզ. ասէ ցնա կոյրն, Ռաբբունի, զի բացայց։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ. եւ վաղվաղակի բացաւ, եւ երթայր զհետ նորա ՚ի ճանապարհին։

Ի ՂՈՒԿԱՍՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ էջ 'ի Կափառնաում' 'ի քաղաքն Գալիլեացւոց, և ուսուցանէր զնոսա 'ի շաբաթսն։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա' զի իշխանութեամբ էր բան նորա։ Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ունէր այս դիւի պղծոյ. և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ. Թո՛ղ զայդ, զի՞ կայ մեր և քո, Յիսուս Նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմ զքեզ ո՛վ ես, սուրբդ Աստուծոյ։ Սաստեաց 'ի նա Յիսուս և ասէ. պապանձեաց և ե՛լ 'ի դմանէ։ Զգետնեաց զնա դեւն 'ի միջի անդ, և ել 'ի նմանէ. և ինչ ոչ վնասեաց նմա։ Եւ եղեն զարմանալիք 'ի վերայ ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս, և

ասէին . զի՞նչ է բանս այս՝ զի իշխանութեամբ և զօրութեամբ սաստէ այսոց պղծոց, և ելանեն : Եւ ելթայր հռչակ զնմանէ ընդ ամենայն տեղիս շուրջ գաւառաւն :

Տէառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ յարուցեալ 'ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ 'ի տուն Սիմոնի . և զօքանչ Սիմոնի տագնապէր ջերմամբ մեծաւ, և աղաչեցին զնա վասն նորա : Եկաց առ նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա . և վաղվաղակի յարեաւ և պաշտէր զնոսա : Եւ ընդ արեւուն մտանել, որոց էին հիւանդք 'ի պէսպէս ցաւս, բերէին զնոսա առ նա : Եւ նա իւրաքանչիւր ումեք 'ի նոցանէ դնէր ձեռս և բժշկէր զնոսա : Ելանէին դեւքն 'ի բազմաց՝ աղաղակէին և ասէին, եթէ դու ես Որդի Աստուծոյ . և նա սաստէր՝ և ոչ տայր նոցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա, թէ Քրիստոսն է :

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ եղեւ 'ի հասանելն նորա 'ի մի քաղաքացն, ահա այր մի լի բորոտութեամբ իբրեւ ետես զՅիսուս, անկեալ 'ի վերայ երեսաց, աղաչեաց զնա եւ ասէ. Տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: Ձգեաց զձեռն իւր, հասոյց 'ի նա եւ ասէ. կամիմ, սրբեաց. եւ վաղվաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւնն: Եւ նա պատուիրեաց նմա մի ումեք ասել, այլ թէ երթ ցոյց զանձն քո քահանային եւ մատո պատարագ վասն սրբութեան քո, որպէս եւ հրամայեաց Մովսէս 'ի վկայութիւն նոցա: Եւ յորդէր առաւել բանն նմանէ. եւ ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել եւ բժշկել 'ի հիւանդութեանց իւրեանց: Եւ նա խոյս տայր յանապատ տեղիս, եւ կայր յաղօթս:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ եղև 'ի միում աւուրց և ինքն ուսուցանէր, և փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետքն նստէին. որք ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց գալիլեացւոց և Հրէաստանի և Երուսաղեմի, և զօրութիւն տեառն էր 'ի բժշկել զնոսա: Եւ ահա արք բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր անդամալոյծ. և խնդրէին զնա մուծանել 'ի ներքս և դնել առաջի նորա: Եւ իբրև ոչ գտանէին՝ թէ ընդ որ մուծանիցեն զնա 'ի ներքս վասն ամբոխին, ելին 'ի տանիս, և 'ի ցեւոյն կախեցին զնա, և իջուցին մահճօքն հանդերձ 'ի մէջ առաջի Յիսուսի: Եւ տեսեալ զհաւատսն նոցա՝ ասէ ցնա. այր դու, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիքն և ասեն. ո՞ է դա, որ խօսի զհայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ բայց միայն Աստուած: Իբրև գիտաց Յիսուս զխորհուրդս նոցա, պատասխանի ետ

և ասէ ցնոսա. զի՞ խորհիք 'ի սիրտս
ձեր. զի՞նչ դիւրագոյն է, ասե՞լ՝
թողեալ լինին քեզ մեղք քո, եթէ
ասել՝ արի և գնա: Այլ զի գիտա-
ջիք, եթէ իշխանութիւն ունի որդի
մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս. ասէ
ցանդամալոյծն. քեզ ասեմ՝ արի
առ զմահիճս քո և երթ 'ի տուն քո:
Եւ առժամայն յարուցեալ առաջի
ամենեցուն, առ զիւրն յորոյ վե-
րայ անկեալ դնէր. գնաց 'ի տուն
իւր՝ և փառաւոր առնէր զԱստուա-
ծ: Զարմանք կալան զամենեսեան,
և փառաւոր առնէին զԱստուած.
լի եղեն ահիւ և ասեն, եթէ տեսաք
այսօր նոր նշան:

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ եղև 'ի միւսում շաբաթուն
մտանել նմա 'ի ժողովուրդն և ու-
սուցանել. և էր անդ այր մի՝ և ձեռն
իւր աջ գօսացեալ էր: Եւ սպասէին
նմա դպիրքն և փարիսեցիքն՝ թէ 'ի
շաբաթուն բժշկեսցէ, զի գտանի-
ցեն չարախօսութիւն զնմանէ: Եւ

նա գիտէր զխորհուրդս նոցա. ասէ ցայլն որոյ ձեռն գօսացեալ էր. արի անց 'ի մէջ. և նա յարուցեալ եկաց: Ասէ ցնոսա Յիսուս, հարցից ինչ ընդ ձեզ. զինչ արժան է 'ի շաբաթու, բարի ինչ առնել, եթէ չար գործել. ոգի մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել: Եւ հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին, ասէ ցնա. ձգեա՛ զձեռն քո, և նա ձգեաց. և հաստատեցաւ ձեռն նորա իբրև զմիւսն: Եւ նոքա լցան յիմարութեամբ, և խօսէին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ առնիցեն Յիսուսի:

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 'ի տեղի մի առափնեակ. և ժողով աշակերտացն նորա, և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն յամենայն Հրէաստանէ և յԵրուսաղեմէ և յայնմ կողմանէ, և 'ի ծովեզերէն Տիւրոսի և Սիդոնի: Որ եկին լսել 'ի նմանէ և բժշկել 'ի հիւանդութեանէ իւրեանց. և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին:

մտանիցես. վասն որոյ և ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ. այլ ասա՛ բանիւ, և բժշկեսցի մանուկս իմ: Քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինև զինուորս. և ասեմ սմա երթ, և երթայ. և այլում թէ եկ. և գայ. և ծառայի իմում՝ թէ արա զայս, և առնէ: Եւ իբրև լուաւ զայս Յիսուս զարմացաւ. դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթային զհետ նորա և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յԻսրայէլի այսչափ հաւատս գտի: Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն 'ի տուն, և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ:

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ եղև 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի, որում անուն էր Նային. երթային ընդ նմա և աշակերտք նորա և ժողովուրդ բազում: Իբրև մերձ եղև 'ի դուռն քաղաքին, և ահա հանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ, և նա էր այրի, և ժո-

զովուրդ բաղում քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրև ետես զնա տէր՝ գթացաւ 'ի նա և ասէ. մի՛ լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ 'ի դագաղն. և որք բարձեալն տանէին՝ զանգիտաքին. և ասէ, պատանի դու, քեզ ասեմ, արի։ Կանգնեցաւ և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել. և ետ զնա ցմայր իւր։ Եւ առ կալաւ զամենեսեան, և փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին՝ թէ մարգարէ մեծ յարուցեալ է 'ի միջի մերում. և թէ այց արար Աստուած ժողովրդեան իւրում 'ի բարութիւն։ Եւ ել զրոյցս այս ընդ ամենայն Հրէաստան վասն նորա՝ և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին։

[illegible]

Եւ պատմեցին Յովհաննու աշակերտքն իւր վասն ամենայնի այսորիկ։ Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերտացն իւրոց Յովհաննէս. առաքեաց առ տէր և ասէ. դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում

ակն կայցուք։ Եւ եկեալ այրն առ նա ասեն. Յովհաննէս Մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ և ասէ. դո՛ւ ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կայցուք։ Եւ 'ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս 'ի հիւանդութեանց և 'ի հարուածոց և յայսոց չարաց. և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. Երթայք պատմեցէք Յովհաննու զոր տեսէք և լուայք, զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին։ Եւ երանի՛ որ ոչ գայթակղեսցի յիս։

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն Գերգեսացւոց՝ որ է յայնկոյս հանդէպ Գալիլեայ։ Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի ցամաք՝ պատահեաց այր մի 'ի քաղաքէն, յորում էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ, և ոչ 'ի տան բնակեալ, այլ 'ի գերեզմանս։ Եւ տեսեալ զՅի-

տուս, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նորա, և ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ և քո, Յիսուս Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ մի տանջեր զիս: Քանզի հրաման տայր այսոյն պղծոյ ելանել 'ի մարդոյ անտի. զի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր 'ի շղթայս, և պահէր յերկաթս, և խզէր զկապանսն, և վարէր 'ի դիւէն յանապատ: Եհարց զնա Յիսուս և ասէ. զի՞նչ անուն է քեզ. և նա ասէ. Լէգէոն. զի դևք բազումք մտեալ էին 'ի նա. և աղաչէին զնա, զի մի հրաման տայցէ նոցա երթալ յանդունդս: Եւ էր անդ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական 'ի լերինն. և աղաչեցին զնա՝ զի հրաման տացէ նոցա մտանել 'ի նոսա. և հրամայեաց նոցա: Եւ ելեալ դևքն յանէն, մտին 'ի խոզսն. և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծովակն և հեղձաւ: Իբրև տեսին խոզարածքն զեղեալն՝ փախեան. և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակսն: Եւ իբրև ելին տեսանել

զգործսն, և եկին առ Յիսուս. և գտին զայրն ուստի դևքն ելեալ էին՝ զգեցեալ և զգաստացեալ նստեալ առ ոտսն Յիսուսի, և երկեան։ Պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալ էր, թէ զիարդ փրկեցաւ դիւահարն։ Եւ աղաչէր զնա ամենայն բազմութիւնն շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց, գնալ ՚ի սահմանաց նոցա, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին. և նա մտեալ ՚ի նաւ, դարձաւ անդրէն։ Աղաչէր զնա այրն՝ ուստի դևքն ելեալ էին, շրջել ընդ նմա։ Արձակեաց զնա և ասէ. դարձ ՚ի տուն քո, և պատմեա զոր միանգամ՝ արար քեզ Աստուած։ Գնաց ՚ի քաղաքն և քարոզէր զոր ինչ արար նմա Յիսուս։

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ իբրև դարձաւ անդրէն Յիսուս, ընկալաւ զնա ժողովուրդն. քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա։ Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս. և նա էր իշխան ժողո-

վերջեանն. անկեալ առ ոտսն Յիսուսի աղաչէր զնա մտանել 'ի տուն նորա: Զի դուստր միամօր էր նորա ամաց իբրև երկոտասանից, և էր մերձ 'ի մահ. և ընդ երթալն նորա՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա: Եւ կին մի էր 'ի տեռատեսութեան արեան ամաց երկոտասանից. որ 'ի բժիշկս ծախեալ էր զամենայն ինչս իւր, որում ոչ էր լեալ հնար յումեքէ բժշկել: Մատուցեալ յետոյ, մերձեցաւ 'ի քղանցս հանդերձի նորա, և նոյն ժամայն եկաց բղխումն արեան նորա: Եւ ասէ Յիսուս, ո՞վ է որ մերձեցաւն յիս. իբրև ամենեքեան ուրանային, ասէ Պետրոս և որք ընդ նմա էին. Վարդապետ, ժողովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ: Եւ ասէ Յիսուս. ոմն մերձեցաւ յիս. քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն ել յինէն: Իբրև ետես կինն՝ եթէ ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, եկն դողալով և անկեաւ առաջի նորա. եթէ վասն որոյ իրաց մերձեցաւ 'ի նա, և պատմեաց առաջի ամենայն ժողովրդեանն. և եթէ որպէս բժշկեցաւ առժամայն:

Եւ ասէ. քաջալերեաց, դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ՝ երթ 'ի խաղաղութիւն:

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ մինչ դեռ նա խօսէր, գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ասէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի՛ ինչ աշխատ առներ զդա: Իսկ Յիսուս իբրև լուաւ, պատասխանի ետ նմա և ասէ. մի՛ երկնչիր, միայն հաւատա և կեցցէ: Եւ մտեալ 'ի տունն, ոչ զոք եթող մտանել, բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր նորա: Լային ամենեքեան և կոծէին զնա. և նա ասէ՝ մի՛ լայք. զի չէ մեռեալ, այլ ննջէ: Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա. զի գիտէին թէ մեռաւ: Եւ նորա հանեալ զամենեսին արտաքս, կալաւ զձեռանէ նորա, բարբառեցաւ և ասէ. աղջիկ կաց, մանուկ դու: Եւ դարձաւ ոգի նորա և կանգնեցաւ վաղվաղակի. և հրամայեաց տալ նմա ուտել: Եւ զարմացան ծնողքն

•••

նորա . և նա պատուիրէր մի ումեք ասել որ ինչ եղեւն :

Տէրամք Վերաձ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ եղև 'ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա 'ի լեռնէ անտի, ընդ առաջ եկեւ նմա ժողովուրդ բազում : Եւ ահա այր մի 'ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց և ասէ . վարդապետ, աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ, զի միամօր է ինձ : Եւ ահա այս հարկանէ 'ի նմա, և յանկարծ գոչէ, և զարկուցանէ և թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ . և հազիւ մեկնի 'ի նմանէ խորտակեալ զնա . և աղաչեցի զաշակերտան քո՝ զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին : Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ . ով ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև յերբ եղէց ընդ ձեզ . և անսայցեմ ձեզ . մատո այսր զորդին քո : Եւ մինչ դեռ մատչէր, զարկոյց զնա դևն և շարժլեաց : Սաստեաց Յիսուս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն և ետ զնա ցհայրն իւր : Եւ զարմանային

ամենեքեան 'ի վերայ մեծամեծացն Աստուծոյ. և 'ի զարմանալ ամենեցուն 'ի վերայ ամենայնի զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն իւր. դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ, զի որդի մարդոյ մատնելոց է 'ի ձեռս մարդկան։

Տէրն Գէր Յիսուս Քրիստոս

Էր հանէր դև մի համր. և եղև յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրըն. և զարմացան ամենայն ժողովուրդքն։ Եւ ոմանք 'ի նոցանէ ասեն. Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդևս։ Եւ այլք փորձէին, և նշան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ։ Իսկ նորա գիտացեալ ըզխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն՝ աւերի. և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի։ Արդ եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձնէ, զիարդ կացցէ թագաւորութիւն նորա. զի ասէք զինէն՝ թէ Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց

հանէ դա զդեւս։ Եթէ ես Բէեղզեբուղաւ հանեմ զդեւս, որդիքն ձեր իւ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին ձեզ դատաւորք։ Իսկ եթէ մատամբ Աստուծոյ հանեմ զդեւս, ապա հասեալ է ՚ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ։ Յորժամ հզօր վառեալ պահիցէ զտուն իւր, ՚ի խաղաղութեան են ինչք նորա. բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա ՚ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւնն հանէ, յոր յուսացեալն էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ։ Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է. և որ ոչ ժողովէ ընդ իս, ցրուէ։ Յորժամ այսն ելանիցէ ՚ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանգիստ. և իբրև ոչ գտանէ՝ ասէ, դարձայց անդրէն ՚ի տուն իմ ուստի ելի։ Եւ գայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ։ Յայնժամ երթայ և առնու եօթն այլ այսս՝ չար ևս քան զինքն, և մտանէ բնակէ անդ. և լինի յետինն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն։ Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն

Եբարձ կին մի 'ի ժողովրդենէ անտի և ասէ. Երանի՜ է որովայնին որ կրեաց զքեզ, և ստեանցն որ դիեցուցին զքեզ։ Եւ նա ասէ. Նա երանի՜ այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ և պահեն։

Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս

Էր ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդարանացն 'ի շաբաթու։ Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ութուտասն, և էր կարկամեալ և ոչ կարէր ամենեւին 'ի վեր հայել։ Եւ տեսեալ զնա Յիսուս կոչեաց առ ինքն և ասէ ցնա. կին դու, արձակեալ ես 'ի հիւանդութենէ քումմէ։ Եւ եդ 'ի վերայ նորա ձեռն. և առժամայն ուղղեցաւ և փառաւոր առնէր զԱստուած։ Պատասխանի ետ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէր 'ի շաբաթու բժշկեաց Յիսուս. և ասէ ցժողովուրդն. վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք բժշկեցարուք, և մի յաւուր շաբաթու։ Պա-

տառապանօք եւ նմա տէր եւ առէ . կեղ-
ծաւորք , խրատանչեւր որ 'ի ձեռն
'ի շաբաթու ոչ արձակէ զեզն իւր
կամ զէշ 'ի մսրոյ եւ տանի տայ ջուր.
Իսկ այս դուստր Աբրահամու էր,
զոր կապեաց սատանայ ահաւա-
սիկ ութուտասն ամ, ոչ էր արժան
արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շա-
բաթու ։ Եւ զայս խօսէ ասէր , յա-
մօթ լինէին ամենեքին որ հակառակն
կային նմա ։ Եւ ամենայն ժողովուր-
դըն ուրախ լինէր 'ի վերայ ամենայն
փառաւորութեանցն՝ որ գործէին
'ի նմանէ ։

Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ եղեւ 'ի մտանելն նորա 'ի տուն
ուրումն իշխանացն փարիսեցւոց 'ի
շաբաթու ուտել հաց, եւ նոքա սպա-
սէին նմա ։ Եւ ահա այր մի էր առաջ
ջրգողեալ առաջի նորա ։ Պատաս-
խանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցօրինաւորս
եւ ցփարիսեցիս՝ եթէ արժան իցէ 'ի
շաբաթու բժշկել . եւ նոքա լուռ ե-
ղեն ։ Եւ բուռն հարեալ զնմանէ՝

բժշկեաց զնա և արձակեաց։ Եւ ասէ ցնոսա. ո՞ր ուրուք 'ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Էր եղև մինչ երթայր նա յԵրուսաղէմ, և ինքն անցանէր ընդ մէջ Սամարիայ և գալիլեացւոց։ Եւ մինչդեռ մտանէր 'ի գեւղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բորոտ, որք կային 'ի հեռաստանէ, բարձին զձայնս և ասեն. Յիսուս վարդապետ, ողորմեաց մեզ։ Եւ իբրև ետես զնոսա՛ ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէք զանձինս քահանայից. և եղև իբրև գնացին՛ առժամայն սրբեցան։ Մի ոմն 'ի նոցանէ իբրև ետես եթէ բժշկեցաւ, դարձաւ անդրէն, 'ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զԱստուած։ Անկաւ առ ոտս նորա 'ի վերայ երեսաց իւրոց, և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սա-

մարդոյն ։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ . ո՛չ տասն տղայս սրբեցան, իսկ արդ ինունքն ո՞ւր են . զի ոչ գտան դառնալ տալ փառս Աստուծոյ, բայց միայն այլազգիս այս ։ Եւ ասէ ցնա . արի՛ գնա, զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ ։

Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Եւ եղև 'ի մտանել նորա յԵրիքով՝ կոյր մի նստէր առ ճանապարհաւն մուրացիկ ։ Իբրև լուաւ զանցանել ժողովրդեանն , հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն ։ Եւ պատմեցին նմա՝ թէ Յիսուս Նազովրեցի անցանէ ։ Աղաղակեաց և ասէ . Յիսուս որդի Դաւթի , ողորմեա՛ ինձ ։ Եւ որ առաջին երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ . և նա ևս առաւել աղաղակէր . որդի Դաւթի , ողորմեա՛ ինձ ։ Զտեղի էառ Յիսուս , և հրամայեաց ածել զնա առ ինքն . և իբրև մերձ եղև առ նա՝ եհարց զնա և ասէ . զի՞նչ կամիս զի արարից քեզ . և նա ասէ . Տէր , զի բացցին

աչք իմ և տեսից։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա․ հայեաց․ հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ Եւ առժամայն ետես․ երթայր զհետ նորա և փառաւոր առնէր զԱստուած․ և ամենայն ժողովրդեանն տեսեալ՝ տայր օրհնութիւն Աստուծոյ։

Ի ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ

Տէր. Պր Յի---- Քրի----

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց 'ի Գալիլեա ։ Զի ինքն Յիսուս վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի ։ Արդ յորժամ եկն նա 'ի Գալիլեա, ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ ևս էր զամենայն նշանսն, զոր արար յԵրուսաղէմ 'ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին 'ի տօնն ։ Եկն դարձեալ 'ի Կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի ։ Եւ անդ էր թագաւորազն մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր 'ի Կափառնաում ։ Նա իբրև լուաւ, եթէ Յիսուս եկեալ է 'ի Հրէաստանէ 'ի Գալիլեա, եկն առ նա, և աղաչէր զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նորա. քանզի մերձ

էր ՚ի մեռանել։ Ասէ ցնա. եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք։ Ասէ ցնա թագաւորազն. տէր, էջ մինչ չեւ մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ Ասէ ցնա Յիսուս. երթ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց այրն բանին զոր ասաց նմա Յիսուս և գնաց։ Եւ մինչ դեռ ՚ի ջանէր՝ ընդ առաջ եղեն նմա ծառայքն նորա. աւետիս ետուն և ասէին՝ թէ մանուկն նորա կենդանի է։ Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն՝ յորում առողջացաւ. և ասեն ցնա. երէկ յեօթներորդ ժամուն եթող զնա ջերմն։ Գիտաց հայրն նորա՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա Յիսուս, թէ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց ինքն և ամենայն տուն իւր։ Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս արար Յիսուս՝ եկեալ ՚ի Հրէաստանէ ՚ի Գալիլիա։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

ՅԵՏ այսորիկ տօն էր Հրէից. և ել յԵրուսաղէմ։ Եւ էր յԵրուսա-

դէմ 'ի Պրոբատիկէ աւազանին՝ որ
կոչէր եբրայեցերէն Բեթհեզդայ՝
հինգ սրահ։ Յորս անկեալ դնէր
բազմութիւն յոյժ հիւանդաց, կու-
րաց՝ կաղաց՝ գօսացելոց՝ որ ակն ու-
նէին ջրոյն յուզելոյ։ Եւ հրեշտակ
տեառն իջանէր ըստ ժամանակի յա-
ւազանն, և յուզէր զջուրսն. և որ նախ
'ի շարժմանէ ջուրցն իջանէր յաւա-
զանն՝ բժշկէր, որ ունէրն նշան հի-
ւանդութեան։ Եւ անդ էր այր մի, ո-
րոյ երեսուն և ութ ամ էր 'ի հի-
ւանդութեան իւրում. զնա իբրև
ետես Յիսուս՝ զի անկեալ դնէր, և
գիտաց եթէ բազում ժամանակս են
այնուհետև, ասէ ցնա. կամիս ողջ
լինել։ Պատասխանի ետ նմա հի-
ւանդն. տէր, ոչ զոք ունիմ, թէ
յորժամ ջուրքն յուզիցին, արկցէ
զիս յաւազանն. և մինչ ես գան-
գաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջա-
գոյն իջանէ։ Ասէ ցնա Յիսուս.
արի առ զմահիճս քո և գնա։ Եւ
ողջացաւ այրն. և յարեաւ առ զմա-
հիճս իւր և շրջէր. և էր շաբաթ յա-
ւուրն յայնմիկ։ Ասէին Հրեայքն ցբժ-

ժշկեալն․ շաբաթ է, և ոչ է արժան
քեզ առնուլ զմահճիճս քո։ Պատաս-
խանի ետ նոցա և ասէ․ որ բժըշ-
կեացն զիս, նա ասաց ցիս, առ ըզ-
մահճիճս քո և գնա։ Հարցին զնա և ա-
սեն, ո՞վ է այրն՝ որ ասաց ցքեզ, առ
զմահճիճս քո և շրջեաց։ Եւ բժըշ-
կեալն ոչ գիտէր թէ ո՛վ իցէ․ քանզի
Յիսուս խոյս ետ վասն ամբոխին 'ի
տեղւոջէ անտի։ Յետ այսորիկ գը-
տանէ զնա Յիսուս 'ի տաճարին, և
ասէ ցնա․ ահաւասիկ ողջացար․
մի՛ ևս մեղանչեր, զի մի՛ չար ևս ինչ
լինիցի քեզ։ Գնաց այրն և պատ-
մեաց Հրէիցն, եթէ Յիսուս էր որ
բժշկեացն զիս։ Եւ վասն այնորիկ
հալածէին զՅիսուս Հրեայքն, զի
զայն առնէր 'ի շաբաթու։ Եւ Յի-
սուս պատասխանի ետ նոցա․ Հայր
իմ մինչև ցայժմ գործէ՝ և ես գոր-
ծեմ։ Վասն այնորիկ առաւել խըն-
դրէին Հրեայքն սպանանել զնա, զի
ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ
և հայր իւր կոչէր զԱստուած, և
հաւասար առնէր զանձն Աստուծոյ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Եւ մինչ դեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր 'ի ծնէ . և հարցին ցնա աշակերտքն նորա և ասեն . Ռաբբի, ո՞յր մեղաւ է . սորա՞, թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր ծնցի : Պատասխանի ետ Յիսուս, ոչ դորա մեղաւ է, և ոչ հօր և մօր իւրոյ, այլ զի յայտնի լիցին գործքն Աստուծոյ 'ի դմա : Եւ ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս, մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր . յորժամ ոչ ոք կարէ գործել : Մինչ դեռ յաշխարհի եմ, լոյս եմ աշխարհի : Զայս իբրև ասաց, եթուք 'ի գետին . և արար կաւ 'ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն 'ի վերայ աչաց կուրին : Եւ ասէ ցնա . երթ լուա յաւազանին Սիլովամայ որ թարգմանի Առաքեալ . չոգաւ լուացաւ . եկն և տեսանէր : Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալ էր զնա յառաջագոյն՝ եթէ մուրացիկ էր . ասէին . ո՞չ սա էր որ նստէրն և մուրանայր . կէսքն ասէին նա է . այլքն

տանէին . ոչ՝ այլ նման է նմա . և ինքն տանէր՝ թէ ես եմ։ Ասէին ցնա . իսկ զիարդ բացան աչք քո։ Նա ետ պատասխանի . այր մի՝ որում Յիսուսն անուն, կաւ արար և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս . Երթ 'ի Սիլովամ և լուա . չոգայ լուացայ և տեսանեմ։ Ասեն ցնա . ուր է նա . ասէ ցնոսա . ոչ գիտեմ։

Ածին առ փարիսեցիսն զնա՝ որ երբեմն կոյրն էր . և էր շաբաթ յորժամ զկաւն արար Յիսուս և եբաց զաչս կուրին։ Դարձեալ հարցանէին զնա փարիսեցիքն՝ թէ զիարդ տեսանես։ Եւ նա ասէ ցնոսա . կաւ եդ 'ի վերայ աչաց իմոց , և լուացայ և տեսանեմ։ Ասէին ոմանք 'ի փարիսեցւոցն . ոչ է այրն այն յԱստուածոյ՝ զի զշաբաթս ոչ պահէ . կէսքն ասէին . իսկ զիարդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել . և էին հերձուածք 'ի մէջ նոցա։ Ասեն դարձեալ ցկոյրն . դու զի՞ ասես վասն նորա՝ զի եբաց զաչս քո . և նա ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Եւ ոչ հաւատացին Հրեայքն զնմանէ՝ եթէ կոյր էր

և բացաւ, մինչև կոչեցին զծնօղս բացելոյն: Հարցին զնոսա և ասեն. սա է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք՝ թէ կոյր ծնաւ. արդ զիա՞րդ տեսանէ: Պատասխանի ետուն նոցա ծնօղքն նորա և ասեն. գիտեմք՝ զի սա է որդին մեր և զի կոյր ծնաւ. բայց զիա՞րդ այժմ տեսանէ՝ ոչ գիտեմք. կամ թէ ո՛ եբաց զաչս դորա՝ մեք ոչ գիտեմք. զդա իսկ հարցէք. ինքնին 'ի չափ հասեալ է՝ ինքն իսկ խօսեսցի վասն իւր: Զայս ասացին ծնօղքն նորա, զի երկնչէին 'ի Հրէիցն. քանզի ուխտ եդեալ էր Հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցի զնա Քրիստոս՝ 'ի բաց կացցէ 'ի ժողովրդենէն: Վասն այնորիկ ասացին ծնօղքն նորա, թէ ինքնին 'ի չափ հասեալ է՝ զնա իսկ հարցէք:

Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ կոյրն էր, և ասեն ցնա. տուր փառս Աստուծոյ, մեք գիտեմք՝ զի այրն այն մեղաւոր է: Նա ասէ. թէ մեղաւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ՝ զի կոյր էի, և արդ տեսանեմ: Դարձեալ

տանն ցնա. զինչ արար քեզ, զիարդ եբաց զաչս քո։ Պատասխանի ետ նոցա, այժմ ասացի ձեզ և ոչ լուարուք. զի՞ կամիք միւսանգամ լսել. մի թէ և դո՞ւք կամիք աշակերտել նմա։ Նոքա հայհոյեցին զնա և ասեն. դու լիջիր նորա աշակերտ. մեք Մովսէսի աշակերտք եմք. մեք գիտեմք՝ զի ընդ Մովսէսի խօսեցաւ Աստուած. զսա ոչ գիտեմք ուստի իցէ։ Պատասխանի ետ այրն և ասէ ցնոսա. այդ իսկ են սքանչելիք, զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ, և զիմ՛ զաչս եբաց։ Գիտեմք զի Աստուած մեղաւորաց ոչ լսէ. բայց եթէ աստուածապաշտ ոք իցէ՝ և զկամս նորա առնիցէ, նմա լսէ։ Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց ոք զաչս կուրի ՚ի ծնէ կոյր ծնելոյ։ Եթէ ոչ յԱստուծոյ էր այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ։ Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա. ՚ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեւին, և դու վարդապետ լինիս մեր. և հանին զնա արտաքս։ Լուաւ Յիսուս՝ եթէ հանին զնա արտաքս. և իբրև եգիտ զնա, ասէ ցնա. դու հաւա-

տա՞ս յՈրդի Աստուծոյ: Նա պա-
տասխանի ետ և ասէ. տէր, ո՞վ է
զի հաւատացից 'ի նա: Ասէ ցնա
Յիսուս. և տեսեր զնա, և որ խօ-
սիդ ընդ քեզ՝ նա է: Եւ նա ասէ.
հաւատամ տէր, և երկիր եպագ նմա: